This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

THE BUSTAN AL-UKUL

This One
LNNN-N00-WU8W

COLUMBIA UNIVERSITY ORIENTAL STUDIES
VOL. VI.

THE BUSTAN AL-UKUL

BY NATHANAEL IBN AL-FAYYUMI

EDITED AND TRANSLATED FROM AN UNIQUE MANUSCRIPT IN THE LIBRARY OF COLUMBIA UNIVERSITY

BY

DAVID LEVINE

AMS PRESS, INC.
NEW YORK, N.Y. 10003
1966

Copyright 1908
Columbia University Press

Reprinted with the
permission of the original publisher

AMS PRESS, INC.
NEW YORK, N.Y. 10003
1966

Manufactured in the United States of America

NOTE

Very little is known of the intellectual life of the Jews living in Southern Arabia. A good deal of their literature has perished, and their continuel struggles with poverty and oppression have not been favorable to the developement of literary activity. The only attempts we know of to produce a systematic treatise on Jewish theology is "The Garden of Wisdom" of Nathan'el al Fayyumi who lived in the twelfth century. Some years ago the Library of the Columbia University came into possession of a unique manuscript of this work, written in Yemenite Hebrew characters. Dr. David Levine has in the present volume edited the text of this work and provided the same with a translation.

Under ordinary circumstances the editing of an Arabic work from a single manuscript is a hazardous undertaking. The pitfalls into which the editor may slip are so numerous as to deter any one but a most courageous scholar. In the present case the difficulties are enhanced by the fact that the Arabic is written with Hebrew characters—as was often the case when Jews wrote in Arabic. This use of foreign characters often does apparent violence to the morphology and syntax of the language, and makes it difficult to recognize forms in their unaccustomed dress. The author was not a man of much literary ability. He writes in a somewhat slovenly style, and his scribe seems at times not to have understood what he wrote down, so that the manuscript fairly teams with errors. Both author and scribe were careless also of their Biblical quotations. These have not always been corrected, in order not to unduly increase the notes. Dr. Levine has worked with much assiduity to solve the various difficulties, though he recognizes that a number still remain unexplained.

It must be noted that in the use of the Hebrew alphabet the scribe employs "Sade" for both Arabic "Dad" and

"Tha". The letter "Gimel" without a point stands for the Arabic "Jim"; the same letter with a point superimposed for Arabic "Ghain". In order to accommodate the reader and to follow the practice common in printed works of this character, the order has been reversed, the pointed "Gimel" representing "Jim" and the unpointed representing "Ghain".

In establishing the text and in perfecting the translation, both Dr. Levine and myself wish to acknowledge the assistance given by Mr. I. Broydé, who has put his excellent knowledge of this literature at our entire disposal.

RICHARD GOTTHEIL.

TRANSLATOR'S INTRODUCTION

I

The Yemenite Jews Prior To 1175

Jews probably settled in Yemen in Biblical times. The favorable position of south-western Arabia for commercial purposes must have fairly thrust itself upon the attention of a people who in the days of Solomon pushed their way even to Spain.[1] In the course of time the Jewish population assumed such proportions and their religion became so highly esteemed that King Abu Kariba and all his people embraced Judaism (500 C. E.). In 515 Abu Kariba was succeeded by his son Yusuf, known usually as Dhu Nuwas. The fate of this king and his realm is set forth as follows in the Jewish Encyclopaedia:

"His zeal for Judaism brought about his fall. Having heard of the persecutions of the Jews by the Byzantine emperors he retaliated by putting to death some Byzantine merchants who were travelling on business through Himyara. This destroyed the trade of Yemen with Europe and involved Dhu Nuwas in a war with the heathen king Aidug whose commercial interests were injured thereby. Dhu Nuwas was defeated (521) but succeeded in re-establishing his kingdom. Soon, however, he entangled himself in a new difficulty. He made war against the Christian city Najran, in Yemen, which was a dependency of his kingdom, and on its capitulation, in spite, it is said, of his promise of immunity from punishment, he offered the citizens the alternative of embracing Judaism or being put to death. As they refused to renounce their faith he executed their chief, Harith (Aretas) ibn Kaleb and three hundred and forty chosen men. This event caused a great stir among the Christians; and the Roman emperor, Justin I, requested the Negus Elezbaa of Ethiopia to march against the Jewish king. Accordingly an Ethiopian army crossed the Red Sea to Yemen.

---

[1] *Jewish Quarterly Review*, vol. III., p. 624.

Dhu Nuwas endeavored unsuccessfully to prevent its landing. The ensuing engagement terminated disastrously for Dhu Nuwas. His city of Zafora (Thafar), together with his queen and the treasure, fell into the hands of the enemy. Preferring death to capture, Dhu Nuwas rode into the sea and was drowned."[1]

Again the Yemenite Jews appear upon the stage of history, when in common with their brethern elsewhere in Arabia, they refused to countenance the pretensions of Mohammed (575-632) and subjected his Kuran to a derisive criticism. They suffered so heavily in the ensuing conflict that they were practically lost to recorded history for about five hundred and fifty years.[2]

Once more the curtain rises in 1172 revealing a community writhing under the cruel heel of religious persecution. The governor of Yemen had rebelled against Saladin, Sultan of Egypt, and now was in possession of the province. Being intensely intolerant of any faith other than Islam, he repeated the story of persecution enacted by Abdullah ibn Tumart in Barbary in 1122 and by Abdul Mumin in Andalusia in 1148. In his effort to obliterate the name of Israel he was aided by a renegade Jew, Samuel ibn Abbas, who fulminated against his brethern and their faith in a book written sometime between 1165 and 1172. The persecution was becoming acute when an enthusiast proclaimed himself the precursor of the Messiah about to appear in Yemen. The rebellion might have gotten beyond the stage of incipency had not the luckless Elijah paid for his zeal with his life. Moreover, thenceforth there was to be no alternative but Islam or exile. The head of Yemenite Jewry, Rabbi Jacob ben Nathanel ben Fayyumi, and his faithful followers were in utter despair. What should be done to preserve the ancient heritage of Israel? Providentially there was at hand a disciple of Maimonides, Solomon ha-Cohen, who had but recently arrived from Cairo. At his suggestion Rabbi Jacob wrote for counsel to the sage of Cordova, then physician at the court of Saladin.[3] The response of Maimonides was the famous Epistle to Yemen (Kitab al-Yaman or Iggereth Teman) in which his brethren were "consoled, assured that they were being tried by God, that they should by all means remain loyal to Judaism, that the Messiah will come but his advent cannot be calculated, that the Law will never be abrogated and that the Creator will never send another Law besides that vouchsafed to Israel. But Maimonides did not restrict his services to words. He turned his growing influence in Cairo to account, and when in 1174 Saladin's brother assumed the reins of government in Yemen, the material condition of the Jews followed their spiritual condition on the road to better things. In the daily Glorification Prayer (Kaddish) the grateful Yemenites included a complimentary allusion to Maimonides."[1]

---

[1] *The Jewish Encyclopedia*, vol. IV., p. 553.

[2] Graetz: *Geschickte der Juden*, vol. VI., 296 ff.

[3] Lichtenberg: *Responsa of Rambam II.*, p. 7.

Yellin and Abrahams, *Maimonides*, p. 105.

ERRATA

p. v, l. 3 continual; l. 4 development; l. 5 attempt; l. 24 teems; p. xiii, l. 11, 1150; p. xv, l. 33 the intensity; p. 2, l. 28 occupies; p. 3, l. 2 intelligencies; l. 27 sanctuary; p. 4, l. 23 correspond; p. 5, l. 28 matters; p. 11, l. 25 does not contain; p. 25, l. 11 Tiberias; p. 26, l. 18 betrothal; p. 27, l. 32 Sh'moa; p. 30, note 5, l. 11 nineteen; p. 31, note 12 Sprenger; p. 35, l. 37 her; p. 37, l. 29 knowledge, good deeds and generous hospitality. This is also expressed in the sentiment. p. 38, l. 30 is six hundred; p. 41, l. 30 of whom; l. 32 following; p. 42, l. 20 its extreme side; p. 44, l. 8 logicians; p. 47, l. 11 prescience; p. 52, l. 23 reveres; p. 53, l. 10 eschews; p. 59, l. 14 Shekhinah; l. 15 through; l. 31 His; p. 61, l. 3 iniquity; p. 63, l. 15 wouldst; it would make; p. 64, l. 3 of those; p. 69, note 3 particle; p. 76, l. 19 comprehend; p. 81, note 1 wrestled; Esau; p. 89, l. 33 embellishment; p. 90, l. 36 abandons; p. 91, l. 23 regardless; p. 92, l. 22 upon; p. 96, l. 15 but the eyes of the unbelievers; p. 104, l. 36 judgments; p. 106, l. 4 father; p. 107, l. 9 unto the name; l. 11 Law; p. 109, l. 15 al-Lat; l. 20 directed; p. 110, l. 10 be apportioned; l. 30 should come after l. 32; p. 112, l. 3 shall I; l. 15 Hallewi; p. 119, note, male; p. 135, l. 13 he that walketh without blame; p. 138, l. 6 we ask help.

II

Nathanel and His Book

The father of the rabbi to whom Maimonides addressed the Iggereth Teman was none other than the author of the Bustan al-Ukul, Nathanel ben al-Fayyumi. The clue to this identity is furnished by a poem of Ibn Gebirol (1020-1070) quoted in the "Bustan." In this effusion the poet laments that "Ishmael slew and devastated for four hundred and sixty-one years." Remembering that the Mohammedan era begins in the year 622 and that the calendar of Islam, being purely lunar, loses eleven days for every solar year, we readily determine the date of the poem 622 + 461 — 14 = 1069, evidently falling in the lifetime of Ibn Gebirol. Nathanel quotes that "Ishmael slew and devastated for five hundred and fifty-nine years."[1] This would set the date as 622 + 559 — 16 = 1165, almost a century after the death of the famous poet and philosopher. Hence it is clear that Nathanel made the substitution consciously to bring the poem down to his own day to which it applied with so much force. The "Bustan" is thus the oldest Jewish Yemenite work extant.

In the Iggereth Maimonides incidentally speaks of Nathanel as no longer living—"the highly honored master and rabbi, Nathanel (of blessed memory) bar Fayyumi."[2]

Since the "Bustan" was written in 1165 and the Iggereth in 1172 our author must have died within seven years after the composition of his work. He probably lived in Sana'a as the head of the Jewish community and at his death was succeeded by his son, Jacob. The patronimic Al-Fayyumi would indicate that the family came originally from the Fayyum in Egypt, the birthplace of the father of Jewish philosophy, Saadiah Gaon.

The sources of the Bustan may, for convenience, be divided into the Jewish and the non-Jewish.

After the fashion of many mediaeval Jewish writers on philosophical and ethical subjects, Nathanel resorts to the Bible not as a well-spring of science but merely for the confirmation of philosophic views already established.[1] Other Jewish works quoted are the Talmud and Teshuboth (Responses), the poetical works of Shelomo Hakatan (Ibn Gebirol) and Yehudah Halewi, Saadiah's al-Amanat and Bachya's Hoboth Hallebaboth. There is no evidence to prove that Nathanel even knew of Ibn Gebirol's Fons Vitae or Joseph ibn Zaddik's Olam Katan. The resemblances are due to the fact that all three authors had recourse to the same treasure-house, the Encyclopaedia of the Brethren of Sincerity (Ihwan as-Safa)[2]

---

[1] *Bustan*, p. 71.

[2] Lichtenberg: *Responsa of Rambam II.*, p. 1.

The non-Jewish sources are represented by the Koran, the utterances of numerous anonymous poets and "pious men," and the Encyclopaedia. With the proverbial Yemenite weakness for omitting names Nathanel never mentions the Ihwan as such but refers to them as "the philosophers,"[3] "the learned," "the authors who have a firm footing in science," etc.

Nathanel intended the "Bustan" to be a popular introduction to Jewish theology, a "compendium for our youth and for any of our brethren into whose hand it may fall."[4] He therefore strove to make it simple, studiously avoiding arguments profound or abstract. For the philosophic and scientific basis of his work he betook himself to the Encyclopaedia of the Brethren. This compilation was "the best articulated statement of a system that furnished a complete scheme of education, or of man's true relation to the universe, that enabled him that received it to lead a perfectly rational, aimful, and, therefore, free life." This system he enlisted in the service of Judaism. The head was to serve as the gateway to the heart. Among the Jews of Yemen he probably represents the last exponent of the doctrines of the Brethren of Sincerity. He was not the great master who develops a system to its highest point, leaving nothing for his followers to add, but he took that system as he found it and made it what it was intended to be—an angel of light.

---

[1] For this practice of Mediaeval Jewish ethical and philosophical writers cf. Bacher's *Bibelexegese der Religionsphilosophen vor Maimuni.*

[2] Ibn Zaddik, Moses ibn Ezra and Bachya did likewise: Doctor, *Ibn Zaddik*, p. 12.

[3] The full text of the Ihwan as-Safa has been published in Bombay, 1303-1306 A. H. Beginning in 1865, Fr. Dieterici has published portions of the text in Arabic and a condensed German translation of many of the treatises. For details see Brockelmann, *Geschichte der Arabischen Literatur*, i. pp. 213 et seq.

[4] Bustan, p. 2.

III

The Yemenite Jews in the Days of Nathanel

The political condition of the Yemenite Jews at this time was far from pleasant. The yoke of the Islamic rulers lay heavily upon them, and unceasingly did they yearn for the advent of that scion of David who was to chastise their oppressors and restore the foot-sore tribe to its ancient power and glory. The Mohammedan Yemenites were wont to taunt the Jews that the Torah had been abrogated in favor of the Koran.[1] Spirited arguments would ensue which, judging from the "Bustan," usually ended with a logical victory for the Jews. It was but a continuation of the old contest between the founder of Islam and "the People of the Book."

The "Bustan," furthermore, throws some light upon the education of the Yemenite Jew. This education was to be no mere ornament, nor the acquisition thereof merely a pleasant pastime. "O seeker of wisdom, seize it in spite of its opposition, and know that the meadow of learning is divided up by streams."[2] The processes involved in the acquisition of knowledge were regarded as four: attention, retention in memory, the practical application of one's knowledge and the diffusion thereof. Facts were thus to become factors. "Knowledge is a cost and a care to him that fails to act through it."—"Learning is the parent and the deed is the child."—"Learning is a tree and the deed is its fruit."—"Learning must be the inspiration to a deed, otherwise it escapes us."[3] The spirit of this education was thus in harmony with that of our own times. Under brighter political and social conditions the splendor of Jewish achievements in Moorish Spain might have been rivalled by that in South-western Arabia. But the sun of the Andalusian Jews failed to rise for their brethren of Yemen.

Some of the elements of their general education may be inferred from Nathanel's exhortation that we consider what

---

[1] Bustan, p. 67. [2] Bustan, p. 30. [3] Bustan, p. 30.

God has vouchsafed unto man in the way of knowledge, enabling him to "evolve writing, the reading of books, the composition of verses, polite literature and commentaries, the cultivation of letter-writing and eloquence, and the study of history according to years, genealogies, dynasties, and the conjunction of the planets."[1] The statement of Maimonides in his epistle to the Jews of Lunel that the Jews of Yemen knew "little of the Talmud, being acquainted only with the Agadic exposition,"[2] is borne out by the general tenor of the Bustan whenever reference is made to the Talmud. These people were not of the type of Rashi (1040-1150) for whom Judaism as represented by the Bible and the Talmud was the all in all; nor of the type of Maimonides who would examine and interpret his faith in the light of Aristotle; but devout worshippers at the shrine of the then dominant philosophy, the eclecticism of the Brethren of Sincerity. Therefore, aside from the mastery of the Bible, the Agadic portions of the Talmud, various Midrashim, the ceremonials of the faith, a few Jewish philosophical works, the writings of poets and ascetics, and the elements noted above, the higher education of the Yemenite Jew consisted in a thorough knowledge of the Encyclopaedia and the application of this knowledge to daily conduct and to the understanding of the "mysteries" contained in the Scriptures. He sought to realize clearly that God, the One, must be unconditionally isolated in order to obtain an ultimate unity of all distinctions and antitheses, in which, therefore, all difference must vanish in pure simplicity of being. This simple Unity could not be identified with Reason, for in Reason is the antithesis of thought and its object. He then looked upon all things external to this pure Unity as a series of emanations. From the unconditioned, absolute One emanated the Universal Reason which is the final source of all existents, celestial and terrestial. From the over-flow of the Intellect issued forth the Universal Soul, the origin and goal of the partial souls which exist in the world of nature. From the Universal Soul there also emanated primal matter, and from it in turn secondary or tri-dimensional matter, i. e. Body. Then successively, one from the other, appeared nature—sub-lunary and transient—the four elements, and lastly things or products. This streaming forth of the emanations was off-set by a streaming back of these forces to the primal force. This was conceived spatially as taking place from the middle point of the earth to the stars, i. e., through the minerals to plants, then to animal, man and angel. The abode of the last was the All-soul. The aspiration of the human soul appeared to be to find its way back to this source. The world, as it was then understood, offered ample testimony to the soundness of these Neoplatonic, soul-satisfying teachings. Under the sphere of the moon there exist minerals, plants, and animals. The highest type of mineral is moss which partakes also of the qualities of plant life. The noblest species of the plants is the palm which shares certain qualities with animal forms of life: the pollen of the male fertilizes the female, otherwise no fruit will be produced; and when the head is lopped off, the tree dies. Likewise in the animal kingdom there is the ape which also belongs to the same class of creatures as man. This transition from mineral to plant, from plant to lower animal, and from the last to man suggested the inference that in the genus man there must be a species resembling the higher genus, the angels. This species consists of the prophets and their disciples. These disciples are the learned and the wise—the noblest of men. In this world they are angels potentially; and when God translates them to the Glorious Dwelling they become angels in actuality. This Glorious Dwelling is the All-Soul. Thus man mounted the heavens, carried thither upon the wings of the Arabic doctrine of evolution. "This doctrine hardly differs from the Darwinian except in not recognizing the struggle for life as an agent in the process; the older theory putting instead of this the natural desire of all things to return to their sources."[1]

---

[1] Bustan, p. 47.

[2] Graetz: *Geschichte III.*, p. 492.

In imparting knowledge, a careful distinction was made between the exoteric and the esoteric. The latter was reserved exclusively for the select few esteemed worthy of it and capable of grasping it. These constituted the class known as "the learned, the heirs of the prophets. This designation—" the heirs of the prophets"—had profound significance for the Yemenite Jews as well as for the great body of their brethren throughout the world. According to the Jewish view of those days, all the science and philosophy then known had been originally taught by the prophets of old. Unfortunately, this knowledge had been embodied in the oral tradition which was to remain unwritten,[1] and as a consequence it was almost wholly lost during the various cataclysms of Jewish history. This belief can be traced as far back as the Alexandrian Aristobulus. Philo Judaeus (20 B. C. 40 C. E.) and Josephus (37-95),[2] Yehudah Halevi[3] Maimonides[4] and Abarbanel[5] were of those who voiced this view in later times. Many Christian and Mohammedan authors did likewise. Prominent among the last were the Ihwan as Safa. Ibn Roshd (Averroes, 1126-1198), a contempary of Nathanel, is explict on this subject in his "Destruction of the Destruction" (Tahafut al-tahafut).[6] Thus the Yemenite Jew was taught to look with pride upon the extraordinary achievements and contributions of his nation. Translating himself by the magic of his imagination to the remote past, he beheld Socrates admitted into the treasure-house of Jewish lore by Achitophel and Asaph. Plato stepped forward either in the person of Jethro or as a converted disciple of Jeremiah in Egypt; and the Stagirite was revealed sitting at the feet of Simon the Just. A great yearning seized upon the Jews to acquire and to disseminate what they believed had been lost to them. Especially in the works of the translators and writers of the thirteenth and fourteenth centuries we hear by the side of lamentations over the loss of the old, jubilation over the reappearance, the renascence,, of their ancient intellectual possessions. They were raising up the fallen booth of their wisdom. This belief was an inspiration, intensity of which can be approximately appreciated by considering the contribution of the mediaeval Jews to the literary treasures of western civilization. They fed their national pride upon the intellectual food that had been stored up in Syriac and Arabic granaries.[1] The results of their activity were far reaching. Europe was stifling in the fond embrace of the Holy Church. Independent thought meant heresy and death; and, besides, there was little upon which independent thought could exert itself. The Jews provided the material. Men studied, pondered and breathed in another atmosphere. It required but time, and philosophy won the right to stand side by side with Church doctrine: "In the realm of grace the Church is supreme; in the realm of nature, Aristotle."[2] Then came the great Thomas Aquinas and effected what appeared to be a chemical combination of the two elements. But the union was unnatural. Men asserted their God-given right to think and to believe independently of the dogmatic accumulations of centuries. Thus was prepared a royal road over which the world journeyed into the Reformation, the Renaissance, and the modern distinction between Church and State with all that implies. Mankind has not as yet fully appreciated the role played by the Mediaeval Jew.

---

[1] Davidson, p. 448.

---

[1] Talmud, Gittin 60b.

[2] *Contra Apion*, Bk I, ch. 22.

[3] *Kusari I*, 63; II, 66.

[4] *Dalalat I*, ch., LXXII.

[5] *Commentary*, Gen. x, I.

[6] Munk, *Le Guide des Egares*, vol. I, p. 332, note 3.

Though the geographical location of the Yemenite Jews robbed them of the privilege of exercising as great an influence as their more favored Western brethren, history must recognize them also as heroes in the struggle for the world's emancipation.

---

[1] D. Kaufmann: *Die Sinne,* p. 3 ff.

[2] *Summa Theologia I,* Qu. I, 8.

INTRODUCTION

In the name of Him "who imparts knowledge unto man".[1]
"The secret of the Lord is with those that fear him."[2]

In the name of God, the merciful and compassionate, do I begin. By His words am I led aright, His ordinances will I follow—God thy Gracious Helper! Praised be God, yea the God of Israel, the First preceding every primeval thing; the Cause of the cause of causes; the Ancient who passeth not away; who is one, but not in the category of number, declared a Unity, Unequalled, Everlasting; who "beareth not nor was He born";[3] the Absolute Unity, the One in eternity; who emanateth souls, originateth forms, createth and produceth the bodies. Great are His benevolence, honor and might. He is free from limitations, acting at will. His are the celestial sphere, wisdom and power, decreeing and disposing, laudation and eulogy, beneficence and munificence, dominion and perpetuity, majesty and grandeur, creation and empire, uniqueness, and omnipotence. He is the Living One who dieth not; the Eternal by virtue of His eternity; the Permanent because of His Permanence; the Divine Creator through His Supreme power, potent to do whatsoever He wishes. Nothing is like unto Him; He created all things out of nothing. Unto him we cannot apply definition, attribute spatiality or quality. He has no throne that would imply place nor a footstool that would imply sitting. He cannot be described as rising up or sitting down, as moving or as motionless, as bearing or as being born, as having characteristics or as in anywise defined. Before Him all the idols were humiliated, and all creatures bowed in adoration. He does not enter or go out, descend or ascend. He is far beyond the reach of the human intellect, transcending apprehension, conception, and even conjecture. His essence is indescribable and cannot be grasped by means of the attributes.

---

[1] Ps. XCIV, 10. [2] Ps. XXV, 14. [3] Sura CXII. 3.

He is exalted even beyond the sublimity and the greatness ascribed to Him by the philosophers, as the prophet, peace be with Him, praised Him and said in his outburst of praise: "Let them bless Thy glorious Name—Thy Name be exalted above all blessing and praise!"[1] And now to proceed.

The first creation of God was the Universal Intellect—the origin of life, the fountain of blessings, the well-spring of happiness. It is the source of emanations—the spheres, the elements, exalted souls, complex bodies, and the varied forms in the earth and in the heavens. God made it by His word and His will, not from anything and not in anything, not with anything and not through anything. He simply willed that it should be, and it issued forth a perfect intelligence, understanding its essence, which was charged with all His creations and thus became the maker of everything made and the bearer of everything borne. It was in a state of rest because of its perfection and completeness, but began to bestir itself out of thanksgiving for the blessings it had received at the hands of its Creator. The Universal Intellect is referred to by the Holy Scriptures in the passage, "The Lord created me in the beginning of His way, before His works of old—in the remote past, the beginning; ere there were any depths I was brought forth; when he established the heavens, I was there."[2] Considering its essence the intellect ascertained that the qualities that distinguished it must be discarded from the essence of the Creator; it was nevertheless filled with unbounded joy in discovering in it the universal blessing, the divine perpetuity and the eternal life it contained and the exalted place it occpies in the scheme of its Creator—sanctified be His names![3] Therefore Holy Writ saith, "I was by him as a master workman, His daily delight at all times, rejoicing before Him."[4] Its exuberant joy and happiness caused an overflow, and thus there emanated from it the Universal Soul.

---

[1] Neh. IX, 5.

[2] Proverbs VIII, 22, 23, 24, 27.

[3] The exclamation, "Sanctified be His Names!" is Islamic. For the ninety-nine names of God see Hughes' *Dictionary of Mohammedanism*, article "God."

[4] Proverbs VIII, 30.

Some of the learned hold that the Intellect sent forth from itself into the world abstract intellegences, arranged in nine degrees corresponding to the nine numbers which complete the set of single numbers. These intelligences, together with the first creation, complete the decade from which the whole world —the upper and the lower—is derived. They find the confirmation of this theory in the doctrine, "With ten utterances the world was created;"[1] and "upon ten words the world stands." As for the sages, they had an authentic tradition[2] to the effect that "Seven things were created before the world was created; the Torah,[3] Eden, Gehinnom, the throne of glory, repentance, the name of the royal Messiah and the place of the sanctuary,"[4] as they explained in the Talmud saying, the proof thereof can be found in Scripture: "Whence do we know that the Torah was created before the world? From the passage, "The Lord created me in the beginning of His way, before his works of old."[5] Whence the garden of Eden? From the passage, 'And the Lord God planted a garden in Eden of old.'[6] Whence Gehinnom? From the passage, 'For a Topheth is prepared of old.'[7] Whence the throne of glory? From the passage, 'Before the mountains were brought forth Thou didst turn man to the dust and didst say, 'Repent O son of man.'[8] Whence the name of the Messiah? From the passage, 'Before the existence of the sun his name was Yinnon."[9] Whence the place of the sanctuary? From the passage. 'A glorious high throne from the beginning is the place of our sanctity.'"[10] Some of the learned add thereto the characters of the alphabet,[11] declaring that these were originated before the world of changeable things, inasmuch as every rational being needs them in discourse and in uttering the praise of God. The proof thereof is derived from the passage, "In the beginning God created the heavens and the earth,"[1] that is to say, the whole alphabet from aleph to tav and the first light that existed before the luminaries concerning which we read, "Let there be light."[2] Both opinions are plausible. The proofs of these things are the ten utterances, since they balance that degree numerically in this world; for these utterances were only in instants and each one of them comprised a thing created by God; but one of the utterances did not refer to time or place, namely the first, "Let there be light!" While the rest referred to time or place, for it is written, "And God said, 'Let the firmament be,'[3] etc.; and God said, 'Let the waters be gathered;'[4] and God said, 'Let the earth bring forth herbs;'[5] and God said, 'Let there be luminaries,'[6] etc.; and God said, 'Let the waters bring forth abundantly;'[7] and God said, 'Let the earth bring forth,'[8] etc.; and God said, 'Let us make man,'[9] etc.; and God said, 'Behold I have given,'[10] etc.; and God said, 'It is not good for man to be alone,'[11] and according to others the verse and God said unto them: Be fruitful and multiply."[12] These ten utterances correspond to the ten numbers which are formed in man who is a microcosm with ten members. We shall treat this subject at greater length when get to it with the help of God.

---

[1] Pirke Aboth V, 1.

[2] The expression "authentic" indicates Islamic influence. The Mohammedan doctors of the law reduced the study of the authenticity of traditions to a science.

[3] It is significant that the Jews never propounded the doctrine that the Torah is eternal. It is believed that the Mutazilites derived their doctrine of the creation of the Koran from the Jews. Cf. Schreiner's "*Der Kalam in der Juedischen Literatur,*" p. 4.

[4] Pesachim 54a. [5] Prov. VIII, 22. [6] Gen. II, 8

[7] Is. XXX, 33. [8] Ps. XC, 2. [9] Ps. LXXII, 17.

[10] Jeremiah XVII, 12; Pesachim 54a. [11] Pirke Aboth V, 9.

Thus, the first created correspond in degree to One, and the Universal Soul to two, and so forth. According to the Sages Divine Wisdom is used in the Torah as a metonymy for the Universal Intellect which is the first creation, and Garden and Eden for the Universal Soul, which is next to it. It is the mansion of the rewarded, the partial souls emanated from it into the world of nature. Similarly the other degrees, until thou reachest the world of the celestial spheres and the stars a world light of weight.[13] In it were carved all the forms of that subtle world, whence they came to this coarse world by the power of the Wise and Mighty One as an indication of His wisdom and the efficiency of His providence.[1] The three worlds correspond to and balance one another with respect to their density, their lightnes and their rareness, so that they are all inter-related, manifesting the wisdom of their Creator and proving that it was He that made them by his perfect wisdom and that they are not self-created. To this the Scriptures refer in the passage, "How great are Thy works. O Lord, in wisdom hast thou made them all!"[2] And again, "The Lord founded the earth in wisdom, established the heavens with understanding."[3] Man was the final creation; he is a microcosom, and of the noblest degree. That subject will be treated in the chapter which follows that coming after, please God.

---

[1] Gen. I, 1. [2] Gen. I, 3. [3] Gen. I, 6. [4] Idem 9. [5] idem 11. [6] idem 14. [7] idem 20. [8] idem 24. [9] idem 26. [10] idem 29. [11] idem 18. [12] idem 28.

[13] We read in *Naturanschauung und Naturphilosophie,* p. 49; "The celestial bodies are neither heavy nor light since they maintain their relative positions."

We have called this book, "The Garden of Wisdom," and have arranged its contents in seven chapters.

The first chapter treats of the Unity of God; that there is no God besides Him.

The second chapter shows that man is a microcosm, corresponding to the three worlds which preceded him in existence —the subtle, the light and the coarse.

The third chapter treats of the necessity of obeying God privately and publicly, and of adoring Him outwardly and inwardly.

The fourth chapter treats of repentace, attentiveness to the work of God, humility in His presence, and other subjects, like continence, submission, and the preëminence of the learned and godly in this world and in the next.

The fifth chapter treats of reliance upon God in all maters relating to both religious and worldly affairs; our consideration of all things created by Him in the upper and in the lower world; the evidence of His wisdom in all creatures small and great; the divine provision for the nourishment of all creatures; the loveliness of death; and the like.

---

[1] The study of the pure form—the form apart from matter, the eternal substance which unlike other substances suffers no change—was a part of theological science. Cf. *Propaedeutik*, p. 24; *Naturanschauung*, p. 19. According to *Anthropologie*, p. 39, the angels are forms abstracted from matter.

[2] Ps. 24. [3] Proverbs III, 19.

The sixth chapter treats of the excellencies of the Messiah —may he come speedily!—and the salvation of Israel—God hasten it;—and disproves the abrogation of the law with a sufficient number of arguments philosophic, theological and traditional, in Hebrew and Arabic.

The seventh chapter mentions the Future World—the After Dwelling—that it is the end, that to it belongs Paradise, i. e., life and eternity, and shows that the Creator keeps all evil from His creatures.

THE GARDEN OF WISDOM.

CHAPTER I.

Concerning the declaration of God's unity, and that there is no God besides Him, amongst the first and amongst the last, in the heights or in the depths, according to the Scriptural words, "For who is God save the Lord, and who is a Rock besides our God?"[1] Or as the philosopher expressed it, "Though thou art called by numerous names thou abidest in Thy changelessness! Though manifested midst created things thou art their ancient Lord."

Know, my brother—may God strengthen both of us with His spirit!—that this gate is the foundation of the sciences, of religious practices, sects, and religious beliefs; it is their key, their summit, their pole star.[2] Through it true religious belief is distinguished from polytheism, religious practice is perfected and faith made firm. The service of God becomes complete, unmarred by trouble, unaffected by evil.

Know that the most eminent minds and the profoundest reasoning have shown that the worlds, the higher and the lower,[3] in their minute parts and in their magnitude, were originally non-existent, and were called into existence by another Being. He originated and established them just as they are at present. He rules and controls them with absolute power, so that they do not infringe upon his authority or deviate from what he has commanded and decreed.

The world did not create itself since it is impossible for a thing to create itself, to originate its own essence.[1] For if things created themselves they would be autonomous, perfectly free in their actions. They would do whatever they wished whenever they wished. If the sun, for instance, were the Creator and originator of itself and there were no other Being who is its Creator and Ruler, it would perhaps appear at one time in the east and at another time in the west. It would moisten what it usually dries, and would dry what it usually moistens.[2] It would remain in whatever zodiacal signs it wished, would leave them at pleasure, would rise when it wished, and perhaps would determine never to set. The same may be said of the other stars above and the elements beneath, for the application of this illustration is universal. Since things, then, always were as we find them now—not having left the beaten path or shifted their characteristics or in anywise changed from what they were in the earliest time— we know, and know with certainty, that they are creations, originated, governed and controlled, and that besides them there is One who originated them, who prescribed what their conduct shall be, controls them by His irreversible decree, and impressed upon them different characteristics, e. g., heat in the sun and cold in the moon, and likewise the characteristics of the stars and of the elements, and the courses of the various planets, as we shall partially mention in one of the chapters of this book, please God.

---

[1] Ps. XVIII, 32.

[2] Compare *Weltseele*, p. 98.

[3] According to *Propaedeutik*, p. 74, all bodies are embraced in either of two worlds: the world of the spheres or the world of the four elements, the latter being the world of genesis and decay. The first was called "the high world" and the second "the low world." "High" was applied to what lay near the all-surrounding sphere, "low," to what is near the centre of the earth.

Since it is clear that the world has a Creator and Maker other than itself, we set about to ascertain whether this Creator is one or many. We find that things, when viewed with reference to their multitude or their causes, have antecedents less and less in number until we come to a single cause, and this cause presupposes One to whom it owes its origin.[3]

Thus, all things above and beneath, go back to the Cause of causes, and that is the first creation that the Creator—great should be His praise!—has produced by His will and design not in time nor in place, not through anything or in anything, according to the prefatory remarks in the beginning of this book.

[1] Bachya, *Hoboth hal Lebaboth,* Ch. I, Sect. 5.

[2] Refers to the action of the sun's heat upon snow and ice.

[3] Bachya, ch. I, Sect. 7.

He was the Originator, the Cause of causes, the Creator, One and Single. He is too transcendent to be placed in the category of cause and effect, or qualified with such epithets as "producing" and "sending out emanations."

Since universal necessity establishes the existence of the Creator—praise to His Glory!—seeing that things could not possibly have created themselves—it is made clear to us by the most convincing proof that the world not only has a Creator, but that He is one in essence and not more than one, for reason cannot grasp unity as less than one and not as more,[1] Among the proofs of the unity of the Divine essence is the argument of the opposition of desires in two beings: either one of them may wish what the other does not.[2] If the wishes of both are in perfect accord then the essence is, beyond a doubt, single. But in case of disagreement, it would be utterly impossible for two or more to create this world according to their differing desires, since it is perfect in its creation and firm in its construction.[3] It contains many things contrary and in opposition, but all of them are perfect through the divine wisdom and handiwork, through the sublime unity of its Creator and Author, its Governor and Maker. And its Creator—May His Names be sanctified!—is One in His essence,[4] but not the unity which we grasp; wise in essence but not with the wisdom of mortal; living, existing, eternal, permanent, perpetual. His eternity did not emanate from another being; His life was not bestowed by another; His wisdom was not acquired from another; neither was he called into existence. He is the eternal the permanent, the living, the wise and the perpetual life, wisdom, and perpetuity, since the original source of everything is His essence and He is the Living One alone. He transcends the attributes applied to things originated and created, such as first and last, substance and accident, coarseness and fineness. He cannot be compared to them or they to Him, for how can the creature be compared to the Creator, the thing originated to its Originator, God is exalted far above all. We shall make mention of this fact in every chapter of our book, as far as possible and suitable, wherever we refer briefly to the subject of His unity, as the occasion for speaking about it permit, please God. For that did He command us, because of it did He charge us, and for the knowledge of it He created us. The Scriptures have taught us this doctrine in a number of passages, as for instance, "And thou shalt know to-day and reflect in thy heart that the Eternal is God, and that there is none else;"[1] "Hear O Israel, the Eternal is our God; the Eternal is One;"[2] "See now that I, even I, am He; I put to death and bring to life, in order that they may know from east to west that there is none besides Me,—I am the Eternal;"[3] and many such. The revealed prophetical books likewise testify that He is one in His essence, free from all attributes, nothing can compare to Him: "Unto whom will ye compare Me and I shall be similar to him? saith the Holy One;"[4] "Unto whom will ye liken God, and what image will ye compare unto Him?"[5] "Unto whom will ye liken Me and make Me equal, and compare Me and we shall be similar?"[6] and many such.

---

[1] Bachya, ch. I, Sect. 7; *Propaedeutik,* pp. 5 and 6.

[2] Cf. Sura, 22. Had there been in the heavens or on earth gods besides Allah both (heavens and earth) would have surely gone to ruin.

[3] Bachya, ch. I, Sect. 7; *Naturanschauung,* p. 163. This is the first proof of the Mutakallimun: *Dalalat,* vol. ii, ch. LXXV.

[4] Mutazilitic.

The theologians have composed a number of books on that subject. Rabbi Saadiah ben Joseph and others went into the matter as profoundly as they could and "God does not burden the soul beyond what it can bear,"[7] He being glorious, exalted, excellent, and enduring beyond the reach of description and qualification.[8] He imparts knowledge to the learned, righteousness to the righteous, power to the powerful, wisdom to the wise, being the Cause of the cause[9] of existing things, the Creator of created things, the bountiful Giver of generous gifts, the Bestower of existence, the Source of blessings and favors, and the Preserver of the order of things. He gives permanence to all permanent things, directs the universe and knows what is concealed. He precedes all things originated and shall be after all terminations, manifest, secret and concealed. His knowledge extends over all things, and He is the Hearer, the Wise, the Kind, the Mighty, the Benign and the Merciful. Such is His power, such His will. Truly tongues are too dumb to describe Him, souls too feeble to praise Him. In this strain did a pious man commune: "O God, Thou art exalted beyond expression! Only anthropopsychically[1] canst Thou be conceived by those who call upon Thee. Impossible is it to address Thee in any other way. Seek we to imagine Thee suffering change—we are void and bewildered. Hesitating to declare Thee either active or motionless the mind is at a standstill. Verily the path between negation and affirmation inspires fear." Praised be the Cause of existing things! They are divided into excellent intellects, subtle souls and bodies light and heavy. These are expressed by primitive nouns, denominatives, adjectives and nouns qualified by adjectives. God, however is too exalted to have His essence fall under any one of these divisions or that imagination should reach Him or that the understanding should comprehend Him. For how can the creature conceive its Creator or the invention its Inventor without being related to something that can carry it back to Him? Nor does He belong to a class through which comparison may be made with Him, since time does contain Him and epithet cannot characterize Him. The essence of his unity is such that it does not presuppose contingency, neither is it open to the least suspicion thereof, since the Majestic One is beyond the description of those who describe Him, the mighty beyond the epithets of those who praise Him, surpassing what is declared concerning Him and worthy of thanks far beyond what is rendered unto Him. I give thanks unto Him, have confidence in Him and my affairs will I entrust to Him, according to the words of His saint, "Loving kindness shall encompass him that trusteth in the Lord;"[1] "That my trust may be in the Lord I have made known to thee this day, even to thee."[2] The first chapter is finished. There follows

---

[1] Deut. IV. 39. [2] Idem, VI, 4. [3] Idem, XXXII, 39. [4] Isaiah, XL, 25. [5] Idem XL, 18. [6] Idem XLI, 5. [7] Sura II, 286. [8] Al-Amanat val-Itikadat, p. III. [9] God is here referred to as the creator of the Universal Reason.

---

[1] The usual translation of the Arabic term employed is "anthropomorphic." The meaning of the term in the quotation is "anthropopsychic" which is the proper term to apply to the human concept of God. Cf. The Duke of Argyll's "*The Philosophy of Belief,*" p. 249.

CHAPTER II.

This chapter shows that man is a microcosm and the noblest existent under the sphere of the moon.[3]

They say that "since man was the last thing created and with him God's work was complete, it follows as a necessity of the divine wisdom that he should be the noblest existent in the world of genesis and decay."[4] The Creator made him a microcosm corresponding to and resembling the three worlds which we have mentioned. He is superior to all other creatures and exercises authority over all that exists in the form of mineral, plant or animal. The Sacred Scriptures speak thereof in the passage, "Thou has made him but little less than divine and dost crown him with glory and honor. Thou causest him to rule over the works of Thy hand. Thou puttest all things under his feet: All sheep and oxen, the beasts of the field and the fowl of the air, the fish of the sea and whatsoever passeth through the paths of the sea."[5]

We shall carefully consider man with respect to all those characteristics, circumstantial and essential, which in the eyes of the philosophers make him a microcosm. We must therefore take into consideration and reflect upon all his qualities—the corporeal and the spiritual, the external and the internal—that we may appreciate the greatness of his Creator and Author—may He be exalted!—that His grandeur may grow apace in our hearts and that we may render the service due Him.[1] Referring thereto Holy Writ saith in the words of Job, "From my flesh shall I see God."[2]

---

[1] Ps. XXXII, 10. [2] Prov. XXII, 19.

[3] *Logik und Psychologie*, p. 19. The idea that man is a microcosm is very old. It was voiced in one form or another by Anaximenes, Plato, Aristotle, the Stoics and the Neo-platonists. Through the last it came to the Arabs and was presented systematically by the Ihwan aṣ-Safa. Cf. Doctor's *Philosophie des Joseph ibn Zaddik*, p. 19, on the microcosm in Jewish literature cf. Frankel's *Monatsschrift*, vol. III, p. 159 *ff*. and 197*ff*. also Guttmann's *Philosophie Gebriol's*, p. 117, note 3.

[4] The terms genesis and decay go back to Aristotle. When the form that is assumed by a thing is superior to the one cast off, the process is called genesis; if inferior, decay. The study of genesis and decay was the mediaeval substitute for chemistry. Cf. *Naturanschauung und Naturphilosophie*, p. 62.

[5] Ps. VIII, 6-9.

Subjecting man to examination we find him one, corresponding to the one. We note further that he is composed of two substances, a subtle spirit and a coarse body: corresponding to the two.[3] His body has length, breadth, and depth: corresponding to the three.[4] Similarly, the soul has three faculties. The first, the faculty of sensation and appetite, located in the liver, resembles the spirits of brutes. The second, the choleric faculty located in the heart resembles the spirits of jinns.[5] The third faculty, intelligence, located in the brain, resembles the spirits of angels.[6] Corresponding to the fours which are in the world, are the four humours: blood, phlegm, bile and spleen.[7] The nature of blood is moist-warm, corresponding to the nature of the atmosphere. The nature of the phlegm is moist-cold, corresponding to the nature of water. The nature of the spleen is dry-cold, corresponding to the nature of the earth.[1] Corresponding to five are his five senses: hearing, seeing, smelling, tasting, and feeling.[2] Corresponding to the six are his six surfaces: right and left, front and rear, above and below.[3] Corresponding to the seven are the seven apertures in his head: the ears, the eyes, the nostrils and the mouth. Corresponding the eight are his eight powers: attraction, retention digestion, rejection, growth, change, procreation, and increase.[4] Corresponding to the nine are the nine substances of his body: nail, skin, hair, flesh, blood, bone, marrow, veins and nerves.[5] Corresponding to the ten are his ten organs: the heart the brain, the liver, the lungs, the gall, the bladder, the spleen, the kidneys, the stomach, the intestines, and the testicles.

---

[1] Compare *Anthropologie*, p. 46. The Ihwan explain that God made the human being a microcosm that he might get some conception of the macrocosm which is too vast to be grasped directly. The Creator intended the world as a testimony to Himself. In the *Propaedeutik*, p. 21, we are told that according to tradition, whosoever knows himself knows God, and whosoever knows himself best knows God best.

[2] Job. XIX, 26. [3] *Weltseele*, pp. 1 and 16; *Anthropologie*, p. 41.

[4] *Propaedeutik*, p. 25.

[5] The jinns are wicked, corrupt souls, which formerly had bodies and then discarded them. They are ignorant and unpurified. They are blind to the truth, deaf to what is right and dumb as regards noble language. They roam about in the darkness of the sea of matter. *Propaedeutik*, p. 72.

[6] The angels are souls entrusted with the maintenance of the world. They were originally in bodies and in that state purified themselves and acquired intelligence. After escaping from their bodies they róam about happily among the spheres and in the expanse of the heavens. *Anthropologie*, p. 8. [7] Idem, p. 4; *Propaedeutik*, p. 4.

A scholar wrote another explanation concerning man, making him correspond in the manner cited above in our treatise. According to him the soul and body correspond to the heavens and the earth, and to Moses and Aaron—peace be unto them! —for they were like the heavens and the earth. Just as the earth receives what comes from the heavens so the pious Aaron learnt what Moses communicated to him, according to the passage, "See I have made thee a god unto Pharaoh, and Aaron thy brother shall be thy prophet. And thou shalt speak," etc. The correspondence is extended to the two tablets, for their origin was earthly and their inscription Heavenly[6]; to the Torah and the Mishna, and to this world and the world to come.

Now God has arranged all things in pairs[7] and placed in this world many contraries, the various creations occuring in two's. All that is proof that He is Absolute Unity, and not as the unity of things originated, which is only metaphorical while His is real. He—praised be He!—is too exalted and too perfect to be qualified by an epithet. All that we can predicate of Him is that He is the Creator, the Single, and the One; human speech is utterly at a loss how to express the thought in more subtle terms.

---

[1] *Propaedeutik*, p. 2. The old classification of the five senses was not native to the Jews but reached them through the science of the Arabs. Saadiah could trace only four senses indicated in the Bible, and the same can be said of Ibn Ezra in his commentary on Psalm CXV, 7. The Hebrew language even lacked the word "sense." Cf. *Die Sinne*, p. 35.

[2] *Anthropologie*, p. 4. [3] *Idem*, p. 13; *Weltseele*, p. 21. [4] *Anthropologie*, p. 4. [5] *Exodus* vii, 1 and 2. [6] *Exodus* xxxii, 16.

Cf. Sura Li, 49: "And of everything we have created pairs that haply ye may reflect."

Of those things which God placed in pairs and in opposition we instance life and death, riches and poverty, light and darkness, the first and the last, the exterior and the interior, day and night, heat and cold, arable lands and deserts, knowledge and ignorance, the sweet odor and the ill odor, heaviness and lightness, roughness and smoothness, hardness and softness, highness and lowness, gain and loss, the bound and the released, trust and fear, peace and war, the difficult and the easy, grief and joy, substances and accidents, sickness and health, ugliness and beauty, sea and dry land, plain and mountain, unhappiness and happiness, separation and conjunction, poison and antidote, servant and master, and others whose number no one but Him can comprehend.[1]

Likewise, He made man's aggregate qualities consist of many sets of contraries. We have counted one hundred and forty such qualities which we shall proceed to mention:

knowledge and ignorance,
memory and forgetfulness,
briskness and slowness,
generosity and avarice,
courage and cowardice,
wakefulness and dormancy,
motion and rest,
ingress and egress,
standing and sitting,
speech and silence,
mercifulness and mercilessness,
gladness and sadness,
mirthfulness and tearfulness,
veracity and mendacity,
piety and impiety,
justice and injustice.
humility and pride,
loyalty and disloyalty,

---

[1] *Weltseele*, p. 2; *Logik und Psychologie*, p. 2.

modesty and immodesty,
envy and devotion,
boastfulness and bashfulness.
contentment and cupidity,
strength and weakness,
eloquence and incoherency,
hunger and satiety,
thirstiness and thirstlessness,
absence and presence,
divestment and investment,
blameworthiness and praiseworthiness,
obtuseness and acuteness,
irascibility and forbearance,
stupidity and sagacity,
hastiness and tardiness,
boldness and bashfulness,
lust and chastity,
extravagance and thriftiness,
insubordination and submission,
disobedience and obedience,
sincerity and insincerity,
carelessness and vigilance,
sinfulness and sinlessness,
enmity and amity,
fidelity and infidelity,
mildness and severity,
doubtfulness and certainty,
decency and indecency,
timidity and tranquility,
conjunction and disjunction,
rectitude and obliquity
hope and despair,
cautiousness and impetuosity,
forgiveness and vengeance,
prudence and foolhardiness,
faithfulness and treachery,
intelligence and hebetude,
decorousness and shamelessness,

equity and iniquity,
licentiousness and asceticism,
stinginess and liberality,
softness and hardness,
agreeableness and disagreeableness,
terror and equanimity,
dutifulness and undutifulness,
pride and humility,
sociableness and aloofness,
solitariness and partnership,
confirmation and denial,
joyousness and distraction,
leniency and severity.

Thus, man's qualities, good and bad, are altogether one hundred and forty. He should use them all in their proper place.

Likewise, corresponding to the three are life, rationality and mortality. Three are associated in a man's birth: the Creator and his parents.[1] He corresponds to the three divisions of time: the past, the present and the future; and to period, place and moment; to the three patriarchs—Abraham, Isaac and Jacob. Also to three worlds which man sees: one the womb of his mother; one this world; and one the world to come. And to the three books which are opened on high before the Holy One—blessed be He!—one for the righteous, one for the middle class, and one for the wicked. That of the righteous is written and sealed for Paradise; that of the wicked is written and sealed for Gehinnom; and the middle class is given a respite until the following Rosh Hashana: if they become meritorious they are inscribed as meritorious; and if guilty, they are inscribed as guilty.[2] To correspond to the priests, Levites and laymen. To correspond to the Torah, the Prophets and the Hagiographa. To correspond to the two extremities of the world and the axis thereof.[3] To correspond to prophet, sage and king. To correspond to the Kedusha.[4] To correspond to the three kinds of science: theology, the science of bodies and chronology, the last named consisting of the past, the present and the future.[1]

---

[1] Niddah, 31a. [2] Rosh Hashana.

[3] The heads of the world (Zenith and Nadir and the regent theory (?) cf. Masudi's *Meadows of Gold,* p. 81, note.

[4] The Kedushah or sanctification refers to the proclamation of God as thrice holy. Is. vi, 3.

And similarly the four. Men are of four kinds: one is distinguished for knowledge but not for good works; another for good works but not for knowledge; a third for both knowledge and good works; a fourth for neither knowledge nor good works.[2] Concerning that one of the Arabian poets says, "There are four kinds of men whose states and conditions are clearly evident. One man enjoys this world but not the after-world; another has no position in this world, but there looms up before him a future world to which God causes him to take his flight; a third acquires both, he is happy in this world and in the other; and another weeps over both, he enjoys neither this world nor the next.[3] Then there are four seasons: summer, autumn, spring and winter.[4] Also four revolutions: when the sun arrives respectively at the signs of Aries, Cancer, Libra and Capricorn, at regular intervals of time.[5] Time has four divisions: day, week, month and year. The winds are four: the west wind, the east wind, the north wind and the south wind.[6] Numbers are four: units, tens, hundreds, thousands.[7] And likewise men are of four kinds: one masters the exoteric sciences but not the esoteric; one the esoteric but not exoteric; one both of them; and one neither of them. They correspond to the four varieties of vegetation which God enjoined the children of Israel to take in connection with the Feast of Tabernacles. The palm branch has taste but no odor; the myrtle has odor but no taste; the citron, has both taste and odor; and the willow has neither odor nor taste.[1] Men are likewise of four orders: the pious man who begets a pious child, of whom it is said, "In the place of thy fathers shall be thy children;"[2] the pious man who begets a wicked child, of whom it is said, "Let thistles grow instead of wheat;"[3] the wicked man who begets a righteous child, of whom it is said, "instead of the hedge shall grow up the fir tree;"[4] and finally, the wicked man who begets a wicked child, of whom it is said, "From the wicked shall go forth wickedness."[5] Likewise there are four kinds of pardon: the four kinds of known atonement. The kinds of obedience are four; and the kinds of sin four. The banned things are of four kinds and occur in innumerable cases: the impure thing that makes impure; that which makes impure that which was not impure; the impure which does not make impure; and that which neither makes impure nor is impure. The classification by four holds good also in the case of "yibbom" and "halizah," Thanksgiving offering oil, frankincense, oblation, and the first born for an inheritance and for the priest. And likewise four, there are four fires: the fire which eats and drinks,—the natural heat in animals; the fire which neither eats nor drinks,—the fire common among mankind; the fire which drinks but does not eat,—the heat in the bosom of the earth; and the fire which consumes but does not drink,—the fire of the surrounding ether.[6]

---

[1] According to the Ihwan the three kinds of science are propaedeutical, natural and theological: *Weltseele*, p. 2. Propaedeutical science includes the science of numbers and their computation, astronomy and music.

[2] Vayikra Rabbah, parsha 30, sect. 12.

[3] Cf. *Logik und Psychologie*, pp. 133 and 134. [4] *Propaedeutik*, p. 4.

[5] *Propaedeutik*, pp. 57 and 59; Pesachim 94b.

[6] *Propaedeutik*, p. 4.

[7] *Propaedeutik*, p. 3; *Logik und Psychologie*, p. 39; *Weltseele*, p. 2. The Arabs have no word to express a number over a thousand. They therefore express a million as a thousand times a thousand, and so on with any larger number. In order to avoid mistakes they indicate at the end how often a thousand is to be taken or multiplied by itself. Cf. Masudi's *Meadows of Gold*, p. 173 with note.

Likewise, God gave man four characteristics reflecting the nature of the mineral, the vegetable, the animal and the angel. Genesis and decay are characteristics which he shares with minerals. Nutrition and growth are characteristics which he shares with vegetable life. Sensation and motion are characteristics which he shares with animal life. His angelic characteristics are adoration and eternal life, for when he truly serves God he does not die.[7] Likewise the divisions of philosophy are four: first, the disciplinary and propaedeutical; second, natural science and anatomy; third, logic; fourth, theology.[8] Likewise God, when creating the world called into existence four simple things, which are the basis of all compositions. These four simples are fire, air, water and earth. Their compounds are the minerals, the plants, the animals and man.[1] Likewise, bodily diseases arise from imperfect mixture owing to the perverseness of one of the four humours in man, viz.: the blood, the phlegm, and the two biles.[2] Their commixture gives rise to heat, moisture, cold and dryness. The learned have written medical works dealing with the use of aromatic roots. Their explanations are extensive and involve a science that is well nigh limitless. Corresponding to these humours are the four sources of the soul's defects. They are the origin of very severe, tenacious diseases which yield to treatment far less readily than bodily ailments, unless one resorts to the medicinal aromatic roots described by the prophets—God bless them.[3] In their works they explain what God revealed to them concerning these roots. The causes of the soul's diseases are accumulated ignorance, evil disposition, corrupt views and shameful doings.[4] When souls thus succumb, their excellence vanishes, their splendor is obscured, their vision is darkened and their burdens scarcely tolerable—from such a fate may God in His mercy save us! Were we to proceed to enumerate the things classified by the sages as occurring in fours, we would have to mention very many. Of their allusions we quote the following: "There are those who inherit and bequeath, bequeath but do not inherit, inherit but do not bequeath, do not bequeath and do not inherit;"[5] Four qualities mark those who give charity;"[6] Four qualities mark those who go to the Beth Hamidrash;"[7] "Four should give thanks;"[8] and many others which we shall not mention seeing that they are not hard to understand. Then there are the four agencies in the redemption of Israel from Egypt; the four "malchioth," which correspond to them; the four great beasts which the pious Daniel saw issuing out of the sea and which God caused our ancestor Abraham to see over against the dreadful intense darkness which fell upon him.[9] The sages have put in the same category

---

[1] Vayikra Rabbah, parasha 30, sect. 12. [2] Psalm XLV, 17.
[3] Job XXXI, 40. [4] Is. LV, 13. [5] I, Samuel XXIV, 14; Yoma 86a.
[6] *Weltseele*, p. 128. [7] *Naturanschauung*, p. 193. [8] *Propaedeutik*, p. 2.

---

[1] *Anthropologie*, p. 50; *Naturanschauung*, p. 141.

[2] *Anthropologie*, p. 49; *Logik*, p. 106.

[3] For the philosophers as physicians for the soul refer to Dugat's *Histoire des Philosophes Musulmans*, p. 236. Probably refers to al-gazali's *Munkid*.

[4] *Anthropologie*, p. 103.

[5] Baba Bathra, Ch. VIII, I.

[6] Pirke Aboth, V, 16.

[7] Pirke Aboth, V, 17.

[8] B'rachoth, 54a.

[9] Dan., VII, 3.

"inflammation, bright spot, scab and a swelling;"[1] the four streams' Gihon, Pishon, Hidekel and Euphrates;"[2] and "ants, conies, locusts and spiders."[3] Likewise, the wicked suffer a four-fold punishment, for it is written "The Lord raineth upon the wicked snares, fire, brimstone and a horrible tempest."[4] In the world to come He will visit them with a four-fold punishment: an overflowing rain, hailstones, fire and brimstone.[5] There are moreover, the four terrible penalties: the sword, pestilence, famine and wild beasts.[6] The chariots are four,[7] and the smiths are four.[8] The stars are of four kinds: the sun shines by day; the north stars by night but not by day; the moon may be seen both by day and by night; the stars round about the South pole shine neither by night nor by day The zodiacal signs are also of four kinds: three are of the nature of fire, three of air, three of water, and three of earth.[9] Water is of four kinds: water that ascends from the earth to the atmosphere is the origin of rain; water that descends from the atmosphere to the earth is the falling rain; water in the heights is ice; and the water which remains forever in the depths is the water of the sea, stored up according to the words, "He gathers together the waters of the sea in a heap."[10] Vegetation is of four kinds: the nutritive and the medicinal, e. g., wheat, barley, and the like; the nutritive and non-medicinal, e. g., sugar, oils, and the like; medicinal and non-nutritive, aromatic roots among the dry grasses; and non-medicinal and non-nutritive, as thorns and the like.

Similarly, the five planets correspond to the five fifths of the Law;[11] the five possessions which the Holy One—Blessed be He!—especially appropriated to Himself in His universe;[12] and the five services which occur on the Fast Day of Atonement.[13] Similarly the five senses which are in man; and the five celestial provinces.[1] And in five, the figure five, as also twenty-five, always preserves itself throughout its self multiplication, and irregardless of the size of the product, does not increase.[2]

---

[1] Leviticus XIII, 2. [2] Genesis II, 11, 13 and 14.
[3] Prov. XXX, 24-28. [4] Ps. XI, 16.
[5] Ezekiel XXXVIII, 22. [6] Idem XIV, 21.
[7] Zechariah VI, 1-8. [8] Idem II, 3.
[9] *Propaedeutik*, p. 49. [10] Ps. XXX, 7.
[11] The Five Books of Moses. [12] Pirke Aboth, VI, 10.
[13] Kol Nidrei, Shaharith, Mussaph, Minha and Neila.

Similarly, the six corresponds to the following: the six sides of the world;[3] the six colors which God created in the world, viz.: white, black, red, green, yellow and blue;[4] the six orders of the Mishna; and the six orders of the Tosephta; the six zodiacal signs which appear eternally above the earth and the six concealed eternally under the earth; and the six south stars and the six north;[5] in regions of the north six months are perfectly dark without any admixture of light and in the south six months are light without any admixture of darkness;[6] "six days of creation;"[7] "six wings to each one;"[8] and likewise six openings in our bodies on the right side and six on the left.[9]

And similarly the seven. Its applications are most frequent and most important, due largely to the grandeur, dignity and sanctity of the Sabbath in the eyes of God; for it is the seventh of the days, the last of them and their terminus, for their number closes with it. Whosoever observes the Sabbath as God decreed, learns to thoroughly appreciate it and its majesty as the law of God commands, and moreover fears God, is completely religious. But when one's religion falls short of that it utterly fails him. The seven finds its application to man in the following particulars: the soul has seven spiritual powers and the body seven corporeal powers. The corporeal are attraction, retention, digestion, rejection, growth, increase and imagination.[1] The soul's seven spiritual powers are: hearing, seeing, smelling, tasting, touching, speaking and intelligence.[2] They correspond to the seven planets. Five of the planets have ten mansions out of the twelve signs of the zodiac. The two luminaries have two mansions, the moon ruling over one of them: the sign Leo being for the sun and Cancer for the moon. Now, the ten mansions belonging to the five planets are as follows: to the planet Saturn belong the signs Capricorn and Aquarius; to the planet Jupiter the signs Sagittarius and Pisces; to the planet Mars the signs Aries and Scorpion; to Venus the signs Taurus and Libra; and to Mercury the signs Gemini and Virgo.[3] And likewise in the body of man there are twelve apertures: his ears, eyes, nostrils, mouth, navel, breasts and his two passages.[4] Of these twelve openings ten are for five powers and two for two powers, corresponding to the planets and the two luminaries. The mouth corresponds to the sun, the navel to the moon, the ears to the mansions of Mercury, the eyes to the mansions of Jupiter, the nostrils to the mansions of Mars, and the two passages to the mansions of Saturn.[5] Similarly his eyes are of seven strata, between each and every pair of strata there are gradations and powers of seeing which are not between the others.[6] Similarly, God placed the channel of the faculty of hearing in the ears and the channel of the faculty of seeing in the eyes, the channel of the faculty of smell in the nostrils, the channel of the faculty of touch in the hands, the sensual taste in the mouth and in the private parts, the channel of the faculty of speech in the tongue which corresponds to the moon, and the channel of the faculty of intellect in the brain which corresponds to the sun.[7] The brain supplies the speech which thou employest and the ideas which are expressed through speech with its eight and twenty consonants, just as the sun supplies the light[1] wherewith the moon shines through eight and twenty mansions from its first appearance until it is complete and perfect through the power of their Author and Creator, sanctified be His Names;[2] Likewise, on earth there are seven climates[3] and eight and twenty regions. Furthermore, the importance of seven in the estimation of God is indicated by the fact that He ordained that the seven-month child should live, but the eight-month child should die since a month is superfluous.[4] That is a mystery understood by God, the prophets whom He taught, and those versed in the sciences inherited from them, having mastered these sciencs through divine grace. Likewise, He made the heavens in seven parts[5] and the climates seven in number.[6] As another example of the excellence of seven in the estimation of God we note the characteristics of the calendar which the children of Israel use for their years, for the festivals and fasts ordained for them in the Torah, and also for the stipulation handed down to them in the authentic traditions of the prophets that Pesach must not begin on Monday, Wednesday or Friday; Azereth not on Tuesday, Thursday or Saturday; Rosh Hashana not on Sunday, Wednesday or Friday; the Day of Atonement not on Sunday, Tuesday or Friday; and Purim not on Saturday, Monday or Wednesday. All of this is according to the postponements indicated by the ancient sages and their intimate associates of blessed memory. We have found that the origin, the canons and the methods of the calendar are based on the number seven. There are twelve simple ordinary years and seven leap-years. This is the theory of the calendar, its foundation and its entire key for all times. To show this we shall make in the latter part of this book an astronomical table, wonderful and ingenious. Whosoever wishes may scrutinize it, please God.[7] Therein are great reward for all and complete religious practice—God controls success in His mercy! Likewise, God appointed seven shepherds to preside over His people

---

[1] "The astrologers divide up the degrees of each sign of the zodiac among the five planets. The portion assigned to each planet is called the province of that planet since it denotes the part of the sign where that planet exercises its full influence." De Slane, *Proleg II*, 221, note 1; III 154, note 4. Does alhudud al'aluviat mean God, Universal Reason, Universal Soul, Nature and Things? Dieterici's *Theologie*, p. IX. There are five fundamental principles of Islam, five imams and the most eminent of the prophets were five. For the last named Cf. *Weltseele*, p. 172. The five chief figures mentioned by Euclid are the tetragon, cube, octahedron, icasahedron and dodecahedron. *Propaedeutik*, p. 3.

[2] The Ihwan point out that if we regard one as the point, two as the line, three as the surface and four as the cube, then five is the sphere. If it be multiplied by itself ever so often the multiplicand persists: thus 5 × 5 = 25; 25 × 25 = 625; 625 × 625 = 390,625, etc. Cf. *Propaedeutik*, p. 8.

[3] North, east, south, west, up and down. *Anthropologie*, p. 4.

[4] *Anthropologie*, p. 26.

[5] *Propaedeutik*, p. 47, has it that six of the *constellations* are north.

[6] Idem, p. 91. [7] Gen. I. [8] Isaiah VI, 2. [9] *Naturanschauung*, p. 154.

---

[1] *Anthropologie*, p. 48. Vayikra Rabbah, parsha 29, sect. 11.

[2] *Anthropologie*, p. 48.

[3] *Propaedeutik*, p. 50; *Anthropologie*, p. 48.

[4] Idem, p. 49.

[5] Idem, p. 49.

[6] Compare *Die Sinne*, p. 85.

[7] *Anthropologie*, p. 48.

---

[1] *Anthropologie*, p. 49; *Propaedeutik*, p. 131. [2] Idem, p. 62.
[3] *Idem*, 92-99; 191-199. [4] *Anthropologie*, p. 72.
[5] *Propaedeutik*, p. 46. [6] *Idem*, 92-99; 191-199.
[7] This table does not appear in our manuscript.

Israel;[1] and Enoch was the seventh after Adam.[2] The illustrious master Moses ben Amram—peace be uopn him!—was the seventh after Abraham,—the order being Abraham, Isaac, Jacob, Levi, Kehath, Amram, with Moses as the seventh. Likewise, Otsem was the sixth, and David the seventh son.[3] We further find in the Talmudic narratives that every tribe in Israel gave birth to seven-month children. Similarly the wildernesses are seven: the wilderness of Sinai, Zin, Kadmuth, Kadesh, Shur, Paran and Ethan. The wilderness of Sinai is the most famous since it was the scene of the revelation of the Torah. Likewise, the seas are seven: Sodom, Tibrias, Sabki, Aspamia, Halta, Kinnareth and the Great Sea. Likewise there occur seven expressions for heaven in the Bible: r'kia, ilon, z'bul, m'hon, m'on sh'hakim and araboth.[4] Likewise, the Biblical words for land are seven: arka, erez, heled, n'shya, ziyah, adamah and tebel.[5] Israel was enjoined to observe the seven days of Niddah, the seven days of purification, the seven days of hymeneal rejoicing, and the seven blessings. God commanded Noah, "of the clean animals take by the sevens."[6] Then there are seven days of consecration,[7] the seven pillars of the world, the seven worlds, and seven ancestors rest with God and corruption has no power over them.[8] Likewise, God caused the release of the pious Joseph through the dreams in which Pharoah saw seven beautiful cows and seven full ears of corn and their contraries, and his deliverance was through the interpretation thereof, as thou knowest.[9] Balaam prepared seven altars.[10] Upon the menorah were seven sockets.[11] Pardon and forgiveness are granted in Tishri which is the seventh month from Nisan, and Nisan witnessed the redemption since it is the seventh month from Tishri. In most of the sacrifices there were seven lambs of the first year.[1] And likewise there are seven characteristics of a boorish man and seven of a wise man,[2] and seven kinds of punishment come into the world for seven kinds of important transgressions.[3] Likewise, God ordained that the Children of Israel should count seven weeks and at the expiration thereof make a pilgrimage to the Temple: that is the Pilgrimage of Weeks.[4] He permitted them to keep their Hebrew slaves and handmaids in service for six years, but these were to be set free in the seventh.[5] He ordained that they should count years seven times seven, i. e., forty-nine years; then landed property should be free and return to its original possessors in the fiftieth year. He enjoined them to plough and sow their fields six years, but during the seventh year the ground is to lie fallow.[6] He enjoined upon them the recital of seven blessings in the Sabbath service, concerning which His favorite says, " Seven times a day do I bless thee." [7] In the bethrothal there are seven blessings and seven days of huppa; and on the fast day seven blessings. Of all the numbers seven is most frequently referred to in the Scriptures. We quote a few of the many instances: "Seven abominations are in his heart ;"[8] "Seven evils shall not touch thee;"[9] "Though the righteous fall seven times he shall arise;"[10] "Seven shall lodge without being visited by evil;" "For seven fold shall Cain be avenged."[11] The illustrious master selected seventy elders to govern the people.[12] There are thus many passages mentioning seven and its excellence. In treating the theory of religion as extensively as possible we shall recall in what respect that number is complete and wherein consists its pre-eminence, please God. When we reach the chapter dealing with the consideration of all that God has created, and especially the section treating of the seven stars and the twelve constellations, we shall enter into the easily intelligible aspects of the subject as far as our limited knowledge permits, please God. Above every knowing being is the Omniscient, Mighty, Exalted One! Of Him we ask the blessing of grace and guidance in all matters religious and worldly.

---

[1] Micah V, 5. In this group David was the central figure with Adam, Seth and Methusaleh on his right hand, and Abraham, Jacob and Moses on his left. Succah 52b.

[2] Vayikra Rabbah, parsha 29, sect. 11. [3] Idem.

[4] Hagigah 12b; Aboth d'Rabbi Nathan, ch. 37; Midrash Thillim, Ps. CXIV.

[5] Aboth d'Rabbi Nathan, ch. 37; Shir Hashirim Rabbah, parsha 6.

[6] Gen. VII, 2. [7] Levit. VIII, 23.

[8] Baba Bathra 17a. The passage refers to Abraham, Isaac, Jacob, Moses, Aaron, Miriam and Joseph.

[9] Gen. XLI. [10] Numbers XXIII. [11] Exodus XXV, 37.

---

[1] Levit. XXIII, 18. [2] Pirke Aboth V, 10. [3] Idem V, 11.
[4] Deut. XIV, 9. [5] Exod. XXI, 2 and 6. [6] Levit. XXV, 2-7.
[7] Ps. CXIX, 164. [8] Prov. XXVI, 25. [9] Job. V, 19.
[10] Prov. XXIV, 16. [11] Gen. IV, 15. [12] Numbers XI, 16.

We mention a portion of the subject here that thou mayest recognize that the seven stars and the twelve constellations are fundamental to the forces and that every prophet and lawgiver referred to them. As for the foundation of this world thou seest that there are seven stars in as many spheres and twelve signs of the zodiac in one sphere. Together they make up the nineteen foundations of time and place, according to seven days,—not more, not less. There are many classes of people in respect to language, sects and doctrines but not in respect to these days, for they cannot increase or diminish. Likewise, the twelve months persist through all times without cessation. Their increase or diminution would involve the destruction of universal harmony and the entire reversal of things, for there would be no stability since seven is the most faultless of the numbers.[1] The same applies to the twelve. Thus there are the prescribed prayers wherewith we approach the King of Kings, make our necessities known to Him, ask of Him that which we desire, confess our sins and petition Him for our well-being and guidance. That is put into the eighteen benedictions, which together with the first, the principal one, make up the nineteen, to correspond to the seven and the twelve.

Much about seven and twelve that we regard as fundamental is concealed from the mass of the common people, but is clear to the noble and the wise. Instance the three portions of the Law, which it is incumbent upon us to read every day twice before the nineteen blessings are read: "Sh'ma," "V'haya im sh'amo'a" and "Vayomer."[2] In the whole thereof are nineteen sections, after taking away one of them, which is repeated, viz.: the passage commencing, "U'chethabtem." It resembles the passages with which the Torah begins and ends, as we shall point out in the fifth chapter of this book. Therein we have mentioned that instance and additional ones relating to the seven and the twelve. But one which we have not mentioned is the passage at the end of the Torah. It is the last composed by the pious and illustrious Moses—peace be upon him!—"O the happiness of Israel,"[1] etc. Concerning it the sages have the tradition that the letters "beth" and "caph" were used that the Torah might begin with the letter "beth" and end with the letter "caph," the world "b'reshith" being the first and "thidroch" the last. These sentences contain nineteen words. All of these things are open only to those versed both in the literal and in the manifestly figurative meaning of the words, for in them these secrets and hints point to the seven and the twelve. My brother, grasp these subtle mysteries and ponder over them with their numerous meanings and the knowledge that lies back of them, that thou mayest master them and through them attain eternal beatitude after emerging from the dwelling of ignorance—may God in His mercy grant both of us success!

---

[1] *Propaedeutik*, pp. 7, 8 and 69.

[2] Deut. VI, 4-9; Deut. XI, 13-21; Numbers XV, 37-41.

We can cite many Scriptural sections whose length is regulated according to the seven and the twelve. Thus the first song, from "vayosha" to "hashem yimloch," numbers nineteen verses.[2] The same applies to the verses with which the noble Jacob blessed his children from Reuben to Joseph;[3] the total number of verses is nineteen. He left off with Joseph and Benjamin. In recognition of their rank he honored them on that occasion with another set of verses. And likewise the verses in the blessing of the illustrious prince Moses number nineteen.[4] These verses extend down to the sentence beginning, "Who is like the God of Jeshurun?" This numerical arrangement holds good throughout the prophetical works with most of the allusory passages. If thou considerest the twelve minor prophets individually there will remain three in the later prophets and four in the earlier, making nineteen. By taking the four earlier prophets and the four later prophets and adding thereto the eleven books of the Hagiographa we have nineteen. Had we wished to deal exhaustively with the Prophetical and Hagiographical passages constructed on the principle of nineteen we could have done so. This brief treatment of the subject is intended simply to be a suggestion to the wise. Thus we have made clear to thee, my brother, that time is built upon seven, and place likewise upon seven and twelve.

---

[1] Deut. XXXIII, 29. [2] Exodus XV. [3] Gen. XLIX. [4] Deut. XXXIII.

There are seven and twelve parts whose combinations I shall explain to thee. Now, the chief of the Arabs[1] came to them only on account of these parts. He bound them to mention four words whose separate parts come under the seven and twelve in Arabic orthography. Only those versed in this subject grasp it, but as for the ignorant they are aware neither of it nor its meaning. The Arabs were told, "There is no God but Allah."[2] To this declaration they added Mohammed's name, as if he were a messenger of God, and believed that by uttering these words they could attain bliss, that by virtue of these words they would surely be admitted into Paradise. Had he intended the formula to have that meaning, not a single person of intelligence would have heeded him. It means, however, that after a man believes in God, he should do what is proper, —that which God had commanded before this prophet came to his people. For if it meant that one might go about stealing, killing, adulterizing,—in a word, committing deeds displeasing to God—and by uttering these words would be admitted into Paradise, no man of intelligence would accept such a doctrine or consider it sane. As a matter of fact the formula possesses an inner meaning involved in its orthography. Their Book indicates therewith the science of the seven and the twelve which are the fount and the fundament of all created entities. When a man clearly realizes the intent of the formula and acknowledges God's unity and transcendence he becomes worthy of admission to Paradise, worthy to attain eternal happiness. In noting the distinguishing feature of these words, we find that the number of the letters "La il(a)h ila All(a)h" is twelve, and the number of the syllables seven; all in all nineteen. This result is due to the fact that "la" counts as one syllable and "ilah" as two, the sum total being seven.

Assuredly ours is the credit for these principles since our testimony preceded theirs. Instance the exclamation of David,

---

[1] Mohammed. [2] Sura XXXVII, 34 et passim.

"For who is God besides the Lord, and who is a Rock besides our God!"[1] Similarly we magnified His Name in many other passages; "Great is the Lord and exceedingly praiseworthy;"[2] "Great is our Lord",[3] etc., etc. We care to mention of the seven and twelve only that which we and the Arabs have in common. Aside from this consideration we surely would not mention the subject merely because it is mentioned by them. Furthermore, it is pre-eminent and fundamental according to one of their passages in another Surah which states that over hell there are nineteen.[4] One commentator explains that as an allusion to their religion, and holds that the seven corresponds to the twelve syllables, and the twelve to the twelve letters of the formula of faith.[5] Some claim that the seven has reference to the Sabbath day which is the seventh. Thus, much is mentioned by the learned with regard to the pre-eminence of the seven and the twelve. They speak of it as the number of the vertebrae in the back.[6] We also have gone quite deeply into the subject of the seven and the twelve. We shall treat the rest of this subject as extensively as we can in its proper place in the fifth chapter,—please God, for from Him is help!

---

[1] Ps. XVIII, 32. [2] Ps. CXLV, 3. [3] Ps. CXLVII, 4. [4] Sura LXXIV, 30.

[5] The sura reads: "And what shall make thee understand what hell is? It leaveth not anything unconsumed, neither doth it suffer anything to escape. It scorcheth men's flesh: over the same are nineteen angels appointed. We have none but angels to preside over the hell-fire; and we have expressed the number of them only for an occasion of discord to the unbelievers." The Ihwan explain that these verses refer to the passage of the *seven* planets through the *twelve* constellations: *Anthropologie,* p. 143. Nathanel appears to regard the *nineteen* as an allusion to the Mohammedan formula of faith with its seven syllables and twelve letters. Beidhawi, vol. II, p. 369, says: "The nineteen refers to ninteen angels or nineteen kinds of angels. The special reason for this particular number is because the disorders of human souls, in thought and deed, are caused by the twelve animal forces and the seven natural forces. Or it may mean that Gehinnom has seven degrees. Six of these are for the kinds of infidels. Each kind is punished for neglecting belief in the faith, the confession of faith and the practice of the religion with a certain kind of punishment which fits it, and over each kind an angel or kind of angel presides. One degree is for believers who sinned. They are punished in hell with a specific kind of punishment for neglecting the practice of the religion. Over this punishment an angel or kind of angel presides. Or because the hours are twenty-four: five of them employed in prayer. If during the other nineteen hours he has committed a sin whose penalty is one of these kinds of punishment the zahaniyat or hell-angels take charge of it."

[6] The Ihwan (*Naturanschauung,* p. 211; *Weltseele,* p. 173) claim that the spine has 28 vetebrae. According to the Talmud (Oholoth, Ch. I, mishna 8) the spine has eighteen vertebrae.

And as for the eight, behold to it there correspond the eight days of circumcision,[1] the eight days of the Festival,[2] and the eighth day which is distinguished by being set aside by itself, a festival for itself, a time for itself.[3] Likewise the eight princes and the seven shepherds with whom they are allied, number fifteen.[4] Fifteen is half the Ineffable Name, and with it God created the world: "For with 'fifteen' the Eternal formed the world",[5] and according to the passage, "When God created them."[6] Do not read b'hibbor'am but b'he b'ra'am, for it is written, "By the word of the Lord the heavens were made."[7] Eight also possesses pre-eminence as a principal number for in the Temple they used to sound eight tones upon the Sheminith. Eight fathers of the pure correspond to the eight faculties. The prophetical books are likewise eight. But the most interesting of all, is this: when thou takest into consideration the survivors after the flood thou findest them eight in number, viz.: Noah and his wife, his three sons and their three wives.[8]

As for the nine, we find that the body of man is built up of nine substances; hair, nail, skin, flesh, fat, blood, marrow, bone and nerves.[9] Likewise the spheres are nine: the seven that are well known, the sphere of the zodiacal signs and the sphere of darkness.[10] Similarly the months of pregnancy are nine.[11] The learned point out some wonderful characteristics of the nine primary numbers.[12] They are the ancient Hindoo characters from which is derived the whole science of arithmetic dealing with the minute and the great, the many and the few, for which purpose the nine characters are inexhaustible. They are the following: 1—2—3—4—5—6—7—8—9. These are their forms. If thou writest the following figures 5—4—3—2—1 thou hast fifty-four thousand, three hundred and twenty-one. The tens are after the units, the hundreds after the tens, the thousands after the hundreds, the ten thousands after the thousands, and so on ad infinitum. As often as a figure is added to a number the number is increased a degree and assumes another aspect. And that is due to the fact that when thou addest them together there results the number forty-five, the figures by the threes amounting to fifteen or one-half the Ineffable Name which is numerically fifteen. That is clear:

---

[1] Gen. XVII, 12.

[2] Succoth or the Feast of Tabernacles (including Sh'mini Azereth).

[3] Sh'mini Azereth or Eighth Day of Solemn Assemblage.

[4] Micah V. The eight princes are Jesse, Saul, Samuel, Amos, Zephaniah, Zedekiah, the messiah and Elijah. Succah 52b.

[5] Is. XXVI, 4. J(a)h numerically fifteen.

[6] Gen. II, 4. [7] Ps. XXXIII, 6. Bereeshith Rabbah, parsha 12, sect. 10.

[8] Gen. VIII, 16. [9] *Anthropologie*, p. 4.

[10] *Propaedeutik*, p. 47. [11] *Anthropologie*, p. 72.

[12] The Arabs express the zero by a dot and do not consider it a number. In Spranger's Masudi's "*Meadows of Gold,*" p. 157, we are told that the wise men of the Barahman or Indian ruler invented the *nine* figures which form the numerical system of the Hindoos.

$$4 + 8 + 3;\ 9 + 5 + 1;\ 2 + 7 + 6;$$

every one of these three combinations amounts to fifteen. The Creator has been called "Fifteen" for Scripture saith, "Verily my strength and song is Jah"[1] (Fifteen); and furthermore, "For with Jah (Fifteen) the Eternal formed the world."[2] The Talmudists say, "With the 'he' (fifteen) He formed this world and the world of the future, for it is written, 'These are the generations of the heavens and the earth.' Do not read b'hiboro'om but b'he b'ra'am.[3] One of the learned says, "From that it is seen that with nine letters death is meted out and the people of each generation pass away."

Of the ten[4] are the ten commandments,[5] and the ten utterances,[6] the ten miracles, which were brought for our fathers in Egypt and the ten by the sea,[7] and the ten plagues which the Holy One—blessed be He—brought upon the Egyptians in Egypt.[8] Zimon is with ten and Kedusha with ten. We do not read in the Torah less than ten passages. Ten malchioth, ten zichronoth and ten shopharoth.

[1] Jer. XVII, 19. [2] Is. XXXVI, 4.
[3] Bereshith Rabbah, parasha 12, sect. 10.
[4] The Pythagoreans had called the ten "perfection," "the world," "the heavens" and "the all." The Arabs knew nothing of the apotheosis of this number. Its place was taken by the number twelve. Cf. *Propaedeutik,* p. 186.
[5] Exodus XX, 2-17. [6] Pirke Aboth V, 6.
[7] Idem V, 5. [8] Idem V, 1.

There are nine songs and the tenth refers to the future World, for it is written, "On that day this song will be sung."[1] Nine sephiroth Israel counts and the tenth is for the Future World, as it is written, "Then the flocks shall pass again under the hands of Him that telleth them, saith the Lord."[2] Ten kings ruled from one end of the world to the other. And likewise, in ten garments the Omnipotent is enveloped. One is "O Lord my God, thou hast become exceedingly great, with splendor and majesty has Thou clothed Thyself;"[3] and the second, "The Lord is King, He is clothed with majesty;"[4] and the third, "The Lord hath clothed Himself, with strength. He hath girded Himself."[5] The fourth, "I saw a high throne and One Ancient of Days was sitting upon it, and His garments were as white as snow;"[6] and the fifth, "He shall be clothed in righteousness like Sharon."[7] The sixth and seventh, "And he donned garments of vengeance."[8] And the eighth and ninth, "Why are thy garments red?"[9] And the tenth, "Who is this cometh from Edom—this one with his splendid garments?"[10] And likewise Israel suffered ten exiles: four in the days of Sennacherib,[11] four in the days of Nebuchadnezzar, and two in the days of Titus and Vespasian.

The world to come is indicated in Holy Writ by twelve expressions which contain the word kallah (bride). They are " . . . . from Lebanon, O bride,"[12] "The sound of joy and the sound of gladness, the voice of the bridegroom and the voice of the bride."[13] "As the bridegroom rejoices over the bride."[14] "As the bridegroom decks himself out in glory and the bride dons her ornaments."[15]

It is thus evident that man is the noblest existent under the sphere of the moon; that he is a microcosm and so constituted as to correspond to the macrocosm. From his thigh down to the lowest part of his body he is similar to the element earth. The fullness of marrow which is in his bones makes him similar to the mines which are in the interior of the earth. His abdomen makes him similar to the element water, with its various fish and fluctuating billows. The same may be said of the rattling noise in the intestines and the various intestinal worms. His thorax is similar to the element air, because of the constant fluttering of the lungs; they inhale the air and flap their wings against the heart to equalize the heat and enable man to live. His head is similar to the highest element fire. Moreover, on it are countless hairs, just as in the macrocosm there are countless plants. Likewise his face is cultivated, corresponding to the cultivated tracts in the macrocosm. The nape of the neck is a waste, corresponding to the deserts in the macrocosm. His trembling and the perspiration which appear on him correspond to the thunder and the rain in the macrocosm. The palpitating of the lungs corresponds to the fluttering of the birds in the macrocosm. His shoulders, elbows, knees, buttocks and projecting parts correspond to the mountains and the hills in the macrocosm. In him are different kinds of fluids having a salty taste in his eyes, sweet in his mouth, fetid in the urinal canal, and bitter in his ears. These correspond to the fluids of the macrocosm. These things are as they are owing to the various wishes of the wise Creator—may His Names be sanctified! Truly those wishes are wise and judicious. They say that the water of the sea is salty that the animals round about might live; for if it were sweet the animals would be stricken with cholera, whereas saltiness prevents cholera.[1] Likewise the eyes are salty because they are fat. Were it not for their saltiness they would become blind, since flesh cannot continue its existence without the aid of salt. That whole subject, however, is extremely subtle, too profound for this treatise, too wonderful, too grand. No one understands it but God and those who are far advanced in the sciences. What we do not understand about the anatomy of man's body exceeds that which is clear to us. How little then do we know of the other sciences! The reader of this book will therefore be indulgent with us since we have not made therein a single assertion of our own or advanced any theory that we have not heard from others. We have studied the subject and have written this book as a compendium for our youth and for any of our brethren into whose hands it may fall. We ask God's pardon for every misstep and error; we ask His inspiration in the matter of correct judgment, His aid and guidance, . . . [1] Man's knowledge, glory, excellence and authority, extend over all things, as we pointed out in our prefatory remarks upon the passage: "Thou causest him to rule over the work of Thy hand: all things hast Thou placed under His feet."[2]

---

[1] Is. XXVI, 1. [2] Jer. XXXIII, 13. [3] Ps. CIV, 1.
[4] Idem XCIII, 1. [5] Idem XCIII. [6] Daniel VII, 9. [7] Is. LX, 17.
[8] Idem LIX, 7. [9] Idem LXIII, 2. [10] Idem LXIII, 1.

[11] According to Bamidbar Rabbah, (parasha 23, sect. 14), and Koheleth Rabbah (parsha 9, sect. 3), Sennacherib was responsible for three exiles.

[12] Songs of Songs, IV, 8. [13] Jer. VII, 34; XXV, 10.
[14] Is. LXII, 5. [15] Idem LXI, 10.

---

[1] *Naturanschauung*, p. 107.

God made man's soul spiritual, noble, subtle, elementary, living, knowing and comprehending. The Praised One desires to direct its attention to the treasures of His wisdom and cause it to testify to the absoluteness of His power and the loftiness of His wisdom that it may serve Him properly and be responsible to Him, beginning with all that is due a master—servitude, submission, service, obedience, accountability and resignation, —and ending with a most cheerful and voluntary submission to His will, and that it should cultivate correct opinion in regard to what He made in it manifest and concealed. And even though her nature rebels she must approach her Creator cheerfully and rightly disposed towards Him to obtain reward and blessing. Holy writ speaks in reference to all these things. As for the creation of man according to His will and as a manifestation of His Glory we have the passage, "All that is called by My Name for My glory have I created it, have formed it, yea, have made it."[3] Referring to His intention to have them testify to the sublimity of His wisdom and the absoluteness of His power, is the passage, "Ye are my witnesses, saith the Lord, and my servants whom I have chosen in order that ye may know and understand that I am He: Before Me no god was formed and after me there shall be none."[4] Referring to their responsibility to Him for the fulfillment of their religious duties, even as servants are responsible to their masters, is the passage: "As the eyes of servants are unto the hand of their masters, and as the eyes of the handmaid unto the hand of their mistress, thus are our eyes unto the Lord, our God, until He have compassion upon us."[1] And as for submission to His command and decree and pious thoughts concerning Him even though He does unto us what our nature shuns, we have the sentiment of Job, "Though He slay me yet will I hope in Him."[2] In his spirit the pious and saintly Hananiah, Mishael and Azariah cast themselves into the fire, as thou knowest.[3] That deed was beloved unto God. In His decrees He did not turn away from them, and they were saved. For they had given themselves up out of love for Him, and yielding to His decree with their lives gladly, willingly and freely. When He beheld the beauty of their faith and that their deed was dictated neither by the desire to obtain favor or reward nor out of fear, He set them free in the way He wished and reserved for them a rich reward, the recompense of the perfect—the possession of eternity. Likewise when Abraham, the Friend of God, was cast by the tyrant into the fire—I refer to Nimrod who cast him into the fire with a ballista—the most High—may His Names be sanctified!—said to Gabriel, "Ask Abraham in the air whether thou canst assist him in something." And he asked in the air, "Can I be of some use to thee?" And Abraham answered, "I need some one else but not thee." And God appeared and set him free by saying, "O flame be thou cold and a security unto Abraham." And had He said "cold" and stopped, the cold would surely have destroyed him.[4] Thus our Praised One sets free His saints and His God-fearing ones who are humble before Him: "He will never suffer the righteous to totter."[5] It is further written, "The enemy shall not deceive him and the son of unrighteousness shall not retort unto him."[6] I laud Him, give thanks unto Him, and commend my affairs unto Him, according to the words of the prince, "Blessed is the man that trusts in the Lord and whose trust is the Lord."[1]

---

[1] Lacuna. [2] Ps. VIII, 7. [3] Is. XLIII, 7. [4] Is. XLIV, 8.

---

[1] Ps. CXXIII, 2. [2] Job. XIII, 15. [3] Dan. III.

[4] Cf. Sura XXI, 52-75, Targum Jonathan and Targum Jerushalmi to Gen. XV, 7; Targum Jonathan to Gen. XI, 28; Midrash B'reshith Rabbah, parsha 38, sect. 13; Baba Bathra 91a; *Logik und Psychologie,* p. 164. Rodwell, in his translation of the Kuran, p. 178, note, points out that the legend was accepted as a historical fact by some of the Eastern Christians. According to the Syrian calendar the event should be commemorated on January 29th. The Abyssinian calendar has January 25th as the date.

[5] Ps. LV, 23. [6] Ps. LXXXIX, 23.

Similarly, my brother, God made His most luminous religion after the manner of His world. Thus the religion is one and the Divine Law one, according to the utterances of the most High, "One Torah and One Judgment shall there be unto you."[2]

Likewise there were Scripture and Tradition, corresponding to the two, according to the dictum of the sages, "Two Torahs were given unto Israel, one written and the other unwritten."[3] Besides, the Law was given at the hands of two men, Moses and Aaron; and the ten words were brought down on the two Tablets of the Covenant.

Likewise, there correspond to the three: Torah, Prophets and Hagiographa. The sages say, "What is meant by the expression 'Lo, I have written unto you thirds?' They are the three: Torah, Prophets and Hagiographa. They were delivered to three: Moses, Aaron and Miriam. Some say they were all delivered to Moses, for His name contains three letters corresponding to the Ineffable Name."[4] It is said that the whole of religion consists of that which is derived from reason, the written Law and the traditional Law. Likewise, the people are of three degrees: priests, Levites and laymen. Likewise, there are three Kedushas. The priestly blessing has three sections. Moreover the Torah was given by means of sephor, sepher and sippur.[5] Likewise, "By three things is the world preserved: by truth, by justice and by peace."[6] Likewise, "The world is based upon three things: knowledge, good sentiment "Upon three things the world is based: Upon the Law, upon divine worship and upon deeds of kindness." Of the other meritorious acts they mention, "A man must say within his house on Sabbath eve towards dusk: 'Have ye separated the tithe? Have ye made the erub? Kindle the Sabbath lamp."[1] We have mentioned all that we could in the third gate of this chapter.

---

[1] Jer. XVII, 7. [2] Numbers XV, 16. [3] Gittin, 6b.

[4] M(o)s(e)h (Moses) is simply H(a)s(e)m the Ineffable Name reversed.

[5] These three S's correspond to the R's: reading, writing and reckoning. Cf. Friedländer's *Jewish Religion*, p. 14.

[6] Pirke Aboth, I, 2.

Likewise, the four. God enjoined upon the children of Israel to take in their hands on the Festival of Tabernacles four kinds of plants.[2] Its mention occurs in the fourth gate of this chapter together with the rest of the Divine Law related to it and concerning the world and man.

Likewise, the five. The Divine Law is the five-fifths of the Torah together with what is connected with and related to it of the fives with regard to the Divine Law, the world and man.

Likewise, the six. The science of instruction has for its foundation the six orders of the Mishna and the six orders of the Tosephta with what is concerned with and related to that of the sixes in the case of the Divine Law, the world and man.

Likewise, the seven. It is used most frequently in explaining religion, due to the pre-eminence of the Sabbath Day which the Praised One exalted above other days and enjoined the Children of Israel to observe and honor it and note its arrival, as we have explained in this chapter. As there is no need to repeat it here we shall not enter further into the subject.

Likewise, the eight: Circumcision is performed eight days after birth, and the Festival lasts eight days when we include the day connected with it.[3] It is of the same kind as the matters of the Divine Law, the world and man.

Likewise, the nine. We have mentioned as much of it as we could.

Likewise, the ten. The basis of the Divine Law is the ten commandments which embrace the precepts of obedience enjoined in the whole religion. These precepts occur in the contents of the Decalogue, for the number of its letters six hundred and thirteen, together with what is connected with the tens in the Divine Law, in the world and in man.

It has become plain, my brother, that God created all things according to one order, marked by stability and wisdom. Disorder does not enter into it and confusion does not mix with it, as Sacred Writ saith, "How great are thy works, O Lord!

---

[1] Mishna, Tractate Shabbath, ch. II, 7. [2] Leviticus, XXIII, 40.
[3] The seven days of Succoth and Sh'mini Azereth.

In wisdom hast Thou made them all!"[1] It is further written, "The Lord founded the earth in wisdom, established the heavens with understanding."[2] Thus the Praised One is the Creator of all, their Author and their Governor. I laud Him, am grateful to Him, depend upon Him, and entrust my affairs unto Him, according to the word of David, "The Lord is my Shepherd, I shall not want. In green pastures does He cause me to lie down; by still waters He leads me."[3] Finished is the second chapter, "Man a Microcosm". There follows

CHAPTER III.

This chapter sets forth the duty of rendering obedience to God—praised be He!

It is maintained that the duty of rendering obedience to God is established when we recollect and verify the fact that man is the noblest existent under the sphere of the moon; that in this world he is the viceregent of God,[4] who made him the ruler over all things that exist as minerals, plants and animals, and that God created bounteous benefits,[5] among which is the bringing forth of man from non-existence. The choicest and most complete of these benefits are two preeminent boons: one external, the other internal. The external consists in the perfect composition of his body with all the external equipments: flesh, blood, veins, nerves, bones, muscles, nails, marrow, etc.; and perfect with respect to hands, feet, and the organs of the external senses etc. The inward gift is the noble soul which God has graciously bestowed upon him. It is a simple substance, celestial, spiritual, potentially gifted with knowledge, understanding and sensation,[6] as described by one of the pious while communing with his Lord. After referring to all that God has created, he continued, "And after all this Thou didst form man for Thy glory and didst create mortal who calls upon Thy Name.

---

[1] Ps. XXIII, 1 and 2. [2] Prov. III, 20. [3] Ps. XXIII, 1 and 2.

[4] *Logik*, 103 and 104.

[5] Saadiah's *al-Amanat*, pp. 114 and 119, and Joseph ibn Zaddik's *Olam Katon*, p. 58, also make gratitude the incentive to obey God.

[6] *Weltseele*, p. 25.

Thou didst breathe into his nostrils a soul precious and pure, unblemished and clean, wise and intelligent, accepting the discipline of wisdom, and acquiring knowledge and discretion, declaring that thou hast formed it and testifying that thou didst create it. Through it every one wise at heart increases his intelligence and recognizes Thee, and from it mortal gets understanding and finds Thee. For Thou hast made it a sign and token for men of wisdom in their resolves, and a swift witness to those who grasp knowledge in their souls. For when the liar lies against Thee, or the denier denies Thee, as a stone from a wall does his soul cry out, and as a lion from the forest does his spirit answer. Therefore all who seek Thee will comprehend Thee in their hearts." It remains to say on this subject that, aside from the thanks which he should render to the Beneficent One—praised be He—it is obligatory for man to submit to two kinds of obedience, the external and the internal.

The external consists in carrying out the law revealed to the prophets—peace be unto them!—in such matters as circumcision, fasting, alms-giving, the pilgrimage, the holy war, and what is similar in the practice of zizith, tephilin, succah, lulab, mezuzoth, and the other mizvoth, which are set forth in the Books of the Law.[1] The sum thereof amounts to six hundred and thirteen as Rabbi Saadiah Gaon, of blessed memory, pointed out.[2] He deduces them from the Decalogue, the number of whose letters is six hundred and thirteen. Of these commands two hundred and forty-eight, corresponding to the number of members in man, are positive. Three hundred and sixty-five are prohibitions, corresponding to the number of veins in man.

The inner obedience is the inner service: the pure thought and the serene, pure heart which is neither alloyed with evil nor "affected with unsoundness."[1] The Praised One enjonied that in a number of passages: "And thou shalt love the Lord thy God, with all thy heart;"[2] "And thou shalt consider in thy heart."[3]

---

[1] Bachya, pp. 3 and 4.

[2] In the Talmud, Maccoth 23b, Rabbi Simlai explains that six hundred and thirteen commandments were communicated to Moses; three hundred and sixty-five are negative according to the number of days in the solar year, and two hundred and forty-eight positive according to the number of members in the human body. Rabbbi Haninah asked what was the scripture proof for this. The answer was, "Moses enjoined upon us the Torah' (Deut. XXXIII, 4). The numerical value of Tor(a)h is six hundred and eleven. This with 'I am the Lord thy God' (Ex. XX, 2) and 'Thou shalt have no other god besides Me' (Ex. XX, 3), which we heard from the Almighty Himself, makes up six hundred and thirteen."

Rabbi Bachya ben Joseph ben Pakuda—may God have compassion upon him—wrote a book for guidance in religious paths. To the extent of his ability he considered therein the subject of the duties of the heart,[4] with demonstrations drawn from the written and traditional Laws and from the understanding. In the chapter on the Unity of God he makes the remotest cause the cause of causes and identifies it with the Creator. As he himself points out, his whole treatise is concerned with the exhaustive treatment of the inner service with reference to purity of heart and mind, and the will that seeks the favor of God. We have, however, searched into the doctrine of the Unity as expounded by the philosophers[5] and find that they establish it even more firmly than did Bachya, and in connection with the inner service they speak of a Unity that is likewise firmly established. We shall endeavor to elucidate their view of the matter, not with the intention to controvert the words of Bachya—may God have mercy upon him!—but to confirm the doctrine of God's Unity and the service we must render Him, since for this service did He create us, for it did He bring us into existence. May our children derive benefit therefrom, for the knowledge of this doctrine is a duty incumbent upon us.

Know my brother—may God aid both of us to rectitude and guide us in the right way!—that this subject is one of the mysteries of the Creator—blessed be He!—and a science of great value. This subject should be handled only by the pure. It should be expounded only to those in whom one may be sure that they will guard it very carefully. A learned poet wrote the folowing verses about the guarding of learning: "Fear the Merciful One, O thou who acceptest my doctrine, and do not lose it, for God is the Witness! Renounce not what He has bestowed upon thee, for renouncement is the beginning of infidelity. He that accepts what I have taught, he who receives my interpretations is perfect, and both worlds are at his service."

---

[1] Surah, XXVI, 89. [2] Deut. VI, 5. [3] Idem VI, 39.

[4] The distinction between the duties of the heart and those of the members of the body is mutazilitic. It is attributed to Abu-l-Hudyl-al-Alaf: Schreiner's *Der Kalam in der jüdischen Literatur,* p. 26.

[5] The Ihwan as Safa or Brethren of Sincerity.

Know that the philosophers well versed in science have gone most profoundly into the subject of cause and effect and that their investigations have resulted in lucid explanations about which there is no disagreement. They derive all things which exist as mineral, vegetable and animal, from the four elements—earth, water, air, fire—their combinations, and the various modifications produced by part of one element affecting a part of another. For instance, fire is the highest element and is followed by the element air, which is between the water and the fire. The nature of air is hot-moist: the moisture which is in it is due to the proximity of one of its sides to the water. And likewise water, whose nature is cold-moist; the moisture which is in it is due to the proximity of one of its sides to the air; the cold in it is due to the proximity of one of its sides to the earth. Fire is the highest of them and is hot-dry owing to the close proximity of his extreme side to the movement of the sphere. The earth is cold-dry, since it comes after all the others and is their termination. The four elements mentioned are caused by the celestial sphere, the demonstration thereof being quite extensive. The philosophers have treated that matter in their books in a number of places. Similarly the celestial sphere was caused by primal matter and form which emanated from the Universal Soul and that from the Abstract Intellects, as we have mentioned in the first part of the book. These Intellects fashioned and formed in the spheres all that they contain in the way of light and happiness, motion and perpetuity. Similarly the spheres fashioned into the world of nature that which they had acquired from the Abstract Intellects. Thus the Universal Soul was caused by the Intellect which is the cause of causes, brought into existence by the Creator—praised be He!—according to His wish, His will, His command, not through anything and not in anything, as we have mentioned in the Introduction to this book. The Praised One, however, is too transcedent to be described as cause or effect, since cause cannot exist apart from effect. The Creator—praised be He!—is beyond the attributes "intellect" and "cause" since He brought forth the Intellect and bestowed upon it life, perfection, eternity (without beginning), perpetuity, eternity (without end), happiness and the like in a single instant, without time and without place. No created thing preceded the creation of the Intellect and knew how it came about, but all was brought into existence afterwards and was conceived in the Intellect potentially until there came forth into actuality thing after thing. The following is the explanation: After the Creator had brought the Universal Reason into existence with absolute perfection, completeness, life, eternity and perpetual happiness, it gazed upon its essence through its essence, as we have mentioned in the Introduction, and there emanated from it the Universal Soul, perpetual life in actuality, in absolute completeness and perfection. It sought to imitate its cause, the Intellect, by sending forth another emanation which reached the sphere, and so on. The soul thus became dual. By means of one of its portions it approaches the Intellect from which it derives benefits and blessings; and by means of the other it bestows upon what is beneath it in degree, light, perpetuity, motion, eternity and happiness, just as the sun grants some of its light to the moon every night. In the beginning of its growth it is a new moon, and increases until the night of its fullness when its radiance resembles that of the sun. It then turns about and decreases after the manner of its increase, until its computed period is covered according to the decree of the Omnipotent One. Thus it is clear that God brought into existence the cause of causes with what he wished and how he wished. But He transcends every epithet, praise, cause and effect. This, then my brother, is an epitome of what our intellect has attained metaphorically concerning the Unity. " God does not burden the soul beyond what it can bear,'" and that above every wise being is the One who is All-Wise.

The inner service is evidently in the heart, the cogitation, the idea, and the imagination. Whatsoever thou thinkest concerning the Creator, bear in mind, that His grandeur far exceeds such thoughts and imaginings, for He is the One who created them and sowed them in the faculty of man. How can He then be similar to them? If in speaking thou appliest to God the various names with which the prophets designated Him in their sacred books, recognize that necessity compelled them to do it. As a matter of fact, however, every name applies only to what is named, but whatever is named is affected, according to the views of the logicans.[1] The most exalted, God, however, transcends all affection. It thus comes about, my brother, that if thou speakest thou corporealizest; and if thou art silent, thou deniest and neglectest. And this thou art not allowed to do unless it be, as it has been proved by someone on this subject, by way of confession of powerlessness to express the Unity, which is by itself a declaration of Unity. Verily silence because of weakness is loftier than forever standing in amazement or resorting to subterfuges. This is indicated in the sentiment of the Prince, " Unto thee dumiyah is praise," [2] for the meaning of dumiyah is " silence," from " wayyiddom Ahron " (" and Aaron was silent." [3]) It is, by thy life, a nice interpretation.

The learned have seriously considered this matter. One of them said, "Be not wiser than the prophets who applied to God names with which they designated Him and communed with Him". But they knew not that the prophets had a sign understood only by themselves and the heirs to their knowledge. They were, by my life, exceedingly wise and learned in all that they spoke or wrote, and no one after them ever attained to their degree of dignity. It is allowable, however, for us to designate the Creator—praised and exalted be He!—with the Names they applied to Him.

Some of the learned claim that these names can be interpreted, but they fail to establish their theory. They do not arrive at their conclusion by lucid demonstrations but by embellished sophistry.

Others say that the Creator spoke to men in a manner that their knowledge should grasp it, and called himself by metaphorical names according to the quality of His actions. The necessity to express His mercy gave rise to "The Merciful One;" the necessity to express His compassion, "The Compassionate One;" the necessity to express the idea that He grants us our daily support, "The Supporter;" and the necessity to express the idea that He metes out punishment, "The Punisher;" The sages of blessed memory say, "The Torah speaks the language of men."[1] And this is also a manifest excuse for the one who cannot investigate and examine.

---

[1] *Logik*, p. 179. Cf. also Kaufmann's *Attributenlehre*, p. 313 and note 164.
[2] Ps. LXV, 2. [3] Lev. X, 3.

Others, again, hold that since this sacred Law was brought by messengers from God He is the One who designated His essence—sanctified be His Name!—with those names and described it with those wise epithets in the wisdom of His Book. We have nothing to say against using them, but must be satisfied and resign ourselves. Thus if we commune with Him and apply to Him the names and attributes with which His essence is described at the hands of the prophets, no blame attaches to us. This excuse is acceptable since nobody else than He is meant, in spite of their great number.

The erudite philosophers, disciplined in theology, maintain with arguments irrefutable that the soul is confined in the body as the child in the foetal membrane or the chick in the egg,[2] and that it cannot serve its Creator as is meet and proper unless it recognizes Him as absolutely free of every limitation. As long as its condition is such, as long as it is bound to the world of nature—the world of genesis and decay—it cannot speak except with the tongue, cannot see except with the eye, and cannot hear except with the ear, for it is like an incarcerated man looking through a hole in the wall. The inner service—the consciousness that God is a true unity and transcendent—and patient endurance, exist in it potentially. But when it parts with the body, if it is perfect and pleasing it becomes a monarch in actuality. It assumes the condition of seeing with its whole self, hearing with its whole self and speaking with its whole self, without having any members to use. Holy Writ describes the angels thus in the passage, "And their backs were full of eyes around about on the four sides."[1] Then true service and praise, sanctification and glorification become perfect in it in common with His angels unto all eternity, yea for ever and ever; while in this mundane dwelling the soul becomes worthy of all that through knowledge, good works, the fear of God, and by undertaking to follow the teachings of the prophets publicly and privately, without doubting and without dissimulation, and without love of hypocrisy or flattery, but solely through love for God. This love for God is shown by leading a pious, God-fearing life.

---

[1] Baba Mezia 31b. Also cf. Bachya, ch. I, sect. 19.

[2] *Weltseele*, p. 85.

To be sure, the service that is inspired by the desire for permanent happiness and by the fear of excruciating torment is also called service, and does not entail disappointment. There is hope in both kinds of service, but the one with which we are dealing is the more excellent and the nobler. With this in mind the sages of blessed memory said, "Be not like servants that serve their master with a view to receiving recompense, but be like servants that serve their master without a view to receiving recompense; and let the fear of Heaven be upon you."[2] A learned man expresses this sentiment in verse:

" My God, I desire not of Thee a ruby mansion peopled with girls! Or Gardens of Eden—O, my Hope!—or trees adorned with luscious fruit.
My petition? Thy yearned for Countenance."
Work zealously in this direction, for in this is real glory.
Another says,
"By Thy Truth, I have not looked with yearning eye to anything but to Thee, that I should see Thee."

May both of us attain the highest degree in religion, in this world and in the world to come, for the Most High hearkens graciously and benignantly to Him who calls upon Him. I implore forgiveness of Him, return repentant to Him, ask His aid, have confidence in Him, and commend my affairs into His care, even as His favorite communed, "The Lord is with me, I shall not fear. What can man do unto me?"[3] "The Lord is my Shepherd, I shall not want. In pleasant

[1] Ez. I, 18. [2] Pirke Aboth I, 3. [3] Ps. CXVIII, 6.

pastures He causes me to lie down."[1] With the help of God and by his command we have finished the third chapter dealing with the necessity of rendering obedience to God and serving Him. There follows it

CHAPTER IV.

This chapter deals with penance and turning the attention to God, circumspection towards God, the pre-eminence of the learned, humility before God, and continence in worldly matters.

Know, my brother—may God direct both of us upon the right path and lead us to righteousness!—that God, anticipating through His presence that many men would prefer disobedience to obedience and would therefore be deserving of severe punishment and rigorous chastisement, manifested His leniency and mercy by providing them with something wherewith to mollify their obduracy and turn aside from disobedience. This is called repentance; it opens unto them the gates. It existed before creation in the primeval world. Only those well versed in theology attain knowledge of its inner meaning. Had the Torah permitted the exposition thereof, we would, through the favor and grace of God, explain what they knew of it. Verily Holy Writ speaks of that amongst the first of the created things, as we have mentioned in connection with the saying of the sages of blessed memory, "Seven things were created before the world was created," repentance being one of them. The proof of that is the passage, "Before the mountains were brought forth . . . Thou didst turn man to contrition."[2] We have spoken of that in the Introduction to this book. This subject involves a profound mystery which is attained only by the learned—the heirs of the prophets—and by the one who acquires it from them,—may God direct him aright! We shall dwell on this subject in order to mention something about the pre-eminence wherewith God distinguishes the learned and something about the excellence of learning, since therein is great profit for us, for our youth and for all our brethren—may He direct all to His obedience! After that we shall return to the explanation, as far as we can, of the various kinds of repentance, its conditions, its esoteric meaning and its adjuncts, please God.

---

[1] Ps. XXIII, 1 and 2. [2] Idem XC, 2 and 3.

Know, my brother, that knowledge is the most excellent of the creations of God since through it God is known, is declared a unity, is served and obeyed. It preceded Reason, since God is described by means of it, but is not described with the term "Intellect." For we say that "God is knowing" but not "God is understanding." Moreover, everyone who knows reasons, but not everyone who reasons knows. God is described with the epithet "knowing" in a number of passages. In the Torah we read, "For God knoweth that on the day you eat,"[1] etc.; in the Hagiographa, "The Lord knoweth the days of the perfect;"[2] and in the Prophets, "I say, O Lord God, Thou knowest."[3] There are many other passages similar to these, for knowledge is the noblest of all things. Although the people of this world regard nothing more precious than gold and jewels, wisdom is described as even more precious than these, for it is written, "It is more precious than pearls, and all the delightful things do not equal it;"[4] and furthermore, "I make man more precious than fine gold, yea more precious than the excellent gold of Ophir."[5] The passage refers to the possessors of wisdom. Again, the people of this world regard nothing sweeter than honey, but wisdom is described as nobler and sweeter, for we read, "And sweeter than honey and the drippings of honeycombs."[6] It is longer than the earth and broader than the sea, according to the passage, "Her measure is longer than the earth and broader than the sea."[7] And finally, wisdom is described as the origin of things, not as originating from anything; for its nature must be referred back to its Creator: "Mortal knoweth not its value, and it is not to be

[1] Gen. III, 5. [2] Ps. XXXVII, 18. [3] Ez. XXXVII, 3.
[4] Prov. III, 15. [5] Is. XIII, 12. [6] Ps. XIX, 11. [7] Job. XI, 9.

found in the land of the living. God understandeth its way."[1] Praised be the One who possesseth knowledge of things before their existence, during their existence and after their existence!

The pre-eminence of learning, my brother, is indicated by the fact that it is more precious than wealth. A sultan may lay violent hands upon thy wealth, but not upon thy learning. Robbers and rebels may seize a man's wealth, they cannot seize his learning. And again, if his ship with his wealth sink in the sea, his learning remaineth. When thou givest of thy wealth there is dimunition, but learning does not decrease in this wise: for when thou scatterest all thy wealth thou becomest poor, but when thou scatterest learning, thou dost not become poor but dost increase. Likewise, the treasures of wealth pass away but the treasures of wisdom remain. It is said concerning wisdom that were bodies to disappear their knowledge would nevertheless persist. We could continue with the elucidation of some of the excellencies of wisdom but these pages do not permit it.

Now, my brother, true knowledge postulates a necessary sequent: the act inspired by it. From knowledge issues forth the deed which is its fruit, otherwise it will not benefit thee. It becomes a cost and a care to the one who does not act through it—from that may God in His mercy free both of us! It has been pointed out that "learning involves four processes: attention, retention in memory, conveying into practice and the diffusing of it."[2] Concerning that a learned poet says, "Come now, thou canst obtain knowledge only through six things (which we mention without analyzing their significance): quickness of understanding, eager desire, patience, a sufficiency for one's maintenance, the instruction of a teacher and length of time." There are many sayings about learning. "Learning is the parent and the deed is the child." "Learning is a tree and the deed is the fruit." If God could have given a form to learning it would have illuminated night and if He had given a form to ignorance it would have darkened the sun. "The learned are strangers to the thoughts of the ignorant."

---

[1] Job XXVIII, 23. [2] Cf. *Mibhar Hapeninim,* p. 5.

"At first wisdom tastes bitter; at last, sweeter than honey." "O seeker of wisdom, seize it despite its opposition; and remember that the meadow of learning is divided up by two streams." "Knowledge calls for deeds; if its possessor listens to this call all is right, if not it vanishes." The sages say, "He who learns in order to practice, to him the means will be vouchsafed to learn, to teach and to practice."[1] As for the Law, in it God enjoins upon us practice in many places, e. g., "And ye shall do them,"[2] "God commanded us to do,"[3] and many such in the Torah, the Prophets and the Hagiographa.

Concerning the love of learning the eloquent poet Solomon Hakatan says,

"How can I forsake wisdom
Since the spirit of God has made a covenant betwixt us?
Or how can she forsake me
Since she is my mother and I the child of her old age?"

Another philosophical poet says, "Learn, for no man is created learned, and the ignorant can not be a brother to the learned. If the chief of the people possesses not learning he is too insignificant that the assemblies should turn unto him. Turn not aside from the study of religion, but diligently strive to master its first principles."

We shall now enter as far as we can into the subject of the pre-eminence of the learned.

Know, my brother—God strengthen both of us in His mercy! —that for every created thing the Creator set a goal which it reaches and where it halts. This goal is represented among the stones by the ruby, among the trees by the palm, among the animals by man, and among the jinns by the angels. But God Himself so far transcends comparison, similitude, representation, and the application of sacred numbers that he cannot be comprehended by the intellect be the thought ever so profound. In this sub-lunar world He created minerals, plants and animals. Of the non-liquefiable minerals He made a superior kind, the ruby; and of the liquefiable metals there is a superior kind, gold, which is very closely related to plants since it grows like them. Of the plants He made a noble species, the palm tree, which is very closely related to animals, since the male fertilizes the female which will otherwise not bear fruit; and when its top is lopped off the tree, animal-like, it dies. Similarly, God placed among animals a creature of the same class as man, the ape. In the horse also there is sagacity superior to that of other animals; and likewise the elephant accepts instruction more readily than other animals.[1] All these are lower in degree than man. Since such is the case it necessarily follows that there must be in the genus man a class resembling the angels. This class consists of the prophets and their heirs, the latter being the imams, the administrators, the learned and the wise. Hence it is clear that the learned, the heirs of the prophets,[2] are the noblest of human beings and in this world potentially angels, and that when God translates them to His Glorious Mansion they become angels in actuality.[3] Consider, my brother, how splendid this arrangement is: the last member of each series is connected with the first of the succeeding series. It is the Praised God who creates, originates, forms and directs these series as He wishes and how he wishes, and He knows better than the learned.

---

[1] Pirke Aboth IV, 8. [2] Deut. IV, 6, et passim. [3] Idem VI, 24.

Returning to what we were saying concerning the subject of repentance we note that the learned have decided the stages of repentance, its significance and its motives. As they explained in their books, they assigned to it four stages: the abandonment of sin, regret, asking of forgiveness and the assurance on the part of the offender that he will not repeat the sin.[4] They have classified the subject most carefully, but we shall dispense with this minute classification so as not to treat our subject at too great a length. They hold that if a man intends to repent or to act uprightly and death falls upon him before he repents or performs his intended good deed, God generously inscribes him in the book of the penitents. Likewise, when a man intends to commit a wicked deed but death overtakes him before he does, God in His clemency does not inscribe it against his name; for the Praised One is clement towards His servants, long suffering, abounding in loving kindness, ever inclining to mercy. The sages of blessed memory say, "Let not a man despair of mercy even though a sword rest upon his neck," for never should a man despair or be hopeless of the mercy of God. A learned man said, "In the temple of worship discordant lamentations and harmonious intentions annul what the spheres have decreed."

---

[1] *Naturanschauung*, pp. 179 and 182, agrees with Nathanel in making the palm tree the link between the vegetable and animal kingdoms, and in placing the ape, horse and elephant near man. The Ihwan differ, however, by making moss the plant-mineral and the mushroom the mineral-plant. [2] *Weltseele*, p. 139. [3] *Anthropologie*, p. 129; *Logik*, 165.

[4] Bachya VII, 4; Saadiah's Al-Amanat, p. 177.

The conditions of repentance and its adjuncts are humility, continence, discipline, fasting, charity and beseeching pardon for sinners. We shall mention something about each and every one of these classes, for even a little discipline benefits the noble soul but much does not turn aside the ignorant, as is written, "A reproof enters deeper into a man of sense than a hundred stripes into a fool."[1]

The bliss of continence is indicated in the request of the Patriarch Jacob: "If God will be with me and give me bread to eat and a garment to put on."[2] These things are prime necessities. In addition a man should wed a pious woman, one who guards her purity and is obedient to her Creator. A certain scholar said, "He who ever fears and revers his God and has a home that affords him comfort, a farm that supplies a sufficiency, and a wife that is congenial, enjoys a full measure of God's favor." Concerning continence an Arabian poet says, Shun this world, even when thou reachest its favors, for through them thou disdainest the religious affairs. Continence of this world consists in thrusting it aside and yielding not to the folly of the eye." It is further said, "When the continent man flees from men, they seek him; but when he seeks them, they flee from him." Another says, "Avoid sinning against God, that God may love thee. Shun what men possess that men may love thee." A certain scholar says, "Whosoever shuns this world is serene of heart and has naught to fear from the envious. But whosoever desires this world is forever grieved and numerous are his enemies." Another says, "Whosoever shuns this world escapes its sins and the suffering of its people and need not fear punishment after death." Another says, whosoever seeks the world must necessarily suffer a two-fold misery: he envies the man who is above him and is envied by him who is beneath him. Another says, "If a man, seeking the things of the world, attains that which wearies, he leaves it to others; and if he fails to attain it, he dies in sorrow." Another says, "How near is regret to the one who seeks the things of the world, and how near is peace to the one that eschewes them!" Another says, "Those who zealously strive to increase their bodies are on a plane with those who zealously apply themselves to the worship of idols." Another says, "The desolation of the intellect keeps pace with the cultivation of the body." Another says, "How foolish the man that trusts in this world despite the artifices it has practiced on his predecessors!" Another says, "The intelligent man is he who takes an example from others ere he would become an example to others" A pious man, when asked his opinion about this world, responded, "What can I say concerning a dwelling upon whose very threshold there is trouble, a dwelling which we must leave empty-handed? A strict account is kept of how we use its permitted things, and indulgence in its forbidden fruits entails punishment. When a man becomes rich in this world he is ill at ease; and when he is poor, he is sad. One person works zealously for it, and it escapes him, while another sits still and it comes to him. As one regards it it regards him. Whosoever fixes his gaze upon it it blinds. While the pious man was thus blaming the world, another who was present said, "Do not disparage it offhand, for it is a dwelling of righteousness to him that lives righteously in it, a safe dwelling to the one that understands it, and a rich dwelling to the one that manages to get a bed in it. It is a place of divine Revelation, the prayer house of his messengers, the mosque of his prophets and the market-place of His favorites where they purchase Paradise, wherein they obtain mercy." It is also said, "Do not make efforts to gain this world seeing that it is permanent for no one. Neither do thou cast it aside seeing that the Future World is bestowed only through it." A pious man noticing a fellow strutting about conceitedly remarked, "How can be proud one whose return is eternal! Time is his bed-fellow, his benefactor, his brother and his friend. If it is hard against him he will surely be crushed into the dust, and if he weakens but for a moment it thrusts him into the very jaws of death." Another said, "How can be proud one whose origin is a foul drop and his end a filthy carcass and in the meantime a vase of dirt." Another said, "The body ere it became a drop in the membrane slept in the blood of the bowels, a growing evil. Was he not near urine and ordure even though he is smeared with the finest of all ointments? He covers his wens with a pair of camisoles and envelops himself in a mantle. How are all his excellences brought low! Verily after his death tears do not follow him." Another said, "How strange it is to see a man proud, he who has passed through urinal passages three times! How can he be proud!" There are many such sentiments, but we shall not adduce further citations. One of the wise continent men, Rabbi Jehudah Hallewi, said, "How can he be arrogant who was formed in the waters of semen, in the waters of uncleanliness? Who is considered as a resident stranger and dies leaving behind all those things in which he delighted—e'en his food and drink—and the end of his days are in the waters of measure? Not a moment without accident, not an accident without terror! The perfect is not perfect without price, and man is not redeemed from Sheol unless he be acceptable and has found grace, who having sinned confesses and brings near song and praise in lieu of shrine and sacrifice. Unto the Lord our God are mercy and pardon."

---

[1] Prov. XVII, 10. [2] Gen. XXVIII, 20.

Several learned men addressed themselves to a preacher and said unto him, "Counsel us, our master." To this he responded, "It is incumbent upon you to obey God, avoid excesses in food and speech, and bear the pain of the world." And they said unto him, "What advantage is therein?" He answered, "As for obedience to God, happiness is bestowed through it. When the pleasure of eating is given up the desires die out. When the pleasure of sleep is put aside you consider the creation of the earth and of the heavens. In bearing the sorrows of your fellow-creatures you obtain all you wish and your soul becomes like a king in his garden, like a horse in the meadow." It is related that a certain khalif found a continent man standing in a House of God. The khalif, addressing him said, "Ask something and thy demand will be granted." To this the continent man replied, "I show my God reverence. How can I be in His House and request anything of others?" Another said, "Oh the loving-kindness of God! He inspires man to obey. He increases his faith and contentment, teaches him religion, aids him, frees him from the slanderer, gives him employment in His world and makes him the master of his desire. But it comes about that men grow wicked and leave this world without provision." Another said, "Men write the best they hear in order to retain in memory the best they write. They speak about the best they hear and practice the best they know." We are told that a good man was being followed and abused by an impudent fellow to whom he paid no attention. Whereupon the shameless fellow cried, "Ho there, I mean you." He replied, "I'll have nothing to do with you." They say that a shameless fellow abused a righteous man with the words, "Your mother did so and so." He replied, "If what you say is true may God pardon her. And if what you say is false may God pardon you." It is also narrated that a calumniator came to a certain pious man with slander, whereupon the pious man retorted, "Slander is abominable. Were your charge true verily we would search out what you added to it. And even if it turned out true we would detest you. And if it proved to be false, we would punish you. But if you would have us pardon you, we shall pardon you." And he replied 'Forgive me!' So he forgave him." It is also narrated that a calumniator hastened to a certain king, whereupon the king queried, 'Wouldst thou have us hear from thy rival concerning thee just as we have heard from thee concerning him?' And he answered, 'No, pardon me.' So he pardoned him." A certain king remarked, "Verily I esteem the sweetness of forgiveness above and beyond the sweetness of revenge." A pious man in his communion with God exclaimed, "O God! my sin is great, my prison inaccessible, and my chain strong; but thou art a clement creditor." Another said, "O

God, were it not that thou dost put me to shame because of my sin I would not fear thy punishment; and were it not for the comforting thought of Thy mercy, I would not hope for Thy recompense." Another says, "O God, forgive my sins, cover up my vices and let me attain both Dwellings, my Beloved." Another says, "O God, Thou knowest my sins, put them to flight. Thou knowest my vices, veil them over. Thou knowest my needs, supply them." Says another, "O God, have mercy upon thy servant whom hope draws along, labor crushes, and death seeks." Another says, "O God, we yearn to obey Thee, but have fallen short of it; we are loth to disobey Thee, but have been guilty of disobedience. Do Thou give us our daily bread from Paradise. And if we are not worthy of it then at least save us from the Fire even though we are worthy of it." Another says, "O God have mercy upon Thy servant who awaits Thy recompense, who fears Thy punishment. By the truth of Thy prophets and Thy Book, place me among those who love Thee. Verily there is no might and no power save Thine." It is narrated that when a certain sinner was at the point of death someone present asked him, "What excuse wilt thou render thy Master?" Weeping, he raised his voice and answered, "Am I not in the presence of God! Since when has He not forgiven my sin? If pardon may be expected from the sons of man why may I not expect it from my Master?"

Since we have mentioned something about continence, discipline and humility, we shall now refer to the excellence of charity and fasting.

Know my brother—may God aid us both to His favor!—that the learned have encouraged the exercise of kindness in many dicta. Man's reason urges the necessity of showing kindness to those worthy of it and to those unworthy of it, that kindliness may become habitual to the soul. One of the learned says, "Perform the good deed though it be out of place; for no one ever lost a good deed, no difference where he put it." One of the saints said, "Do good to anyone whom you consider worthy of it, for even if he is not worthy of it there is no loss." Holy Writ saith, " Cast thy bread upon the waters for after many days shalt thou find it."[1]

Some of the learned esteem fasting above charity and confirm their view with the saying of the sages, " This man with his body and this man with his money."[2] The proof is that when the soul lacks the food with which it is usually nourished it turns upon the volatile substances and the blood, in lieu of what it has been deprived of and burns them in its fire, thereby nourishing its body. Because of this, fasting is superior to charity.

Some there are who claim that charity is superior to fasting inasmuch as the charitable man revives the souls of the weak and thereby brightens their eyes which have been darkened by poverty. Another holds, " The fast of the rich man is more meritorious than his charity, for everyone sees him give alms but does not see him afflict himself with fasting. On the other hand the charity of the poor man is more meritorious than his fasting for he gives alms from an afflicted soul." Both views are indeed admirable.

The learned have uttered a number of dicta concerning the excellence of charity, and in their works have expounded it at some length. The Sacred Scriptures tell us that it delivereth from death: "Charity delivereth from death."[3] Some hold that charity in secret is more excellent than charity in public; others that charity in public is more excellent than charity in secret. Public charity is claimed to be superior since it enables men to take example from one another, and the poor profit thereby. Both views are indeed admirable. Charity in secret is well for the one who has never shown his face and is not accustomed to accept it. His reputation is protected in that people do not notice him. For him charity in secret is preferable. Charity in public is more excellent for him who uncovers his face, being accustomed to taking it. It is preferable to pauperizing him in secret. Taking all things into consideration we find that each method speaks well for the giver since he has as his goal the countenance of God who multiplies his reward since with his charity he does not seek the thanks of man.

---

[1] Ecclesiastes XI, 1. [2] Berachot, 32b.
[3] Cf. Shabbath 156b; Succah 49b.

If anyone upon whom God bestowed wealth in this world fails to fulfil his duty towards God and towards the weak, and does not use his wealth to good purpose, he is like the man who walks in darkness although he has olive oil. It comes about that his ease prompts him to live the life of the miser, and he must suffer the penalty incurred by the wealthy. He cannot escape one or the other of two misfortunes which God, with his Divine seal, decrees in this mundane dwelling: either his wealth passes to someone else, perhaps to a violent sultan, or is stolen, burnt or sunk in the sea, while he looks on; or there happens what is worse than that—the property is left to his heirs or others than his heirs. One of the learned uttered an apt sentiment in reference to the evil of the miser's wealth: "Either through accident or to his heir."[1] A Hebrew poet says,

"Choose death and know what it is,
But ask not a favor of the depraved."

The sages say, "Let a man die rather than be dependent upon his fellow creatures"—that means upon their compassion. Concerning that an Arabian poet said in rhythmic strain,

"If trifles would worry thee day by day
Let contentment yield satisfaction and joy."

He also says, "nothing is worse for good men than to be obliged to have recourse to the wicked: it is easier to face death than to ask them for what you need." He further says, "In this world generous men take the lead; in the world to come, the God-fearing." Thou hast learnt what the experience of Prince David was when necessity compelled him to resort to Nabal the Carmelite, and what the outcome of that affair was. The following advice is offered to scholars, "Do not make the mistake of seeking your needs at the gates of the rich, for they do not betake themselves to your gates. They speak ignorantly of what we have, but we speak with full knowledge of what they have."[1] A hero once remarked, "I would rather die amongst slaves and scissor-grinders than to receive favors from a dishonorable fellow." It is thus incumbent upon thee, my brother, to do all that thou canst for thyself.

---

[1] I. e. The wealth is lost either through some mishap or goes to the heir.

As for the charitable man, God grants him his requests. For it is written, "Is it not to deal thy bread to the hungry?"[2] and after that, "Then shalt thou call and the Lord shall answer; thou shalt cry, and He shall say, Here am I."[3] There is special reference to the relative, for it is written, "From thy own flesh, do not hide thyself."[4] We find further that "the cruel man troubleth his relatives."[5] The excellence of charity has been emphasized by the sages in a number of instances: "'The charitable man can stand in the presence of the Sekhinah, for it is written, 'Though charity shall I see Thy face. Thus the patriarchs earned this world and the world to come through the merit of charity and good works. In the case of Abraham, our father, it is written, 'For I know that he will command his sons and his house after him to observe the way of the Lord to do charity and justice.' In the case of Isaac it is written, "And Isaac sowed in that land." Now the term "sowing" is applied only to charity, for it is written, "Sow unto yourselves charity." In the case of Jacob it is written, "I am unworthy (katonti) of all the kindnesses," etc. "Katonti" has reference only to meăt (little), and meăt applies only to charity, for it is written, "Better is a little with charity," etc. In the case of Moses our master, what is written? "He did the charity of the Lord and His judgments with Israel." What is written in the case of David? "Through charity shall I see Thy face!"[6] When a man opens his hand and gives charity the Holy One opens unto him the treasures of Tis goodness, for it is written, "God will open unto thee His goodly treasures, the heavens."[7] Man should learn from his body, for every time he braids his hair he changes. Whenever the Holy One gives him possessions and he turns his eyes away from charity he loses one-sixth of his goods: they slip from him and become the possession of some one else.

---

[1] Compare *Mibhar Hapeninim*, p. 5: "A sage was asked, Who are the superior, the learned or the rich?' He answered, 'The learned.' 'If that is so,' was the further query, 'why are the learned more frequently at the doors of the rich than the rich at the doors of the learned? He answered, 'Because the learned recognize the value of wealth; but the wealthy do not recognize the value of learning.'"

[2] Is. LVIII, 7. [3] Idem 9. [4] Idem 7. [5] Prov. XI, 17. [6] Compare Yalkut Emor, (Yalkut Eliezer sub. Zedakah, sect. 84.) [7] Deut. XXVIII, 12.

Similarly, my brother, the excellencies of fasting are manifest and its benefits many. It manifestly benefits by serving to discipline the soul in the doing of good, by slaying the desires and by excising the humors. The inner benefits arise from making all the members of the body abstain from what God gives so generously. That is to say, he should keep his eyes from looking upon what God has forbidden unto him in the way of people, etc.; that he should withdraw his hand from taking what God has forbidden unto him; that he should not do violence to the weak, resorting to violence only when absolutely necessary; and that he should close his ears to what God has forbidden him to hear. Thus spoke the prophet, " He that walketh righteously and speaketh uprightly, that despiseth the gain of oppression, that shaketh his hands from holding of bribes, that stoppeth his ears from hearing of blood, and shutteth his eyes from seeing evil—he shall dwell on high." [1] If he hears derogatory remarks about himself he overlooks them, thus restraining his tongue from excess of speech, obscenity and insult.

Truly the tongue is man's most potent foe. The learned have had much to say about controlling that which controlls man. They go to the utmost limit in censuring him who lets it go untethered. One of them said, " Better a slip of the foot than a slip of the tongue." " Another expressed himself in rhymed verse, " Guard thy tongue—oh man!—let it not sting thee! It is a serpent. How many there are in the grave slain by the tongue, who would have prefered arrows in its place." The sages—peace be upon them!—have condemned the evil tongue, as thou hast learnt. They go so far as to compare it with the three cardinal transgressions: idolatry, incest and bloodshed. They vindicated their assertion in the following manner. " Concerning idolatry it is written, 'Lo, the erring of this people is great.' Concerning incest it is written, 'Lo, how can I do this great evil?' And concerning bloodshed it is written, 'My inquity is too great for me to bear.' But in the case of the evil tongue it is written, 'The Lord will cut off all lips of flattery, yea the tongue that speaketh arrogantly."[1] What the prophets have to say about it is sufficiently summed up in their dictum, "Death and life are in the power of the tongue."[2] More praiseworthy is it for the tongue to abstain from talking than from tasting.

---

[1] Is. XXXIII, 15.

Likewise man should withhold his feet from going to improper places and from companionship with the wicked, seeing that the prophet has forbidden us to associate with them, walk with them or sit with them, as it is written, "O the happiness of the man who walketh not in the counsel of the wicked!"[3] Solomon—peace be unto him!—says, "My son, go not on the way with them—their feet are bent upon wickedness."[4]

Likewise he should guard his private parts and his purity against the things which have been forbidden unto him. Especially should this be the case with the circumcised member which serves as a sign of the covenant which God made with our father Abraham, according to the passage, "My covenant shall be in your flesh for an everlasting covenant."[5] God emphasizes the importance of this covenant by mentioning it thirteen times.

The same holds good with the internal members of the body. It is a duty incumbent upon man to restrain them from disobedience, not to think of wrongdoing or of harming any one unnecessarily, even as it is written in regard to the one who thinks of doing wrong, "He thinks upon his couch."[6] When a man realizes the whole, the greater part or even a small portion thereof, and in addition to this abstains from food, that is the fast which is truly pleasing to God. Eventually all his members render obedience to God, giving thanks unto Him, according to the passage, "All my bones shall say, 'O Lord, who is like unto Thee?'"[7] The Praised One has made this grand duty incumbent upon us to benefit us in His noble

[1] Midrash Shoher Tob, sect. 52. [2] Prov. XVIII, 21. [3] Ps. I, 1.
[4] Prov. I, 15. [5] Gen. XVII, 13. [6] Ps. XXXVI, 5. [7] Ps. XXXV, 10.

mansion, for it is written, "And the Lord commanded us to do all these statutes for our good."[1]

The fourth chapter is finished. There follows it

CHAPTER V.

This chapter treats of reliance upon God in regard to life, death, our daily necessities and all other matters.

The chapter dealing with reliance upon God in the matter of asking for our daily necessities; and the like of other matters, religious and worldly.

Know, my brother, that the supplying of daily necessities is a wonderful matter[2] and that God takes care of the daily maintenance of His creatures from the small to the great, "from the horns of the reēm to the eggs of the nest." It is more painful for the servant of God to look for his daily necessities than to die. A pious man was asked by a certain person, "Were I to close my gate would my daily necessities come to me?" He answered, "Yes." "What is thy proof?" He answered, "It is just as clear as if thou were to lock thy gate and thy destined moment would come to thee." And the pious man added, "Had the world put their confidence in God for daily sustenance, He would have supplied them as He supplies the bird; the birds, when they go away to look for pasture are famished but return sated."

It is said that Moses, while communing with the Most High, asked, "O Lord, how dost Thou provide men's daily sustenance?" He answered, "I cause their daily sustenance to come from one another." "Make that clear to me," requested Moses. Then God commanded that he alone of the Children of Israel should kindle a light. So they removed all fire from their midst, leaving only the torch of Moses burning in the morning. Then the Children of Israel undertook to light their torches from this torch first and some lit from others. Scarcely had the night set in when all their dwellings were illuminated, all the lamps in their dwellings having been lit. Thereupon the

---

[1] Deut. VI, 24. [2] B'reshith Rabbah, parasha 20, sect. 9.

Praised One said to Moses, "Thus my creatures get their daily support from one another."

It is related that Solomon, the son of David, asked the Creator what was His secret in supporting His creatures, whether one was forgotten. God answered, "Not one is forgotten, O Solomon." Meanwhile, on that day, stones from huge rocks were being split for the Temple with saws made of diamond. And lo and behold within a rock they found a worm growing in tender herbage from which it derived nourishment. And God said unto him, "See, O Solomon, have I forgotten this, although it is in the belly of the rock?"

He has made for thee only that which He saw was most fit, most proper and most beneficial for thee. Couldst thou see what is being done for thee, thy nature would shrink back, thou woulds feel annoyed and make thee grieve, thy heart would become contracted.

It is therefore necessary that thou shouldst accept it with thanks, for the Creator knoweth better than thou what is for thy good. He is surety for thee, caring for thee from thy inception as a drop until the completion of thy creation in the womb. He brought thither thy sustenance by way of a very narrow path when thou couldst not reach it with a created hand. Moreover He brought thee forth through a most difficult path to a pleasanter condition, and created food for thee in the breasts of thy mother. Thus He provides for thee at all times —in thy earliest growth, in the very beginning, and even until there comes upon thee old age and hoariness. He never abandons thee. Finally He translates thee to His noble Mansion. To that the prophets referred when they said, "For thou art He that took me out of the womb. Thou didst make me hope when I was upon my mother's breasts. I was cast upon Thee from the womb; from the womb of my mother hast Thou been my God."[1] It is further written, "If my father and my mother forsake me then the Lord will take me up;"[2] "Also in old age and hoariness He will not forsake thee."[3]

Concerning piety and reliance upon God the sage says, "In reference to those who rely upon God in their youth what does he say? 'Those who trust in the Lord renew their strength.' What does he say those who rely upon God in their old age? 'I am He until old age and hoariness.'" Do not permit thyself to believe, my brother, that God after imposing a duty upon thee repudiates thee and forsakes thee in thy old age. Were the whole world to get together to whiten one of thy black hairs before God decreed it,—were they to dye it with all the world's asparagus or other dyes—it would not whiten until the time decreed for it by God. Likewise were they all to get together to increase thy sustenance by a grain or thy life by an hour or a minute, or to bring thee forth from the womb of thy mother before the appointed time by a moment, they would be utterly impotent to do any of these things. Verily all is in the hand of the Creator—praised be He!—as it is written, "In whose hand is the soul of all the living and the spirit of the flesh of every man."[1] Whosoever relies upon God, God gives him a sufficiency; and whosoever asks His help, He helps. One of the learned says, "Confidence insures sufficiency." They also say, "Three laugh at three: death at hope, power at fear, a daily sufficiency at greediness." Again. "Daily bread is of two kinds: the daily bread which seeks thee and that which thou seekest. How much better is that which seeks thee, for if thou dost not go to it, it cometh to thee. Oh how much more pleasant is that which seeks thee!" And furthermore, "The world has two days: a day for thee and a day against thee. What is to be for thee comes upon thee and what is to be against thee thou canst not push off with all thy might and main."

---

[1] Ps. XXII, 10 and 11. [2] Ps. XXVII, 10. [3] Ps. LXXI, 18.

It is narrated that a pious man passed among people who sold portions of meat on trust for a certain length of time. They asked him to take a piece and offered to give him the same length of time to pay the price as they gave to other people. As he was loth to do it they pressed him telling him that they had put off the payment of the price twice as long as people usually do. But still he refused. He said unto them, "I have taken counsel of my soul and it has offered to give me a respite from eating meat twice as long as the time you would postpone payment." He then proceeded on his journey. They say: "If thou wouldst borrow money to spend it upon the desires of the soul when thou art hard pressed, ask thy soul to borrow from the purse of her patience and wait until times are better. If it does it by so doing thou art rich; but when it refuses, it will find all kinds of excuses, heaps of excuses."

---

[1] Job. XII, 10.

There is a story told about a wretched beggar who came upon a greedy man eating his meal at dusk. The beggar made it plain that he was famishing and entreated him for something wherewith to relieve his hunger. The greedy fellow, however, refused to give the beggar anything to eat. The latter thereupon went his way. Here and there amongst dry herbage he found some banana peels which served to satisfy his hunger. While he was eating the greedy fellow overtook him and thrust upon him a loaf of bread. The poor man, loth to take the loaf from the greedy fellow, remarked, "Had God wished thee good thou wouldst surely have given me supper at the time I asked. Now I have relieved my weakness with what thou seest."

One of the philosophers says, "Who fears God, God makes all things fear him; but whosoever does not fear God, God makes him fear all things." Another says, "Behold God says to the world, 'Whosoever serves Me, do thou serve; but whosoever serves thee, make him serve'." It is narrated of a certain king that he passed by a pious man who failed to rise in his honor. When the servants of the king berated him, he retorted, "I will not rise in the presence of the servant of my handmaid." The king thereupon stopped and asked, "How canst thou say that I am the servant of thy handmaid?" The servant of God answered, "Dost thou not know that I cast aside the world which thou servest, and that whosoever abandons a thing has power over it? Truly I have forsaken it and its pleasures, whereas thou servest it and its pleasures. Hence thou art indeed its servant." The king, recognizing that he was a wise man, commanded his retinue to bestow upon him gold and silver. The sage, however, rejoined that if the king had something that he was unable to buy he would not esteem it lightly. So the king said unto him, "I shall give thee delicious viands." To which the sage responded, "Wherein is the king's means of satisfying himself superior to those of his subjects? He relieves nothing but his hunger." Then the king added, "I will adorn thee with the most beautiful garments." To this sage also rejoined, "Would that thou couldst adorn the wise with wisdom, good works, abstinence from wordly things, and the fear of God in private and in public." At this remark the king wept and rode away.

The prophets of blessed memory say, "Thus saith the Lord God, 'Behold My servant eateth but ye hunger.'"[1] The sages of blessed memory say, "Whosoever freeth himself from the yoke of the Torah must bear the yoke of the government and the yoke of worldly care."[2] Grace is vouchsafed unto the man who serves God becomingly, who sincerely aspires to perfect repentance and hopes for what is in the Hand of God; for it is written, "O the happiness of all who hope in Him."[3]

Know my brother,—may God help us both to His favor!—that daily sustenance is of two kinds: that of this world and that of the world to come. By the sustenance of this world is meant a sufficiency of food for the satisfying of man's hunger and raiment to cover his nakedness and that of his child. These are prime necessities. God has appointed the food for all flesh from the great unto the small, as it is written, "He giveth food to the cattle;"[4] "He giveth food to all flesh;"[5] "Thou openest Thy Hand and satisfiest all living with favor."[6] And He—blessed be His Name!—provideth food for the world, "from the horns of the reëm to the eggs of the nests." The future world is for those considered worthy of it by reason of their exalted knowledge and pious works coupled with God's favor, mercy, leniency and beneficence. In return for all this grace God desires the service of the pious.

The learned differ widely in explaining God's dispensations in this world: its ample sustenance, the pleasant things of its possessors, the prosperity of infidels and transgressors among the sons of man, and the feebleness of the pious and of the learned with their misery, trials, tribulations, pain, illnesses, and their many mishaps in this world. Some there are who say that God favors the infidel in this world to recompense him for whatever good he may have done, and gives him so much pleasure in this world that he has no portion in the world to come. The pious man suffers in this world for whatever wrong he has perpetrated, and then God translates him to the Dwelling of Life. Having already been sorely tried in this world he is not liable to the full measure of punishment in the Future World. This aspect of the prosperity of the wicked is mirrored in the Scriptural passage, "Those that hate Him He repayeth to their face, to destroy them."[1] The affliction of the righteous shows that God compassionates them even as a man compassionates his child when he rears him well despite the child's reluctance, for it is written, "And thou shalt know in thy heart that just as a man chasteneth his son so the Lord thy God chasteneth thee."[2] They should not suffer themselves to be depressed because of God's discipline: "My son, despise not the reproof of the Lord; and abhor not His rebuke: for whomsoever the Lord loveth He chasteneth even as a father that delights in his son;"[3] "I visited their transgression with the rod, and their iniquity with plagues."[4]

---

[1] Is. LXVI, 13. [2] Pirke Aboth III, 6. [3] Ps. II, 12. [4] Ps. CXLVII, [5] Ps. CXXXVI, 25. [6] Ps. CXLV, 16.

Some of the learned say that God prospers the worthless in this world to test the heart of the pious man. Will he cling to his piety in the consciousness that what God has treasured up for him is more permanent, more exalted and more enduring than all such prosperity? Will he refrain from envying the wicked when he sees them in possession of wealth and power, and his own condition just the reverse of that? When he abides in his piety, having full confidence in his Master, and thereby increasing his faith through contentment with his lot, he becomes worthy of copious reward and great happiness. If he indulges in the pleasures of this world after the manner of the wicked and is ignorant of wisdom, God bestows upon him the measure of his reward, but he falls beneath the grade of the pious.

---

[1] Deut. VII. 10. [2] Deut. VIII, 5. [3] Prov. III, 11 and 12
[4] Ps LXXXIX, 33.

Again, there are those who say that the wicked man's prosperity in this world is one of God's tests to ascertain whether he will repent, act righteously, and through this prosperity he will execute the obligations towards God and towards the weak. Often, however, he does not act accordingly but makes the prosperity vouchsafed unto him by God the occasion of rebellion, relying upon this prosperity as an instrument of rebellion, and grows more and more wicked and perverse. His punishment is very severe. For such actions God upbraids the wicked, as it is written, "Thou didst multiply silver unto them and they made their gold into Baal;"[1] "I satisfied them and they committed adultery."[2] For these offenses He punished them most severely.

Some there are who say that God vouchsafes prosperity to the worthless often for the purpose of bestowing it upon the pious child whom God brings forth from him. When he accumulates wealth He intends it for his pious child. They find the proof of this in the passage, "The wicked prepares but the righteous dons it."[3] In case he has no child his possessions very often go to someone else worthy of them or to the weak, as it is said, "He will gather it for him that pitieth the poor."[4] Wealth may be granted him in order to intensify the misfortune wherewith God wreaks vengeance upon him in this world, for it is written," Riches are preserved unto their owner to his hurt."[5]

Some of the learned hold that the happiness of this world's people has its foundation wholly in astrological conditions depending upon the spheres, the stars and the heavens in general.[6] These celestial agencies decree that the one born into this world in the horoscope of the happy, shall be happy; the one born in the horoscope of sobbing, shall sob; and so on for the other natal decrees of the stars. But since the activity of the stars is limited to what their Creator has intrusted to them, and they do not rebel against Him nor overstep His injunctions and prohibitions, it follows that this activity originates not with themselves but with God. For He sends them forth in His wisdom, directs them according to His will, and instructed them at the time of their creation. Every work issues from them but originated with Him and unto Him is its return."[1] They are the mediators between Him and His creation, just as trusted ministers are between the king and his subjects. Whatever reward or punishment is meted out to any of the king's subjects emanates from the king not from the ministers. The king is too exalted to attend to many matters directly: to execute murderers, cut off the hands[2] and feet of robbers, lash those that come under the penal laws, and perform such other acts as may be necessary in the punishment of malefactors. The same can be said in regard to the dispensing of provisions and stipends among the kindred of the king, his troops and his people. The king himself is too exalted to manage such matters himself but puts them into the hands of his viziers, dignitaries, servants, and other deputies, each one doing that for which he is best adapted. In this wise, God intended that all His acts should be through the acts of the celestial bodies. Since human kings, whose dominions are earthly, limited and without permanence, and were they to take it into their own hands to reward or punish anyone, it would not[3] harm them in the least and, still they keep themselves aloof and are too proud to directly mingle with the world, the more reason, that the King of Kings, the most exalted, unto whom the highest comparison would be fitting were he not too exalted and too lofty to have anything compared to Him or to His Essence which is too sacred, should be too exalted and too glorious to look after the daily sustenance of any individual creature or attend to any such matters. His wisdom makes it necessary to put this into the hands of deputies whom he has singled out and made the inhabitants of the heavenly[4] vaults to declare His praise unto all eternity, to serve him properly, and, without deceiving or disobeying their Creator, to dispense such gifts, daily sustenance, riches and felicity as He has bestowed upon them for His creatures.[1] Thanksgiving and service are due Him, not them, since He is the Creator and Sustainer of all things and bestows on them happiness and innumerable blessings.

---

[1] Hosea II, 10. [2] Jer. V, 7. [3] Job. XXVII, 17. [4] Prov. XXVIII, 8.
[5] Eccl. V, 13.
[6] The "learned" mentioned in this passage are the Ihwan as-Safa whose system of astrology is set forth in the *Propaedeutik*, pp. 63—85. The Mediaeval Jews entertained a diversity of views regarding astrology. Abraham-Ibn-Ezra, like Nathanel, was a firm believer; Abraham-ibn-David and Yehudah Hallewi were conciliatory; Maimonides was bitterly opposed to the so-called science. Cf. Zunz's *Gesammelte Schriften*, (Vol. III, pp. 93 and 95), and S. Sachs' *Hajonah*, (Vol. I, pp. 59 and 93).

---

[1] Kuranic.

[2] Sura V, 42.

[3] There can be no doubt that the particule לא in the Arabic text was omitted by the negligent copyist.

[4] *Naturanschauung*, p. 137.

Since that is clear the prosperity of the infidel in this world and the misery of the believer are mysteries strange and subtle, unfathomed by any but God and those upon whom He bestowed the science thereof, viz., His prophets, saints, and pious men, and the God-fearing philosophers who inherited their knowledge from them. Truly all the aspects of the subject treated by the learned are admirable. Were it not for fear of divulging a secret which has been confided to us on this subject by one who is more learned than we are, we would reveal of it more. Ask it, my brother, of those versed therein that thou mayest understand it—please God! Likewise in the matter of predestination and Divine Providence we find man constrained in regard to his creation, his sustenance and the duration of his life in this mundane dwelling. The pen has become dry on that subject.

As for obeying and disobeying the Creator and the free choice[2] of God's guidance, we point out that when a man chooses to do good God aids him, granting him a means of attaining his object and helping him to it, as it is written, "See I have placed before thee this day, life and good,"[3] and it is further written, "Thou shalt choose life."[4] For God recoils at the thought that when a man knocks at the gate it must be locked in his face and mercy withheld. Similarly, when a man chooses to do what is wrong and sinful—preferring to disobey rather than to obey God—God grants him a delay and leaves him; for He is too exalted, too lofty and too noble to repudiate anyone before His gate so that he flee from it.

---

[1] *Propaedeutik*, p. 74.

[2] For the Mediaeval Jewish Thinkers' solution of the problem of the freedom of the will consult Knollen's *Problem der Willensfreiheit in der jüdischen Religionsphilosophie.* [3] Deut. XXX, 15. [4] Idem 19.

But since the man has chosen disobedience in preference to obedience, God deals with him rigorously and compels him to submit. For man is constrained with respect to his creation, his daily sustenance and the length of his life in this mundane dwelling. Nothing is bestowed upon him except what God has predestined for him. The pen has become dry on that subject, according to the Scriptural verse, "What was shall be, and what has been made shall be made, and there is nothing new under the sun."[1]

Thus all the predictions of the astrologers and their warnings against certain things are due to predestination by God that they exist—and the astrologers are not able to advance their advent before their time by a moment or delay it for a moment. All that is in accordance with what the Creator has arranged for His transient creatures through righteousness from which He does not swerve, as it is written, "The Rock, His work is perfect, for all His ways are just."[2] And furthermore, "For God is the judge: this one He casts down and that one He elevates."[3] "He puts to death and bringeth to life, He maketh wealthy and reduceth to poverty," whom He wishes and how He wishes, as it is written, "I put to death and bring to life, I wound and I heal;"[4] "The Lord putteth to death and restoreth to life;"[5] "The Lord maketh poor and maketh rich;"[6] "He raiseth up the poor from the dust."[7] A man becomes ill and is at the point of death—those around about him despair of his recovery—when lo God decrees him life among the living: the visitors die first. Similarly, the game is chased and gets caught in the trap, but God decrees its escape: the hunter dies first. An Arabian poet says, "Oft the man that's ill will live though hope hath vanished: someone that visits him is stricken and dieth first. The grouse is caught and escapes sound though just about to perish: the first to die is the hunter." Often man comes within a thread's breadth of the reservoirs of death but escapes through the decree of God: "He brought me up out of a horrible pit, out of the miry clay, and placed my foot upon the rock."[1] There are many such passages. An Arabian poet says, "How oft the vast fields are too narrow for its inmates? And sometimes it is possible to find an exit from amid lances." At times a man acquires something only to have it become the property of another, as it is written, "He prepares but the righteous dons it."[2] It not unfrequently happens that the hunter catches game and some one else seizes it just as the Arabian poet holds, "O the favor of God! He gives sustenance through His power: this one catches the fish and that one eats them." Likewise God in creating, made this one blind and that one weak, this one sound and that one unsound. And as regards length of life, this one lives long and that one but for a brief space. The latter is cut off while living in ease and plenty in the best, most joyous time of life. He is in that choicest period—youth, when death snatches him away.

---

[1] Eccl. I, 9. [2] Deut. XXXII, 4. [3] Ps. LXXV, 8. [4] Deut. XXXII, 39. [5] Sam. II, [6] Idem, 7. [7] Idem, 8.

All things, O brother, occur through the righteousness of God. It is the supposition of the astrologers that this is the work of the stars and of the spheres, whereas, my brother, they are controlled and constrained by the command of their Creator. They do not set themselves in opposition to His commands and perform only that which He has intrusted to them. Truly their works emanate from the Praised One, not from themselves. The poet says concerning them: "If thou didst indeed hold that the stars injure and benefit what is beneath them, be not surprised if some one remarks, 'Behold thou hast made them associates of God.'" Everything that thou seest in this world, my brother, be it life or death, poverty or riches, health or sickness, is what God has decreed as the inevitable portion of His creatures. This all occurs in justice, for in Him there is no injustice. Truly these matters are subtle secrets and sublime realities open only to God and to those upon whom He has bestowed the science thereof: the prophets, His saints and the heirs to their knowledge. May God in His mercy assist us both to good works and the attainment of the most exalted degree in both Dwellings! May the Praised One prepare for His servant an easy path to the other world—the noblest Man-

[1] Ps. XLIII. [2] Job. XXV, 17.

sion, the highest degree,—offering perpetual sustenance and everlasting gifts never requested back and in no wise disappearing. There thou art not translated from one condition to another as in this world, wherein God has pre-ordained the daily sustenance and the duration of life for His creatures. Were these creatures eternal, verily their daily sustenance and the bounties He bestows would likewise last eternally. The Praised One is indeed the Creator of all and their Sustainer: He puts them to death and calls them to life again. I have confidence in Him and intrust my affairs to Him—the forgiving and merciful One.

And likewise, my brother, we must carefully consider all His created things and ponder over their subtleness and their exaltedness, their minuteness and their magnitude. Behold His wisdom is clear to those who consider it; it is neither hidden nor veiled from them.

This wisdom is shown in the minerals. He called into existence different kinds of substances: ranging from colored rubies to gold, silver, iron, copper and tin; from quicksilver to lead; and from bitumen to pitch, salt, hard wood and what is similar to these,—whose nature and whose number are comprehended by God alone.

Similarly, His wisdom is shown in plants with their different species, forms, leaves, flowers, fruits, colors, odors and their different purposes—useful and the contrary, for poison and for treacle—from the great cedar to the small dry grass which cleaves to the surface of the earth: whose nature, whose number and the multitude of whose species are comprehended by God alone.

Likewise, the wisdom of God is shown in the animals with the different combinations of their members, their structures, their families, their nature, their aliments and their uses; their species—terrestial, aquatic, aerial and ignitic—according to their different forms, appearances, genera and species which cannot be counted or comprehended save by their Creator and Originator, sanctified be His Names!

Similarly, His eminent wisdom is conspicuous in the sons of man with their varying forms, constitution, nature, composition, colors and appearance in the eastern and western parts of the earth, whose whole number and multitude cannot be estimated or comprehended save by the Creator of created things, their Former and Originator, Governor, Nourisher and Supporter—God, the Most High, the Omnipotent.

And similarly, my brother, consider the glory of man's power and how God has bestowed upon him intellect, wisdom, understanding, knowledge, magnificent conceptions and other excellencies through which God has differentiated him from other animals and made him the one who commands, forbids, rewards, and punishes, and subdues the desires which overcome the brute. All this is not the case with the brutes.

He is adorned with temperance and shines with chastity, ponders over the religious sciences concerning the proper service due His Creator, His true unity and His complete transcendence above all earthly affections, deports himself according to God's positive and negative commandments, observes the laws and thereby becomes worthy of great reward and permanent happiness,—which is not the case with the brutes.

God has moreover given him knowledge of other sciences: the horoscopes of the stars, their omens, decrees, and portents of things before they occur. Hence He measured the form of the sphere and its spaces most minutely,.and found it possible to make a handy reproduction of the constellations with their locations and of the stars according to their kinds—the planets and the fixed stars—divided off according to their courses. By means of it he knows the truth about obscure matters, happiness, the seasons and the horoscopes of the stars,—as though the knowledge of it were in man's soul at the time of his birth, —decrees, events before their occurrence, eclipses, the ending of kingdoms, the succession of dynasties, the impendence of wars and seditions, famine and plenty, and the various other decrees of the stars according to the passing of time and seasons, which is not the case with the brutes.

Likewise, God has imparted to him other sciences, e. g., the science of medicine involving the method of preparing different kinds of remedies from various drugs composed of mineral, vegetable and animal matter, for the purpose of healing the body and putting an end to sickness, and that animal and man might therewith expell from the bodies of men and animals the excess of food; besides what he employs in the amputation of limbs, the healing of wounds, the mixing of different salves, the removal of cataracts from the eyes, the coloring of the eyelids and eyebrows with collyrium, and other procedures of the physicians and the surgeons,—which is not the case with the brutes.

And likewise God imparted to him various arts: the science of geometry to build houses out of hewn rocks and beaten tiles; the painting of all kinds of pictures in the temples with oils and pigments; the gilding and depicting of forms and figures; the laying out of gardens with every variety of plants; the conjunction of two species that there might arise from them something different from either of them whether it be plant or animal; the method of conducting water in aqueducts; the devising of wonderful waterwheels for irrigation;[1] the different kinds of machines; water mills; hot baths and the like. Besides he has been granted the knowledge how to build strong ships with cunning tools in the firmest manner. With these ships he cleaves the crest of the sea and carries out his purpose with the aid of his Creator who guides him with the shining stars. His journey depends upon favorable winds and the calmness of the sea. He carries wares to every land without paying tribute to the sea. Likewise he carries wares from these lands to other lands. He plunges into the sea to extract therefrom the precious pearl,[2] the red coral, etc. He manufactures the net and snare to catch fish small and great, to derive benefit thereby and to be fed therefrom in divers manners and ways. And likewise there is the great benefit he derives from mining quicksilver, gold, silver, copper, iron, lead, rubies and all the different kinds of precious stones, and the smelting of glass from sand and tinting it with different colors and figures. He sets gins to catch ferocious beasts, venison and fowl of the air. He crushes the fruit of trees to extract the essential oils and the like. Consider also what knowledge God has given him that he might evolve writing, the reading of books and the composition of verses, polite literature and commentaries, the cultivation of letter writing and eloquence, and the study of history according to years, geneologies, dynasties and the conjunctions of the planets.[1] The brutes are far from the possession of all these noble qualities, not to mention the other excellencies which we have passed over but with which God has favored him above all other creatures. Furthermore, God endowed him with the inclination to fall in love that He might thereby multiply him and cause him to derive benefit in this world and in the world to come.

---

[1] *Anthropologie*, pp. 12 and. Arabic text, pp. 194—198. For a description of the dawalib or irrigation water-wheels, consult Lane's Dictionary under the word, Lane's *Manners and Customs II*, 26. and Wüstenfeld's *Jacut V*, 33.

[2] Masudi's *Meadows of Gold and Mines of Gems*, p. 345

Similarly, consider the four elements—earth, water, air and fire—and that God in His resplendent wisdom sowed in them heat and cold, moisture and dryness, the parts being affected by their contiguity to one another, until there results what God in His resplendent and Divine wisdom ordained, which the creatures are too feeble to describe or to comprehent.

The same conclusion is reached when thou reflectest, my brother, upon the grandeur of the plan of the heavens and their constitution: how there are wandering and stationary stars; those which devastate and those which build, those which are auspicious and those which are ill-omened; the two polar stars —the south and the north—and also the two knots which are the head and tail of the dragon, and the wisdom and power of the Creator which they indicate.[2] The Praised One has commanded us to lift up our eyes unto them and contemplate them, and consider His creation and its wonderful stability, that His grandeur might increase in our hearts and His majesty in our souls, as Holy Writ saith, "Lift up on high your eyes and see;"[1] "Lift up to the heavens your eyes;"[2] "The heavens declare the glory of God . . . Day unto day uttereth speech;"[3] "For the sun he sets a tent among them. And he is like a bridegroom going forth from His chamber,[4] etc. We shall treat this subject in part as a reminder of the grandeur of the All-wise Creator's work.

---

[1] Berachya has similar passages in his *Hahibbur* XXII.

[2] *Anthropologie,* p. 49; *Propaedeutik,* pp. 50 and 69. The two opposite points at which the sun crosses the constellations in the course of its advance and return are called the head and the tail of the dragon. These points are neither stars nor bodies but "two concealed things." The fact that the two knots (the head and the tail of the dragon) lie in the midst of the constellations was regarded as a special evidence of wisdom. It was taken to indicate that some of the things of this world are revealed to the senses, while the rest are concealed, occult and beyond the reach of the senses. Manifest and clear are the substance and accidents of bodies. Concealed and occult are the substance and the states of souls. Manifest are the things of this world. Hidden and almost wholly veiled from the understanding are the things of the other world. God so ordered things that the manifest should open the way to the concealed and occult.

Know my brother,—may God strengthen both of us with His spirit!—that fundamental to all the spheres and to their structure are the seven stars and the twelve signs of the zodiac. The seven planets are: Saturn, Jupiter, Mars, the Sun, Venus, Mercury and Moon. The twelve signs of the zodiac are: Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Virgo, Libra, Scorpio, Capricorn, Aquarius, and Pisces.[5] They are the armies of God, the inhabitants of His heavens, His angels ever near Him, the mediators between Himself and His creatures, His vicegerents over all His creation, bestowing blessings, benefits and happiness upon those creatures for whom God has designated these things.[6] Similarly they mete out pain, adversity, misery and punishment to the one for whom God has designated these things according to his deserts. To this the prophets refer when they say, "Which the Lord thy God hath divided into all the nations under the whole heavens."[7] In reference to the descent of spiritual blessings and influences from the heavens they say, "The Lord will open for thee His goodly treasure;"[8] "And it shall come to pass on that day, saith the Lord, that I shall answer the heavens and they shall answer the earth."[9] There are many such passages. They are figurative expressions for the descent of blessings from the heavens upon mundane creatures. Likewise, afflictions descend from the heavens upon those deserving thereof. Thus the celestial bodies battled against Siserah,—the reference in the Scriptural passage being to the angels of the stars: "From the heavens the stars fought, from their orbits they fought against Siserah."[1] And likewise, the following are some of the passages referring to the service and the everlasting praise which they render their Creator: "Praise ye the Lord from the heavens;"[2] "Unto Thee the hosts of heaven bow down;"[3] "Bless the Lord all His hosts."[4]

---

[1] Is. XL, 26. [2] Idem LI, 6. [3] Ps. XIX, 2 and 3. [4] Idem, 5 and 6.
[5] *Propaedeutik*, pp. 46 and 47.
[6] *Naturanschauung*, p. 144; *Propaedeutik*, p. 74. Compare Shabbath 156.
[7] Deut. IV, 19. [8] Idem XXVIII, 12. [9] Hosea II, 23.

Thus it is clear that all creation—fruits, plants and animals dumb and rational—utters His praises, as it is written, "All Thy works praise Thee."[5] Similarly we read in Mizmor, "Praise ye the Lord from the heavens,"[6] this being the theme from the beginning until the end. If this then is the case with the world of nature—the world of genesis and decay—the more reason that these spheres and the stars which are the upper world—a world invisible, light of weight and corporeal, a world loftier and nobler than this world—the inhabitants of His heavens should praise Him continually, not ceasing from His service for the twinkling of an eye or for even less than that; that they do not disobey His order, move only at His command, and pass not beyond the limits prescribed by Him. They fear Him, His seed is immanent in them, and their nature perforce depends upon Him. Just as the Exalted and Mighty has in this world of nature khalifs, prophets, administrators, saints and religious men, so it is in the world of the spheres, since it is in closer connection with the world of emanation and was formed before this world. It is clear that they are God's armies, the inhabitants of His celestial vaults, the vicegerents of His world and the appointed guardians of His pious ones. He ordered them to shine all the time by night and by day, and empowered them to convey blessings to the world beneath. To that the Scriptures refer in the passage, "And God said, 'Let the luminaries be in the firmament of the heavens'; and He said, 'They shall be for signs, for seasons, for days and for years.'"[7] "And it is further stated, "The greater light to rule by day and the lesser by night, with the stars."[8] They explain that, "to rule by day" is absolute decree. Concerning their ripening grain and fruits it is said, "And from the choicest fruits of the sun and from the choicest sprouts of the months."[1]

---

[1] Judges V, 20. [2] Ps. CXLVIII, 1. [3] Neh. IX, 6.
[4] Ps. CXLVIII, 2. [5] Idem CXLV, 10. [6] Ps. CXLVIII, 1.
[7] Gen. I, 14. [8] Gen. I, 16.

God also bestowed upon them a power through which all things in this world grow, especially is this the case with the sun and its heat; for the sun is the source of all the life in the world, whether it be mineral, plant or animal. From it comes the fire which is stored up in stone, tree, earth and water. The fruits ripen and the trees blossom, the rain pours down and the streams glide on by the decree of the Omnipotent One who sowed this fire in the sun and bestowed the same upon it. He set the sun in the midst of the heavens to be as the heart which endows the body with motion and life. Thus it sheds upon the stars above and upon all beneath that resplendent light bestowed upon it by its Creator and Originator—may He be exalted! In this way everything on earth received something from its overflow, each species according to its power be it mineral, plant or animal. These are some of the manifestations patent to the senses. As to those conceived by the faculty of reflection, they are too numerous to be mentioned in this book. Truly the sun does not transgress the boundaries set for it by the Creator and cannot bestow a gift upon anyone for whom He has not intended it, since the sun is but one of His servants, one of His vicegerents in this world. The prophets in their graphic descriptions used the sun figuratively to depict reward and punishment, whose science is veiled to the world. The doctrine of reward is briefly set forth by them in the words, "But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings;"[2] "The wise shall shine as the brightness of the firmanent and they that turn many to righteousness as the stars forever and ever."[3] They also referred to punishment under the figures of burning rays, the simoon and the plague, as it is written, "For behold the day cometh burning like an oven when the presumptous and every worker of evil shall be as stubble and flame. And the day that cometh shall burn them up, saith the Lord of Hosts, leaving them neither root nor branch;"[1] "They shall be burnt with hunger and devoured with burning heat."[2]

---

[1] Deut. XXXIII, 14. [2] Mal. III. 20. [3] Dan. XII, 3.

Similarly the other stars have spiritual, subtle creatures who journey in this world with the consent of their Creator and Governor. What he assigned to each and every creature they bestow at times prescribed, and at the fixed time of birth, which He alone,—magnified be His praise!—determines. In fact, all of them collectively cannot act contrary to His command or prohibition and can do nothing else than that which He has decreed and has empowered them. Thus the moon cannot control the heat of the sun, its nature and its function. Similarly, the sun has no control over the cold of the moon, its nature and its function. The same holds good for all the other stars. The Creator has moreover ordained for each and every one a distinct orbit to be traversed in a designated period as long as the world lasts. Thus God determined the orbit of the moon, the planet nearest to the earth, by causing the moon's sphere to complete its revolution in a month. Saturn, the remotest planet, completes its orbit in thirty years. The sun, which is between the two, finishes its orbit in a year. The movements of the other stars are likewise determined in accord with God's decree and will.

No one is associated with Him in His world and no one questions His acts, as it is written, "Who shall say unto Him, 'What doest Thou?'"[3] The world indeed bears testimony to His wisdom, to the obedience rendered to His decrees, and to the fact that we receive manifold blessings. By observing the motions of the heavenly bodies we have become aware of months, years and conjunctions to the extent reached by our science and attained with our understanding. Of course the things which are hidden from us are much more than those we know. Praised be the One whose creation is this creation, whose might is this might! All are too feeble to attain a thorough knowledge of Him, just as one of the learned says, "When the imagination is concerned with the climbing up the ladder of His greatness, the way of the righteous is to aknowledge his weakness concerning what is under him and behind him. All are bent upon His praise and from the refulgence of His light they receive light."

---

[1] Mal. III, 19. [2] Deut. XXXII, 24. [3] Eccl. VIII. 4.

It thus came about, my brother, that the ancient nations were misled by the acts of the stars and the influence they exert, and as a consequence worshiped them and offered them incense. They were unaware that the stars did not voluntarily grant them happiness and that they bestowed only what God destined for His creatures at their hands. In many Scriptural passages God has forbidden us to worship the stars. We need not enter further into the explanation of this subject, as it is well understood. Our fathers of old transgressed by making the image of Saturn, worshiping it and carrying its effigy in procession, after having learned that he was appointed to regulate their affairs; for every nation has a director whom the Creator has appointed to regulate its affairs,[1] as he is called figuratively by the prophets: "The prince of the kingdom of Greece, the prince of the kingdom of Persia;"[2] "The great prince who presideth over the children of Thy people."[3] They spoke figuratively of the angels who are the spirits of the planets and who move them through their journey in accord with the command of their Creator. We know that the people used to carry that effigy about them since the prophet upbraids them with the words, "And ye bear the Kaiwan"[4] of your idols and the star of your gods. The name of Saturn in Greek is Kaiwan.[5] How very wonderful, my brother, is the course which God makes it take, from the west to the east, whereas the sphere of the constellations would force it from the east to the west. That is clear when the sun or the moon is at the end of the sign Aries and towards Taurus. And Aries sets—a journey perceptible to the eye and the senses—from the setting sign to the sign which has not yet gone down. It is clear that its course is from west to east, whereas the course of the stars is the opposite, from east to west. They compare it to a watermill which turns to the right while the cable above it turns to the left, each of these preserving its own course. Praised be the One who directs it and causes it to journey. He creates a thing and its opposite as a proof of His own unity and that there is not associated with Him a being like unto Him or of an opposite nature. It is thus clear that they do not spontaneously favor anyone and do not ward off harm except with the permission and through the decree of their Creator. They render obedience unto Him, submit to His commands, sanctify Him, and praise Him. All of them stand ready to obey His beck and call, worshiping Him and reverently bowing down before Him.

---

[1] In Bereshith Rabbah (parashah 78, sect. 3) we are told that the being that wrested with Jacob was the tutelar angel of Esaw. According to Sh'moth Rabbah (parashah 32, sect. 7) if a man performs one good deed God gives him one angel to guard him; if two, two angels; and if many, a half a camp of angels.

[2] Dan. X, 20. [3] Idem XII, 1.

[4] The Massoretic reading is Kiyun, but Nathanel like Ibn Ezra, prefers the reading Kaivan which in Syriac and Assyrian means "Saturn."

[5] The Greek name for Saturn is not Kaivan but Chronos.

The learned point to many of the sevens and the twelves in this world, corresponding to the celestial bodies.

Man, who is a microcosm, has seven senses and twelve apertures, as we have explained in the second chapter of this book;

In time, there are seven days, twelve hours in the night and twelve months to the year;

The whole number of prayers in the Tefillah[1] is eighteen, not including the first prayer which is the principal one;

The Torah commences with seven words and ends with twelve: "Bereshith bara Elohim eth hashamayim we-eth haarez;"[2] "Ulekol hayyad hahhazakah ulekol hammorah haggadol asher asah Mosheh le'ene kol Yisrael;"[3]

When taking out the Torah and returning it to the ark we read seven and twelve sections: the first set begins "Wayehi binso'a ha'aron," and the second "Ubenuhah yomar, shubah;"[4]

---

[1] B'rachoth.

[2] Gen. I, 1: "In the beginning God created the heavens and the earth."

[3] Deut. XXXIV, 12: "And in all that mighty hand, and in all the great terror which Moses showed in the sight of all Israel."

[4] Numbers X, 35 and 36: "And it came to pass when the ark set forward that Moses said, 'Rise up, O Lord. and Thine enemies shall be scattered, and they that hate Thee shall flee before Thee.' And when it rested, he said, 'Return, O Lord, unto the ten thousands of the thousands of Israel.'"

The first two verses of the poem of the illustrious and princely Moses al-Kalim consist of seven and twelve words respectively: "Haazinu hashshamayyim waadabberah wethishma haarez imre fi;" "Ya'arof kammatar likhi, tizzal kattal imrathi, kiseirim 'aley deshe wekirebibim ale eseb;"[1]

The sentence beginning "wezoth haberaka" has twelve words and that beginning "Torah ziwwah" has seven;[2]

The precious stones as arranged upon the breast of the High Priest were twelve in number and of twelve colors, the names of the twelve tribes being engraved upon them. The garments which he put on—which God commanded him to make according to the passage, "And these are the garments which they shall make"—consisted of "hoshen we'efod ume'il wekutoneth tashbez miznefeth we'abnet;"[3]

The number of days of the appointed seasons are nineteen: Sabbath, Rosh Hashana, Yom Kippur, the eight days of the Tabernacles, the seven days of Passover, and the Day of the First Fruits;

Abraham, Isaac and Jacob occur in the Torah to that number in well known passages;

Prayer has nineteen designations: tephila, tehinna, rinah, arishah, gishah, derishah, bakkashah, rechishah, pegiah, keriah, sihah, 'amidah, zeakah, amirah, keriah, hishtawaya, shuah, widduy, perisha—that is their number;[4]

When Holy Writ says, "He placed the boundaries of the nations according to the number of the children of Israel"[5] it means the twelve tribes, the four ancestresses and the three patriarchs;

---

[1] Deut. XXXII, 1 and 2: "Give ear, O ye heavens, and I will speak; and hear, O earth, the words of my mouth. My doctrine shall drop as rain, my speech shall distil as dew, as the small rain upon the tender herb, and as the showers upon the grass."

[2] Deut. XXXIII, 1 and 4: "This is the blessing wherewith Moses, the man of God, blessed the Children of Israel before his death." . . . . . "The Law which Moses commanded us is the heritage of the congregation of Israel."

[3] Exodus XXVIII, 4: "A breast-plate an ephod, a tunic, a broidered coat, a mitre and a girdle."

[4] In Siphri (Vaethhannan, sect. 26) prayer is said to have ten designations.

[5] Deut. XXXII, 8.

It is further noted in connection with the name of Eve (HaWaH) who was the mother of all living and from whom all flesh has issued, that its numerical value is nineteen.[1]

Thus God ordered all things according to their number, and made it incumbent upon them to serve Him who is above them, since He is the Praised One, the King over all, mighty over all, the Creator of all, the Sustainer of all, the Governor of all. All testify to this, and therefore one of the pious while communing exclaimed, " All is Thine, and all is from Thee, all is in Thy power and all is Thy possession, all is the work of Thy hand, and all are Thy witnesses." There is no God save Him.

I serve Him, give thanks unto Him, have confidence in Him and commit unto Him my affairs, for He is beneficent and merciful.

We shall state what we can of the excellence of death that it may be retained in our memory since it is the gate of the Dwelling of Reward.[2]

Know, O brother—may God help both of us through His Spirit!—that death is the soul's separation from the body, its cessation from the employment of the members of the body and of the senses.[3]

Know, my brother, that death is of two kinds. There is the natural death of the body, that which is decreed upon all mortals: the pious and the wicked, the plebeian and the patrician, the prophet and the perverse, as it is written, "All things come alike to all: there is one event to the righteous and to the wicked; to the good and to the bad, to the clean and to the unclean; to him that sacrificeth and to him that sacrificeth not; the good is as the sinner; and he that sweareth as he that feareth an oath."[4] It has various advantages. We will mention as many of them as possible. The second death is that of the soul. It consists in ignorance of God and of His Law and failure to master it—let us take our flight to God from that.[5] Such die in very truth. Even if their bodies are animated by the senses, their souls are dark with the darkness of death owing to accumulated ignorance.[1] According to the sages the Scriptures allude to this matter: "The wicked are dead in life, for it is written, 'As I live, saith the Lord, I do not desire the death of the wicked.'[2] And it is further written, 'The dead do not praise the Eternal.'[3] The Scriptures mean the wicked who are called dead while yet alive and are considered as cattle, for it is written, 'Nevertheless man being in honor abideth not: he is like the beast that perisheth.'"[4] An Arabian poet said concerning that and ignorance, "Before death the ignorant is dead to his people: before burial his body is buried. He ordained that a man who does not live with knowledge is dead, has no life before the resurrection. The righteous, on the other hand, are spoken of as living even in their death, for it is written, "But the soul of my lord shall be bound up in the bundle of life."[5] He means the dwelling of the future world which is the dwelling of life eternal, as it is written, "I shall give thee places to walk among those that stand by."[6] It is further said "He that walketh in the path of perfection shall serve me;"[7] "Who shall sojourn in Thy tents? He that walketh in perfection and worketh in righteousness;"[8] "Who shall ascend into the Mount of the Lord and stand in His Holy place?"[9] Thus for the pious death is like a marriage feast.

---

[1] H=8, V=6, H=5.

[2] For the Mediaeval Jewish exposition of immortality consult Templer, *Die Unsterblichkeitslehre bei den jüdischen Philosophen des Mittelalters*

[3] *Anthropologie*, p. 123. [4] Eccl. IX, 2. [5] Sura LI, 50.

As for the excellence of death, my brother, behold it is one of the stages towards the mansion of the other world, and it is the occasion of translation from the dwelling of scantiness to the dwelling of bounteousness, from a dwelling of mortality to one of eternity. Were it not for death the prophet, the executors, the servants and the pious would have no means of entering the Garden, the Abode of Recompense; and the infidels and the wicked would not be consigned to Gehinnom, the Abode of Punishment. And were there no such thing as death the earth would not be large enough to accomodate its inhabitants and possessors. They would be literally so heaped upon one another that the ancient generations would not be distinguishable from the ancient saints. The latter would not imitate the deeds of the former. Verily men would deny their Creator and would spurn his sovereignity. Hence it is clear that death has its source in Divine Wisdom, designed by the Creator for all His creatures, small and great, prophets and executors, infidels and believers.

---

[1] *Anthropologie*, p. 124. [2] Ez. XXXII, 11. [3] Ps. CXV, 17.
[4] Ps. XLIX, 21. [5] I Sam. XV, 29. [6] Zech. VII, 3.
[7] Ps. CI, 6. [8] Ps. XV, 1. [9] Ps. XXIV, 3.

Since it has been asked, "What is the reason of it and wherein consists the preeminence of the learned over the ignorant, the preeminence of the one who surpasses over the one who is surpassed?" we shall briefly explain that matter by means of a lucid parable, for a constant recurrence to the explanation of those noble secrets and subtle meanings is impossible in this book. According to this parable a king gives a banquet to the people of one of his provinces. They are made up of nobles, judges, men of eminence and plebeians. When they reach his city they enter the city gate all together. After they enter this gate the king's messenger conducts each individual to the residence which he is to occupy. Those considered worthy to be near the king are placed with those who are near him; and those who should be at some distance from him, are placed with those who are remote from him. Those holding the rank of emir are assigned to quarters according to their various relationships to the king. Likewise the vile among them, such as the executioners and the keepers of the cattle,—and in short the people of each and every grade—are assigned to the grades for which they are most fit. Each and every one of the banqueters is inseparable from his class, and the sons of his grade. This, my brother, is the similitude of this world's people. When death loosens their bonds they are translated from this world according to the merit of each individual with the sons of his class and the people of his grade: the good go to the good, and wicked to the wicked. The Scriptures refer thereto in the passage, " But the soul of my lord shall be bound in the bundle of life "[1]—it means the living who implore their Lord and do not die. And it is further written, " The soul of thine enemies shall he sling out as out of the middle of a string."[1] He means the wicked, those who are punished in life: they cannot go up to the righteous and be of their assemblage, nor can they return to this world and do righteously. The prophets have commanded us to hate the one class and to love the other. As for hating we read, "Behold those that hate thee, O Lord, do I hate."[2] The sages say, "Warm thyself at the fire of the wise, but beware of their burning coals lest thou be burnt; for their bite is the bite of the fox, their sting the scorpion's sting, their hiss is the serpent's hiss, and all their words are like coals of fire."[3] In fine, the sages go so far as to say, "The world is visited with good only for their sake, and with evil only for their sake." Let us betake ourselves, my brother, to the good and its possessors, to the pious and the lovers of God, that we may imitate their deeds and conduct ourselves according to their habits, that we may be of their assembly and join in their psalms. May God cause both of us to reach that most excellent degree and bestow upon us complete happiness through His grace, munificence and benevolence.

---

[1] I Sam. XXV, 29.

In the chapter dealing with religious devotion we have already had several narratives dealing with admirable deeds and people humble before God. We shall mention two additional stories about virtuous men.

One of these tales is about a man who was traveling along the seashore where some divers had brought up a quantity of pearls. He urgently begged them to let him have some for his children. Although they could have easily complied they refused. While they were talking highwaymen came out upon them. The divers, seeing the robbers from afar, swallowed all the pearls they had. When the robbers got to the spot they demanded that the pearls be handed over. The divers denying they had any, the robbers determined to split their abdomens open for the pearls and take what they would find. When the traveler saw that the abdomens of the divers were to be split open and that the pearls would be found in them, he had his own split open for their sake. Unbeknown to the robbers he

[1] Sam. XXV, 29. [2] Ps. CXXXIX, 21. [3] Pirke Aboth, ch. II, 15.

said to the divers, " Come now, I shall serve you and free you with my life. When you are brought before the robbers pray them not to kill you all at one time but cast lots for one of you and open his body. If they find anything in him they should then split open the abdomens of the others; and if not, then let the rest go free. If they grant you this favor you may bring forth the lot upon me. When they split my abdomen open they will not find any pearls in it and will set you free." So they did that. The robbers split open the abdomen of the traveler and set the others free. Reflect, my brother, upon the generosity of this man, the nobility of his deed, and the liberality of his soul towards those who were unworthy of all this at his hands.

It is also narrated that a pious man met a friend another pious man, after a long space of time, and enquired, " How are you and how do you get along with the people of your tribe?" He answered, " As for my condition, as thou seest, I make peace between the four enemies who are in my ribs. If one of them were aroused against me he would bring about my death. So I always appease them by keeping aright my constitution, and by giving them good nourishment in order to be secure from their evil. When the condition is satisfactory, I have to deal with the blows coming from the nourishment: If I am satisfied I have indigestion, and if I am hungry I experience pain. After I have evened matters up I am put to the trouble of relieving myself, and after that must wash and purify myself. Besides I suffer from the changes of the seasons—first excessive heat and then extreme cold—and time's misfortunes which are not afar by night or by day, its illnesses, and the way it continually shifts its creatures from one condition to another so that they do not remain in any one state. To this I must add what I suffer from people who are insolent, envious, slanderous, lying, wicked and depraved, who if they hear good they hide it; and if they hear evil they publish it; and in case they do not hear anything, they invent lies. Circumstances have imposed their society and their intimacy upon me without any choice on my part. My relations with them are well indicated by the sentiment of the poet, 'It is the irony of fate that a man should find an enemy in him whom he first befriended.' If I do good unto them they repay me with evil; and if they do not receive any good thing from me they wish me well. Keeping them in repair reminds me of worn out clothes: when those are patched up in one place another is damaged. The poet says concerning that, 'Time imposed upon me the society of such in whom I see all the signs of bastardy; all of them repay me evil for good. Whenever I try to better them it does not help me; it is a worn out garment; here am I mending it all the time, sewing it with a fine needle but it becomes frayed. When one side is mended the other side becomes frayed. This, then, is my condition.

"As for the way I get along with the people of my tribe, I have intercourse with them in sincerity, equity and probity. I do well unto those that act well by me, and cherish those that cherish me. I repay those who do good, with good; and the evil-doers, with evil. I love the good and bless them; I am wroth with the wicked and curse them. This then is my manner of acting towards the people of my tribe. Now tell me how you are and how you get along with the people of your tribe."

The other servant of God replied, "My condition and my body are in every respect like yours. But the way I conduct myself towards the people of my tribe is of another description. As far as I can I make them desire me, but do not require any services of them in the manner that I serve them. On the contrary, I do well to the one who thrusts me aside and pardon the one who injures me. If anyone abuses or slanders me, I bear with him. If his statements are false, I am not at fault; if his statements are true, he is not at fault. After I gain peace from them—from their insolence, envy and evil—I keep afar from their lesser warfare[1] and betake myself to the war against my sensual soul with its nature and its yearnings, wishes, desires, corrupt views, its embelishment of falsehoods so as to give them the appearance of truth, and the subterfuges with which it wishes to submerge me. For instance, it desires various kinds of food, and were I to obey it, I would become a captive slave, and my stomach would become the grave of lusts and the cemetery of sensual desires. If I find one day the food to which I am accustomed by a licit way, I would get it; and if not, I would use all sorts of strategy to obtain it by an illicit way, which would cause me to incur penalties and ignominy, and to be dishonored before God and before men for the perfidy, theft, robbery, rage, deception, fraud, and similar gifts bestowed upon man by his lusts and to which he becomes a slave. Similarly if I obey them by desiring copulation, there is visited upon me all that the Creator wrote unequivocally concerning the punishment of harlotry, according to its different grades, (the explanation of which is extensive). When I try to repel its desire with arguments based on the continence prescribed by the law and with arguments derived independently by the intellect, and try to implore it to incline towards contentment and its exercise warning it of the punishment that is meted out to one who gratifies his passions, it evades me and disputes me. Then I set about to convince it of the existence of the Creator. I furnish it with the proof that the whole world, in its heights and in its depths, did not create itself but that someone else created it, brought it into existence from non-existence and subdues it with death, makes rich whom He wishes and makes abject whom He wishes. For had mundane beings created themselves they would have made choice of eternity and wealth, and would create things for themselves. Hence it was another being who created them, who grants them life and deprives them of it, who enriches and pauperizes, who deals with them as He wishes. But when I am victorious on this point, it tries to make me deny the authenticity of the prophets, i. e., that God did not communicate a revelation to man. I then bring rational arguments proving the existence of prophecy, with irrefutable and irrecusable proofs—as we shall mention in the chapter treating of the Messiah, the next chapter, please God—it abandones at the mere mention of these arguments all the current vanity, fallacy and fraud fall to the ground; but begins to confront me with arguments to confute the doctrine of reward, punishment and the future life. It says to me, 'Beyond this world there is nothing. He that does good in it, does it in order to accomplish something by which he will be remembered after his death. Likewise with the commission of evil.' I handle this matter with arguments, rational and religious, urging the actuality of the other Dwelling and the belief in its reward and punishment, with arguments perfectly lucid and flawless,—as we shall briefly mention in the chapter dealing with the Future World, the last chapter of this book —and then it gives ear unto me and obeys my injunctions even as the big camel obeys the little boy. But then it begins to convince me that I am the noblest man of my time, the most lauded of my kindred, the most exalted son of my tribe. If I believe what it says and show my approval of it I incur the contrary: pride, neglect and arrogance; and if not, I escape folly, am accustomed to the truth and call myself the mighty conqueror of that from whose snares I have escaped. I seize hold of its bridle and retain a firm grasp upon it through the power of God, our Benefactor, our Supreme Champion. As for the pious, through them I increase my happiness. I pray God to gather me into their company. As for the wicked, I pray God to forgive and guide them. I never found an old man or a boy, irregardless of his piety or wickedness, but I believed him to be a more excellent servant of God than I." The other asked, "How is that?" He answered, "As for the venerable old man, truly he excels me, for he prayed before I was born, fasted and gave alms before I was created, had intimate intercourses with the good men who preceded me, and through experience acquired wisdom ere I did. Beyond a doubt he is the more excellent. As for the young boy, verily my sins and crimes are more numerous than his. When our records will be compared on the Day of Resurrection his balance will dip deeper than mine. Beyond a doubt he is the more excellent. As for the pious man, verily before God his piety and intentions are more excellent than mine, and his belief is loftier. As for the wicked and rebellious one, how can I prove that I am better than he, how can I convince myself of it? He disobeys God thoughtlessly, I do so deliberately. He is not aware of the serious consequences of his deeds; but I, on the other hand, am by no means in the dark in regard to such matters. So his excuse, my brother, is necessarily more acceptable in God's presence than mine." The second man showed himself worthier than the first, and the latter promised to walk in his path.

---

[1] According to Sufi writers there are two jihads: al--jihadu 'l-akbar or "the greater warfare," which is against one's own lust; and al-jihadu 'l-asghar "the lesser warfare," against infidels. Cf. Hughes, *Dictionary of Islam*, p. 243.

We are told that when Alexander died his body was placed in a casket, and that about the bier there were ten sages each of whom expressed a sentiment. The first said, "O thou wrathful judge, thy abode is with the needy and thy tomb with the quarrelsome. No kinsman helps thee, no vizier frees thee." The second said, "This is Alexander: the grandeur of his splendor shone even as the rays of the sun illuminates the flowers of the plants." The third said, "This is Alexander, the master of captives. To-day he finds himself a prisoner." The fourth said, "Behold how the dream of the sleeper has come to an end; and his sorrow, how it shows itself!" The fifth said, "This man was wont to ask what was before him but not what was behind him." The sixth said, "This body came to us speaking and leaves us mute." The seventh said, "This body was not safe when he possessed it." The eighth said, "We did not desire that from which thou hast parted and we disdained that uopn which thou gazest." The ninth said, "How remotely this resembles thy dwelling of yesterday!" And the tenth said, "This body had not as yet carried out his purpose with reference to the world when the world carried out its purpose with reference to him."

Another narrator says, "It came to pass that there were ten sages about Alexander's bier. The first said, 'We enter this world ignorant, remain in it thoughtless, and leave it unwillingly.' The second said, 'This is Alexander who surveyed over the wide world and left it in two cubits.' The third said, 'Thou usest to exhort us; but of all thy exhortations thy death is the greatest exhortation to us.' The fourth said, 'He owed his life to God but his death to himself.' The fifth said, 'Alexander never traveled without help and without instruments but this time.' The sixth said, 'This Alexander ruled over his subjects; now they rule over him.' The seventh said, 'Oft the timorous man hid from thee behind thy back; to-day he does not fear thee to thy face.' The eighth said, 'Many a one anxious when thou wast dying that thou shouldst not die, to-day is anxious about thy speech that thou shouldst not speak.' The ninth said, 'How many did this man put to death in order that he should not die, and yet he died!' And the tenth, his treasurer, said, 'Thou didst command me never to be far from thee, but to-day I can not approach thee'."

They say that when a certain wise man had come forth from a great city some one asked him, "What hast thou found among the inhabitants of this great city?" He answered, "I saw illusive images and transitory accidents."

Reflect then, my brother, how very beautiful are piety and humility in God's presence, and confidence in Him to the end that He might make us of those who humble themselves before Him and who rely upon Him according to the word of His saint, "They that trust in the Lord shall be as Mount Zion which cannot be removed, but abideth forever."[1]

The fifth chapter is finished with the help of God. There follows it

---

[1] Ps. CXXV, 1.

CHAPTER VI.

This chapter treats of the virtues of the Messiah—may he speedily appear!—and salvation—may God in His mercy hasten it!

Know, my brother,—Gold help us both to attain His favor!—that the Messiah's virtues are of noblest degree, and the knowledge thereof the most exalted science.[1] That is why we wish to say something about his excellence and the virtues with which God endows him above and beyond the ancient prophets who have preceded him.

Know that we have spoken in the first chapter of the beneficence of God and His special favor to the Primal Intellect, how he created it perfect and complete with absolute certainty and with the clearest intelligence. It thus became the genus generum and the element of elements. It is intellect, intelligent and intelligible. Intellect, because it comprehended all the things bestowed upon it by its Creator, the Most Exalted; intelligent, because it understood its own essence and discarded from its Creator all the attributes belonging to it; and intelligible with regard to that which is beneath it in degree, viz., the Universal Soul which overflowed and emanated from it. Since it retains similarity and connection with the Universal Intellect it caused another emanation to overflow from the bounteousness acquired from the Intellect. This latter emanation was of a lower degree owing to the greater remoteness from the original source, the relation being that of the third to the first. And so on for the other gradations through which the thing passed to reach the sphere and after that the world of nature and what exists therein through the power of the Omnipresent and Omniscient One—minerals, plants, animals, and finally man the last creation.[2]

The Creator's wisdom necessitated the release of the souls of mortals from the injustice of this world of genesis and decay. Through the necessity of His wisdom—may His name be sanctified!—He mercifully vouchsafed unto mortals a revelation from the holy world—the world of the Universal Soul—which originated from the overflow of its holy cause, the Universal Intellect—which in turn goes back to its Originator—may He be exalted! This emanation from the Universal Soul expressed itself in an individual man whose spirit is free from the impurity of the world of nature and is disciplined in the noblest sciences and the purest works. From that holy effluence descending upon him became an eloquent prophet.[1] Revelation was vouchsafed unto him, coming unto him from the Creator. He prophesied concerning things before their existence, performed miracles, confounded the hinderers and rewarded the worthy. All that was intended to direct man and effect his deliverance from the world of genesis and decay.[2] He who received that Divine Law from that prophet and acted accordingly and was directed by it, his soul was freed from the darkness of nature. But the man who failed to come up to the requirements of the Law and turned away from it, disobeyed that prophet and called him an imposter, darkened his own soul —from the misery of his condition may God in His mercy keep us afar!

---

[1] For the history of the development of the Messianic idea in Judaism consult Schwartz's *Geschichte der Entwickelung der Messianischen Idee des Judenthums.*

[2] *Weltseele,* pp. 24 and 26.

This being the case, some souls of men escaped in the times of the prophets—peace be upon them!—and some remained; but God in His Goodness had promised through the mouth of the prophets to set up a noble person at the end of time to save the rest of the world and free them as He has saved in times bygone and in previous generations. Then his favor will be complete and his blessings scattered broadcast, the cause will be joined to its effect, just as the disciple is taught by his teacher. Then the wisdom concealed in the days of the ancient prophets will be revealed, the secret knowledge will come to light and the goodness of the Creator will embrace all the creation, great and small, female and male; likewise a universal peace will reign among the creatures, and in their midst there will be no malevolence, envy, or wrong so that it will not be necessary to carry arms. This saviour (Messiah) will not smite the wicked with the sword, but will invoke God against them and they will vanish. He will judge through God's inspiration, will not need witnesses; only equity, justice, and God's own corroboration. His blessing will be visible throughout the world so that none of his time will lack knowledge of God, since the Omniscient One will endow them with unalloyed blessing, all-embracing felicity, and good successive and continuous. From the beginning of his time God will bestow revelation upon the small and upon the great. Happy the man that lives to see this!

---

[1] For the Mediaeval Jewish explanation of prophecy consult Sandler's *Das Problem der Prophetie in der jüdischen Religionsphilosophie von Saadiah bis Maimuni.* [2] Cf. *Attributenlehre*, p. 203, note 181.

Verily God has promised to revive the dead at the hand of the Messiah. They will see this and gaze upon it with their eyes. The eyes of the believers will be cool, but the eyes of those of the unbelievers will be hot. God enables the Messiah to perform such great miracles that no prophet before him has ever achieved. So that universal peace will reign even between the beasts of prey and those which are gentle; they will freely intermingle. In his time no evil will be found neither in beast nor in man. War and all violence will vanish at the behest of the One Victorious God. We shall substantiate our statements by reference to the Holy Torah and to the utterances of all the prophets—upon them be the most excellent peace!—God-inspired utterances concerning the advent of this noble personage and the succoring at his hands of this weak and afflicted people, the people of Israel, who are persecuted by the nations and despised by all the other religious sects. At his hands they will rejoice, for he will deliver them from their martyrdom and free them from persecution, this being one of the numerous miracles that God will send him to perform. He will remove the burden from this people, relieve their distress, break their yoke and fetters, and transform their misfortune into happiness, their excruciating misery into pleasure great and enduring, and their curse into blessing. Through him they will enjoy crescive prosperity, and so happy will their state be that the nations who used to revile them will boast by them; those who reduced them to servitude will serve them, and those who upbraided them for their shortcomings will pardon them. God has promised all that and what is even grander and more complete. The early fulfillment of most of these promises of God is conditioned by our repentance; but some of them are absolute, even if they do not repent, as the appearance of this noble person and the saving of the nation through his hands. All the misfortunes and misery threatened by God were visited upon them, especially all that is threatened in the Scriptural chapters beginning, "If ye will walk in my statutes"[1] and "It shall come to pass when thou comest to the land."[2] His curse fell upon the tribes. The nations shattered them, sold them as man servants and maid servants, and scattered them broadcast over the earth. Not satisfied with all this the jeering nations asserted that the Law had been abrogated and annulled. We shall enter into that subject as far as possible to prove that the Torah has not been abrogated and never will be—please God!—and that it will not be annulled or be forgotten out of the mouths of the people as long as the heavens and the earth last; and furthermore, this people will not be pierced through, will not be destroyed, will not disappear.

We shall proceed to prove all this step by step, with the help of God. Were we to attempt to mention all that the prophets—peace be upon them!—adduce concerning this subject the pages of this book would be insufficient. But we shall quote as many passages as space permits, since they will satisfy the one whose views on this subject are not decided, the one who is opposed to this doctrine and the one who upholds it. God forbid that His promise to our nation should not be kept but his threat remain! "Far be it from God to do evil, and from the Almighty to act unrighteously!"[3]

To prove that the Messiah will appear and that the people will be delivered at his hands, and to show from which tribe he will come, we cite the Scriptural passage, "He is here but not now, I behold him but he is not near. A star hath stepped forth from Jacob and a sceptre hath arisen from Israel. He smites the head of Moab and the crowns of all the sons of Seth,"[4] etc. to

[1] Lev. XXVI, 3. [2] Deut XXVI, 1. [3] Job. XXXIV, 10.
[4] Numbers XXIV, 17.

the end of the chapter. It is also said, "The sceptre shall not depart from Judah or a ruler from between his feet until Shiloh come. And unto him shall be the submission of the nations."[1] This passage has reference to the Messiah.

As for the prophet Isaiah, many are his prophecies concerning the occasion of the appearance of the Messiah, his description, his glory, and the peace that will reign among all creatures —man and beast—at his command and decree, through the inspiration diffused among these creatures by their Creator. Many of his descriptions are very beautiful; some we have mentioned, some not. Of the latter is the passage, "A branch shall come out of the stock of Jesse, a scion from his roots shall sprout, and the spirit of the Law shall rest upon him, the spirit of wisdom and understanding.—And He shall inspire him with the fear of the Lord;"[2] and furthermore, "The wolf shall dwell with the lamb."[3] Concerning the in-gathering of Israel in those days he says, "It shall come to pass on that day that the Lord shall stretch forth His hand a second time to acquire the remnant of His people. And a banner shall be raised over the nations. He shall gather together the outcasts of Israel."[4] He continues his description with the words, "Unto him kings are gathered", and "among them are those who have no book and whose language we do not understand. And he shall come up as a suckling before Him and as a root from an arid land."[5] In reference to the outcome of that he says, "And the desire of the Lord shall prosper at His hands."[6] And further, "How pleasant upon the mountains are the feet of the messenger who proclaimeth peace, who bringeth tidings and announceth salvation, who saith unto Zion, 'Thy King reigneth;'"[7] "Shout aloud, exult together ye desolate places before the eyes of all nations, for all the ends of the earth shall see the salvation of our God;"[8] "These shall come from afar, these from the north and from the west, and these from the land of Sinnin."[9] "Thus saith the Lord, 'Behold I raise my hand to the nations and to the people do I lift up my standard, and they shall bring thy children upon the arm and thy daughters they shall bear upon the shoulder. And kings shall be thy attendants and their princes thy nurses. With their face to the ground shall they bow down unto thee and the dust of thy feet shall they lick;"[1] "I say unto the north, 'Give' and to the south 'Do not destroy. Bring my sons from afar and my daughters from the end of the earth.' "[2] There are many such passages, especially in the Book of Isaiah. In the other prophetical books that subject is treated in numerous instances all of which we cannot quote here. We shall mention only a few: "Behold days are coming, saith the Lord, and I shall establish unto David a righteous sprout and a king shall reign. And he shall be wise and do judgment and righteousness in the land. In his days Judah shall be saved and Israel shall dwell in security;"[3] "His majestic oil shall be from him, and his ruler shall go forth from his inner part, and I shall bring him near and approach him;"[4] "Rejoice exceedingly, O daughter of Zion! Shout aloud, O daughter of Jerusalem! Behold thy king cometh unto thee, righteous and victorious, a poor man who rideth upon an ass, upon a wild ass, the colt of female asses."[5]

---

[1] Gen. XLIX, 10. [2] Is. XI, 1. [3] Idem XI, 6. [4] Idem XI, 11 and 12.
[5] Idem LIII, 2. [6] Idem LIII, 10. [7] Idem LII, 7. [8] Idem LII, 9.
[9] Idem XLIX, 12.

Concerning the redemption of the nation we read: "At that time will I bring you again, even in the time that I gather you: for I will make you a name and a praise," etc.;[6] "And it shall come to pass, that as you were a curse among the heathen, O house of Judah, and house of Israel, so I save you, and you shall be a blessing: fear not, but let your hands be strong;"[7] "And the people shall take them and bring them to their place; and the house of Israel shall possess them in the land of the Lord for servants and housemaids; and they shall take them captives, whose captives they were, and they shall rule over their oppressors."[8]

Concerning the resurrection of the dead we read: "Thus saith the Lord God: Behold, O my people, I will open your graves, and cause you to come up out of your graves, and bring you into the land of Israel."[9] Concerning the descent of prophecy and inspiration upon the world we read: "And it shall come to

[1] Is. XLIX, 22 and 23.
[2] Idem XLIII, 6.
[3] Jer. XXIII, 6.
[4] Idem XXX, 21.
[5] Zech. IX, 9.
[6] Zeph. III, 29.
[7] Zech. VIII, 13.
[8] Is. XIV, 2.
[9] Ez. XXXVII, 12.

pass afterward, that I will pour out my spirit upon all flesh; and your sons and your daughters shall prophesy, your old men shall dream dreams, your young men shall see visions; and also upon the servants and upon the handmaids in those days will I pour out my spirit;"[1] "Neither will I hide my face any more from them; for I have poured out my spirit upon the house of Israel, saith the Lord God."[2]

As to their possessing the knowledge of God, without needing any instructor, we read: "But this shall be the covenant that I will make with the house of Israel; after those days, saith the Lord, I will put my law in their inward parts, and write it in their hearts; and will be their God and they shall be to me for a people;"[3] "They shall no longer teach one another—a man his brother, or a man his friend—saying, 'Know the Lord,' for all of them shall know the Lord, from their great unto their small ones, saith the Lord. For I will pardon their iniquity and their sins will I remember no more."[4]

There are also many passages of consolation and prophecy that require extensive explanation. Some are dependent upon the condition of repentance, as the resplendent prince—peace be unto him!—said, "And it shall come to pass that when all these things come upon thee, the blessing and the curse which I place before you, then thou shalt consider in thy heart;"[5] "And the Lord thy God shall turn back thy captives and shall have mercy upon thee;"[6] "And he shall again gather thee from all the nations among whom the Lord thy God thrust thee;"[7] "And the Lord thy God shall bring thee to the land which thy fathers inherited, and thou shalt inherit it and dwell therein."[8]

As to those which, although dependent upon the condition of repentence, must nevertheless come to pass as the direct decree of God Himself is "The minor shall be a thousand and the small one a mighty nation. I, the Eternal, will hasten it in its time."[9]

The sages of blessed memory say, "The son of David will not come until Israel is completely righteous, for it is written, 'And he saw that there was no man, and wondered that there was no intercessor: therefore his arm wrought salvation for him; and his righteousness sustained him'." And they said further, "As soon as the Children of Israel repent they will be immediately redeemed and the son of David will come to them on that day, as it is written, 'If you will hearken to his voice', and if not, the Holy One, blessed be he, will establish over them a king whose decrees are as severe as those of Haman." If they repent they will be redeemed. If their repentance is spontaneous it will be specially praiseworthy and will hasten the advent of their happiness. But if we await force, trouble and affliction will pursue us, for it is written, " When thou wilt be troubled, and all these things shall have found thee in the end of days, thou shalt return unto the Lord thy God and shalt hearken unto His voice."[1] We hope that that time has drawn near, please God, because we have read it in the explanation of "moed" "moadim" and "the half,"[2] and they are "idan" "idanim" and "the half of idan,"[3] given by one of the best commentators. A proof of it is the meaning "a conjunction, two conjunctions and a half of a conjunction". That applies to Saturn as the science of the stars demonstrates most clearly. It presides over our nation, and with its transition to the above mentioned conjunctions God will change the condition of the whole world as He promised, "For behold I create new heavens and a new earth. Ye shall not remember the first ones."[4] And to it the prophet alluded when he said, "At that time shall Michael arise, the great prince who presides over the children of thy people."[5]

---

[1] Joel II, 28 and 29. [2] Ez. XXXIX, 29. [3] Jer. XXXI, 32.
[4] Idem XXX, 33. [5] Deut. XXX, 1. [6] Idem XXX, 3.
[7] Idem XXX, 3. [8] Idem XXX, 5. [9] Is. XL, 22.

It is incumbent upon us to obey the Creator and stand in awe of Him. If we do that then will it be well with us; but if not, it will be otherwise. To prove that the merciful Creator will not forsake this weak people or withdraw His hand from them, we cite the passages, "And also this, when they were in the land of their enemies I did not reject or despise them;"[6] "And I shall remember unto them the covenant of former times."[7] Before this He says, "And I shall remember my covenant with Jacob, and my covenant with Isaac, and also my covenant with Abraham will I remember; and the land will I remember."[8]

---

[1] Deut. IV, 30. [2] Dan. XII, 7. [3] Dan. VII. 25. [4] Is. LXV. 17.
[5] Dan. XII, 1. [6] Lev. XXVI, 44. [7] Idem XXVI. 45. [8] Idem XXVI, 42.

He promises that he will not destroy, according to the passage, "For I, the Lord, do not change; and ye, O children of Israel, shall not come to an end."[1] And it is further said, " But thou, my servent Jacob, do not fear; and be not dismayed, O Israel For behold I am thy Saviour from afar; and thy Arm from the land of captivity. And Jacob shall return and be quiet and tranquil, and none shall terrify, for I am with thee, saith the Lord, to save thee. Verily, I will make an end of all the nations amongst whom I have scattered you, but of thee I will not make an end. I will correct thee according to thy desserts and will not leave thee altogether unpunished,"[2] which means, "He will not destroy thee." And it is written, "Thus saith the Lord who giveth the sun for light by day and the ordinances of the moon and of the stars for a light by night, who divideth the sea when the waves thereof roar—the Lord of Hosts is His name! 'Only when these statutes shall depart from before me, saith the Lord, then shall thy seed cease to be a nation before me forever.' "[3] "Thus, saith the Lord, If the heavens above can be measured and the foundations of the earth searched out beneath, then will I reject all the seed of Israel for all that they have done, saith the Lord;"[4] "I give unto them one heart and one way to fear me all the days, for their good and the good of their children after them. And I will make an everlasting covenant with them, that I will not turn from after them but do good unto them, and plant them in this land, truly with all my heart and with all my soul;"[5] "For thus saith the Lord, 'As I brought upon this people all this great evil so also do I bring upon them all the good which I speak concerning them;' "[6] "Thus saith the Lord of Hosts, 'If the day and the night violate my covenant so that there be not day and night in their season, then shall my covenant with my servant David be broken that there be not unto him a son of a king upon thy throne and the Levites to minister unto me. As the hosts of the heavens cannot be counted and the sand of the sea cannot be measured, thus shall I multiply the seed of David my servant and the Levites my ministers;"[7] "Thus saith the Lord, 'Had it not been for my covenant by day and by night, the statutes of heaven and earth I would not have made. Also the seed of Jacob and David my servant I shall not despise to take from his seed rulers over the seed of Isaac and Jacob; for I shall turn back their captivity and shall have mercy upon them.' "[1] All that is a testimony that He neither forsakes nor destroys them.

---

[1] Malachi III, 6. [2] Jer. XXX, 10 and 11. [3] Jer. XXXI, 34 and 35.
[4] Idem XXXI, 36. [5] Idem XXII, 39 and 41. [6] Idem XXXII, 42.
[7] Idem XXXIII, 20 and 22.

Likewise, their Divine Law will not be nullified, abrogated, altered or pass away, according to the word by the tongues of the truthful prophets—peace be upon them! " 'And as for me, this is my covenant with them', saith the Lord, 'my spirit which I have put upon thee and my words which I put in thy mouth shall not depart from the mouth of thy seed,' saith the Lord.'"[2] And it is further written, "Were it not for my covenant by day and by night, the statutes of heaven I would not have made."[3] The covenant refers to the Torah. And in His perspicuous Book we are enjoined that "It shall not be forgotten from the mouth of his seed."[4] This alone is proof sufficient that it will not be annulled or abrogated. Especially is this the case in the various passages wherein He commanded us and our children to observe it for all times, not to add thereto or diminish therefrom: "The thing which I command thee this day thou shalt observe to do: thou shalt not add thereto or diminish therefrom."[5] Through it the penal laws are inflicted, the covenant is ratified, compacts are made through its observance, and conduct is regulated by it, so that He says in the last oath and covenant, "Cursed be the man who doth not uphold this Torah to do them."[6] This covenant was confirmed unto us before our creation, our fathers having made it in our behalf: "Not with you alone did the Lord make this covenant and this oath but with the one who is standing with us this day before the Lord our God and with the one who is not with us this day."[7] We shall not be exculpated before God if we forsake it and take upon ourselves another law merely because the nations deride our claim, saying, "For your good God has sent us a prophet who has abrogated your law."

Know then, my brother, that nothing prevents God from sending unto His world whomsoever He wishes whenever He wishes, since the world of holiness sends forth emanations unceasingly from the light world to the coarse world to liberate the souls from the sea of matter—the world of nature—and from destruction in the flames of hell. Even before the revelation of the Law He sent prophets to the nations, as our sages of blessed memory explain, "Seven prophets prophesied to the nations of the world before the giving of the Torah: Laban, Jethro, Balaam, Job, Eliphaz, Bildad, and Zophar." And again after its revelation nothing prevented Him from sending to them whom He wished that the world might not remain without religion. The prophets declared that the other nations would serve Him from the rising of the sun to the setting thereof: "For from the rising of the sun to the setting thereof great is my name among the nations."[1] And further, "For unto me shall every knee bend and every tongue swear fealty."[2] Us He chose and exalted from among the nations, not because of our surpassing excellence but because of His regard for our fathers Abraham, Isaac, and Jacob: "Not because you were more numerous than all the other nations did the Lord desire you and choose you—for you are the least among the nations—but because of the Lord's love for you and to keep the oath which He swore unto your fathers;"[3] "'I love you,' saith the Lord. And they say, 'In what respect hast thou loved us.' 'I loved Jacob.'"[4] God chose us, revealed unto us His laws and ordinances, and imposed upon us a weighty task such as He did not impose upon anyone before or after us, in order thereby to make our reward great: "And the Lord commanded us to carry out these statutes for our good throughout all times, to keep us alive, even as we are this day;"[5] "It shall be accounted righteousness unto us to do all these statutes;"[6] "He declared His words to Jacob, His statutes and judgments to Israel. He hath not done so to any other nation;"[7] "And ye shall be unto me a peculiar treasure from among all people;"[8] "For which is the great nation unto whom God is near?"; "For which is the great nation which has righteous statutes and judgment?"[9]

---

[1] Jer. XXX, 25. [2] Is. LIX, 21. [3] Jer. XXXIII, 25. [4] Deut. XXXI, 21. [5] Idem XIII, 1. [6] Idem XXVII, 26. [7] Idem XXIX, 13 and 14.

---

[1] Malachi I, 11. [2] Is. XL, XXIII. [3] Deut. VII, 7. [4] Malachi I, 2.
[5] Deut. VI, 24. [6] Deut. VI, 24. [7] Ps. XCLVII, 19 and 20.
[8] Ex. XIX, 5. [9] Deut. IV, 8.

And he swore by the tongues of the prophets—peace be upon them!—that if we forsook His law and the duty He has imposed upon us that He would rule over us with force "'As I live', saith the King, Lord of Hosts, 'I shall rule over you with a strong hand and with an outstretched arm.'"[1]

The Koran mentions that God favored us, that He made us superior to all other men: "O children of Israel, remember my favor wherewith I showed favor unto you; and that to you above all creatures have I been bounteous;"[2] and further, "I have made you excellent with a settled decree, it is not a rumor." He speaks after this manner in many verses and also to the effect that the Torah has not been abrogated. This contradicts what they assert because of the power they exercise over us, because of our weakness in their eyes, and because our succor has been cut off. And concerning that he said, "As in my presence, and declares true what is in my presence from the Torah."[3] And he says, "How will they submit to thy decision since they have the Torah wherein is the judgment of God?"[4] The judgment of God shall never be forgotten. And it is further said, "Thou shalt not find any change in the ordinance of God."[5] He means the Torah. How can we change His tradition and His religion which Moses brought down? Our pious forefathers witnessed no change in God's tradition and religion received from Moses His messenger. Following in their footsteps we have made choice of it, and emulating their laudable qualities we cling fast to the Torah and the performance of its duties and precepts, for its exchange or alteration is forbidden. It is further said, "God desireth to declare these things unto you and direct you according to the ordinances of those who have gone before you."[6] That indicates that Mohammed was a prophet to them but not to those who preceded them in the knowledge of God. And he said, "O People of the Book, He shall not accept a deed of you unless ye fulfill the Torah."[7] And again, "If there is any doubt concerning what I reveal unto thee, then ask those who received my Book before thou didst." This indicates that He would not have command-

[1] Ez. XX, 33. [2] Sura II, 38 and 116. [3] Idem III, 44; LXI, 6. [4] Idem V, 47. [5] Idem XXXV, 42. [6] Idem IV, 31. [7] Idem V, 72.

ed him to ask concerning the Book had He annulled it. And if they say, "Lo, our Book abrogates your Book, just as your Book abrogates the Book of Abraham," we reply, "That is not true. On the contrary, we uphold the religion of our fatehr Abraham, and especially circumcision which God made incumbent upon him, according to the passage, "For I know him, that he will command his sons and his house after him,' "[1] etc. When God sent Moses al-Kalim with the Torah to the Children of Israel they were six hundred thousand. And God made incumbent upon them what He had made incumbent upon Abraham, but to those duties he added what the times required. But He did not annul the Law of Abraham. On the contrary, in a number of passages Moses al-Kalim calls upon God in His name and in the name of Isaac and Jacob. And all the women whom they were permitted to marry were of noble lineage, because the men were small in numbers, so that they did not need to marry purified daughters of Canaan. But when the people became numerous they went in unto them. That, however, does not constitute an abrogation.

Thus He obligated the Children of Noah to observe only seven laws. This was because the Noachides were few in number and because the pre-Abrahamic period could not bear more laws. When Abraham appeared God enjoined upon him the observance of various additional laws. He carried out the Law of Moses, taking it as a duty upon himself before it was binding.[2] Likewise, when God imposed duties upon the Children of Israel to be performed in the Land of Syria they assumed these duties before they entered the land as a mark of obedience to their Creator. Instance the unleavened bread, the shew bread, the pressed grain, the Feast of Weeks, and other commands which were to be carried out in the Land of Syria, but which they nevertheless observed forty years in the desert. They could have believed in them without doing them, but they did them that they might believe in them. Similarly, Adam, Noah and Abraham. In reference to Adam we read, "And he placed him in the garden of Eden to till and to guard it."[3] In the case of Abraham we read, "Because Abraham has hearkened to my voice and observed my charge."[1] Similarly, God has made incumbent upon us in the days of the Messiah all that pertains to sacrifices and other things, though there never appears again that which was explained by the tongue of the prophet Ezekiel concerning the offerings and the building of the Temple. And similarly, the gathering of all the nations unto the Messiah, according to the passage, "All the nations shall be gathered unto it, the name of the Lord."[2] When they say unto us; "That was incumbent upon you in the time of Moses but not otherwise; when other times came ye abrogated your Low and entered into another", we reply, "Know that God commanded that all the people should serve according to the Law; and He permitted to every people something which he forbade to others, and He forbade to them something which He permitted to others, for He knoweth what is best for His creatures and what is adapted to them even as the skilled physician understands his patients, and even more since the physician prohibits food and nourishment to whomsoever he wishes, and permits them to whomsoever he wishes, and they dare not contradict him in anything, because they yielded themselves up to him in good faith, sincerity and justice, the more reason that the Creator, to whom nothing can be compared, who is above all comparison or thing compared above the intelligent and the intelligible, understands the well-being of all His creatures; their reckoning and their punishment are entirely in His hands. Whomsoever He wishes He punishes, whomsoever He wishes He rewards, and whomsoever He wishes He compassionates. No hand is above His, and neither interdict nor decree are necessary against the one whom He regards worthy of being punished and cut off from the Divine mercy. All are in His service. His mercy gives them ample sustenance in this world and in the world to come, as it is written, "Good is the Lord to all and His mercies are over all His creatures."[3] It is obligatory upon us to observe what is in our hands, that which we have learnt concerning Him, that we disobey not one of the Divine Laws and become as Holy Writ hath it, "They made me the keeper of the vineyards but my own vineyard have I not kept."[1] To the service that all His creatures owe Him as He wishes and how He wishes there is a very nice example: A king required the services of the people of his city to build a palace. Some of them were architects, some were carpenters, some decorators, some mortar mixers, and some smiths. Of these some zealously carried out the command of the king, some were lax, and some deserted the king's service. The king had maintained all of them. The manner of their service was made known to the king and he waited until he sent for them and called them to account for the manner in which they had carried out his command. He rewarded all those who have done well in their trade more than they deserved, and punished all those who misbehaved in their trade and repentence was of no avail to the penitent if good works had not preceded him. Similarly, the Creator—magnified be His praise!—knows the ruin of this world and the abode of the future world. He therefore sends prophets in every age and period that they might urge the creatures to serve Him and do the good, and that they might be a road-guide to righteousness. The one who was saved was saved through his understanding; and the one who perished perished with full understanding. It is incumbent, then, upon every people to be led aright by what has been communicated to them through revelation and to emulate their prophets, their leaders and their regents. Not one people remained without a law, for all of them are from one Lord and unto Him they all return. All call unto Him, all turn their faces unto Him, and every pious soul is translated to Him, as it is written, "And the spirit returns unto God who gave it."[2] We shall follow this subject with the mention of the world to come in the chapter after this—please God!—since after the Messiah there is nothing save that—truly God knows better and is wiser.

---

[1] Gen. XVIII, [2] Yoma 28b; Kiddushin 82a. [3] Gen. II, 15.

---

[1] Idem XXVI, 5. [2] Jer. III, 17. [3] Ps. CXLV, 9.

Similarly, when we argue with non-Jewish disputants in regard to the nullification of our Law, we give them a silencing reply: "What do you say about the Law received by Moses al-Kalim? What distinguishes it, ignorance or wisdom?" They must perforce answer not "ignorance" but "wisdom." This answer suffices, for wisdom is never altered, changed, abrogated or replaced by something else. God forbid that He should give a command at the hands of a prophet with signs, proofs, miracles and extraordinary manifestations in the heavens, and then should set about to abrogate and annul it. But it is His way to continually command whom He wishes and send whom He wishes to whomsoever He wishes, since all the worlds are His possession and in His grasp. A proof that He sends a prophet to every people according to their language is found in this passage of the Koran, "We sent a prophet only according to the language of His people." Consequently had He sent a prophet to us He would have surely been of our language, and again, had He been for us why did God say to him, "Lo thou art one of the apostles sent to warn a people whose fathers I have not warned."[1] He meant the people who served at-Lat and al-Uzzah. As for us, behold our fathers were not without warnings throughout an extended period, and likewise prophets did not fail them. But Mohammed's message was to a people whose fathers had not been warned and who had no Divine Law through which to be led aright, therefore he diretced them to his law since they were in need of it. And as for other people they had something to lead them aright. It is not proper to contradict those who are of another religion since their irreligion and their punishment are not our concern but that of the Praised and Exalted One. But it is our duty to fear and reverence Him as He commanded us in the Law which He delivered to our prophets. Through it the covenant was assumed by them and by us, as we have pointed out in this treatise. Thus spoke one of the learned condemning the bigotry of the sects and their strife, "The teachings of bigotry shall not tyrannize forever, for knowledge has appeared in its stead and is spread broadcast. Take as proof the fact that the seekers of knowledge are going from strength to strength although the ignorant multitude are not cognizant of it." Since the Creator—blessed and exalted be He!—controls the record of all mankind according to which they receive their deserts, He brings to light their good and their evil deeds just as Holy Writ declares, "The end of the matter makes the whole thing understand: fear God and keep His commandments for this is the whole duty of man. For every work God bringeth in judgment with every hidden thing, whether it be good or whether it be evil."[1]

---

[1] Song of Songs I, 6. [2] Eccl. XII, 7.

---

[1] Sura XIV, 4.

Know my brother—may God help us and thee to His favor—that our servile condition among the nations and the contempt which is heaped upon us by the other religions were anticipated by the prescience of the Creator—praised be He!—in the beginning of the prosperity of our ancestors that misfortune would visit us, unhappiness be appropriated to us, the land consume us, and servitude destroy us; as the Scriptures attest, "Ye shall perish among the nations, and the land of your fathers shall consume you."[2] The nations do revile us, treat us contemptuously and turn their hands against us, so that we stand among them in speechless terror as the sheep before the shearer, even as it is written, "As the ewe is dumb before its shearers."[3] Because of that the Hebrew poet cries,

"Oh how I hope unto my God!—
See Rachel's children fleeced like sheep!—
When will this awful exile cease!"

We are like the sparrow in the hand of a child who plays with it until the bird is half dead—and the child has no compassion! There are several poems on that theme. A Hebrew poet compares us to

"A sparrow bound to hand of child
Who thrusts it here and thrusts it there,
And laughs with glee to hear the bird
Give forth its terror-laden screech."

An Arabian poet likens us to

About the snares of death—
"A sparrow captive held
By child who lets it flutter
The child makes this his pleasure!"

In fine, they have no pity or compassion upon us, for no one

[1] Eccl. XII, 13 and 14. [2] Lev. XXVI, 38. [3] Is. LIII, 7.

sympathized with us in our dire distress, or as the Scriptures express it, "For who hath compassion upon thee, O Jerusalem, who pities thee or turns aside to ask after thy well-being?"[1] Our people bewailed their lot in extended threnodies, one of which is the Book of Lamentations. All the prophets of blessed memory gave expression to that sentiment in their writings. Our prince David—peace be upon him!—prophesied in Mizmor l'Asaph the destruction of the Temple and the chastisement to be meted out to the people: "O God, nations enter into Thy inheritence!"[2] In every generation the sages of our people uttered elegies too numerous for tomes to contain or memory to retain.

Thus in these times Shelomo Hakkatan[3] and Rabbi Jehudah Hallewi have written volumes of that kind. We shall quote two or three stanzas from their works because of their literary excellence and the surpassing beauty of the sentiment. The following is from Shelomo—may God have compassion upon him—

"Our years pass in poverty and contempt.
For light we hoped but our lot is shame and humiliation!
Serfs rule over us in exile!

Save, O Lord, for Thine is the power!
For Thy Name's sake, O Lord, show us a propitious sign!
O Lord, when will the wonders cease!

Sheshech ruled o'er me, laying me prostrate;
I was captive taken by Seir, Greece and Persia;
They scattered me through Elam, Meshech and Tyre;

Also Ishmael slew and devastated
For years five hundred and fifty-nine.[4]
O Lord, when will the wonders cease!"

Another poem of his—may God have mercy upon him!—has these lines:

[1] Jer. XV, 5. [2] Ps. LXXIX, 1. [3] Ibn Gebirol.
[4] Refer to Translator's Introduction to the Bustan.

"Wounded and crushed, beneath my load I sigh,
Despised and abject, outcast, trampled low;
How long, O Lord, shall of violence cry,
My heart dissolve with woe?
How many years without a gleam of light,
Has thralldom been our lot, our portion pain!
With Ishmael as a lion in his might,
And Persia as an owl of darksome night,
Beset on either side, behold our plight
Betwixt the twain.
Wherefore wilt Thou forget us, Lord, for aye?
Mercy we crave!
O, Lord, we hope in Thee alway,
Our King will save!"[1]

Lines from Rabbi Jehuda Hellewi—may God have mercy upon him!

"My oaks[2] are wither'd!
My strength doth fail!
Calamity has o'ertaken me!
My way is hedg'd about!
Friends have ceas'd;
Shepherds disappear'd,
And the wicked destroy
The vine of Samadar.
The wonderful secret
No one reveals.
Majesty goes into exile
Amongst thorns and thistles.
Mine enemies are lords,
And many mine accusers!
They are unto me as scorpions—
Loving kindness has vanished!
Woe unto me for I sojourn in Meshech,
I dwell in the tents of Kedar!"[3]

---

[1] Translation by Nina Davis, "Songs of Exile by Hebrew Poets."

[2] According to Harkavy the "oaks" are probably the trees which were at the entrance to the Temple, mentioned in Ezek. XL and XLI.

[3] Poems of Rabbi Jehudah Hallewi, edited by Harkavy; Vol. II, part 2, number 17.

The number of such effusions is very great. Were it not that we have firm confidence in the promises of God, were it not for our firm conviction that He does not contradict the testimony given by the great prophets in their authentic books handed down to us from father to son, we would have been lost, we would have perished, yea every single one of us! And especially have we confidence in this word of God, "And yet for all that, when they be in the land of their enemies I wlil not cast them away neither will I abhor them to destroy them utterly."[1] Although we were beset by these terrible conditions and intense sufferings we held fast to His Divine Law and gave ear to His mandates, we had confidence in His covenants and therefore did not set any of them aside, as it is written, "All this is come upon us, yet have we not forgotten Thee, neither have we dealt falsely with Thy covenant."[2] And furthermore: "Have we forgotten the Name of our God or spread out our hands unto a strange god? Behold God may search into this."[3] Had any of the other nations been visited with a tenth of a tenth, or even less of the misfortunes suffered by us from the remote past down to the very present, they would abandon whatever religious faith they possess, they would desert their sects at short notice. Far be it from the Almighty God—lauded be His name, and exalted His Praise!—to carry out His threat against us or leave His promise unfulfilled. The Truthful One does not blast thy hopes, as He Himself hath declared, "For I am the Lord—those that hope in Me shall not be put to shame."[4] Verily such is the hope we cherish day by day. He makes this promise and fulfills it unto us in the time anticipated by His prescience, the time ordained by His power and unshakable decree. Had our sins interfered with the fulfillment of the promise God would have allowed for it as He is aware of our feebleness in exile and our inability to carry out the Divine Law. By my life, it is our duty to be more circumspect than the other people with regard to religious matters. Especially is it our duty to fulfill certain commands, as for instance those relating to the Sabbath, circumcision, Passover, the menses, and

[1] Lev. XXVI, 44. [2] Ps. XLIV, 18. [3] Idem XLIV, 21. [4] Is. XLIX, 23.

others which we find it possible to observe, viz., "Ye shall not commit adultery,"[1] "Ye shall not steal,"[2] etc., so that, unlike all the other nations, we should have none of our people appearing in the streets as harlots, idolators or murderers. If we earnestly consider our shortcomings even partially as much as the nations notice them, and lay them bare in the manner the nations expose them for us, there would be nothing against us. Thou knowest the story how "the Lord said because the daughters of Zion are haughty,"[3] how the prophets reproached them, and the terrible punishment that was thereafter visited upon them, hastening the ruin of the Temple and of the whole country. Truly He hath visited our nation with the full measure of calamities, as it is written, "For she hath taken double from the Lord for all her sins."[4] How many of the other nations served Him only with innumerable transgressions, disobedience, robbery, guile, wrath and bloodshed! But we recognize full well that the Creator has imposed greater responsibilities upon us than upon others, and that He deals with us more severely than with them. Our punishment He determines, theirs not. In this manner God shows His love for us, by this means does He ennoble us, as we have explained in the early part of this chapter. Our Law and their Law unite in testifying to that. In no wise can they escape this fact, especially when God had promised to our ancestors Abraham, Isaac and Jacob, as indicated in the passage, "All of you stand this day before the Lord your God . . . to enter into the covenant of the Lord . . . that He may raise thee this day to be unto Him a nation and that He may be unto thee a God, as He hath spoken unto thee and as He swore unto thy fathers Abraham, Isaac and Jacob."[5] We shall explain that by means of an illustration. An expert physician visiting two patients observes that one of them is on the point of death, but the other has a firm hold on life and there is every reason to believe that he will recover. The physician says to their relatives: "Keep this one warm. Let him eat only a specific kind of food and drink, only a specific kind of liquid and carefully weighed. Let him not take

[1] Ex. XX, 14. [2] Idem, 15. [3] Is. III, 16. [4] Idem, XL, 2.
[5] Deut. XXIX, 9, 12.

too freely of food or drink." He here refers to the patient whom he expects to recover. Then he adds, "Let the other patient do just as he pleases: eat what he pleases and drink what he pleases, irregardless of weight, and withhold nothing from him." But this because his case is hopeless. Thus God—who to be sure is far exalted above any comparison—has forbidden us much in the way of food, drink, garments, marriage and other things, but did not in like manner restrict other nations, as it is written, "He stood and measured the earth; He saw and bound nations."[1] What He permits to one nation He did not impose upon others, as it is written, "He declares His words to Jacob, His statutes and judgments to Israel. He hath not done thus to any other nation."[2] Likewise, He gave righteous statutes and judgments: He does not grant respite to anyone who transgresses them wilfully. Concerning that it is said, "Thy testimonies are exceedingly true;"[3] and again "The testimonies of the Lord are true."[4] Since He regards us as pre-eminent, He holds us to strict account in this present fleeting life, as it is written, "Only you do I know from among all the nations of the earth. Therefore I visit upon you all your iniquities."[5] The full meaning of "I know" is "I know your superiority," e. g., "I know thee by name."[6] He hastens to chastise us that He may purify us from our sins just as the intelligent and affectionate father promptly administers bitter medicine to his son against the boy's will, in order to purge his body of deleterious waste. The father certainly knows better than the boy what is for his good. It is therefore incumbent upon us to accept His chastisement cheerfully that ours may be the reward. He imposes severe penalties upon us in order to make our portion beautiful, for it is written, "Whomsoever the Lord loveth he chastiseth."[7] We therefore pray God to cause both of us to be of His pious ones, His beloved prophets, His regents and His favorites, that He may make us rejoice through His mercy, and through His might make our end happy. Finished is the sixth chapter, there follows it

---

[1] Habak. III, 6. [2] Ps. CXLVII, 19, 20. [3] Idem, XCIII, 5.
[4] Idem, XIX, 8. [5] Amos III, 2. [6] Ex. XXXIII, 17. [7] Prov. III, 12.

CHAPTER VII.

This chapter treats of the other world, the termination, to which belongs Paradise, the Abode of life and eternity.

Know, my brother,—may God help both of us through His spirit!—that the Creator,—may He be praised, He who is glorious and mighty!—gradually carries man from one state to another, each state being loftier, more exalted and nobler than the one preceding.[1] The proof thereof is the following. Originally a man exists not in actuality but only potentially in minerals and plants and later appears as semen in the loins of his parent. Then God carries him, as a drop of semen, from the loins of his father to the womb where a natural force, bestowed by the Universal Soul, unites with him. That force, called growth, causes him to develop in the blood of the courses until the drop of semen finally becomes a foetus. For after the semen is in the womb a quantity of coagulated blood is gradually formed with the aid of the All-Wise and Omnipotent One. This blood rolls together and becomes flesh and bone. Through the providence of God its inherent capacity for development increases until its form is finished and its structure complete. The unborn infant then quietly awaits the divinely appointed time when he is to be brought forth from his dark prison, by way of a very narrow path, into the air of this world. In that prison he did not see the sun, the moon or the stars, and was away from the breath of the world with its pleasant food, beautiful garments and numerous other pleasures. When going forth into the air of the world he weeps most grievously and breathes spasmodically at the loss of his former habitation, for he knows not that the Creator took him from a condition of imperfection to one of greatness, from low to noble degree. He is now endowed with another one of the natural forces which the Universal soul bestows so generously. This force is called the sensual: It makes him conscious of cold and heat, fatigue and pain, and enables him to find pleasure in rest, sleep and nutriment. The blood which served as constructive material, is made palatable by God that the child may suck it from the breasts. It is not oversweet, loathsome, sour, salty or greasy. Not a single one of its ingredients is unpleasant: it is pure, mild, savory and not overcopious. When it flows the channel does not get clogged and the suction is not difficult. The child remains in this condition for some time. After he has been weaned and the four years[1] of his infancy completed he is endowed with another force by the Universal Soul,—the faculty of speech. He utters words, at first with difficulty, advancing step by step and according to the manner and method of the first two powers, growth and sensation. He walks upon his feet, eats and drinks, speaks, learns to write and to read, and commits to memory what he can until he attains puberty. Then comes the faculty of understanding, in every way superior to the first three powers. He distinguishes good from evil, and is duty bound to learn the laws religious and civil. He continues to develop along these lines until he becomes a man of thirty years. From that time on up to his fortieth year he gains in understanding and knowledge. Some time between his fiftieth and sixtieth years he is endowed with the force of spirituality, the richest and most complete of the emanatory forces.[2] Finally there occurs his translation at the moment pre-ordained by God. He brings him to the Dwelling of the other world, to happiness or to misery, which ever his conduct has earned for him in this world. All the pleasures of this world when compared with those of the Future World are not as much as a drop of water compared to the whole sea. In like manner, the foetus's pleasure in the womb of its mother is not as much as a kirat[3] to the one hundred million pleasures of this world. Consequently what we have stated above is perfectly clear, that God takes man from one state to another, each loftier than the other, and that the last is a state loftier, a gradation higher, a degree nobler than this world in every respect, beyond definition and description. Since that is so, men are ignorant of the nature of the After-life and cannot conceive it, for they are accustomed to this world. They are like the foetus which is ignorant of the appearance of the world since it is accustomed to imprisonment in the womb. Suppose we could ask the foetus the appearance of the world—the foetus being accustomed to the womb in the abdomen of its mother: "Which dost thou prefer,—to remain where thou art, or to go forth to a very spacious place of ampler atmosphere, where blow the wild winds and the gentle zephyrs of the world? Therein are foods of divers savors, garments of every color, marriage, wine, covers and cushions, sun, moon, stars, minerals and animals, not to mention a host of other desirable things." The foetus, surprised at our speech, would answer, "Far be it from me! I prefer my present habitation, seeing that it provides more repose and better shelter than all you have mentioned. For I am where heat, cold, wind and rain cannot reach me." Were it possible, my brother, for us to talk thus with the foetus we could listen to its answer and accept its explanation out of consideration for its ignorance of this earthly dwelling and all that is therein, and because its intellect is too limited to conceive the world. The Creator, knowing far better than the foetus what is for its good, translates it from one condition to another according to the dictates of divine wisdom. And thus it is, my brother, with the children of this world. When the prophet said unto them, "Serve God as He should be served and be indifferent to the things the world prizes so highly, for He has a rich reward prepared for you in His Paradise wherein is that which delights the soul and pleases the eye," men were ignorant of the other life because of their inability to conceive it. They desired eternal happiness in this earthly dwelling, not knowing that its pleasures are torment and its health illness. That was due to their limited knowledge of the world. Eat only a morsel of what it gives and make light of what it values. Look upon its wealthy as insignificant and its powerful as contemptible. One of the pious, ridiculing this world, exclaimed: "Fie upon it!

---

[1] *Naturanschauung*, p. 162; *Logik und Psychologie*, p. 132.

---

[1] *Naturanschauung*, p. 162.

[2] As regards the stages of man's physical, intellectual and spiritual development Nathanel differs somewhat from the Ihwan as-Safa, but is manifestly influenced by them. Cf. *Weltseele*, p. 22; *Naturanschauung*, p. 162. [3] A kirat equals four grains.

Its sweetest eatable—honey—comes from a bee. Its finest material for garments—silk—comes from a worm. Its most fragrant perfume—musk—comes from a beast.[1] Its most agreeable thing—sexual intercourse—is like discharging urine from the bladder." In fine, my brother, if we wish to keep in good health we must retire regularly to an unoccupied spot and purge ourselves of this world.

Men's ignorance of the Future World is indeed excusable, for in the search after knowledge we reach impassable limits. This is shown by the fact that God made men moderate in every respect. Note his body. It is not unwieldy like that of the elephant, the camel, the rhinoceros or other huge unwieldy animals. His prehensiles are not like theirs: his are not like a canine tooth, a claw, a talon, a hoof or a quadruped's foot. Neither is he like the smaller animals and reptiles, but is a creature of the most perfect symmetry in moderation.

Likewise, God did not make his soul actually like that of the angels or like the souls of brutes, but the medium between these two extremes. Finally there is the moderation of his mechanism. As for the sense of sight, he can see and understand only what is near when its form and color are revealed by light: for when light vanishes color cannot be seen in the darkness. Likewise, the sense of hearing: he hears that which is near and gentle but with difficulty that which is distant or terrible, as for instance the motion of the celestial spheres, thunderbolts or any frightful sound. And likewise, he cannot hear the walking of the ant because of its lightness.[2] Similarly, the sense of touch: he is not able to touch fire because of its extreme heat or air because of its rareness. Similarly, the faculty of speech: he is not able to utter two or more words at the same time, not to mention that he cannot bray like an ass, and so on. Likewise, his foods are moderate. He cannot eat thorns, fruit stones, dry grasses or nauseating food or drink nauseating water, after the manner of brutes; neither can he eat wood as worms do. All his necessities are moderate in degree and manner.

---

[1] The mall musk deer. [2] *Anthropologie*, p. 112.

When all this is clear, we can show that he also cannot know or comprehend what is beyond his power.[1] The Scriptures refer to this matter in the words addressed by the Most Holy to Moses al-Kalim: "Thou canst not see my face, for man cannot behold Me and live."[2] One of the commentators explains the passage thus, "It is impossible for thee to gaze upon my essence, for mortal cannot see me and live."

Furthermore, the senses cannot attain a higher power to the measure of power than that which God has meted out to them. The faculty of speech does not trespass upon the function of the faculty of hearing, and hearing not upon smell, touch, or taste.[3] This rule applies to all the faculties. The sources of taste are limited to nine: sweetness, bitterness, acidity, saltiness, greasiness, pungency, astringency, vileness and purity. There are alo many secondary tastes which no one but God can enumerate. The characteristics of tangible things are limited to ten: they may be hot or cold, wet or dry, heavy or light, hard or soft, rough or smooth. Things visible can have six colors: white, black, red, green, yellow and blue. And likewise things with regard to odor are either sweet-smelling or ill-smelling. Sounds are practically limitless in number, inasmuch as the utterances of men vary according to the dialects of the Arabs, the Barbarian, the Hindoo, the Persian and others; according to the sounds emitted by the different species of animals, birds and reptiles; the sounds of thunder and of the blowing winds and the like; the sounds of trumpets, of cymbals, of the bare knees when knocked together, the sound caused by striking something earthy against something metallic, the roaring of the seas, the sounds of the floods and of the rains, and others which cannot be numbered except by the One who called them into existence—their Creator and their Inceptor,—may His Glory be magnified![4]

Thus it is clear that those who attempt to describe the future world have no conception of its qualities or of the magnitude of its measure because their understanding is too feeble and their judgment inadequate for the purpose. To that world God translates the deserving, thus liberating them from this world with its suffering, pain, hunger, thirst, cold, griefs, sorrows, afflictions, misfortunes, misery, the artifices of its inhabitants, and delivering them from ignorance and from the numberless unrighteous, corrupt, envious and wicked.

---

[1] *Anthropologie,* pp. 111, 112. [2] Ex. XXXIII, 20. [3] *Anthropologie,* p. 38.
[4] Idem, p. 26.

Know, O brother, that God did not create evil, for He Himself declares in His perspicuous Book, "God saw all that He had made and behold it was very good." Evil, then, not being in the scheme of creation was originated by the descendants of Adam who concocted and practiced it. We shall treat that subject in part.

Know, O brother,—may God strengthen both of us through His Spirit!—that evil originated with the creatures of the Creator, despite the assertion of the prophets, "He maketh peace and createth evil, I am the Lord who doeth all these things." We shall explain the matter,—in so far as we are familiar with it—with the aid of knowledge we have acquired from others by the favor of the Creator—Praise to Him!—and by His goodness to us. For if we subject God's creations to a thorough examination we find them all good, notwithstanding many of them are mutually opposed, as for instance, night and day, brightness and darkness, life and death, wealth and poverty, etc. His unity and His wisdom are demonstrated by the fact that He creates things and their contraries. That, however, is not creating evil, although every person not versed in philosophy thinks that death, poverty, darkness, etc., are evils. That is due to the very little exercise he has had in the subtle sciences. As for death, it is unmixed good and divine wisdom, as we have partially pointed out in the chapter entitled, "Confidence in God." Poverty[1] cannot be evil but good, although those of its advantages which are hidden from us are much more numerous than those which the Creator has revealed. He made His servants poor because He found this state more beneficial and more suitable for them, even if it shocks them. Among other advantages of poverty is that His followers are constantly in need of Him, humble themselves before Him, and His praise does not cease from their mouths by day or by night, which is not the case with the rich who are powerful, arrogant, and neglectful of the mention of God. Their activity is limited to their affairs which are of no moment, even if they are most successful, for they will have to leave their wealth or their wealth will leave them.

---

[1] Although the text has wisdom there can be no doubt that the right reading is "Poverty."

Similarly the poor are secure from the sultan's oppression and his violent treatment of the wealthy; secure from the highwaymen; from pilfering by night; free from being overwhelmed with care in times of dread; from dissipating their intellectual energy in the effort to hold on to wealth; from anxiously watching the changes in the prices of goods, whether they have become cheap or dear; free from guarding the wares in the storehouses, and all other things on land and sea. Concerning that matter one of the learned remarks, "Let us take our flight to God from dissipating our lives." When he was asked to what he had reference, he answered, "Heaping up wealth." Also the sages of blessed memory say, "He that increaseth wealth increaseth anxiety."[1] An Arabian poet says likewise, "We increase our cares when we increase our wealth, for direr than all poverty is the amassing of wealth." In fine, my brother, are not the poor free of the characteristics of the envious,—insolence, wickedness and enviousness of the wealthy? The poor are above such things: they are serene in the thought of God and their Return, and are indifferent to the possessions of the rich. The reward for this is their tranquility. It therefore often happens that God forgives them great sins which they have committed. It thus comes to pass, also, that through God's favor they are punished in this world as such is preferable to punishment in the Future World. If they have committed no sin they are indeed fortunate. God visits them with trials to test them in this world and to discipline them in what is nobler, loftier and more exalted than all the wealth of the world. Only upon his beloved ones and his saints does He bring trials, as it is written, "For whomsoever the Lord loveth He correcteth;"[2] and again, "The Lord tryeth the righteous."[3] Thus it is clear that poverty is not evil. This subject is confessedly far more esoteric than exoteric.

[1] Pirke Aboth II, 8. [2] Prov. III, 12. [3] Ps. XI, 5.

The same can be said of night and darkness. But for them thou wouldst not know the length of years and of months and the conjunctions of the planets, and thou couldst not observe the stars that shine by night. He who recognizes the measure of their Creator's wisdom and grandeur is in possession of a clear and pure philosophy, and is exceptionally intelligent, especially in regard to those matters which we have partially treated in the chapter entitled, "Confidence in God." And likewise if time consisted wholly of day the bodies of living beings would undoubtedly break down under the strain of trouble, fatigue and labor which are connected with the prolongation of time, since under such circumstances there would be no repose or tranquility. Sleep is called repose, for the Bible says, "When I slept, I had repose."[1] Night thus becomes a good thing. Assuredly death is not the loss of life and its annihilation, for the soul merely abandons the use of the body.[2] Poverty is the absence of wealth. Night is the absence of the light of the sun; the latter sets beneath the earth, and the shadow of the earth darkens the atmosphere.[3] All this refers to the aforementioned noble mysteries and wondrous facts comprehended only by God. Whomsoever He favors He endows with some knowledge of these matters. Such favored ones were the prophets and after them the heirs of their learning.

Thus it is clear that evil was not created by God, but was brought into this world by the sons of Adam. When God enabled them to enjoy all manner of blessings they used these blessings for improper purposes and placed them where they did not belong, thereby changing the blessing into an evil. For instance, God gave man the power to speak of His glory and of His positive and negative commands, read His Book which He wrote with His own Hand, discourse on that which can benefit him, and the like, or as a pious man expressed it, "God mercifully designed that speech should bring man profit and silence bring him peace." But if after receiving this blessing he utters deceitful words, falsehoods, calumnies, frivolities, contumely, abuse and villification of men, his speech becomes wholly evil. Similarly, he does violence with his hands and also misuses his other senses. Especially is this the case with the ability to have sexual connection with which God endowed man for the perpetuation of the human form and the preservation of the human species. In His code He enjoins men to legalize this intercourse by uniting with a chaste woman, such as our religion permits, by means of a marriage contract, in the presence of witnesses and with the utmost publicity. When he cohabits under conditions other than these he commits fornication and his act becomes evil. This holds good even in the matter of eating and drinking. When a man indulges therein beyond his needs and not in proper time it brings upon him pain, aches, swellings and dropsy, and eventually becomes the cause of his death. That is wholly evil. And, likewise, all other things, even fire. When he does not use its light he is benefited with what is baked and cooked by means of it. But if he applies the flame too long to things he sets fire to them unnecessarily and without profit. That becomes evil. It is thus with all existing things. When he makes use of them for improper purposes and leaves them where they do not belong, they become evil.

---

[1] Job III, 14. [2] *Weltseele*, p. 102.
[3] *Propaedeutik*, p. 57; *Anthropologie*, p. 179.

This is the case even with knowledge. When a man bestows it upon one for whom it was not intended—one unworthy of it—it becomes evil; nay, it is the greatest, the hardest and deserves a severe punishment from God. Concerning that the sages of blessed memory say, "Whosoever raiseth up a disciple who is not fit is as culpable as if he had planted a grove for idolatry, for it is written, "Thou shalt not plant unto thee a grove of any kind of trees."[1] Through such a disciple evil and wickedness are brought into the world, for he explains what he does not understand, busies himself with what he does not know, blunders about in darkness and goes astray. On his account God brings calamities upon the people of this world, as thou hast learnt from the story of Jereboam, son of Nebat, concerning whom it is written, "For the sin of Jereboam wherein he sinned and caused Israel to sin."[1] The Talmud says, "Whosoever causes the multitude to sin, the sin of the multitude rests upon him." And especially if he raises up a disciple who explains the law and gives decisions—then woe unto this disciple and still greater woe unto the one who raised him up! There is nothing in all this wide world worse than that deed, for the sages say, "The sword cometh upon the world because of the perversion of justice and because of the one who teaches a law of the Torah not according to the accepted decision." If this disciple is leader of the congregation and does not know what should be sanctified, then woe unto him and greater woe unto the one who set him up as guide; for the sages say, "If a man officiates at the reading desk and makes a mistake, it is a bad sign for him. If he happens to be the precentor, it is a bad sign for the congregation: for the representative and the one he represents are regarded in the same light."

---

[1] Deut. XVI, 21.

The precentor should be God-fearing, scholarly, quick of comprehension, thorough and fully competent to fulfill all the duties connected with his office: to pray, ask forgiveness, exhort, praise and glorify God, proclaim His Unity, and sanctify His Name; and besides that explain the language—the meaning of words and metaphors, and accurate reading. His age should be twenty years or upwards and he should know how to argue in the Law, and be acquainted with its inner meaning, its commentaries and its subtleties. And it is further necessary that he should be pious and upright, and free from any bodily defect. But if a man without these qualities goes presumptiously before the ark, Scripture says concerning him, even though his voice be pleasant, "Mine inheritance has become like a lion in the wilderness. It giveth forth its voice against me: therefore do I hate it."[2] The sages of blessed memory say this refers to the congregation that sends down before the ark a precentor who is unfit. This applies even when his voice is pleasant. For sometimes conceit gets the upper hand of such a precentor and he says things which are improper, and thus removes Israel afar from their Father in Heaven. If the precentor is a youth possessing all the qualities we have mentioned, or is an adult whose house is free from transgression and whose youth was becoming—no evil report concerning his early years having gone forth against him—and people do not speak ill of him, is loved by God and desired by men, his prayer is heard before the Throne of Glory and renders Israel acceptable to their Father in Heaven. He must be beloved if the Holy One—blessed be He! —is to lend a favorable ear to his entreaties.

---

[1] I Kings XVI, 21. [2] Jer. XII, 8.

And likewise the Jewish community that appoints a man as judge must see to it that he possesses all these good qualities, and in addition be competent to investigate and also know forty-nine reasons for the pure and the impure,[1] together with the other qualities that the sages note in scholars. And similarly the seven qualities which the sages mention in regard to disciples and the ways of peace and the ways of the scholar[2]—all of them mean in effect that he should fulfill the injunction, "Perfect shalt thou be with the Lord thy God."[3] The chief of all qualities, the first and the foremost, is the fear of Heaven, as it is written, "The beginning of wisdom is the fear of the Lord."[4]

A more detailed explanation of the qualities every precentor should possess occurs in the rabbinical writings. We shall give a clear exposition of the subject with the help of God that he who considers it may benefit thereby, please God.

Said our veracious ancestors: "The rabbis have tradited, 'If a man has a full beard he is fit to be a precentor. The decision is according to the view of Rabbi who says, one is fit from the time he is twenty years old.' "

We have found the following in the Responses: "If a city in Israel has no one experienced in descending before the ark except one man who is ofttimes busy with his own work, but there are some youths of eighteen or seventeen, whose beards are not yet full, what is to be done? They may be appointed precentors to discharge the duty of the people so that none of the prayers need be omitted. Hence we see that the statement of the sages to the effect that if a man has a full beard he can be a precentor, means that a beard is desirable, though not necessary; and especially if the person in question has been highly respectable from his childhood up. Rather than omit the 'Kadosh,' 'Baruch,' 'Yimloch,' and 'Y'he sh'me rabba,' we do not insist upon his being at least eighteen or seventeen years old: he may be only thirteen years and one day old, even though ordinarily he could not officiate as precentor. For when we say, 'It is a general rule that whosoever is not in duty bound to carry out an ordinance cannot discharge the duty of the masses. But it is quite proper to have a youth of thirteen years and one day or more officiate when it is impossible to secure someone older."

---

[1] Pirke Aboth V, 10. [2] Taanit, 17a. [3] Deut. XVIII, 13. [4] Ps. CXI, 10.

We have found also the following in the Responses: "If the sexton of the congregation is to act as precentor, this fact is announced, perchance some one else can officiate instead of him. When this procedure is adopted and they put another in his place—one who will cause Israel to be favored by their Father in Heaven, it is imperative that this man be pious, upright, and without any bodily defect whatsoever. If he is not such, concerning him the Scriptures say, 'Mine inheritance has become unto me as a lion in the forest. It giveth forth its voice against me, therefore I hate it.' Mar Zutra bar Tobiah said in the name of Rab, 'This has reference to those that send down before the ark a precentor not qualified to officiate, especially on Yom Kippur and on the other fast days.' For it is necessary that the precentor should have the qualities specified above. Rabbi Judah says, 'A man with a large family without means and obliged to toil in the field, but whose house is free from transgression, who has reached his majority and whose youth has been proper, may humbly say the blessing and bring the people into favor.' What is meant by the expression 'whose youth has been proper?' Abayah says, 'It means that nothing disreputable is said about his character as a youth.' Since it is not necessary to announce who he is, so much the less is it necessary to replace him. A precentor's blindness does not disqualify him to officiate, and he should not be replaced so long as his actions are proper and good."

And still further we have found the following in the Responses: "If the congregation wishes to have as precentor before the ark a man who is not thoroughly conversant with the Law but who has a melodious voice, and there happens to be present also a scholar who is an adept in the Law but whose voice is not melodious, which takes precedence: the scholar versed in the Law or he with the melodious voice who is not an adept and who occasionally makes incorrect statements? Rabbi says, 'The scholar who is an adept in the Law takes precedence; but if he wishes another to take his place then he should select the one whose voice is melodious, provided that he knows that the latter will make no mistake in the service; otherwise the scholar must officiate.' From all this we learn that whenever the sexton is fit they send him down before the ark as the precentor who shall find favor for Israel in the eyes of their Heavenly Father. The congregation may replace him only with some one who possesses all his good qualities. We do not send down before the ark as precentors beardless youths under twenty years of age. And even in case of a man who has reached his majority but does not understand all connected with the office, the same rule holds good. This holds good all the more if there is at hand some one superior to him, an aged man more versed in the Law, for the former is not an adept. Especially does this proviso obtain in the case of one who is given to incorrect statements or who has a bad reputation: they do not send him down before the ark for all these reasons. Wherever there is a sexton fully qualified to fill the office no one else is preferred. But in case there is no one to descend before the ark and act as precentor, neither a sexton nor another qualified person, rather than omit the "Kadosh," "Baruch" and "Y'he sh'me rabba" we may permit any of the abovementioned to officiate. This applies only in a case where it is impossible to get anyone else, the sole condition being that the precentor must be thirteen years or more. For thus we say, "This is the general rule, 'Whosoever is not duly bound to carry out an ordinance cannot discharge the duty of the masses.' "

Thus, my noble brother,—may God direct thee in the right path!—thou clearly understandest the substance of what the fathers of blessed memory said about the qualities of the precentor, viz., that he should be acute, penetrating, patient, gentle, God-fearing, prudent, scholarly, quick-witted and fully acquainted with those duties for the performance of which he is sent into the presence of God. He should be a person twenty years old or more and thoroughly conversant with the Law, its reasons and subtleties. Whatever he learns is to intensify his reverence for God. If it is clear that he has acquired all of the above excellencies and his fruits show themselves desirable and excellent—such as the Scripture speaks of, "the fruit of the tree of life"[1]—then he is worthy to be the leader. There is every reason to expect that he will be successful—that the necessities of the congregation will through him receive favorable attention, according to the word of the sages, "We gain merit through the meritorious," and conversely, "blame through the blameworthy." If he fears God and stands in awe of Him, the Holy One decides the affairs of the community at his hands, bestows upon him whatever he desires, and carries out his requests, even as the saint declared, "The pleasure of those who fear Him He doeth."[2] It is highly desirable that thou, my brother, belong to this class. May God enable thee to attain righteousness, and in His mercy and beneficence keep thee afar from iniquity.

The man who bestows knowledge upon one unworthy of it is condemned by the learned in unmeasured terms.[3] They compare him to the fornicator who deposits the sperma hominis where it should not abide. But the punishment of one who squanders knowledge is greater. For the one who deposits the semen where it should not abide brings forth a corporeal being who becomes a worthless fellow known as a bastard. But he who deposits knowledge in one unworthy of it brings forth a spiritual form, wastes that knowledge and injures philosophy, seeing that that spiritual form becomes satanic. For thus the wise have said, "Do not bestow knowledge upon those unworthy of it, lest ye do violence to it; and withhold it not from those worthy of it, lest ye do violence to them."[4]

---

[1] Gen. II, 9. [2] Ps. CXLV, 19.
[3] Cf. *Le Guide des Egarés*, p. 127, note. [4] *Mibhar Hapeninim*, p. 6.

The arguments advanced enable us, then, to clearly understand that it is not the Creator—blessed and exalted be He!—but man that is the cause of evil. God created all man's appurtenances for good but he makes use of them for evil purposes and thus becomes wicked. From the passage, "He creates evil (ra')"[1] we are to infer that He creates evil man but not evil, for the expression "ra'" is used adjectively, as for instance you say, "An evil man," "An evil ruler," and the like. It must be beyond the Praised One to create evil, lies, deception, frivolity, falsehood and calumny, seeing that He has forbidden all such to us. Thus when God visits obstinate sinners with severe penalties, e. g., such as are mentioned in the passage, "Behold I bring evil upon the house of Jeroboam, and will cut off from Jeroboam him that pisseth against the wall and him that is shut up and left in Israel, and will take away the remnant of the house of Jeroboam as a man taketh away dung until it is all gone. Him that dieth of Jeroboam shall the dogs eat; and him that dieth in the field shall the fowls of the air eat: for the Lord hath spoken it"[2]—it is for the purpose of chastising. If from one point of view this is evil, from another it is good, since punishment is meted out to the wicked and the perverse for their good, to purge away their evil; and it is good for others who should be warned thereby and not do the like themselves. Thus God warned Israel, "All these abominations shall ye not do that the land may not vomit you forth."[3] In fine, the object thereof is that those who are untouched should see to it that they are warned through those who are punished, as it is written, "And those who are left shall hear and fear, and shall no more act presumptiously."[4]

And if someone asks, "Why did He create serpents and rapacious beasts, which are evil?" we answer that in that act there is nothing detrimental; on the contrary, they benefit man in various ways; and besides, most of them are afraid of him. Of the manifest benefits we instance the consumption of beasts of prey to satisfy the demands of the stomach. Then there is death prevailing on the face of the earth: were it not that it changes life and reduces places to ruin there would ensue plague and disease, and all the order would become destroyed. Similarly, God placed poison in the corners of the mouths of serpents to enable them to secure their food. It is also useful in compounding powerful treacle for expelling poisons from the bodies of human beings. The learned physicians speak of this in their works. Likewise, the beasts of prey. God placed them in the world as his troops to be let loose against those that rebel against him, just as He did in the case of Pharaoh and his people. He threatened to let them loose against our people who had rebelled against Him, as we read, "And I shall send against you the beasts of the field;"[1] and furthermore, "Thus saith the Lord, Verily have I sent my four severe penalties: sword, famine, pestilence and wild beasts."[2] They are his troops whom he brought into the world for a good purpose: that they may become righteous. Thus it is clear, my brother, that evil was not of God's making.

---

[1] Is. XLV, 7. [2] I Kings XIV, 10.
[3] Lev. XVIII, 26, 28. [4] Deut. XIX, 20.

Neither did falsehood originate with God. Concerning that the sages say, "We find that God created everything in His world except the quality of falsehood for the sons of man devise it in the heart." The majority of evils and sins follow in the wake of the lie, from it issue sore calamities. It is the origin and source of most of them. Thou hast learnt how God blamed the liars for persisting in their lies to the extent of denying Him. He says, "They have belied the Lord, and have said, 'He is not: evil shall not come upon us.' "[3] And again, "They have taught their tongues to speak lies and weary themselves to commit iniquity."[4] The sword is released on its account, as we read, "Because of falsehood (shav) did I smite your children, reproof they did not accept."[5] The prophets of falsehood are likewise rebuked in a number of passages. Falsehood also became one of the aggregate causes of the destruction of the Temple, as we read, "Go about the streets of Jerusalem and see . . . if ye can find a man . . . that seeketh the truth."[6]

---

[1] Lev. XXVI, 22. [2] Ez. XIV, 21. [3] Jer. V, 12. [4] Idem IX, 4. [5] Idem II, 30. [6] Idem V, 1.

Should some one ask, "Why does God create the unrighteous, seeing that He knows in advance that they will prefer disobedience to His service, will oppress His servants and work havoc on His earth?' we answer that theology gives a number of reasons. One is that God created the wicked to be useful, but they disdained their usefulness and make choice of disobedience. Thus they injure themselves: the blame rests upon themselves not upon God, as we read, "From your own hands has this come upon you;"[1] "As for their way, upon their own head I have placed it, saith the Lord God,"[2] in order to make manifest His wisdom. He created the disobedient that one may understand the excellence of the virtuous, that the obedient may be distinguished from the disobedient, and that man may take warning from the condition of both of them—emulate the obedient and eschew the way of the disobedient. Another reason is that by means of the wicked He tests His pious servants in this mundane dwelling, as the sages of blessed memory say, "The wicked punisheth the wicked, and the Lord punisheth both of them." Finally there are various reasons why He is long suffering with them during their life time. One is that people may not say that had not God hastened to mete out punishment to a certain man but granted him a respite he surely would have repented and acted righteously. By granting him a respite God silences their apologies and reproaches. There is another reason. If a man hastens to wreak vengeance upon his enemy it is because he fears that the latter may die, become poor or that he will flee from him to another country; or he fears all this for himself, and therefore is prompted to act hastily and with dispatch and grants no respite. But it is otherwise with God, for He is free from such qualities. He does not fear death or poverty: and is not anxiously concerned about the flight and escape of the one who rebels against Him since that man is in His hand and power, as it is written, "If a man hide himself in secret places shall I not see him? saith the Lord."[3] And His saint—peace be upon Him!—said, "Whither shall I go from Thy spirit? Whither shall I flee from Thy presence? If I ascend into the heavens, Thou art there: if I make my bed in Sheol, behold Thou art there. Were I to take the wings of the dawn and alight in the uttermost parts of the sea, even there Thy hand would lead me and Thy right hand hold me. If I say, Surely darkness shall cover me, the night becomes light about me. Yea, the darkness hideth not from Thee, but the night shineth as the day: darkness and light are alike unto Thee."[1] And it is further written, "If they hide themselves from my sight in the bottom of the sea, even there will I command the serpent to bite them."[2]

---

[1] Mal. I, 9. [2] Ez. XI, 21. [3] Jer. XXIII, 24.

Verily when man does right or wrong he benefits or injures not God, but himself, for it is written, "If thou be wise, thou art wise for thyself; but if thou scornest thou alone shalt bear it."[3] i. e., thou shalt bear thine own iniquity. And it is further written, "If thou sinnest what dost thou against Him; or if thy transgressions be multiplied, what dost thou unto Him? If thou be righteous what givest thou Him or what receiveth He of thy hand? Thy wickedness may hurt a man as thou art; and thy righteousness may profit the son of Man."[4]

In this connection a pious man uttered a beautiful sentiment: "God created the wicked that He might manifest His generosity in pardoning them and in favoring them with forgiveness; for He takes pleasure in beneficence, grace, forgiveness and all manner of kindness. The wicked, however, are too foolish to appreciate this and are therefore delivered over to severe punishment. All this accords with what the saint declared when describing God, "He is merciful, forgiving iniquity, and does not wantonly destroy."[5] His prophets said, "Who is like unto Thee bearing with iniquity, forgiving the transgression of the remnant of His inheritance?"[6] God Himself says, "For I the Lord am righteous, I will not keep anger forever."[7] We mention this because it is a beautiful utterance. Assuredly He did not form us that we should turn against Him but to have full confidence in Him. . . (Lacuna) . . . seeing that He is able to act without anyone's interference. A very saintly man said, "Were you not to sin verily God would create other people who would sin and whom he would forgive to exercise His clemency." Yes, my brother, even if we were wholly righteous it would not be proper to rely upon our righteousness but upon His mercy, as it is written, "Not because of our righteousness do we place our supplications before Thee, but in reliance upon Thy abundant mercies."[1]

---

[1] Ps. CXXXIX, 7, 12. [2] Amos IX, 3. [3] Prov. IX, 12.
[4] Job. XXXV, 6, 8. [5] Ps. LXXVIII, 38. [6] Micah VII, 18.
[7] Jer. III, 12.

He who is translated from this world not lacking in knowledge and good works, agreeable qualities, pure morals, proper religious tenets, piety and chastity, has earned for himself the Dwelling of Reward and Life Eternal. One of the learned says, "In this world precedence is given to the generous; in the world to come, to the righteous." Such a one is like the newborn infant which appears in the breath of this world with limbs, organs and mechanism all complete. But one who leaves this world in a state of imperfection, ignorance and sinfulness is unworthy to share in the bliss of the Future and deserves severe punishment. He may be likened to a newborn infant that appears from its mother's womb with organs, limbs and senses that are defective.[2] And even if this were to the extent of only a single member it could not make that member perfect in this world. Similarly, it avails not the sinner to cry, "Let me return to the world that I may act righteously."[3]

Know, my brother,—may God help us both to attain His favor! —that the soul is the noblest entity and that God created for her this splendid temple and caused her to dwell therein. For her purposes He furnished it with all its organs and limbs, external and internal. He fashioned it for her like a populous city, she being like a monarch with absolute authority over all in the city—not a single person therein disregards what she commands or what she forbids.[4] She is disciplined in the term of her residence in the body, which term her Creator has pre-ordained and at the expiration of which He sees fit to translate her to His glorious Dwelling. She is translated either happy or unhappy, according to her deserts. It is her duty to conduct herself according to the divine commands, be thoroughly at home in philosophic discipline,[1] nourish herself with the theological sciences,[2] be purified through the spiritual sciences, be alert in the service of Heaven, imitate Divinity as far as lies in human power, then she will inhale holy forms, and be attached to the universal soul, so that light will shine upon her and she will become like a beautifully polished mirror in a dwelling amidst gardens, pleasant breezes and fragrant flowers, and the essence of the Merciful One for immortality and perfect happiness to all eternity. No power of the mind can image or conceive it—that which eye does not see, ear does not hear and which does not enter into the heart of mortal. Behold the prophets have said, "Eye hath not seen, O God, besides Thee what He hath prepared for him that waiteth for Him;"[3] "How great is Thy goodness which Thou hast laid up for them that fear Thee; which Thou hast wrought for those that trust in Thee;"[4] "Who shall ascend the mount of the Lord and who shall stand in His holy place?"[5] "Lord who shall abide in Thy tabernacle, who shall dwell in Thy holy mount? He that walketh and worketh righteously and speaketh the truth in his heart. He that neither backbiteth with his tongue nor doeth evil to his neighbor;"[6] "Thine eyes shall see the King in His beauty;"[7] meaning the light and the essence of the King of Kings—blessed be He! "And they that be wise shall shine as the brightness of the firmanent; and they that turn many to righteousness, as the stars forever and ever;"[8] "Thus saith the Lord, if thou wilt go in my way . . . I will give thee companions of these who stand by."[9]

---

[1] Dan. IX, 18. [2] *Anthropologie*, p. 100.
[3] Koheleth Rabbah, Parasha 1, sect. 15. [4] *Anthropologie*, p. 17.

The illustrious and authoritative prince, Moses our master, made frequent reference to future reward and punishment. Had there not been so few in his generation capable of grasping it he surely would have unveiled the matter. Besides, the people were unrighteous of heart; for as thou hast learnt, God did not suffer any of them to remain save Joshua and Caleb. Moses, however, made frequent allusion to the subject: "The Lord commanded us to do all these statutes for our good throughout our days, to keep us alive even as this day."[1] And in many places it is said, "In order that you may live and it may be well with you."[2] Furthermore, "In order that it may be well with thee and that thou mayest prolong thy days;"[3] "In order that thy days may be prolonged;"[4] "In order that your days and the days of your children may be multiplied."[5] When he speaks of prolonged life he includes the eternal life of the Future World. It is also written, "And in the day of my visitation I shall visit their sins upon them;"[6] "Is it not hidden with me, sealed up in my treasures?"[7] That is equivalent to saying that all his days will be spent in uninterrupted bliss or in excruciating torment. Moses offered many such hints to our ancestors but they did not fully understand them. The Divine Law, the Torah, which Moses brought down, was adapted to all manner of intellects. In it are passages whose meaning is on the surface, but for the most part it consists of wondrous mysteries comprehensible only by the wise who are few in number, although even in the generation of Moses our master there were people of rationality and intellect, judgment and knowledge. To that the Book refers in the passage, "Darda[8] represents the men of the generation of the wilderness who were men of science,"[9] for in that generation were Bezalel, Ohaliab and men like them: but then they were few and moreover of various degrees according to their endowments.

---

[1] *Anthropologie*, p. 97. [2] Idem, p. 102; *Weltseele*, pp. 89, 101.
[3] Is. LXIV. 4. [4] Ps. XXXI, 20. [5] Idem XXIV, 3. [6] Idem XV.
[7] Is. XXXIII, 17. [8] Dan. XII, 3. [9] Zech. III, 7.

The prophets also refer to the Future Life in passages which cannot be comprehended offhand. The like often occurs in the veracious traditions. We cite the following: "All of the prophets prophesied only with regard to the days of the messiah. As for the Future World eye hath not seen it. God alone will prepare it for the one who hopeth in Him;" "In the Future World there is neither eating nor drinking, but the pious sit with crowns upon their heads and derive pleasure from the radiance of the Shechinah, as it is written, 'And they saw

---

[1] Deut. VI, 24. [2] Idem V, 30. [3] Idem XXII, 7. [4] Idem XI, 21.
[5] Deut. XI, 21. [6] Ex. XXXII, 34. [7] Deut. XXXII, 34.
[8] A wise man, one of the sons of Zerah ben Jehudah: I Kings V, 11.
[9] Vayikra Rabbah, Parashah 9, sect. 1.

God, and ate and drank.' " Thus, my brother, the condition of souls obedient to their Creator consists in heeding His command and keeping aloof from what He has prohibited.

Every soul that masters the whole of theory and practice, acquires the ways of the prophets and the pious, and treads in their paths, will surely achieve uninterrupted happiness unto all eternity. As for the wicked, the rebellious, those who turn against the Lord, His prophets, His saints, and His God-fearing men, who turn back from the path which leads to good works, abandon commendable habits and follow ruinous ones,—such as we have mentioned in the explanation of man in the second chapter of this book—and are under the sway of accumulated ignorance; the light of their soul gives way to darkness, and the beauty of their soul becomes obscured. She can not raise herself because of the weight of her burdens. She is like unto an uneven, dusty looking mirror which does not yield to the polisher. Culture in nowise benefits her. In this world such exist in blindness, and in darkness do they wander about, according to the word of the prophets, "The wicked are silent in darkness;"[1] "They feel about in darkness, there is no light;"[2] "In darkness he comes and in darkness he goes, and with darkness his name is covered."[3] In the other world they are in an exceedingly base condition, in an extremely vile dwelling, in a most deplorable state, as it is written, "And they shall go forth and see the carcasses of those who transgress against me, for their worm does not die;"[4] "With the fire and the sword of the Lord shall all flesh be judged, and numerous shall be the slain of the Lord;"[5] "For Tofteh has been prepared of old."[6] Such, then, is the fate of the lost, in so far as we are able to dwell upon it.

Had it not been for the fear that our book might fall into the hands of some one that can not understand it thoroughly,—one not versed in the divine ordinances, theology and philosophy—we would have given an explanation of the subject of reward and punishment more precise than that in this treatise, profounder than this exposition and more remarkable than these hints, based on the knowledge vouchsafed unto us by God and that which we have acquired from others. For as previously indicated, we have not given expression in this book to a single word on our own authority and have not put forth a single opinion that is original, but have learnt it all from others through the favor and goodness of God. Of Him we ask in matters religious and worldly,—His mercy, pardon, favor and the gift of His wisdom, as it is written, "For the Lord giveth wisdom; from His mouth are knowledge and understanding."[1]

---

[1] I Sam II, 9. [2] Job. XII, 25. [3] Eccl. VI, 4. [4] Is. LXVI, 24.
[5] Idem, 16. [6] Idem XXX, 33.

The book is finished, with the help of God, just as Rabbi Nathanel bar Rabbi Fayyumi wrote it.

[1] Prov. II, 6.

TABLE

Showing the corresponding paginations of the English translation and the Arabic text.

English p.	*Arabic* p.	l.
1	1,	1
2	1,	16
3	2,	19
4	3,	5
5	3,	23
6	4,	14
7	4,	19
8	5,	2
9	5,	22
10	6,	15
11	7,	4
12	7,	20
13	8,	12
14	8,	23
15	9,	16
16	10,	3
17	10,	11
13	10,	25
19	11,	14
20	12,	6
21	12,	25
22	13,	16
23	14,	2
24	14,	21
25	15,	11
26	15,	25
27	16,	13
28	17,	4
29	17,	23
30	18,	13
31	18,	21
32	19,	8
33	19,	23
34	20,	9
35	21,	4
36	21,	21
37	22,	10
38	22,	25
39	23,	16
40	24,	4
41	24,	18
42	25,	7
43	26,	1
44	26,	22
45	27,	12
46	28,	3
47	28,	19
48	29,	9
49	29,	27
50	30,	15
51	31,	7
52	31,	25
53	32,	17
54	33,	8
55	33,	26
56	34,	17
57	35,	9
58	35,	27
59	36,	16
60	37,	4
61	37,	22
62	38,	12
63	39,	3
64	39,	18
65	40,	9
66	41,	2
67	41,	19
68	42,	9
69	42,	22

English	*Arabic*	*English*	*Arabic*
70	43, 12	105	66, 11
71	44, 2	106	67, 1
72	44, 17	107	67, 18
73	45, 8	108	68, 11
74	46, 1	109	69, 5
75	46, 23	110	69, 25
76	47, 16	111	70, 11
77	48, 4	112	71, 1
78	48, 23	113	71, 8
79	49, 12	114	72, 2
80	50, 5	115	72, 19
81	50, 22	116	73, 11
82	51, 11	117	74, 2
83	51, 26	118	74, 22
84	52, 10	119	75, 15
85	52, 24	120	76, 11
86	53, 14	121	77, 5
87	54, 6	122	77, 23
88	54, 29	123	78, 17
89	55, 17	124	79, 8
90	56, 10	125	79, 25
91	57, 5	126	80, 13
92	57, 26	127	81, 2
93	58, 21	128	81, 18
94	59, 3	129	82, 8
95	59, 19	130	82, 24
96	60, 13	131	83, 12
97	61, 10	132	84, 2
98	62, 2	133	84, 20
99	62, 15	134	85, 10
100	63, 4	135	86, 5
101	63, 19	136	86, 23
102	64, 10	137	87, 12
103	64, 26	138	88, 5
104	65, 17		

On account of the distance of the author from a centre of learning, many references could not be verified. Professor J. A. Joffa, of the Jewish Theological Seminary, has kindly supplied them.

P. 19, Yoma 86. Kel. 1, 2, 3, 4. Conf. Midrash R. Gen., parashah viii, sect. 11. Mid. Shir Hashirim, parashah i, sect. 6.

P. 20, Lev. R. ch. xxxii, sect. 5. Conf. Yerushal. Pesachim, chap. x, sect 1.

P. 22, Shab. 118-120; Yeb. 93a. Vayikra Rabba, parashah xxix, sect. 11.

P. 23, Rashi to Chullin 5a (last line but one).

P. 24, see Talmud Shabbath 135a. See Talm. Chagigah 12b.

P. 26, Lev. xxiii, 15. Ps. cxix, 164.

P. 30, Tal. Berachoth, 28b.

P. 31, Lev. xii, 3. Tal. Succah, 48a.

P. 32, Ber. I, 1-2. Meg., 21b. R. H., 32a.

P. 37, Prov. xii, 2. Tan. to Yethro; Yalkut to Prov. xxii, 20. Aboth I. 2.

P. 38, Tal. Maccoth, 23a. Ps. civ, 24.

P. 47, Pes., 54a.

P. 48, I Sam. ii, 3. Talm. San., 92a.

P. 49, see Tal. Kethuboth, 66b; Taanit, 9a; B. B., 10-11; Pesikta Ber. xiv, 22. Ber. 17a; Shab. 31b. Pes., 49b.

P. 50, Cf. Tal. Gittin, 43a. Tal Horayoth, 13b.

P. 51, Ber., 6a.

P. 52, Kid., 40a. Ber., 40a-b. Idem, 31b. Cf. Yeb., 63b. Cf. Er., 13b.

P. 53, Aboth de Rabbi Nathan, ch. 28.

P. 57, Cf. Ber., 17a. Cf. Kethuboth, 67b; where both opinions are represented.

P. 58, Cf. Baba Bathra, 10a. Cf. Berachoth, 6b; Erubin, 18b.

P. 59, Gen. xviii, 19. Idem xxvi, 22. Hos. x, 12. Gen. xxxii, 11. Prov. xvi, 8. Deut. xxxiii, 21. Ps. xvii, 15.

P. 60. Cf. Tal. Arakin, 15-16.

P. 61, Ex. xxxii, 31. Gen. xxxix. 9. Idem iv, 3. Ps. xii, 4. Arakin, 15b. Tal. Niddah, 13a.; Shabbath, 41a. Nedarim, 31b.

P. 62, Tal. Pesachim, 118b. Abodah Zarah, 36. Cf. Kethuboth, 67b.

P. 64, Is. xlvi, 4.

P. 66, Cf. Abodah Zarah, 3b.

P. 67, Tal. Taanith, 11a; Berachoth, 61b; Baba Bathra, 15b.

P. 70, Tal. Yoma, 38b.

P. 71, I Sam. xi 6. Cf. Shabbath, 32a.

P. 72, see Is. xxxviii, 9-19; Jonah ii, 7.

P. 79, Tal. Pesachim, 2a.

P. 81, Cf. Tal. Maccoth, 12a; Chullin, 92a.

P. 83, Yalkut sect. 8,11 has 13, add to which "na," "ana" (see Ber. 9a). this would be fifteen.

P. 84, Is. xl, 26. Berachoth, 18b.

P. 85, Deut. xvii, 6; Berachoth, 18b; Ez. xxi, 30. Eccl. ix, 5. See Tal. Shabbath, 152b.

P. 86, Tal. Shabbath, 152b.

P. 87, Aboth v. 1: Tal Yoma, 38b. Yoma, 87a; Sanh., 113b.

P. 89, Tal. Succah, 52b.

P. 100, "complete" or "completely unrighteous." See Is. lx, 21; Idem lix, 8; Tal. Sanhed., 98a.

P. 101, Sanhed., 97b. Is. lix, 16.

P. 104, Baba Bathra, 15b (line 2).

P. 118, Cf. Tal. Erubin, 13b.

P. 119, Cf. Tal. Yoma, 20b.

P. 121, Gen. i, 31. Is. xlv, 7. Tal. Shabbath, 77b.

P. 122, Cf. Tal. Chagigah, 9a.

P. 124, Tal. Chullin, 133a; Cf. Berachoth, 28a. In Sanhedrin 7b this passage refers to the appointment of an unfit judge.

P. 125. Pirke Aboth v, 21. Cf. Tal. Sotah, 22b. Pirke Aboth v, 11. Cf. Berachoth. 34b. Cf. Taanith, 16a. Jer. xii, 8. Taanith, 16b.

P. 126, Erubin, 113b. Pirke Aboth vi, 8. Cf. Orach Chayim, sect. liii, 4, 5, 6, 7, 8; also Taanith, 16a.

P. 127, Rosh Hashanah, 29a. Orach Chayim liii, 4, 5, 6, 7, 8. Taanith, 16b.

P. 128, Rosh Hashanah, 29a.

P. 129, Yoma, 38b; Midrash Ruth; Succah, 56b.

P. 130, Shabbath, 77b.

P. 134, Tal. Nedarim, 32b.

P. 137, Ex. xxiv, 11.

את כל בשר ורבו חללי יי׳. וקאל כי ערוך מאתמול תפתה וג׳. פהד̇ה תאלתי אלפאתין חסב מא קדרנא אן נד̇כר ולולא אלכ̇וף מן אן יקע כתאבנא פי יד מן לא יערפה חק מערפתה ולא ארתאץ̇ באלשראיע אלנאמוסייה̈ ואלעלום אלאלאהייה̈ ואלחכמה̈ אלפלספייה̈ לאוצ̇חנא פי אלת̇ואב ואלעקאב מא הו אדק מן הד̇י אלכלאם ואגמץ̇ מן הד̇י אלמעני̇ ואעג̇ב מן הד̇ה אלאשאראת ממא אנעם אללה סב׳ עלינא בה ותעלמנאה מן סואנא עלי אנא קד קדמנא אנא לם נתכלם פי הד̇ה אלכתאב כלמה̈ מן אנפסנא ולא אסתנבטנא פיה מעני מן קולנא בל אלכל תעלמנאה מן סואנא בתופיק אללה ולטפה בנא ואיאה נסאל אלמעונה̈ פי אלדין ואלדניא ואלרחמה̈ ואלמג̇פרה̈ ואלרצ̇ואן ומוהבה̈ אלחכמה̈ בקו׳ כי יי׳ יתן חכמה מפיו דעת ותבונה.

כמל אלכתאב בעון אללה כמא
ענא בתאליפה רב נתנאל
בירב פיומי זצ״ל.

אלסלאם ולם ילחק בטבקתהם. וכאנת אלשריעה̈ אלתי נזל בהא מוסי והי אלתוריה̈ תנצאג לכל מן חית יהו ופיהא כלאם מפהום בט̇אהרה ולכת̇רתהא בואטן עג̇יבה̈ לא יערפהא אלא אלעקלא והם אלקלילין ועלי אן כאן פי אלג̇יל אלד̇י כאן פיה משה רבינו עליו השלום קום ד̇וי עקל ופהם ולב ומערפה̈. וכד̇אלך אשאר אלכתאב בקו דרדע אלו אנשי דור המדבר שהיו בעלי דעה[1] לאן כאן פיהא בצלאל ואהליאב וסואהם ולכן קליל ומע ד̇אלך מתפאותין פי אלדרג̇את עלי חסב מא רזק כל ואחד מנהם. וללאנביא פי ד̇אלך מא לא יחצא בסרעה̈ נפי אלאכ̇באר אלצאדקה̈ אצ̇עאף ד̇אלך מראר[2] פמן בעץ̇ אקואלהם כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל העולם הבא עין לא ראתה אלהים זולתיך יעשה למחכה לו. וכד̇אלך קאלו העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה אבל הצדיקים יושבין ועטרותיהן בראשיהן זה נמטינן השכינה שנ׳ ויחזו את האל׳ ויאכ׳ ויש׳.

פהכד̇י יא אכ̇י שרות[3] אלנפוס אלטאיעה̈ לכ̇אלקהא סבחאנה אלתאבעה̈ לאואמרה אלמנתהיין ען נואהייה מן קד חצל להא אלעלם ואלעמל ג̇מיעא ואנתהת לסבל אלאנביא ואלצאלחין וסלכת פי מסאלכהם פהי לא שך תנאל אלסעאדה̈ אלאבדייה̈ אבד אלאבדין ודהר אלדהרין. ואמא אלנפוס אלשריפה̈[4] ואלקום אלעצאה̈ וכמן עאנד אללה סב׳ ואנביאה ואוליאה ואתקיאה והאדת נפסה ען טריק לכ̇יראת ותרכת אלאכ̇לאק אלרצ̇ייה̈ ואתבעת אלאכ̇לאק אלרדייה̈ אלד̇י ד̇כרנאהא פי תשריח אלאנסאן פי אלפצל אלת̇אני מן הד̇י אלכתאב וארתכבתהא אלג̇האלאת אלמתראכמה̈ פאצ̇לם צ̇והא ותכדר ג̇והרהא ולם תטיק אן תסתנהץ̇ בד̇אתהא מן ת̇קל אח̇ארהא פתציר כאלמראיה̈ אלד̇אלה̈ אלג̇ברא אלד̇י לא יטיק אלסיקל אן יחיך פיהא שייא ולא תנפע פיהא אלאדאב פהולאיך פי אלדניא פי אלעמא יעשן ופי אלצ̇לאם יתכ̇בטון כקול אלאנביא ע״ס ורשעים בחשך ידמו. וקאל ימששו חשך ולא אור. וקאל בחשך בא ובחשך ילך ובחשך שמו יכוסה ופי אלאכ̇רה̈ פי אכ̇ס חאלה̈ ואססט מנזלה̈ ואקבע חאל בקו׳ ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות וג׳. וקאל באש יי׳ נשפט ובחרבו

---

[1] the usual reading is ודרדע זה דור המדבר שכולו דעה (ויקרא רבה פרשה יח). [2] read מראראֿ. [3] read שרוט. [4] read אלשרה̈א.

אלצ̇אהרה̈ ואלבאטנה̈ וציירה להא כאלמדינה̈ אלמעמורה̈ והי כאלמלך תאמר ותנהא ג̇מיע מן פי אלמדינה̈ וליס אחד מן אהל אלמדינה̈ יכ̇אלף אמרהא ונהיהא פתרתאץ̇ פיה מדה̈ מקאמהא אלד̇י קדרה להא באריהא סב׳ אלי אן שא אן ינקלהא אלי דאר כראמתה פתנתקל אמא סעידה̈ ואמא שקייה̈ במא אכתסבתה. פאלואג̇ב עליהא אן תסלך פי אלאואמר אלשרעייה̈ ותסתקל באלאדאב אלפלספייה̈ ותתג̇דא באלעלום אלאלאהייה̈ ותזכו באלמעארף אלרוחאנייה̈ ותתד̇כא באלעבאדה̈ אלמלכותייה̈ ותתשבה באלאמור אלאלאהייה̈ בחסב אלטאקה̈ אלאנסאנייה̈ פתסתנשק אלצוור אלקדסייה̈ ותלחק באלכלייה̈ וישרק עליהא נור ותציר באלמראיה̈ אלמג̇לייה̈ פי דאר אלג̇נאן ואלריח ואלריחאן ת̇ואר אלרחמאן באלחיאה̈ אלדאימה̈ ואלסעאדה̈ אלתאמה̈ אבד אלאבדין ודהר אלדאהרין מא תעג̇ז אלאפכאר ען תצורה ותדחל אלאוהאם ען תוהמה ד̇אלך מא לא עין ראת ולא אד̇ן סמעת ולא כ̇טר עלי קלב בשר או קאלת אלאנביא עין לא ראתה אלהים זולתיך יעשה למחכה לו. וקאל מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם. וקאל פי מת̇ל ד̇אלך מי יעלה בהר יי ומי יקום במקום קדשו וג׳. וקאל יי׳ מי יגור באהליך מי ישכן בהר קדשיך הולך תמים ופועל צדק ודובר אמת בלבבו לא רגל על לשנו לא עשה לרעהו רעה וג׳. וקאל מלך ביפיו תחזינה עיניך יעני נור מלך מלכי המלכים ב״ה ונוארה. וקאל והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי רבים ככוכבים לעולם. וקאל כה אמר יי׳ אם בדרכי תלך ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. ואלסייד אלמניר אלמוייד משה רבינו ע״ה קד לוח בכת̇יר מן אלת̇ואב פי אלאכ̇רה̈ ועקאבהא לאן לו לם יד׳ אלקום אלד̇י פי עצרה יתצוורון ד̇אלך לאד̇ן כשפה להם בל כאנו ג̇לפי אלקלוב כמא עלמת אנה לם יבקא מנהם אלא יהושע וכלב פלוח ע״ס להם תלויחאת כת̇ירה̈ מנהא ויצוינו יי׳ לעשות את כל החקים האלה לטוב לנו כל הימ׳ לחיותינו כהיום הזה. וקאל פי מואצ̇ע כת̇ירה̈ למען תחיון וטוב לכם. וקאל למען ייטב לך והארכת ימים. וקאל למען ירבו ימיכם וימי בניכם והו יעני בהד̇ה אלאעמאר אלטוילה̈ אלממתדה̈ עלי בקא אלאכ̇רה̈. וקאל וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם. וקאל הלא הוא כמוס עמדי חתום באוצרותי סוא ד̇אלך מן איאמה̈ אלי אלנעים אלמקים או אלי אלעד̇אב אלאלים. וכד̇אלך רמז כת̇ירה̈ רמזהא להא עליה

צדקת[1] מה תפעל לו[2] ורבו פשעיך מה תעשה בו[3] לאיש כמוך[4] רשעך ולבן אדם צדקותיך. וקאל בעץ̇ אלצאלחין פי ד̇אלך כלאם מסתחסן[5] וד̇אלך אן אללה תב׳ ותע׳ כ̇לק אלצ̇אלמין ליצ̇הר כרמה באלמג̇פרה̈ להם ואלתפצ̇ל עליהם באלצפח לאנה סב׳ אהלא ללפצ̇ל ואלג̇וד ואלצפח ואלאחסאן ואן אלצ̇אלמין אחוג̇ לד̇אלך לאנהם אהלא ללעקאב אלשדיד כקו׳ וליה פי וצפה תע׳ והוא רחום יכפר עון ולא ישחית וג׳. וקאל נבייה מי אל כמוך נשא עון ועובר על פשע לשארית נחלתו. וקאל תב׳ ותע׳ כי חסיד אני יי לא אטר לעולם. פד̇כרנא ד̇אלך לאנה כלאם מליא[6] עלי אן לא יג̇בלנא אן נעציה ונתכל עלי ....[7] ועלי אנה סב׳ קאדר אן יפעל ...[8] ליס עלי ידה יד. וקד קאל בעץ̇ אלאוליא ואלצאלחין לו לם תכ̇טו לכ̇לק אללה סב׳ לקום סואכם . . טו[9] ויגפר להם ליצ̇הר כרמה בל יא אכ̇י ולו כנא צאלחין לם נתכל עלי צלאתנא אלא עלי רחמתה כקו׳ לא על צדקותינו אנחנו מפילים תחנונינו לפניך כי על רחמיך הרבים. פמן אנתקל מן דאר אלדניא כאמלא באלעלם ואלעמל ואלאכ̇לאק אלרצ̇ייה̈ ואלאדאב אלצחיחה̈ ואלמד̇אהב אלחסנה̈ ואלתקוה̈ ואלעפה̈ כאן מסתחקא לדאר אלת̇ואב ואלבקא אלדאים. וקאל בעץ̇ אלעלמא סאדת אלנאס פי אלדניא אלאסכ̇יא ופי אלאכ̇רה̈ אלאתקיא וכאן מת̇לה כאלג̇נין אלד̇י יצ̇הר אלי נסים אלדניא והוא כאמל אלאעצ̇א ואלאדואת ואלתרכיב ואן כ̇רג̇ מן אלדניא נאקצא ג̇אהלא עאציא לם יסתחק שייא מן ד̇אלך אלנעים וכאן מסתחקא ללעד̇אב אלאלים וכאן מת̇לה כאלג̇נין אלד̇י יצ̇הר מן בטן אמה נאקצא אלאתה ואעצ̇איה וחואסה ולו כאן אלי עצ̇ו ואחד פלא יקדר יסתכמלה פי דאר אלדניא כד̇אלך אלעאצי לא יקדר יקול אעידוני אלי אלדניא חתי אעמל צלאחא.

ואעלם יא אכ̇י ופקנא אללה ואיאך אלי רצ̇אה באן אלנפס אשרף אלמוג̇ודאת ואן אללה תב׳ ותע׳ כ̇לק להא הד̇י אלהיכל אלשריף ואסכנהא פיה והיאה להא לג̇מיע אלאתה ואעצ̇איה פיהא[10] וג̇וארחה

---

[1] read חטאת. [2] read בו. [3] read לו. [4] before לאיש כמוך insert אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח. [5] read כלאמא מסתחסנא. [6] read מליח. [7] read אלכ̇אלק. [8] add מא שא. [9] read תכ̇טו. [10] delete פיהא.

הכיתי [1] מוסר לא לקחו. ודם נביאי השקר פי ערה מואצע תאר אלכדב איצא סביבא מן גמלת [2] אסבאב כראב אלקדס בקו׳ שוטטו בחוצות ירושלים. פאן קאל קאיל מא אראד אללה כלק אלצאלמין וקד סבק פי עלמה אנהם יכתארו מעצייתהם ויותרוהא עלי טאעתה ויצלמון עבאדה ויפסדון פי ארצה קיל לה אן פי דאלך וגוה מן אלחכמה אלאלאהותייה. פמנהא אן אלבארי סב׳ כלקהם לינפעהם פכרהו אלמנפעה ואכתארו אלמעצייה פכאנו הם אלדי אצרו באנפסהם פלומהם עלי אנפסהם לא עלי אללה סב׳ בקו׳ מידכם היתה זאת לכם. וקאל דרכם בראשם נתתי נאם יי׳ אלהים לאצהאר חכמתה סב׳ פכלק אלעאציין לחתי תתביין פצילה אלצאלחין פינמאז אלטאיע מן אלעאצי ויעתברון אלנאס באחואלהמא פילחקו באלטאיע ויתרכו אלעאצי. ומנהא לימתחן בהם עבאדה אלצאלחין פי דאר אלדניא וינצדם בהם בעצהם בקו׳ אלחכ׳ ז״ל רשע יפרע מרשע ויי׳ יפרע משניהם וחתי אנה סב׳ טול להם פי אלמדה לוגה מן אלחכמה. פמנהא ללא יקול אלקאילין לו לם יבאדר אללה עלי פלאן באלעקובה ואמהלה לכאן רבמא תאב ועמל צאלחא פאמהלה וקטע עדרהם ותדמרהם. ומנהא אן אבן אדם יבאדר באלאנתקאם מן כצמה לאנה יכשא עליה אלמות או אלפקר או יהרב מנה אלי בלד אכר או יכשא עלי נפסה מתל [3] פיחמלה דאלך עלי אלמבאדרה ואלמעאגלה ותרך אלמהלה ואלבארי סב׳ פליס כדאלך לאנה ברי מן הדה אלצפאת לא יכאף אלמות ולא אלפקר ולא יכשא עלי מן עצאה פות ולא הרוב [4] לאנה פי ידה וקבצתה בקו׳ אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יי׳. וקאל ולייה ע״ם אנה אלך מרוחך ואנה מפניך אברח אם אסק שמים שם אתה וג׳ אשא כנפי שחר וג׳ גם שם תנחני [5] וג׳ שם [6] חשך לא יחשיך ממך ולילה ביום כחשכה [7] כאורה. וקאל איצא ואומר אך חשך ישופני וג׳. וקאל אם בקרקע הים משם אצוה את הנחש ונשכם. ועלי אן אלאנסאן אן אחסן או אסא פנפעה וצרה לנפסה ליס ללה תע׳ מן דאלך שי בקו׳ אם חכמת חכמתה [8] לך ולצת אתה [9] לבדך תשא אי תשא עוניך וקו׳ אם

---

[1] between הכיתי and מוסר insert בניכם. [2] read גמלה. [3] read מהלה. [4] read פותא ולא הרובא. [5] read גם שם ידך תנחני. [6] read גם. [7] read ביום יאיר כחשיכה. [8] read חכמת. [9] delete אתה.

ומא אשבה ד̇אלך פתנזה סב׳ ען כ̇לק אלשר ואלכ̇דב ואלמחל ואלבאטל ואלזור ואלבהתאן לאנה נהאנא ען ד̇אלך וען מא ישבהה. וכד̇אלך אד̇י בעת̇ אללה סב׳ עלי קום עצאה̇ נקמה̇ שר בקו׳ הנני מביא רעה ומא אשבהה. פד̇אלך אלאנתקאם ואן תביין אנה שר פהו מן ג̇הה̇ אכ̇רי כ̇יר לאן אלאנתקאם מן אלט̇אלמין ואלעצאה̇ כ̇ירא להם לתמחיץ סיאתהם וכ̇ירא לסואהם יעתברון בהם ולא יפעלון מת̇ל אולאיך בקול אללה סב׳ לישראל כי את כל התועבות וג׳ ולא תקיא הארץ וג׳ ואלנמלה̇ [1] אן אלסאלמין יג̇ב אן יעתברון באלמעאקבין קו׳ והנשארים ישמעו ויראו ולא יזידון עוד.

פאן קיל לם כ̇לק אלחיאת ואלסבאע והי שר פנקול ליס פי ד̇אלך צ̇ר בל פיהא מנאפע שתי וכת̇רתהא כ̇איפה̇ ען אלנאס. פאמא בעץ̇ אלד̇י צ̇הר מן מנאפעהם כמת̇ל אכל אלסבאע ללג̇וף ואלמותה̇ אלד̇י עלי וג̇ה אלארץ̇ פלולא ד̇אלך לתג̇יירת אלהוי ותעפנת אלמואצ̇ע ותולד אלובא ואלמרץ̇ מן ד̇אלך ופסד אלנצ̇אם. וכד̇אלך ג̇על אלבארי סב׳ אלסם אלד̇י בין אשראק אלחייאת אלד̇י ג̇עלהא אללה לסואהם לתנאול בהא אג̇דייתהא ופיהא איצ̇א מנאפע לתרכיב אלתריאקאת אלעצ̇ימה̇ לנפי אלסמומאת [2] מן אג̇סאד אלבשר. וקד ד̇כרתהא עלמא אלאטבא פי כתבהם. וכד̇אלך אלסבאע ג̇עלהא אללה סב׳ פי אלדניא כאלג̇נד יטלקהא עלי מן עצאה כמא אטלק ד̇אלך עלי פרעון וקומה וקד תואעד באטלאקהא עלי אלקום אלעצאה̇ בקולה והשלחתי בכם את חית השדה וקאל איצ̇א כה אמר יי׳ אף כי ארבעת שפטי הרעים חרב ורעב ודבר וחיה רעה וג׳ פהי ג̇נדה ואחדאת̇ה להא פי אלעאלם כ̇יר לינצלח מן ינצלח ויעתבר מן יעתבר וימתחן מן ימתחן. פקד צח יא אכ̇י אן ליס לאלשר אצל פי אלכ̇ליקה̇ ולא ללכ̇דב וקד קאלת אלחכמ׳ ז״ל פי ד̇אלך מצינו שהכל ברא הקב״ה בעלמו חוץ ממדת שוא שבני אדם בודים אותה מלבם ואלכ̇דב תתנתג̇ מנה כת̇רה̇ אלשרור ואלמעאצי ותתפרע מנה אלדואהי והו אצל כת̇רתהא ומנשאהא. וקד עלמת מא ובך̇ אללה בה אלכאד̇בין ממא תמאדא בהם כד̇בהם חתי נחרוה וקאל כחשו ביי׳ ויאמר לא הוא ולא תבוא עלינו רעה וג׳. וקאל למדו לשונם דבר שקר העוה נלאו וחל אלסיף בסבבה בקו׳ לשוא

---

[1] read ובאלנמלה̇. [2] read אלסמום.

בתורה הואיל וזה אינו מבין כל כך למה [1] שפעמים אומר דברים שלא כשורה או מי שמרננין עליו בדברים רעים אין מורידין אותו מכל אלו בזמן שיש חזן עדיף אין אחרים עדיפין אבל במקום שאין מי שירד לפני התיבה ולהיות שליח צבור לא חזן ולא אחר במקום מבוטל מן קדיש וברוך ויהא שמיה רבא כל אלו מורידין הכא דלא אפשר ודוקא מבן שלש עשרה ומעלה דקא אמרינן זה הכלל כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתו.

פקד צח לך איה [2] אלאך̇ אלכרים הראך אללה תע׳ מן זבדה מא קאלוה אלאבא ז״ל מן אוצאף שליח צבור אן יך׳ דכייא פטינא עארפא חלימא כ̇איפא ללה עז וג̇ל מתקיא עאלמא פהימא עארפא למא יתקדם בה בין ידי אללה תע׳ מן אבן עשרין סנה̈ פצאעדא והוא שיודע לישא וליתן בתורה ובטעמיה ובפלוליה ומא עלמה אן יך׳ מתקייא ללה תע׳. פאד̇א צח לה ד̇אלך פקד חאז אלפצ̇איל ואזהרת לה ת̇מאר רצ̇ייה̈ תייבה̈ בקו׳ פרי עץ חיים וג׳. פאד̇י כאן כד̇אלך פקד אסתחק אלד̇י אד̇י תקדם פירג̇א לה אן ינגח פיה ואן תקצ̇א חואיג̇ אלג̇מיע עלי ידיה בקו׳ ז״ל מגלגלין זכות על ידי זכאי ובצ̇רה חובה על ידי חייב. ואן כאן מתקייא ללה כ̇איפא לה פהו יקצ̇י אלחואיג̇ עלי ידיה ויעטיה נרצ̇ה ויסעף סואלה בקול אלולי רצון יריאיו יעשה.

פאחרץ יא אכ̇י אן תכון מן אהל הד̇ה אלרתבה̈ בלגך אללה אלי אלרשאד ת̇נבך אלפסאד ברחמתה ואחסאנה. וקד ד̇מו אלעלמא גאיה̈ אלד̇ם מן יעטי אלעלם גיר מסתחקה ומת̇לוה באלזאני אלד̇י יג̇על אלנטפה̈ פי גיר מסתקרהא בל יצ̇ייע אלעלם אעצ̇ם עקובה̈ לאן ג̇אעל אלנטפה̈ פי גיר מסתקרהא יג̇י מנהא צורה̈ ג̇סמאנייה̈ ויציר זנימא אעני ממזר וג̇אעל אלעלם פי גיר מסתחקה כאן יג̇י מנהא צורה̈ רוחאנייה̈ פצ̇ייעהא וצ̇ייע אלחכמה̈ פצארת צורה̈ שיטאנייה̈. וקד קאלת אלחכמא ולא תעטו אלחכמה̈ גיר אהלהא פתצ̇למוהא ולא תמנעהא אהלהא פתצ̇למוהם. פקד צח לנא מן הד̇ה אלדלאיל אלד̇י ג̇לבנאהא אן אלאנסאן פאעל לא אלכ̇אלק תב׳ ותע׳ בל אנה כ̇לק לה אלאת ג̇מיעהא כ̇ירא פחאר בהא אלי אלשר פצאר שרירא פיתנה מן הד̇י קולה ובורא רע כ̇אלק אלאנסאן אלשריר לא כ̇אלק אלשר לאן לפצ̇ה̈ רע תפסר אלשריר כמת̇ל קולך אדם רע שלטון רע

---

[1] read למי. [2] read איאך.

צבור ויוציאו את הרבים ידי חובתן ואל יבטלו מן התפילה ראינו שזה שאמרו חכמ׳ נתמלא וקנו ראוי להיות שליח צבור מצות מן המובחר וכמה דאפשר למהוי נברא מליא טפי עדיף מן ינוקא אבל ודאי במקום מבטל מן קדוש וברוך וימלוך ויהא שמיה רבא לא מיבעיא בן יח׳ שנה ואפילו בן שלש עשרה שנה ויום אחד בדלא אפשר נעשת שליח צבור דקא אמרינן זה הכלל כל מי שאינו מחויב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן טעמא דלא הגיע לכלל המצוות שאינו מוציא את הרבים ידי חובתן אבל מבן שלש עשרה שנה ויום אחד ואילך כי דלא אפשר שפיר דמי. ושוב מצינו בתשובות שאלות חזן הכנסת שהוא שליח צבור מרננין אחריו מהו להוציא ולהכנים אחר תחתיו זה דבר צריך שאלה ודאי הכניסו אחר תחתיו מי שמרצה את ישראל לאביהן שבשמים הלא צריך להיות צדיק וישר ונקי בגופו מכל דופי ואם אינו בן עליו הכת׳ אומר היתה לי נחלתי וג׳ ואמר מר זוטרא בר׳ טוביא משמיה דרב זה המוריד לפני התיבה שליח שאינו הגון וכל שכן ביום הכפורים וביום התעניות שצריך שליח צבור שיהא כמו ששנינו ר׳ יהודה אומ׳ מטפל ואין לו ויש לו יגיעה בשדה וביתו ריקן מן העבירות זקן ופרקו נאה שפל ברך ומרצה לעם מאי פרקו נאה אביי אומר שלא יצא עליו שם רע בילדותו השתא כל כך אינן צריכין מרננין עליו לא כל שכן שמסלקין אותו אבל [1] שליח צבור סומה כשר הוא ואין מסלקין אותו בזמן שמעשיו מתוקנין וטובים. ושוב מצינו בתשובות שליח צבור היורד לפני התיבה מבין כך [2] וקולו ערב רוצין אותו ויש שם תלמיד חכמ׳ שיודע לישא וליתן בתורה ואין קולו ערב איזה מהם קודם תלמיד חכמ׳ היודע לישא וליתן בתורה אם הוא קודם מפני שקולו ערב ואינו מבין ופעמים אומר דברים שלא כשורה אמ׳ ר׳ תלמיד חכמ׳ היודע לישא וליתן בתורה קודם ואם רצה הוא שיעמיד אחר תחתיו מי שקולו ערב בזמן שהו יודע שהוא שאינו לא טועה ואם לאו תלמיד חכמ׳ קודם מכל אלו למדנו שבזמן שיש חזן כשר מוריד אותו לפני התיבה ועושין אותו שליח צבור שמרצה בין ישראל לאביהם שבשמים ולא להכנים אחר תחתיו אלא מי שהוא כמותו ודאי שמעלה מעלתו ואין מורידין לפני התיבה שלוחי צבור נערים שאינן מליאי זקן שפחותים מבן עשרים שנה ואפלו גדול ואינו מבין כל כך מקום שיש עדיף ממנו איש זקן שעדיף ממנו

[1] delete אבל. [2] read אינו מבין.

באה לעולם על עיני הדין ועל המורה הלכה מן התורה שלא כהלכה חתי מן יאם באלג̇מאעה̇ והו לא יערף מא יתקדם פאלויל לה ולמן קדמה אכת̇ר בקול אלחכמ׳ ז״ל כל העובר לפני התיבה וטעה סימן רע לו ואם שליח צבור סימן רע לשולחיו ששלוחו של אדם כמותו. ומן אוצאף שליח צבור אן יד׳ מתקוי ללה סב׳ עאלמא פהימא מתקנא עארפא למא יתקדם בה בין ידי אללה תע׳ מן מנאג̇אה̇ ואסתג̇פאר ומועט̇ה̇ ותסביח ותמג̇יד ותהליל ותקדיס וג̇יר ד̇אלך מן תפסיר אלג̇ה̇ [1] ומעאניהא ומג̇אזאתהא ותחריר אלקראה̇ כמא יג̇ב ויך׳ עמרה אבן עשרין סנה̇ פצאעדא ויודע לישא וליתן בתורה ובטעמיה ובפירושיה ובדקדוקיה וצריך שיהא צדיק וישר ונקי בגופו מכל דופי ואם לא היה כן ועבר בגסות רוח לפני התיבה אפילו היה קולו ערב עליו הכת׳ אומ׳ היתה נחלתי כאריה ביער נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה. ואמרו חכמ׳ ז״ל זה המוריד לפני התיבה שליח שאינו הגון ואפלו קולו ערב שפעמים שאינו הגון ואומר דברים שלא כשורה ותזהה דעתו עליו ונמצא מרחיק את ישראל מאביהם שבשמים ואם היה בחור ויש בו כל המדות שזכרנו או זקן וביתו ריקן מן העבירה ופרקו נאה שלא יצא עליו שם רע בילדותו ואין העם מרננין אחריו בדברים רעים הרי זה אהוב מלמעלה ונחמד מלמטה ותפלתו נשמעת לפני כסא הכבוד ומרצה ישראל לאביהן שבשמים וצריך שיהא אוהב [2] כדי שיתרצה הקב״ה ממנו. וכך המעמיד דיין ושופט על ישראל צריך שיהא בו כל המדות הטובות האלו ויותר עליהן שיודע להפוך ולידע מ״ט פנים טהור ומ״ט פנים טמא עם שאר המדות שמנו חכמ׳ בתלמידים וכגון שבע מדות שמנו חכמ׳ בתלמידים ודרכי השלום ודרכי תל׳ חכמ׳ כלהון כדי שיהא תמים לפני יי׳ אלהיך וראש כל המדות יראת שמים בראש שנ׳ ראשית חכמה יראת יי׳. וקד ד̇כר איצ̇א מן אוצאף שליח צבור מא הו אוסע מן ד̇אלך שרחא וסנצרח בתופיק אללה תע׳ לינתפע בד̇אלך מן וקף עליה אן שא אללה.

קאל אלסלף אלצאדק תנו רבנן נתמלא זקנו ראוי להיות שליח צבור ר׳ אומר עד שיהם בן עשרים שנה והלכתא כותיה ומצינו בתשובות שאלות עיר של ישראל שאין בה מי שרגיל לירד לפני התיבה אלא אחד ופעמים שטרוד במלאכת ויש בה נערים לשמונה עשר ולשבע עשר ולא נתמלא זקנו מהו שיעשו שלוחי

---

[1] read אללה̇. [2] read אהוב.

שריפה̇ ומעאני ג̇לילה̇ לא יחיט בהא אלא אללה תע' ומן אנעם עליה ואתאה שי מן עלמהא מן אלאנביא ומן תורת̇ עלמהם מן בעדהם. פקד צח אן אלבארי סב' לם יכ̇לק אלשר ואנמא אלשר חדת̇ פי דאר אלדניא מן בני אדם למא מכנהם אלבארי סבחאנה מן ג̇מיע אלכ̇יראת פאסתעמלוהא עלי גיר ג̇האתהא וג̇עלוהא פי גירהא פצארת שרא. מת̇אל ד̇אלך אן אללה עז וג̇ל מכן אלאנסאן מן אלנטק לינטק בד̇כרה ובאואמרה ונואהייה וליקרא כתאבה אלד̇י כתב בידה וינטק במא ינאל בה כ̇ירא ומא אשבה ד̇אלך כקול בעץ̇ אלצאלחין רחם אללה עבדא תכלם פגנם או סכת פסלם פתכלם בעד ד̇אלך מת̇אל אלכד̇ב ואלזור ואלבהתאן ואלבאטל ואלשתם וקד̇יפה̇ אלנאס וקד̇עהם פצאר כלאמה שרא מחצ̇א. וכד̇אלך בטשה בידה ואסתעמאלה באקי חואסה עלי הד̇י אלמת̇ל ובאלכ̇אצה̇ קווה̇ אלג̇מאע אלד̇י ג̇עלהא אלבארי ג̇ל ועז פי אלאנסאן לאקאמה̇ אלצורה̇ אלבשרייה̇ ולחפץ̇ ג̇נס אלאדמי ואמרה פי שריעתה באן יג̇על ד̇אלך חלאלא בכתאב ושהוד שאהרא צ̇אהרא באמראה̇ מחצנה̇ ממא יחלהא לה אלשרע אלמפרוץ̇ פאד̇א נכח עלי גיר הד̇ה אלשרוט פקד זנא וצאר ד̇אלך שרא חתי אכל אלטעאם ושרב אלשראב אד̇א תנאול מנה אלאנסאן פוק חאג̇תה ופי גיר וקתה אתכ̇מה ואלמה ואחדת̇ עליה אוג̇אע ואוראם ואסתסקא וכאן סבב הלאכה פד̇אלך שרא מחצ̇א. וכד̇אלך באקי אלאשיא חתי אלנאר אד̇י לם יסתצ̇י בצ̇והא וינתפע באלכ̇בז ואלטביך בהא ומא שאכל ד̇אלך ועמד אן יחרק בהא אלאשיא וישעלהא לגיר חאג̇ה̇ ולגיר מנפעה̇ צאר ד̇אלך שרא. וג̇מיע אלמוג̇ודאת אד̇א תנאולהא עלי ג̇האתהא יתרכהא פי גיר מואצ̇עהא צארת שרא חתי אלעלם אד̇י אעטי גיר אהלה ומסתחקה צאר שרא והו אעצ̇מהא ואצאבעהא ואכת̇רהא עקובה̇ ענד אללה. וקד קאלו אלחכמ' ז״ל פי ד̇אלך כל המעמיד תלמיד שאינו הגון כאלו נטע אשרה שנ' לא תטע לך אשרה כל עץ וג' פיחד̇ת̇ מנה שרור פי אלעאלם ופסאד פיפתי במא לא יערף ויעמל במא לם יעלם ויכ̇בט פי אלצ̇למא פיצ̇ל פינזל אללה בסבבה אלמצאיב עלי אהל אלדניא כמא עלמת מן קצה̇ ירבעם בן נבט אלד̇י קיל פיה על כל חטאת ירבעם אשר חטא והחטיא את ישראל. וקאל וכל המחטיא את חרבים חטאת הרבים תלויה בו וכ̇אצה̇ אן נצב תלמיד יפתי ויחכם פאלויל לה ולמן נצבה אכת̇ר ומא עלי אלעאלם באסרה אשר מן פעל ד̇אלך בקול אלחכמ' ז״ל חרב

אלסלטאן ומצ̇ארתה לאהל אלמאל ואמנין מן קטאע אלטריק ומן סרק אלליל ומן שג̇ל אלנפס באלהמום פי אוקאת אלכ̇וף ותקסם פכרתהם פי חפט̇ אלמאל ותרקב אלד̇י תחול מה [1] אסעאר אלבצ̇איע מן אלרכ̇ץ ואלג̇לא וחפט̇ אלסלע מן אלמכ̇אזין ופי אלבר ואלבחר בקול בעץ̇ אלעלמא פי ד̇אלך נעוד̇ באללה מן תפרק אלנפס קיל לה ומא ד̇אלך קאל כת̇רה̈ אלמאל. וקד קאל איצ̇א אלחכמים ז״ל מרבה נכסים מרבה דאגה. וקאל שאער אלערב פי ד̇אלך נזתאד המא כלמא אזתדנא גנא ואלפקר כל אלפקר פי אלאכ̇תארו. ובאלג̇מלה̈ יא אכ̇י מא קד אכ̇תפו אלפקרא מן אמור אלחסאד ובג̇ייהם ושרהם וגבטתהם לד̇וי אלאמואל פהם במעזל ען ד̇אלך מתכ̇לצין מסתריחי אלפכרה̈ משגולין בד̇כר אללה סב׳ וד̇כר מעאדהם זאהדין במא פי אידי אלנאס אלאגנייא. פכפא בהד̇ה ראחה̈ להם. וקד רבמא ינפר להם אלבארי סב׳ בד̇אלך ד̇נוב [2] עט̇ימה̈ תקדמת להם פצארו קד עוקבו פי דאר אלדניא אג̇מל להם מן עקאב אלאכ̇רה̈ ללטף אללה בהם ואן לם תכן להם ד̇נוב מתקדמה̈ פהנייא להם פאן ד̇אלך מחנה̈ מן אללה תע׳ יתג̇רבום [3] בהא פי דאר אלדניא ליעוצ̇הם ענהא במא הו אשרף ואופא ואעלא מן אלאמואל אלד̇י פי אלדניא ואללה עז וג̇ל לא ימתחן אלא מחביה ואוליאה כקו׳ כי את אשר יאהב יי׳ יוכיח. וקאל יי׳ צדיק יבחן.

פקד צח אן ליס הו שר ומא כפא מן מעאניה אכת̇ר מן מא אתצ̇ח. וכד̇אלך אלליל ואלצ̇לאם לולאה למא ערפת תואריך אלסנין ואלשהור ואלקראנאת ולא נצ̇רת אלכואכב אלצ̇אהרה̈ באלליל וערף קדר חכמה̈ צאנעהא וג̇לאלתה וחכמתה אלבאהרה̈ אלמאהרה̈ פאפהם כ̇טוא עלי מא ביצא [4] טרפא מן ד̇אלך פי פצ̇ל אלתוכל עלי אללה. וכד̇אלך לו כאן אלזמאן כלה נהארא לתקטעת אג̇סאם אלחיואן מן אתצאל אלתעב ואלכד ואלעמל אלמתואצל טול אלזמאן ולמא כאן הנאלך ראחה̈ ודעה̈. וקד סמי אלנום ראחה̈ כקו׳ ישנתי אז ינוח לי פצאר כ̇ירא ועלי אן אלמות ליס הו פקד אלחיאה̈ ועדמהא ותרך אלנפס אסתעמאל אלג̇סם ואלפקר עדם אלמאל ואלליל עדם אלנור [5] אלשמס ומג̇יבהא תחת אלארץ̇ פיצ̇לם צ̇ל אלארץ̇ עלי אלהוא ועלי אן עאד לג̇מיע מא ד̇כרנאה אסראר

---

[1] read מע. [2] read ד̇נובא. [3] read יתג̇רבו. [4] read ביינא.
[5] read נ̇ור.

אלבחאר ואצואת אלסיול ג̇אלאמטאר נ̇סואהא מא לא יחצא ד̇אלך עדדא אלא מנשייהא ובאריהא ומכונהא ג̇ל ג̇לאלה.

פקד צח אן אלואצפין לא יחיטו בוצפהא ת̇לאת̈ קדרהא לצ̇עף פהמהם וקלה̈ תמייזהם ענהא ואן אללה סב' אנה נאקל מסתחקיהא אליהא מן עד̇אב אלדניא ואלמהא וג̇ועהא ועטשהא וחרהא וברדהא והמומהא וגמומהא וחזנהא ומצאיבהא וחואלהא ותקלבהא באהלהא ואלכ̇לאץ מן אלג̇הל ואהל אלבגי ואלפסאד ואלחסד ואלשרור אלתי לא תחצא עדדהא. ואעלם יא אכ̇י אן אלשר לם יכ̇לקה אללה תע' לאנה̈ סב' קאל פי מחכם כתאבה וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד פאלשר לא אצל לה פי אלכ̇ליקה̈ ואנמא בני אדם אלד̇י כ̇רצוה וסבבוה ופעלוה וסנד̇כר מן ד̇אלך טרפא. אעלם יא אכ̇י איידנא אללה ואיאך ברוח מנה אן אלשר לה אצל פי כ̇ליקה̈ אלבארי סב' ועלי אן קד קאל אלאנביא עושה שלום ובורא רע אני יי' עושה כל אלה. פנבין מא ערפנא מן ד̇אלך ממא תעלמנא מן סואנא במן אלבארי סבחאנה עלינא ותפצ̇לה לדינא. וד̇אלך אנא תצפחנא ג̇מיע כ̇לאיק אללה ג̇ל ועז פוג̇דנאהא כ̇ירא כלהא ועלי אן כת̇רתהא מתצ̇אדדה̈ מת̇ל אלליל ואלנהאר ואלצ̇יא ואלצ̇לאם ואלמות ואלחיאה̈ ואלגנא ואלפקר ומא אשבה ד̇אלך לאלדלאלה̈ עלי וחדאניתה ועלי חכמתה אנה יכ̇לק אלשי וצ̇דה ומא פעל פי ד̇אלך שר[1] ועלי אן מן לם ירתאץ̇ באלחכמה̈ זנים[2] אן אלמות ואלפקר ואלצ̇לאם שר הי ומא ישבההא וד̇אלך לקלה̈ ארתיאצ̇הם פי אלעלום אלשריפה̈. פאמא אלמות פהו כ̇יר מחץ̇ וחכמה̈ אלאהויה̈ עלי מא כ̇ברנא מן ד̇אלך טרפא פי פצל אלתווכל עלי אללה סב'. פאלחכמה̈ לא תכון שרא בל כ̇ירא ועלי אן אלד̇י כ̇פי מן פצ̇לתה אכת̇ר מן מא חבא אלבארי סב' וצנעה בעבאדה ממא יראה אופק בהם ואליק בהא ולו נ̣אפר בעצ̇הא. פמן פצ̇ילתה אן אצחאבה מחתאג̇ין אלי אלבארי סב' כ̇אשעין לה חתי לא ינקטע ד̇כרה מן אפואההם לילא ונהארא כ̇לאף מא פיה אלאג̇ניא מן אלעטנה̈ ואלבטרה̈ ואלג̇פלה̈ ען ד̇כר אללה תע' ואלשג̇ל במא הם פיה אלד̇י לו וצלו אלא אקצא בגיתהם פהם עלי לא שי אד̇ הם תארכוה לסואהם ולא בד מן אן יפארקו נעמתהם או..ת[3] פארקהם הי. וכד̇אלך אהל אלאפקאה̈ אמנין מן ג̇ור

---

[1] read שרא. [2] read יזעם. [3] read אלנעמה̈.

מתוסטה̈ אלתרכיב, פבחאסה̈ אלבצר לא יקדר יבצר ויתבין אלא מא קרב ותבין לה מן אלאשכאל ואלאלואן בתוסט אלנור פאד̇א עדם אלנור לם יבצר פי אלט̇לאם שיא מן אלאלואן. וכד̇אלך סמעה̈ פאלנאס יסמע מא קרב וסהל לה מא בעד ותצעב מת̇ל חרכה̈ אלפלך או אצואת אלצואעק ואלאצואת אלהאילה. וכד̇אלך לא יקדר יסמע משי אלנמלה̈ ללטף ד̇אלך. וכד̇אלך אללמס לא יקדר ילמס אלנאר לאפראט חרארתהא. וכד̇אלך אלהוי ללטף ג̇רמה. וכד̇אלך קוה̈ אלנטק לא יקדר יטלק כלמתין מעא פמא פוק ד̇אלך פצ̇לא עלי אן [1] ינהק כאלחמיר וגירהם. וכד̇אל ג̇דאיה מתוסט לא יקדר יאכל אלאשואך ואלנוא ואלחשאיש ואלעט̇ם כאלבהאים ולא אלכ̇שב כאלדידאן פכל אמורה מתוסטה [2] אלחאלה̈ מעתדלה̈ אלתרתיב.

פלמא צח ד̇אלך דל אנה איצ̇א לא יקדר יעלם פוק מא פי טאקתה ולא יחיט בפוק מא פי קוותה. וקד נטק אלכתאב במת̇ל ד̇אלך אד̇ קאל אלעלי אלאעלא לכלימה מוסי ע"ס לא תוכל לראות את פני כי לא יראני האדם וחי. ופסר ד̇אלך בעץ̇ אלמפסרין לא תסתטיק אן תנצ̇ר אלי ד̇אתי פלים יקדר יראני אדמי פיחיא. וכד̇אלך אלחואס לא תקדר תצל אלי קדר טאקתהא אלד̇י רכבהא פיהא כ̇אלקהא סב' ותע' לא סוא ד̇אלך. פקוה̈ אלבצר לא תדרך בהא קוה̈ אלסמע וקוה̈ אלסמע לא תדרך בהא קוה̈ אלשם וקוה̈ אללמס לא תדרך בהא קוה̈ אלדוק ואלכל עלי הד̇י אלסביל וחד אצל אלאשיא אלמד̇וקה̈ תסע טעום והי אלחלאוה̈ ומרארה̈ וחמוצ̇ה̈ ומלוחה̈ ודסומה̈ וחרופה̈ ועפוצ̇ה̈ ותפוהה̈ ועד̇ובה̈ ולהא פרוע אכ̇רי כת̇ירה̈ לא יחציהא אלא אללה עז וג̇ל. וכד̇אלך אלמלמוסה̈ י' אנואע חאר ובארד ורטב ויאבס ות̇קיל וכ̇פיף וצלאבה̈ ורכ̇אוה̈ וכשונה̈ וליונה̈. וכד̇אלך אלמנצ̇ורה̈ ו' אלואן והי אביץ̇ ואסוד ואחמר ואכ̇צ̇ר ואצפר ואסמאנג̇וני. וכד̇אלך אלמשמומה̈ טעין טייב ונתן. ואמא אלאמור אלמסמועה̈ פאלי ג̇יר חד אד̇ אצואת אלנאס מכ̇תלפה̈ עלי קדר לג̇אתהם מן ערב ועג̇מי והנדי ופארסי וסוי ד̇אלך. וכד̇אלך אצואת אלבהאים עלי ג̇נסהא ואצואת אלטיור עלי ג̇נסהא ואצואת אלהואם עלי ג̇נסהא ואצואת אלרעד והבוב אלריאח ומא אשבה ד̇אלך ואלאבואק ואלצנוג̇ ואצתכ̇אך אלאג̇ראד אלארצ̇ייה̈ ואלמערנייה̈ בעצ̇הא בבעץ̇. וחפיר

---

[1] read ען אן. [2] read מתוסטה̈.

הד̇י אלד̇י אנת פיה או תכ̇רג אלי מוצ̇ע אנפס מנה פי פסאח אלפצ̇א וחבוב אלהוא ונסים אלדניא ופיה אנד̇יה̈ מכ̇תלפה̈ אלטעום ומלאבס מכ̇תלפת [1] אלאלואן ונכאח ושראב ונמא ווטא ושמס וקמר וכואכב ומעאדן וחיואן וגיר ד̇אלך מן נעים אלדניא לקאל להם אלג̇נין גרו גירי בנו [2] הד̇י אלד̇י אנא פיה אחב אליי וארוח עליי ואפתר לי מן מא ד̇כרתם לאני פי מוצ̇ע לא יצל אליי לא חר ולא ברד ולא ריאח ולא מטר פלו אמכן ד̇אלך יא אכ̇י לכאן ג̇ואב אלג̇נין מסמוע ועד̇רה מקאל לג̇הלה בדאר אלדניא ובהא [3] פיהא ובקצר פכרה ען תצוור ד̇אלך ואלכ̇אלק ג̇ל ג̇לאלה אנמא הו אערף מנה במצאלחה פהו ינקלה מן חאל אלי חאל עלי מא תוג̇בה חכמתה. וכד̇אלך יא אכ̇י אבנא אלדניא למא קאלת להם אלאנעיא [4] עלי' אלס' אעבדו אללה חק עבאדתה ואזהדו פי אצול אלדניא פקד אעד לכם אלת̇ואב אלג̇זיל פי דאר כראמתה פיהא מא ילד̇ אלנפוס ויקר אלעין פג̇הלוהא לקלה̈ פהמהם ענהא ותמנו אלכ̇לוד פי דאר אלדניא ולם יעלמו אן נעמהא נקם וצחתהא סקם וען קלילהם להא לקם תאכל מא כאנת תטעמה וההון מא כאנת תכרמה תגענו [5] כת̇ירהם קליי ועזיזהם ד̇ליל. וקד ד̇מהא בעץ̇ אלצאלחין וקאל אף לאלדניא אלד̇י אלד̇ מא אכל פיהא אלעסל והו מן ד̇באבה̈ ואנעם מא לבס פיהא אלחריר והו מן דודה̈ ואד̇כא מא אשם פיהא אלמסך והו מן דאבה̈ ואטיב מא פיהא אלנכאח והוא צב מבול מן מבול. ובאלג̇מלה̈ יא אכ̇י יכפינא פיהא עלי חאל אלצחה̈ ד̇כול אלכ̇לא ואלתנצ̇ף מנהא דאימא ולו ג̇הלו אלנאס אמור אלאכ̇רה̈ לעד̇רו לאן חד אלאנסאן פי אלעלום אלי מקדאר מא לא יקדר יתעדאה ולא יבלג פוקה. מת̇אל ד̇אלך אן אללה סב' כ̇לק אלאנסאן מתוסט אלחאלד̇ פי ג̇מיע אמורה. פמן ד̇אלך ביינה̈ [6] ג̇סמה אנה ליס כלאג̇סאם [7] אלג̇אפייה̈ מת̇ל ג̇סם אלפיל ואלג̇מל ואלכרכדאן ומא אשבה ד̇אלך מן אלאג̇סאם אלג̇אפייה̈ אלהאילה̈ ולא אלתה מת̇ל אלתהם מן ניב וצ̇פר ומכ̇לאב וחאמר וכף וגיר ד̇אלך ולא ג̇על איצ̇א מת̇ל סנאר [8] אלחיואן ולא אלהואם בל כ̇לקת פי אחסן תקוים פי חלה̈ מתוססה̈ [9]. וכד̇אלך נפסה לם יג̇עלהא אללה כאלמלאיכה̈ באלפעל ולא מת̇ל אנפס אלבהאים בל מתוסטה̈ מן אלחאלתין. וכד̇אלך באג̇מעהא

---

[1] read מכ̇תלפה̈. [2] read בל. [3] read ובמא. [4] read אלאנביא. [5] read תג̇על. [6] read בנייה̈. [7] read כאלג̇סאם. [8] read צנאר. [9] read מתוסטה̈.

אכ̇רי מן קוי אלטביעה̈ ממא אפאצ̇ה [1] אליהא אלנפס אלכליה̈ יקאל להא אלחסיה̈ פיחסב אלברד ואלחר ואלתעב ואלאלם וילתד̇ באלראחה̈ ואלנום ואלגד̇א ויקלב אללה̈ לה ד̇אלך אלדם אלד̇י כאן פי אלרחם לבנא ע̇דבא ימתצה מן אלת̇דיין לא מפרט פי אלחלאוה̈ פימלה ולא חאמץ̇ ולא מאלח ולא דסם ולא פיה מן סאיר אלטעומאת אלמפרטאת שיא סוא אלעד̇ובה̈ אלמעתדלה̈ אללד̇יד̇ה̈ ולא הו ג̇זיר פיסול ולא אלנקוב מנסדה̈ פיצעב עליה אלמץ פיקים עלי הד̇ה אלחאלה̈ מדה̈ אלי אן יפטם יתתם לה סני אלתרביה̈ והי ד׳ סנין פתתחדת̇ בה חיניד̇ קוה̈ אכ̇רי מן קוי אלנפס אלכליה̈ והי אלקוה̈ אלנאטקה̈ פינטק באלכלאם אול באול עלי אלתדריג̇ ואלנצ̇אם. ועאד אלקותין אלאולתין פי פעלהמא אלנאמיה̈ ואלחסיה̈ וימשי עלי רג̇ליה ויאכל וישרב וינטק ויתעלם מא אלקי אליה מן אלכתאבה̈ ואלסואד ויחפץ̇ מא קדר עליה אלי אן יבלג̇ אלחלם פתתחדת̇ בה חיניד̇ קוה̈ עקליה̈ אופא ואעלי מן תלך אלקוי אלאולאת אלת̇לאת̇ פימייז אלכ̇יר מן אלשר ותלזמה אלפרוץ̇ אלשרעיה̈ ואלחדוד אלנאמוסיה̈ והו פי ד̇אלך אלי זיאדה̈ אלי אן יציר בן ל׳ סנה̈. פיזתאד חלמא ועלמא אלי אן יכמל פי אלמ׳ ואלנ׳ אלי אן ינתהי עמרה אלי סתין. פתתחדת̇ בה חיניד̇ קוה̈ רוחאניה̈ מנבעת̇ה̈ אקוא ואופא מן אולאיך אלקוי אלי אן תג̇י נקלתה אלתי קדרהא אללה אלחכים אלעלים פינקלה אלי ד̇אר אלאכ̇רא אמי סעיד ואמא שקי [2] במא אכתסבה פי הד̇ה אלדניא. פאד̇י קדר נעים הד̇ה אלדניא ג̇מיעה אלי נעים אלאכ̇רה̈ לם יכן ג̇מיעה כנקטה̈ מא אד̇י קייסת אלי מא אלבחר באסרה כמא אן ראחה̈ אלג̇נין אלד̇י כאן פיהא פי בטן אמה לא תג̇י קיראט מן מאיה̈ אלף אלף מן נעים אלדניא באסרהא. פתבין כמא ד̇כרנא אן אללה סב׳ ית̇קל אלאנסאן מן חאלה̈ אלי חאלה̈ ארפע מנהא ואן אלאכ̇רה̈ אופר חאלה̈ ואעלי דרג̇ה̈ ואשרף רתבה̈ מן אלדניא באטואר כת̇ירה̈ אלי ג̇יר חד וצפה̈.

פלמא צח ד̇אלך ג̇הלו אלנאס אמור אלאכ̇רה̈ ולם יקדרו אן יתצוורוהא ועאדהם פי אלדניא כמא ג̇הל אלג̇נין תצוור אלדניא ועאדה̈ פי אלרחם מסג̇ן פלו אמכן אן יסאל אלג̇נין תצויר אלדניא יעאדה פי אלרחם פי בטן אמה ויקאל לה אי מא אחב אליך וקפך פי מוצ̇עך

[1] read אפאצ̇ת. [2] read אמא סעידא ואמא שקיא.

באלעאג̇לה̈ לשרפנא ענדה כקו׳ רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על כן אפקד עליכם את כל עונותיכם. ותפסיר ידעתי שרפתכם מת̇ל ואדעך̇ בשם פיבאדרנא בד̇אלך לימחץ̇ עננא סאיאתנא במא יבאהר אלאב אלשפיק ולדה בשרב אלדוא אלמר עלי כרה מן אלצבי לאסתנזאע אלכ̇לט אלרדי מן ג̇סמה ולמערפה̈ אלאב במצאלחה אכת̇ר מן מערפה̈ אלצבי במצאלח נפסה. פיג̇ב עלינא אן נקבל ג̇זרה ועקאבה בטיבה̈ נפס ליד̇ אלת̇ואב לנא ואכת̇ר לחסן ג̇זאנא כקו׳ כי את אשר יאהב יי׳ יוכיח. ונסאל אללה אן יג̇עלנא ואיאך מן אתקיאה ומחבי אנביאה ואוציאה ואוליאה ואן יפרג̇ עלינא ברחמתה ויכ̇תם לנא בכ̇יר בעזתה. תם אלפצל אלסאדס יתלוה

אלפצל אלסאבע

פי ד̇כר אלאכ̇רה̈ אלתי הי אלמנתהא ואליהא אלמאוא דאר אלחיאה̈ ואלבקא. אעלם יא אכ̇י אסעדך אללה ואיאנא ברוח מנה אן אלבארי סב׳ ג̇ל ועז אן ינקל אלאנסאן מן חאל אלי חאל אלא [1] אלתדריג̇ פאלחאל אלד̇י ינקלה אליהא אופא ואעלא ואשרף מן אלחאל אלד̇י כאן פיהא. ביאן ד̇אלך̇ כאן מעדום באלג̇מלה̈ מוג̇וד באלקווה̈ פי אלמעאדן ואלנבאת חתי צאר מני פי צלב ואלדה פנקלה אללה סב׳ מן צלב אביה נטפה̈ מני אלי אלרחם פאתחדת בה הנאלך קוה̈ אלטביעה̈ ממא אפאדתהא אלנפס אלכלייה̈ תסמי תלך אלקווה̈ אלנאמייה̈. פאנמתה הנאלך פי דם אלטמת̇ חתי צארת תלך אלנטפה̈ מני מצ̇גה̈. ת̇ם בעד ד̇אלך צארה [2] עלקה̈ פאלתדריג̇ בענאיה̈ אלחכים אלג̇באר אלקדיר חתי אכתסת וצארת לחם ועצ̇אם [3] ותלך אלקווה̈ פיהא תזתאר בתקדיר אלעזיז אלג̇באר אלי אן תכמל צורתה ותתם בנייתה ויאן אלוקת אלד̇י קדר אלכ̇אלק סב׳ אן ינקלה פיה מן הנאלך אלי נסים אלדניא פיכ̇רג̇ה מן הנאלך מן אצ̇יק טריק מן ד̇אלך אלחבס אלמצ̇לם אלד̇י כאן פיה לא ירא שמס ולא קמר ולא נג̇ום ולא סוא ד̇אלך מן נסים אלדניא ואהוייתהא אלטייבה̈ ומלאבסהא אלחסנה̈ וסאיר נעימהא עלי אכ̇תלאף פנונה. פענד כ̇רוג̇ה אלי נסים אלדניא יבכי ויכת̇ר חזנה ותצ̇יק אנפאסה לפקד מאואה אלד̇י כאן פיה ולם יעלם אן אלכ̇אלק סב׳ אנמא נקלה מן חאלה̈ דנייה̈ אלי חאלה̈ ג̇לילה̈ ומן רתבה וצ̇יעה̈ אלי רתבה̈ רפיעה̈. פחיניד̇ תתחדת̇ בה קווה̈

---

[1] read אלי. [2] read צארת. [3] read לחמא ועצ̇אמא.

אכת̇ר מן סאיר אלאמם אלד̇י פי אלאקאלים. פמן ד̇אלך אלתזאם ג̇מהורנא בבעץ̇ אלמצוות מת̇ל מצוות שבת ומילה ופסח ונדה וסאיר מא בלגת מקדרתנא עליה מת̇ל לא תנאף ולא תרצח וסואהם חתי לא יתצ̇אהר מנא פי אלאסואק זנות ועו׳ ע״ז ושפיכת דמים כמא יתצ̇אהרו סאיר אלאמם פי אסואקהם. ולו קד אמעננא פי אלמאצ̇י מת̇ל בעץ̇ מא אמענו ותצ̇אהרנא בהא מת̇ל מא תצ̇אהרו ולמא בקי עלינא בקייה̈. וקד עלמת קצה̈ ויאמר יי׳ יען כי גבהו בנות ציון ומא ובכ̇הם אלנבי ומא נאלהם בעד ד̇אלך מן אלעקאב אלשדיד ואאל ד̇אלך אלי כ̇ראב אלקדס ואלבלד באג̇מעה. וקד כפא אלאמה̈ מא נאלהא מן אלמצאיב כקו׳ כי לקחה מיד יי׳ כפלים בכל חטאתיה. פכיף מן הם עבאדתה מא לא יחצא מן אלעבירות ואלמעאצי ואלסרק ואלכ̇יאנאת ואלג̇צב וספך אלדמא ולכננא מחסנין אלט̇ן בכ̇אלקנא כ̇אנה כלפנא מא לם יכלף סואנא ונאקשנא אכת̇ר מן מנאקשתהם. וג̇על עקאבנא ולם יג̇על עלי סואנא וד̇אלך למחבתה סבחאנה לנא לתשריפנא כמא סבק אלשרח פי אול אלפצל ושהדת בד̇אלך שריעתנא ושריעתהם ולם יקדרו ען ד̇אלך בוג̇ה וכ̇אצה̈ למא סבק מן ועדה סב׳ לאבאינא אבר׳ ויצ׳ ויע׳ כקו׳ למעו׳ הקים אותך היום לו לעם. ונצ̇רב לד̇אלך מת̇לא ברג̇ל טביב מאהר דכ̇ל עלי מריצ̇ין פג̇אא אחדהמא מדנך[1] עלי אלמות ולאכ̇ר בקי פי בקייה̈ ירג̇א בהא אלעאפייה̈. פקאל אלטביב לאהלהמא אחמו הד̇י לא יאכל אלא אלג̇דא אלפלאני ולא ישרב אלא אלשראב אלפלאני באלמיזאן ולא ימתלי מן אלטעאם ואלשראב והו יעני אלמריץ̇ אלד̇י ירג̇י עאפייתה. וקאל להם אתרכו הד̇י אלמריץ̇ אלאכ̇ר בכ̇ירתה יאכל מא שא וישרב מא שא בג̇יר וזן ולא תמנעוה שייא לאנה קד אייס מן עאפייתה וכד̇אלך אלבארי סב׳ מת̇ל אלאעלא וג̇ל עלי אן ימת̇ל לה מת̇ל חצ̇ר עלינא כת̇יר[2] מן אלמאכל ואלמשארב ואלמלאבס ואלמנאכח וסואהא מא לם יחצ̇רה עלי סואנא מן סאיר אלאמם כקו׳ עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים אחל להם מא שא ממא לם יחלה לסואהם. וכד̇אלך כלפנא סב׳ כלף[3] כת̇ירה̈ ממא לם יכלף סואנא מת̇להא כקו׳ מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי וג׳. וכד̇אלך סמאהא חקים ומשפטים צדיקים אנה לא ימהל מן תעדא עליהא בקחה̈. וקאל ענהא עדותיך נאמנו מאד. וקאל עדות יי׳ נאמ׳. תצאר ינאקשנא עליה

---

[1] read מדנ̇יא. [2] read כת̇ירא. [3] read כלפא.

וחמשים שנה והמש מאות [1] יי׳ עד מתי קץ דפלאות ולה רחמה אללה מחוצים לחוצים סובלי מעמס· נוזים בזוים נתונים למרמס. עד אנה יי׳ יצעקו [2] חמס [3]· זה כמה שנים עובדים למס· ומכבד חמס לבבם ימס [4]. ישמעאל כארי ועשו [5] כתחמס· זה יניחנו וזה יקחנו. יי׳ מלכינו [6] לך קוינו [7] ולר׳ יהודה הלוי רחמה אללה יבשו אלי יספו אלי ואד [8] בא אלי וארחי גדר· חדלו רעים ושחתו [9] רעים כרמים [10] סמדו. ולסוף [11] מופלא אין איש נולה. והדד גלה בין קוץ ודרדר· סוטני רבים ואויבי רבים [12] לי בעקרבים וחסר נעדר אויה לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קידר וכתיר מתֿל דׄאלך אלי בעד נאיה ונהאיה. פלולא מא נחן ואתֿקין בה ומעתקדין לה מן מואעיד אלבארי עז וגל אלדי לא תכֿלף אלמשהודה עלי אלסן אלאנביא אלמדונה פי כתבהם אלצאדקה אלמנקולה אלינא מן אב וגד לכננא קד צׄענא והלכנא קאטבה ובֿאצה תותקנא בסו סב׳ ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם.

וצרנא פי הדה אלחאלאת אלצעבה ואלמקאסאת אלעצימה ונחן מתמסכין בשראיעה מלאזמין לאחכאמה ואתֿקין בעהודה גיר מבטלין לשי מן דׄאלך לקו׳ כל זאת באתנו ולא שקרנו בבריתך. יקו׳ אם שכחנו שם אלהינו ונפרש כפינו לאל זר הלא אלהים יחקר זאת. פלו נאל בעץׄ אלאמם עשר אלעשיר או אלשי אליסיר מן מא נאלנא מן קאדם אלזמאן אלי אלאן לזאלו ען מא הם פיה מן אלתדיין ולכֿלעו מדאהבהם פי אסרע חין. פחאשא אלכֿאלק אלקאדר יתברך שמו ויתעלה שבחו אן יתצל אלינא ועידה ויבקא ועדה אלצאדק אלדי לא יכֿיב ראגיה בקו׳ סב׳ כי אני יי׳ אשר לא יבשו קוי. ונחן ראגיין לדׄאלך כל עצר וזמאן והו מנעם בה ומתצלה אלינא פי אלוקת אלדי קד סבק עלמה וקדרה בתקדירה וחתמה בחתמה אלותיק ולו כאנת דׄנובנא תוגב תאכֿיר דׄאלך. וקד עלם סב׳ חאל צׄעפנא פי אלגלות וקלת טאקתנא עלי פעל שראיעה ולו לעמרי קד כאן פינא בעץׄ חחרז

---

[1] read הרי ששים ואחת וארבע מאות. [2] for יצעקו the usual reading is אזעק. [3] between חמס and זה insert ולבבי בקרבי חמס ימס. [4] ומכבד חמס לבבם ימס omitted in other readings. [5] for ועשו the usual reading is ופרס. [6] read הננו. [7] after קוינו add ה׳ מלכנו הוא יושיענו. [8] read ואיד. [9] between רעים and ושחתו insert אספו רועים. [10] read נמן. [11] read לסור. [12] read אויבי רבים ושוטני רבים.

ואעלם יא אכי ופקנא אללה ואיאך אלי רצ'אה אן אלשעבוד אלד'ין נחן פיה בין אלאמם ואלאסתכפאף אלדי חל בנא בין אלמלל קד כאן סבק פי אלעלם[1] אלבארי סב' פ' קאדם אלזמאן לאבאינא באנה סיד' פנאלתנא אלמצאיב ואצאבתנא אלנואיב פאכלתנא אלבלאד ואפנתנא אלעבאד כקו' ואבדתם בגוים ואכלה אתכם בארץ איביכם ותלאענת בנא אלשעוב וטאלת אלסנתהם ואמתדת אידיהם עלינא חתי צרנא בינהם לא נקדר ננטק כאלשאה בין ידי מן יגזהא כקו' וכרחל לפני גוזזה נאלמה. וקאל אלשאער אלעבראני פי דאלך לאלי כמה איחל ובני רחל גוזים כרחל ועד אן תמשוך גלות החיל או כעצפור פי יד טפל ילעב בה וקד בלגת נפס אלעצפור אלי אלהלאך ומא ענד אלטפל שעאר מן דאלך. וקד קאל פי דאלך שאער אלעבראני קשורה ביד צפור כצפער ביד תינוק ידחק וישחק והיא תאנוק אנוק. וקאל שאער אלערב פי הדי אלמעני כעצפורה פי כף טפל יסומהא ורוד חיאץ אלמות ואלטפל ילעב. ומע דאלך באסרה מא ירתו לנא ולא ירחמנא ולא יתוגע לנא אחד ממא נחן פיה כקו' כי מי יחמל עליך ירושלם ומי ינוד לו' ומי יסור לשלום לך וקד רתת אלאמה נפסהא ורתתהא אלאמה במראתי טוילה פמן דאלך ספר איכה במא פיה ואלנביאים ז"ל כלהם שרחו מן דאלך פ' אספארהם מא שרחו וסיידנא ע"ס קד תנבא בכראב אלקדס ובמא נאל אלאמה מן אלנכאל פי מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתיך וג' וכתיר מתל דאלך פי כל גיל אלאגיאל לחכמא אלאמה מראתו לא תסעהא אלאוראק ולא תחויהא אלכואטר לכתרהא. וכדאלך פי הדה אלאזמאן אלף שלמה הקטן ור' יהודה הלוי מגלדאת פי מתל דאלך. ולנדכר מן תאליפהמא פסוקין או תלאתה ללטף צנעתהם ועגיב קולהם. פמן דאלך שלמה רחמה אללה שנותינו ספו בדלות וקלות לאל נצפה[2] והנה בת ישפלות משלו עבדים בני בגלות[3] הושיעה יי' כי בך אוילות[4] ולמען שמך יי' עשה לטובה אות. יי' עד מתי קץ הפלאות. משלנו[5] ששק עד אשר קרם[6] הפיצני לעולם[7] ומשך ותירם וגם עוד ישמעאל הרג הרם[8] תשע

---

[1] read עלם. [2] read לאור נקוה [3] read משלו בנו עבדים ואנחנו בגלות. [4] read אילות. [5] read משל בי [6] between סרם and הפיצוני insert לכדני שעיר ויון ופרס. [7] read הפיצוני בעילם. [8] another reading is הרם וגרם.

אשר נתנה. וסנתבע ד̇אלך בד̇כר אלאכ̇רה̈ פי אלפצל אלד̇י בעד הד̇י אן שא אללה תע' לאן לא יד' בעד אלמשיח ש"א אלא ד̇אלך ואללה אעלם ואחכם. וכ̇ד̇אלך אד̇י לאגנונא אלמנאדלין מן ג̇יר מלתנא בנסך̇ שריעתנא קלנא להם ג̇ואב מסכת[1] מא תקולו פי מא אותי בה מוסי אלכלים ע"ס אג̇הל הו אם חכמה̈ פליס ימכנהם אן יקולן ג̇הל[2] בל חכמה̈ פחסבהם הד̇י אלג̇ואב אן אלחכמה̈ לא תתחול ולא תתבדל ולא תנסך ולא תתגייר ואללה סב' אנה יחותשאבאן[3] יאמר באמר עלי ידי נבי באיאת ובראהין ומעג̇זאת וכ̇רק עואיד פי אלסמא ת̇ם יבדא לה וינסך̇ ד̇אלך ויבטלה בל לה סב' אן יזיד יאמר מן שא ויבעת̇ מן שא אלי מן שא אד̇ אלעואלם כלהא מלכה וקבצ̇תה. ודליל עלי אנה סב' ארסל אלי כל קום רסול[4] בלג̇תהם בקו' פי אלקראן ומא ארסלנא מן רסול אלא בלסאן קומה פלו כאן ארסל אלינא לכאן בלג̇תנא. וכד̇אלך לו כאן אלינא למא קאל לה אנך מן אלמרסלין לתנד̇ר קום מא אנד̇ר אבאיהם פהו יעני אלקום אלד̇י כאנו יעבד̇ו אלאת ואלעזאת. ואמא נחן פאן אבאינא לם יזל מנהם נד̇ר אלמנד̇רין טול אלזמאן. וכד̇אלך לם תנקטע ענהם אלרסל פכאנה רסאלתה אלי קום לם ינד̇ר אבאיהם ולא מעהם שריעה̈ יהתדון בהא פהדאהם אלי שריעתה אד̇ הם מחתאג̇ין אליהא ואמא ג̇ירהם פקד ענדה שי"א יהתדי בה פלא יחסן לאחד אן יעאנד̈ מן אהל סאיר אלמלל אד̇ חסאבהם ועקאבהם אלי סואנא סב' ותע' בל יג̇ב עלינא אן נכ̇אפה ונתקיה במת̇ל מא אמרנא פי שריעתה אלמשרועה̈ עלי אנביאנא אלמאכ̇וד̇ פיהא אלעהוד עליהם ועלינא במא סבק אלכלאם. וקד קאל בעץ̇ אלעלמא פי ד̇ם אלתעצב פי אלמד̇אהב ואלמנאד̇לה̈ עליהא וראי אלתעצב לא תבתגונה אבדא. פאלעלם פי ג̇ירה קד לאח ואשתהרא. כ̇ד̇ אלדליל אלד̇י עזת מטאלבה ולם תכן ג̇אהל תכ̇בר בה אלבשרא ואמא באן אלבארי תבארך ותע' מתולי חסאב אלעואלם באסרהא מן ולד אדם עלי מא כ̇פא מנהם וט̇הר פי פעלהם ללכ̇יר ואלשר כמא נטקת אלכתב בד̇אלך אד̇ קאלת סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצוותיו שמר כי זה כל האדם כי את כל מעשה האלהים יביא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע.

---

[1] read ג̇ואבא מסכתא. [2] read ג̇הלא. [3] read יתחוש באן. [4] read רסולא.

עליהם שייא קד אחלה ללאכ̇רין לאנה עארף במצאלח כ̇לקה ובמא יואפקהם במערפה̈ אלטביב אלמאהר באלמרצ̇א ולל̇ה תע׳ אמת̇ל אלאעלי פיהמי מנהם מן ישא ויביח למן ישא אלאכל ואלתכ̇ליט וליס להם אן יכ̇אברוה פי שי לאנהם קד סלמו לה אלאמאנה̈ ואלצדק ואלעדל פאחרי ואג̇דר אלכ̇אלק סב׳ ותע׳ אלד̇י ליס במת̇לה שי והו אשרף ואעלי מן כל מת̇ל וממת̇ול ועאקל ומעקול אנה אערף בצלח כ̇לקה אג̇מעין וחסאבהם ועקאבהם מפוץ̇ אליה סב׳ פמן שא עאקב ומן שא את̇אב·ומן שא רחם וליס עלי ידה יד פלא יג̇ב אלקטע ואלחתם עלי אחד אנה יסתחק אלעקאב ואן יקנט מן רחמה̈ אללה עליה פאלכל עבאדה ורחמתה תסעהם פי אלדניא ופי אלאכ̇רה̈ כקו׳ טוב יי׳ לכל ת׳.

פאלואג̇ב עלינא אן נתחפץ̇ במא קד צאר פי אידינא ומא לשונא עליה ולא נעאנד אחד[1] מן סאיר אלשראיע פנצ̇יר כקו׳[2] שמוני נוטרה את הכרמים כרמי שלי לא נטרתי. ולתעבד אלבארי סב׳ לבריתה באג̇מאעהא במא שא כיף שא מת̇ל מליך וד̇אלך כמלך אתתכ̇דם אהל מדינתה לבנא קצר פמנהם פי אלבנא ומנהם פי אלנג̇ארה̈ ומנהם פי אלתזויק ומנהם פי אלסיאנה̈[3] ומנהם פי אלחראדה̈. פמנהם מן כאן מג̇תהד[4] פי מא אמרה אלמלך ומנהם מן כאן מסהלא ומנהם מן כאן תארכא לכ̇דמה̈ אלמלך ועלי אלג̇מיע מנהם נפקת[5] אלמלך. וכאן עלמהם יתצל באלמלך פאמהלהם אלי אן אחצ̇רהם ליחאסבהם מלא מא עמלו ממא אמרהם בה פכאפא אהל אלאחסאן מן אהל כל מהרה̈ באצ̇.אף[6] מא פעלוה וכאפא אהל אלאסאה̈ מן אהל כל מהרה̈ במא פעלוה פלם ינפע אלנאדם[7] נדמה חיניד̇ חית̇ לם יך̇ קדם כ̇ירא. כד̇אלך אלבארי ג̇ל ת̇נאה קד אד̇ן בכ̇ראב אלדניא ועמארה̈ אלאכ̇רה פבעת̇ אלאנביא פי כל עצר וזמאן ליחת̇ו אלכ̇לאיק באלעבאדה̈ ופצ̇ל אלכ̇יר ואלהדי אלי אלרשאד פמן נג̇א מנהם פקד נג̇א ען ביינה ומן הלך פקד הלך ען ביינה. פיג̇ב עלי כל אמה̈ אן תחתד̇י במא תצל אליהא וורד לדיהא ותקתדי באנביאהא ואאמתהא ואוציאהא ולם יבק אחד בג̇יר שריעה̈ פאלכל מן רב ואחד ואליה תרג̇ען ואלכל ראעין אליה ומתג̇הין לדיה וכל נפס צאלחה̈ מנתקלה̈ אליה כקו׳ והרוח תשוב אל האלהים

---

[1] read אחרא. [2] read קף. [3] read אלצ̇יאנה̈. [4] read מג̇תהדא. [5] read נפקה̈. [6] read באצ̇עאף. [7] read ללנאדם.

עליך פאסאל אלד̇ין אותי אלכתאב מן קבלך פדל אנה לם יאמרה יסאל מן כתאב קד נסכ̇ה. פאן קאלו אן כתאבנא נסך̇ כתאבכם כמא נסך̇ כתאבכם כתאב אבראהים קלנא להם ליס ד̇אלך בצחיח בל נחן מקימון עלי מלה̈ אבאינא [1] אבראהים וכ̇אצה̈ פי אלכ̇תאנה̈ אלד̇י אפתרצ̇הא עליה כקו' כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו וג'. פלמא בעת̇ אללה סב' מוסי אלכלים בתוראת בני אסר' וכאנו סת מאיה̈ אלף פאפתרץ̇ אללה עליהם מא אפתרץ̇ עלי ידיה חאד עלי פראיץ̇ אבראהים ע"ס למא אוג̇ב אלוקת ד̇אלך ולם יבטל שריעה̈ אבראהים בל כאן מוסי אלכלים ע"ס יתוסל [2] בה ובאסחק ויע' אלי אללה תע' פי עדה̈ מואצ̇ע וכאנת אלאכ̇ואת ג̇מאעהם חלאל מן אצל שריף לעדמהם חתי לא יתזווג̇ו אלמתקדסין מן בנאת כנעאן. פלמא תכאת̇רת אלאמה̈ חצ̇רו עליהם וליס ד̇אלך נסך̇. וכד̇אלך שרע עלי בני נח סבע פראיץ̇ לקלתהם ולם יד' אלוקת יחתמל ג̇יר ד̇אלך אלא [3] אן ג̇א אברא' ע"ס חאד אללה אפרץ̇ עליה פראיץ̇ [4] שתי ועמל בשריעה̈ מוסי ואלתזמהא קבל כונהא כמא אפתרץ̇ אללה עלי בני אסר' פראיץ̇ [5] תעמל בארץ̇ אלשאם ולם עאד ידכ̇לוהא פאלתזמוהא טאעה̈ לבאריהם מת̇ל אלפטיר ואללבז אלמונה ואלפריך וחג̇ אלאסאביע וסואה מן אלפראיץ̇ אלתי תעמל פי בלאד אלשאם פאקאמו מ' סנה̈ פי אלברייה̈ והם מומנין בהא ג̇יר עאמלין בהא בל תעבדהם ליומנו בהא. וכד̇אלך אדם ונח ואברהם. וקד קאל סב' פי אדם ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה. וכד̇אלך פי אבר' קאל פיה עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר משמרתי וג' וכמא אפתרץ̇ עלינא סב' אלפראיץ̇ אלד̇י תכון מן קראבין וסואהא פי ימות המשיח ולם עאד יצ̇הר כמת̇ל מא משרוח עלי לסאן אלנבי יחזקאל ע"ס פי אלאולמות מן קראבין ובנא אלבית. וכד̇אלך אלתיאם ג̇מיע אלאמם אלי אלמשיח ע"ס [6] לקו' ונקוו אליו [7] כל הגוים לקרא כלם [8] וג .

פאד̇י קאלו לנא כאן ד̇אלך ילזמכם פי וקת מוסי לא ג̇יר פאד̇י ג̇א אכ̇ר נסכ̇תם [9] שריעתכם ודכ̇לתם פי אלאכ̇רא קלנא להם אעלמו אן אללה תע' אמר אן יתעבד כל קום בשריעה̈ ויחל לכל קום שיא אחרמה עלי אלאכ̇רין ויחרם

---

[1] read אבנא. [2] read יתוצל. [3] read אלי. [4] read פראיצ̇א. [5] read פראיצ̇א.
[6] delete ע"ס. [7] read אליה. [8] read לשם יהוה. [9] read נסכ̇ת.

מן בין אלאמם לא לפצ̇ילה̈ סבקה̈ לנא בל מן אנעאם אללה עלי אבאינא אבר׳ ויצ׳ ויע׳ כסו׳ לא מרבכם מכל העמ׳ חשק יי׳ בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים כי מאהבת יי׳ אתכם ומשמרו את השבועה אשר נשבע לאבותיכם ונ׳. וקאל אהבתי אתכם אמר יי׳ ואמר במה אהבתנו ונ׳ ואהב את יעקב. פאכ̇תארנא אללה ואנזל אלינא תוראנה ושראיעה וכלפנא כלף[1] עצ̇ימה̈ לם יכלפהא אחד מן קבלנא ולא מן בעדנא ליג̇זל בד̇אלך ת̇ואבנא כקו׳ ויצוינו יי׳ לעשות את החקים האלה[2] לטוב לנו כל הימים לחיותינו כהיום הזה. וקאל וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל החקים האלה מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי ונ׳. וקאל והייתם לי סגולה מכל העמים ונ׳. וקאל כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו ונ׳. וקאל כי מי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים ונ׳. ואקסם עלי לסן אנביאה ע״ם אנא ולו תברינא מן שריעתה וכלפה אנה ימלכנא באלקהר כקו׳ חי אני נאם המלך יי׳ צב׳ אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה אמלוך עליכם. וקד נטקת שריעה̈ אלערב באלד̇י אנעם עלינא ופצ̇לנא סב׳ עלי אלעאלמין באסרהם כקו׳ יא בני אסראיל אד̇כרו נעמתי אלתי אנעמת עליכם ואני פצ̇לתכם עלי אלעאלמין באסרהם. פקו׳ ואני פצ̇לתכם חתם מקצ̇ייא ליס הו כ̇בר. וכד̇אלך נטקת פי איאת כ̇תירה̈ במת̇ל הד̇א ובאן אלתוריה̈ מא נסכ̇ת כמא יזעמו בג̇ברוותהם עלינא ואסתצ̇עאפהם לנא ואנקטאע מנעתנא פמן ד̇אלך קאל כמא בין ידיי ומצדק למא בין ידיי מן אלתורייה̈. וקאל כיף יחכמונך וענדהם אלתורייה̈ פיהא חכם אללה וחכם אללה לא ינסא אבדא. וקאל ולן תג̇ד לסנה̈ אללה תחוילא והו יעני אלתוריה̈. פכיף נחול סנתה ודינה אלד̇י אתא בה מוסי ע״ה פלם ירא אלמטיעין מן אבאינא תחויל סנה̈ אללה ודינה אלמתכ̇ד̇ ען מוסי רסולה פנחן עלי את̇ארהם נקתפיהא ונמתת̇ל באחואלהם אלמחמודה̈ ולזום אלתורייה̈ ואלעמל בפראיצ̇הא ואחכאמהא פלא יג̇ת תבדיל ד̇אלך ולא תחוילה. וקאל יריד אללה ליבין לכם ויהדיכם סנן אלד̇ין מן קבלכם פדל אנה רסול אליהם לא אלד̇י מן קבלהם. וקאל יא אהל אלכתאב לן יקבל מנכם עמלא חתי תקימו אלתורייה̈. וקאל ואן כנת פי שך מן מא אנזל

---

[1] read כלפא. [2] between האלה and לטוב insert ליראה את ה׳ אלהינו.

ויעקב כי אשיב את שבותם ורחמתים וכת̇יר מן ד̇אלך משהור אנה לא יזהר פיהם ולא יפניהם. וכד̇אלך לא תבטל שריעתהם ולא תנסך ולא תחול ולא תזול בקו' על[1] לסאן אלאנביא אלצאדקין ע"ס ואני זאת בריתי אותם אמ' יי' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך וג'. וקאל אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמ' וא' ל' ש והו יעני באלברית אלי אלתורה. וקאל פי מחכם כתאבה כי לא תשכח מפי זרעו וכפא בואחד מן הד̇ה אלדלאיל באנהא לא תנסך ולא תבטל ואלכ̇אצה̈ מא אותאנא בחפצ̇הא סב' נחן ואולאדנא טול אלדהר פי מואצ̇ע שתי ואן לא נזיד עליהא ולא ננקץ מנהא בקו' את הדבר אשר אנכי מצוך היום אותו תשמרו לעשות לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו. וכמא אקאם עליהא אלחדוד ואכד עליהא אלעהוד ואלמואת̇יק בחפצ̇הא ואלעמל בהא חתי קאל פי אכ̇ר אלאימאן ואלעהוד ארור האיש אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם. ואכד עלינא אלעהוד קבל אן נכ̇לק ועאהדו ענא אבאינא בקו' ולא אתכם לבדכם[2] כרת יי'[3] את הברית ואת האלה הזאת כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום לפני יי' אלהינו ואת אשר איננו פה עמנו היום. פמא עד̇רנא אליה תב' ותע' אד̇א תרכנאהא ואלתזמנא בסואהא אקרעונא אלאמם בד̇אלך וקאלו לנא קד בעת̇ אללה אלינא נבי[3] מן בעדכם וקד נסך שריעתכם.

פתעלם יא אכ̇י אן אללה תב' ותע' לם ימתנע אן יבעת̇ אלי עאלמה מן שא מתי שא אד̇ פיץ̇ עאלם אלקרם דאים מתואתר גיר מנקטע ואלמאדה̈ אלשריפה̈ מן אלעאלם אללטיף אלי אלעאלם אלכת̇יף דאימה̈ לכ̇לאץ אלנפוס מן בחר אלהיולי ועאלם אלטביעה̈ ומן אלהלכה̈ פי אלסעיר תאר אלנחים ואנה סב' קד בעת̇ אלי אלאמם אנביא מן קבל נזול אלתוריה̈ כמא קאלו אלחכ̇' ז"ל שבעה נביאים נתנבאו לאומות העולם קודם מתן תורה ואלו הן לבן יתרו ובלעם איוב ואליפז ובלדד וצפר פלם ימתנע אן יבעת̇ אליהם מן שא בעד נזולהא ולא יבקא אלעאלם בלא דין. וקד נטקת אלאנביא באנה סב' יעבד מן משרק אלשמס אלי מגרבהא פי סאיר אלאמם בקו' כי ממזרח שמש ועד מבאו גדול שמי בגוים וג', וקאל כי לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון לכנה סב' אכ̇תארנא ושרפנא

[1] read עלי. [2] Insert אנכי between כרת and לבדכם. [3] delete יי'.
[4] read נביא.

קראן וקראנין ונצף קראן וד̇אלך לזחל ואקאם מן אחכאם אלנג̇ום אלבראהין אלקוייה̈ אנה אלמסתולי עלי מלתנא ועגד אנתקאלה אלי אלקראן אלד̇י ד̇כרה יבדל אללה תע׳ אחואל אלעאלם באסרהא כמא ועד וקאל כי הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה לא תזכרנה הראשונות וענה אכנא אלנבי בקו׳ בעת ההיא יעמד מיכאל השר הגדול העומד על בני עמיך וג׳. פיג̇ב עלינא טאעה̈ אלבארי סב׳ ותקואה̈ פאן אדרכנא ד̇אלך פהנייא לנא ואלא פלא עדם. ואמא אלדליל באן אלבארי סב׳ ותע׳ לא יכ̇לי הד̇ה אלאמה̈ אלצ̇עיפה̈ מן רחמתה ולא יתכ̇לא ענהא בקו׳ ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים וג׳ וזכרתי להם ברית ראשונים. וקאל קבל ד̇אלך וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר והארץ אזכר וג׳ וקאל אנה לא יפניהם בקו׳ כי אני יי׳ לא שניתי ואתם בני ישראל לא כליתם. וקאל ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד כי אתך אני נאם יי׳ להושיעך כי אעשה כלה ככל בכל הגוים אשר הפיצותיך שם אך אתך לא אעשה כלה ויסרתיך למשפט ונקה לא אנקך אי לא פניך[1]. וקאל כה אמר יי׳ נותן שמש לאור יומם אם ימושו החקים האלה מלפני נאם יי׳ גם זרע לא ישבתו מהיות גוי לפני כל הימים וג׳. וקאל כה אמ׳ יי׳ ימדו שמים מלמעלה ויחקרו מוסדי ארץ מלמטה גם אני אמאס בכל זרע ישראל על כל אשר עשו נאם יי׳. וקאל ונתתי להם לב אחד ודרך אחת ליראה אותי כל הימים לטוב להם ולבניהם אחריהם וכרתי להם ברית עולם אשר לא אשוב מאחריהם להיטיב אותם ונטעתים בארץ הזאת באמת בכל לבי ובכל נפשי. וקאל כי כה אמר יי׳ כאשר הבאתי אל העם הזה את כל הרעה הגדולה הזאת כן אנכי מביא עליהם את כל הטובה אשר אנכי דבר עליהם. וקאל כה אמ׳ יי׳ צב׳ אם תפרו את בריתי היום ואת בריתי הלילה לבלתי היות יומם ולילה בעתם גם בריתי תופר את עבדי מהיות לו בן מלך על כסאי ואת הלוים משרתי אשר לא יספר צבא השמים ולא ימד חול הים כן ארבה את זרע דוד עבדי ואת הלוים משרתי. וקאל כה אמר יי׳ אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי וגם זרע יעקב ודוד עבדי לא אמאס מקחת מזרעו משלים אל זרע יצחק

---

[1] read אפניך.

והביאום אל מקומם והתנחלתם [1] בית ישראל על אדמת יי׳ לעבדים ולשפחות והיו שובים לשוביהם ורדו בנגשיהם. ופי אחיא אלמותי קאל כה אמר יי׳ הנני פותח את קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל. ופי חלול אלנבוה̇ ואלוחי עלי אלעאלם קאל והיה אחרי כן אשפוך את רוחי על כל בשר וניבאו בניכם ובנותיכם זקניכם חלומות יחלומון בחוריכם חזיונות יראו וגם על העבדים ועל השפחות אשפוך את רוחי בימים ההמה נאם יי׳. וקאל ולא אסתור עוד פני מהם אשר שפכתי את רוחי על בית ישראל נאם יי׳ אלהים. ובכונהם עארפין ללה תע׳ בגיר מחתאג׳ין אלי מעלם קאל כי זאת הברית אשר אכרת את בית ישראל בימים ההמה נאם יי׳ נתתי את תורתי בקרבם ועל לבם אכתובנה והייתי להם לאלהים והמה יהיו לי לעם. וקאל לא ילמדו עוד איש את אחיו ואיש את רעהו לאמר דעו את יי׳ כי כלם ידעו את יי׳ מגדולם ועד קטנם נאם יי׳ כי אסלח לעוונם ולחטאתם לא אזכור עוד וכת̇יר מן אלנחמות ואלעתידות יטול שרחהא. פמנהא מא הו מעלק בשרט אלתובה̇ כמא קאל אלסייד אלמניר ע״ה והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה והשבות אל לבביך וג׳ ושב יי׳ אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצ̇ך מכל העמים אשר הדיח יי׳ אלהיך שמה וג׳. והביאך יי׳ אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה וישבת בה. ואמא אלד̇י הו מעלק בשרט בל הו חתם מנה סב׳ ותע׳ ד̇אך קו׳ הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני יי׳ בעתה אחישנה. וקאלו אלחכ׳ ז״ל אין בן דוד בא עד שיהיו ישראל צדיקים גמורים שנ׳ וירא כי אין איש וישתומם כי אין מפגיע ותושע לו זרועו ותדקתו היא סמכתהו. וקאלו ז״ל אם ישראל עושין תשובה מיד הן נגאלין ובן דוד יבוא בו ביום שנ׳ חיום אם בסולי תשמעו ואם לאו הקב״ה יעמיד עליהן מלך שגזירותיו קשות כהמן והן עושין תשובה ונגאלין פלו כאן ד̇אלך באכ̇תיאר כאן אפצ̇ל ואסרע לקבול אלסעאדה̇ ואן כאן באצ̇טראר מנא אדרכתנא אלעואיק ואלעקובאת לקול אלכתאב בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד יי׳ אלהיך ושמעת בקולו.

ונרג̇ו אן קד קרב ד̇אלך אן שא אללה תע׳ לאן קד וקפנא עלי תפסיר מועד מועדים וחצי והן עידן עידנין ופלג עידן לבעץ̇ אלפצ̇לא וברהאן עלי ד̇אלך

---

[1] read והתנחלום.

אשורנו ולא קרוב דרך כוכב מיעקב וקם שבט מיש׳ ומחץ פאתי מואב וקרקר כל בני שת ותמאם ד̇אלך אלכלאם הנאלך. וקאל איצ̇א לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו וג׳ והו יומי אלי אלמשיח ע״ה [1]. ואמא אלנבי ישעיה פכת̇רת נבוותה פי סבבה̈ ואוצאפה וג̇לאלתה וכון אלסלאמה̈ בין ג̇מיע אלמכ̇לוקין מן אנסאן ובהאים באמרה וחכמה באלאלהאם מן אלכ̇אלק תע׳ בין אלבראיא וכת̇יר מן אוצאפה לחסנה ממא ד̇כרנא וממא לם נד̇כר. פמן ד̇אלך קו׳ ע״ס ויצא חטר מגזע ישי ונצר משרשיו יפרה ונחה עליו רוח יי׳ רוח חכמה ובינה והריחו ביראת יי׳ וגר זאב עם כבש וג׳. ופי ג̇מע אלאמה̈ פי וקתה קאל והיה ביום ההוא יוסיף יי׳ שנית ידו לקנות את שאר עמו ונשא נס לגוים ואסף נדחי ישראל וג׳. וקאל פי וצפה איצ̇א עליו יקפצו מלכים פיהם אשר לא ספר להם ראו ואשר לא שמעו התבוננו ויעל כיונק לפניו וכשורש מארץ צייה. ופי עקב ד̇אלך קאל וחפץ יי׳ בידו יצלח. וקאל מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום מבשר טוב אומר לציון מלך אלהיך. פצחו רננו [2] חרבות ירושלים חסף [3] יי׳ את זרוע קדשו לעיני כל העמים [4] וראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו. וקאל אלה מרחוק יבואו ואלה מצפון ומים ואלה מאר׳ץ סינים. וקאל כה אמר יי׳ הנה אשא אל גוים ידי ואל עמים ארים נסי והביאו בניך מרחוק וג׳. וקאל והיו מלכים אומניך ושרותיהם מיניקותיך אפים ארץ ישתחוו לך וג׳. וקאל אמר לצפון תני ולתימן אל תכלאי הביאי בניך מרחוק ובנותי מקצה הארץ וכת̇יר מן ד̇אלך פי ספר ישעיה כ̇אצה̈ ולבאקי אלנביין פי ד̇אלך כלאם מא לא יחצא כת̇רתה לשהרתה פי נבוותהם. פמן ד̇אלך קו׳ הנה ימים באים נאם יי׳ והקימותי לדוד צמח צדיק ומלך מלך והשכיל ועשה משפט וצדקה בארץ בימיו תושע יהודה וישראל ישכן לבטח וג׳. והיה אדירו ממנו ומשלו מקרבו יצא. וקאל איצ̇א גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלם הנה מלכך יבוא לך צדיק ונושע הוא עני ורוכב על חמור ועל עייר בן אתונות, וקאל פי כ̇לאץ אלאמה̈ בעת ההיא אבי אתכם ובעת קבצי אתכם לשם ולתהלה וג׳. וקאל והיה כאשר הייתם קללה בגוים בית ישראל ובית יהודה כן אושיע אתכם והייתם ברכה אל תיראו תחזקנה ידיכם. וקאל ולקחתם [5] עמים

[1] delete ע״ה. [2] between רננו and חרבות insert יחדו. [3] read חשף.
[4] read הגוים. [5] read ולקחום.

אוחא אללה סב׳ בה אליהם מן אקאמה̈ הד̇י אלשכ̇ץ אלשריף ואנאת̇ת הד̇ה אלאמה̈ אלצ̇עיפה̈ אללהיפה̈ אלתי הי אמה̈ בני אסראיל עלי ידיה אלד̇ין הם מסתצ̇הרין בין אלאמם מסתכ̇ף בהם בין סאיר אלמלל ויג̇על פרג̇הא עלי ידיה פיכ̇לצהא ממא הי פיה מן אלעד̇אב וינג̇יהא ממא הי פיה מן אלנכאל וד̇אלך מן ג̇מלת[1] מעג̇זאתה אלד̇י יודיה אללה תב׳ ותע׳ פיחל ען הד̇ה אלאמה̈ אצ̇רהא ויפרג̇ ענהא כרבהא ויפך ענהא אג̇לאלהא וקאודהא ויעוצ̇הא מן מא כאנת פיה מן אלנחוס אלי אלסעוד ומן אלשקא אלאלים אלי אלנעים אלג̇סים אלמקים ומן אללענה̈ אלי אלברכה̈ וינעשהא מן אלת̇רא אלי אלת̇רייא ותדרך אליסאר אלעצ̇ים ואלכ̇ביר אלג̇סים חתי יצ̇ירו אלאמם אלד̇י כאנו ילענוהא יתבארכו בהא ואלד̇י כאנו יסתכ̇דמונהא ואלד̇י כאנו יעיירונהא יתסאמחונהא מא סלף מנהם.

וקד ועד סב׳ בג̇מיע ד̇אלך ובמא הו אופא מנה ואבלג̇ עלי אן מואעידה̈ סב׳ כת̇יר מנהא מעלק בשרוט אלתובה̈ ותעג̇יל ד̇אלך ושי מן מואעידה̈ סב׳ חתם בצ̇הור הד̇י אלשכ̇ץ אלשריף ופרג̇ אלאמה̈ עלי ידיה חתם ולו לם יתובו פג̇מיע מואעידה̈ סב׳ מן אלבלוא ואלשקא וג̇מיע מא תואעדהם בה כ̇אצה̈ פי אם בחקתי ופי והיה כי תבוא חל בהם ואפאהם תצ̇ארו לענה̈ פי אלשעוב וקסם[2] יקסמו בהם אלאמם ובייעו כאלעביד ואלאמא ובדדו פי אקטאר אלארץ̇ ומא כפא אלאמם בד̇אלך פיהם חתי יעיירונהם ויקולון שריעתהם קד נסכ̇ת ואבטלת. וסנד̇כר פי ד̇אלך מא אמכן באן אלתורייה̈ מא נסכ̇ת ולא תנסך̇ אבדא אן שא אללה תע׳ לא תבטל ולא תנסא מן אפואה אלאמה̈ מא דאמת אלסמאואת ואלארץ̇. וכד̇אלך אלאמה̈ לא תנפד ולא תביד ולא תפנא. פלאתי[3] בדלאיל ג̇מיע ד̇אלך אול פאול[4] בען אללה סב׳ ולו טלבנא נד̇כר ג̇מיע מא ג̇את בה אלאנביא עליהם אלסלאם פי ד̇אלך למא וסעתה אלאוראק לכנא נאתי במא אמכן אד̇ פיה אלכפאיה̈ למן אנצף ובעד וקבל פחאשא אללה תע׳ באן יד׳ ועידה יואפי אלאמה̈ ויבקא ועדה חלילה לאל מרשיע ושדי מעול. פאמא אלדליל פי צ̇הור אלמשיח ע״ת[5] וכ̇לאץ אלאמה̈ עלי ידיה ופי עצרה ופי ד̇אלך קאל אלכת׳ אראנו ולא עתה

[1] read ג̇מלה̈. [2] read וקסמא. [3] read פלנאתי. [4] perhaps אולא אולא.
[5] delete ע״ת.

אלכ̇ן ואלפסאד פמן קבל אלשריעה̈ ד̇אלך אלנבי ועמל בהא ואהתדא בהדאיתהא פקד נג̇ת נפסה מן צ̇למה̈ אלטביעה̈ ומא [1] תכ̇לף ענהא ועאנדהא ועצא ד̇אלך אלנבי וכד̇בה פקד צ̇לם נפסה ובים אלמציר כפאנא אללה ברחמתה.

פלמא כאן ד̇אלך כד̇אלך ותכ̇לץ מן נפוס אלבשר פי זמאן אלאנבייא עליהם אלסלאם מן תכ̇לץ ובקא מן בקא וקד כאן סבק מן אנעאם אלבארי סבחאנה ת̇ודה אנה קד ועד עלי אלסנתהם באקאמה̈ אלשכ̇ץ אלשריף פי אכ̇ר אלזמאן לכ̇לאץ באקי אלעאלם ונג̇אהם כמא נג̇א מן נג̇א מן אלאזמאן אלסאלפה̈ ואלדהור אלמתקדמה̈ פתתם חיניד̇ נעמתה ותשמל ברכתה סב׳ ותלחק אלעלה̈ במעלולהא כמי ידרך אלתלמיד̇ באסתאד̇ה פתנכשף חיניד̇ אלחכמה̈ אלד̇י כאנת מסתורה̈ פי אוקאת אולאיך אלאנביא אלמתקדמין ותצ̇הר אלעלום אלמכנונה̈ וישמל פצ̇ל אלבארי סב׳ ואחסאנה עלי ג̇מיע אלברייה̈ מן כביר אלי סגיר [2] ואנת̇י וד̇כור. וכד̇אלך תשמל אלסלאמה̈ בין אלמכ̇לוקין ולא יבקא בינהם חסד ולא גבטה̈ ולא אד̇ייה̈ חתי לא יחתאג̇ן לחמל סלאח והו יד׳ איצ̇א לא יצ̇רב אלצ̇אלם באלסיף בל ידעו עלי אלצ̇אלמין פיבידהן ויחכם בין אלכ̇לק באלאלהאם מן אללה עז ות̇ל בגיר שהוד בל באלעדל ואלאנצאף ואלתאייד אלד̇י יאיידה באריה סב׳ ותשמל ברכתה אלעאלם באסרה חתי לא יבקא אחד מן אהל עצרה מחתאג̇ אלי תעלים מערפת [3] אללה סב׳ ממא יפידהם אללה אלעלים באסרהא ויפיץ̇ עליהם אלברכאת אלכאמלה̈ ואלנעם אלשאמלה̈ ואלכ̇יראת אלמתואתראת אלדאימה̈ ויפיץ̇ אללה סב׳ אלוחי עלי אול עצרה צגירהם וכבירהם. פטובא וטובא למן אלחקה ועאינת ועלי אן קד ועד אללה סב׳ באנה יחיי עליה ידיה אלמותא פיעאינוה וישאהדוה פמן מנהם וקד הו מומן קרת עינה ומן כאן מכד̇ב בה סכ̇נת עינה וימכנה אללה תע׳ בפעל אלמעג̇זאת אלכבאר לם יאתי מת̇לה נבי קבלה חתי יאול אלאמרי בכון אלסלאמה̈ איצ̇א בין אלחיואן אלמפתרס וגיר אלמפתרס ויכ̇תלט אלבעץ̇ באלבעץ̇ ולא יבקא פי וקתה שר בתה̈ בין אלחיואן ואלנאס ותבטל אלחרוב ואלשרור בקדרה̈ אללה אלואחד אלקאהר. וסנאתי בדלאיל עלי מא ד̇כרנא מן אלתורייה̈ אלמקדסה̈ ואקול אלאנביא ג̇מיעהם עליהם אשרף אלסלאם ממא

---

[1] read ומן. [2] read צגיר. [3] read מערפה̈.

ע״ם הבוטחים ביי׳ כהר ציון לא ימוט לעולם ישב. תם אלפצל אלה׳ בעון אללה סב יתלוה

אלפצל אלסאדס

פי דכר פצ̇איל אלמשיח מהרה יגלה ואלישועה עג̇ל אללה בד̇אלך ושישא ברחמתה. אעלם יא אכ̇י ופקנא אללה ואיאך אלי רצ̇אה אן הד̇א אלפצל שריף אלמקדאר ומערפתה מן אג̇ל אלעלום וד̇אלך נריד אן נד̇כר טרפא מן פצ̇ילה̈ אלמשיח ומא קד כ̇צה אללה בה מן אלפצ̇איל עלי מן תקדמה מן אלאנביא אלסאבקין. אעלם באן קד כאלמנא פי אול אלכתאב בד̇כר ג̇וד אללה סב׳ ואנעאמה עלי אלעקל אלאול באבדאעה איאה כאמלא תאמא עלי אופא נאיה̈ ואכ̇לג̇ נהאיה̈ פצ̇אר ג̇נב אלאג̇נאס וענצר אלענאצר פהו עקל ועאקל ומעקול. פאמא עקל למא אנעקלת פיה ג̇מיע אלאשיא אלד̇י אפאדה תיאהא [1] מבדעה ג̇ל ג̇לאלה ועאקל למא עקל ד̇אתה ונזה מבדעה ען ג̇מיע אלצפאת אלד̇י ראהא פי ד̇אתה ומעקול מן סואה וממן דונה פי אלרתבה̈ והי אלנפס אלכלייה̈ אלתי פאצ̇ת מנה ואנבעת̇ת ענה. פלמא סלבה אלתשבה בה ואללחוק בה אפאצ̇ה מן ג̇ודהא אלד̇י אכתסבת מנה פיצ̇א אכ̇ר פכאן ד̇אלך אלפיץ̇ אלד̇י אפאצ̇תה הי נאקץ ען דרג̇אתהא לבעד נסבתה מן אלאבדאע אלאול כנסבה̈ אלת̇לאת̇ה̈ מן אלואחד. וכד̇אלך באקי אלרתב אלד̇י אן אנתהא אלשי אלי אלפלך ובעדה עאלם אלטביעה̈ ומא תכון פיה בקדרה̈ אלעזיז אלחכים מן מעאדן ונבאת וחיואן אלי אן כאן אלאנסאן אכ̇ר אלעמל פאות̇בת חכמת [2] אלבארי סב׳ כ̇לאץ נפוס אלבשר מן צ̇לם עאלם אלכון ואלפסאד פכאן מן מוג̇ב חכמתה תקדסת אסמאיה אן רחמתה עטפת עליהם פסרא מן עאלם אלקדס אלד̇י הו עאלם אלנפס אלכלייה̈ ממא אכתסבת מן פיץ̇ עלתהא אלמקדסה̈ אלתי הי אלעקל אלכלי ממא אפאדה איאהא מבדעה ג̇ל ג̇לאלה שכ̇ץ [3] מן שכ̇ץ אלבשר קד תצפת רוחה מן כדר עאלם אלטביעה̈ וארתאץ̇ באלעלום אלשריפה̈ ואלאעמאל אלזכייה̈ פסרת אליה תלך אלקווה̈ אלקדסייה̈ ואתחדת̇ בה פצאר נבי [4] נאטקא יצל אליה אלוחי ויטרקה מן קבל אלכ̇אלק סב׳ פינביה באלאשיא קבל כונהא וימכנה מן פעל אלמעג̇זאת וכ̇רק אלעואיק וקבל אלאעיאן כל ד̇אלך סבבא להדאיה̈ אלעבאד ונג̇אתהם מן עאלם

[1] read איאהא. [2] read חכמה̈. [3] read שכ̇צא. [4] read נביא.

יא אכ̇י מקבול ענד אללה אכ̇תר מני לא מחאלה̈ פאסתחסן אלעאבד. אלת̇אני מנה ד̇אלך ועאהדה ליסלך̇ פי טריקתה. וקיל ולמא תופי אלאסכנדר ג̇על ג̇סמה פי תאבות וחצ̇ר ענדהא י׳ מן אלחכמא תכלם כל ואחד מנהם בכלמה̈ פקאל אלאול אייה אלסאעי אלמנתצב ג̇מעת מכאנך ענד אלאחתיאג̇ וודעך̇ ענד אלאחתיאג̇ פלאך ראבה̈ יעצ̇דך ולא חיר ינקד̇ך. וקאל אלת̇אני הד̇י אלאסכנדר קד תצ̇הת זהרת[1] בהג̇תה כמא תצ̇ח שעאע אלשמס זהר אלנבאת. וקאל אלג׳ הד̇י אלאסכנדר ד̇ו אלאסראר אצבח אליום אסירא. וקאל אלראבע אנצ̇רו אלי אלחלם אלנאים כיף אנקצ̇א ואלי אלג̇מאם כיף אנג̇לא. וקאל אלכ̇אמס קד באן הד̇י אלשכ̇ץ יסאל עמא קבלה ולא יסאל עמא בעדה. וקאל אלסאדס ורד עלינא הד̇י אלג̇סד נאטקא וצדר עננא צאמתא. וקאל אלסאבע מא כאן אמן הד̇י אלגסד למא יסתקנה. וקאל אלח׳ מא ארג̇בנא פי מא פארקת ואג̇פלנא עמא עאינת. וקאל אלט׳ מא אבעד שבה מכאנך̇ אלד̇י אנת פיהא אליום מן מכאנך אלד̇י כנת פיה באלאמס. וקאל אלעאשר לא יקצ̇י הד̇י אלג̇סד המתה מן אלדניא חתי קצ̇ת אלדניא המתה מנה. וקאל ראוי אכ̇ר אן ו׳ חכמא חצ̇רו איצ̇א ענד תאבותה פקאל אלאול כ̇רג̇נא אלי אלדניא ג̇אהלין פאקמנא פיהא ג̇אפלין ופארקנאהא כארהין. וקאל אלב׳ הד̇א אלאסכנדר טוא אלדניא אלעריצ̇ה פטוא מנהא פי ד̇ראעין. וקאל אלג׳ קד כנת לנא ואעצ̇א ומא ועצ̇תנא במועצ̇ה אועט̇ מן ופאתך. וקאל אלד׳ כאנת חיאתה ללה וכאנת ופאתה לנפסה. וקאל אלה׳ מא יסאפר אלאסכנדר ספר[2] בלא עון ולא אלה סוא ספרה הד̇י. וקאל ו׳[3] הד̇א אלאסכנדר כאן יחכם עלי אלרעייה̈ פצארת תחכם עליה. וקאל אלז׳ רב האיב לך כאן ינתאבך מן וראך פהו אליום לא יכ̇אפך בחצ̇רתך. וקאל אלח׳ רב חריץ עלי סכונך אן לא תסכן והו אליום חריץ על כלאמך אד̇ לא תתכלם. וקאל אלט׳ כם אמאת הד̇י אלנפס התי לא ימות וקד מאת. וקאל אלעאשר וכאן צאחב כ̇זאנתה כנת אמרתני אן לא אתבאעד ענך̇ ואליום לא אקדר עלי אלדנו מנך. וקיל סאל בעץ̇ אלעלמא והו כ̇ארג̇ מן בעץ̇ אלמדן אלכבאר פקיל לה כיף ראית אהל אלמדינה̈ אלעצ̇ימה̈ פקאל ראית אשבאה חאילה̈ ואעראץ̇ זאילה̈. פאנצ̇ר יא אכ̇י מא אחסן תקוא אללה ואלכ̇צ̇וע בין ידיה ואלתוכל עליה סב׳ אן יג̇עלנא מן אלמסתבנין אליה ואלמתוכלין עליה בקול ולייה

[1] read זהרה̈. [2] read ספרא. [3] read וקאל אלו׳.

פאד̇י פלג̇תהם בד̇אלך חאג̇ג̇תני פי תכ̇דיב אלאנביא ואן אללה סב׳ מא אוחא אלי אלבשר פאחאג̇ג̇ עליהא באלחג̇ג̇ אלעקליה̈ בכון אלנבוה̈ חתמא מקצ̇ייא ואמרא צ̇רורייא עלי מא סנד̇כר ד̇אלך פי פצל ד̇כר אלמשיח פי אלפצל אלתאלי להד̇י אלפצל אן שא אללה. פיסקט מא ידחא מן אלבאטל ואלתמויה̈ ואלמחל ענד אסתמאעהא ד̇אלך פתקאבלני חיניד̇ פי תבטיל כון אלת̇ואב ואלעקאב ודאר אלאכ̇רה̈ ותקול לי מא ת̇ם אלא הד̇ה אלדניא חסב פמן עמל פיהא כ̇יר לעלה̈ ילקא מנהא פיהא שייא יד̇כר בה בעד ופאתה וכד̇אלך מן פעל שרא פאחתאג̇ עליהא באלחג̇ג̇ אלעקלייה̈ ואלשרעייה̈ פי תצחיח דאר אלאכ̇רה̈ ותחקיק אלת̇ואב ואלעקאב פיהא בחג̇ג̇ לא ישובהא כדר ולא ידאכ̇להא כ̇לל כמא סנד̇כר טרפא מן ד̇אלך פי פצל ד̇כר אלאכ̇רה̈ אלד̇י הו אכ̇ר פצל פי הד̇א אלכתאב פחיניד̇ תנקאד אליי ותטיע אמרי כמא ינקאד אלג̇מל ואלכביר [1] מע אלצבי אלסניר [2] פתוג̇דני חיניד̇ אני אשרף אהל דהרי ואפכ̇ר אבנא עצרי ואג̇ל אבנא ג̇נסי פאן צאדקתהא ואסתחסנת מקאלהא דכ̇ל עליי אלעכס באלכבר ואלסהו ואלכ̇ילא ואלא פקד נג̇ות מן אלחמק ואסתאנסת באלצדק ואסתאנסת באלצדק ואסתכנאת [3] באלעט̇מה̈ ואלט̇פר במא יג̇ניני ען מכאידתהא ואסתמסכת באלערוה̈ אלות̇קא בקדרה̈ אללה תב׳ ותע׳ מולאנא ונעם אלוכיל. וכד̇אלך אלצאלחין מנהם אותאד בהם נבט̇ה̈ ואדעא אלי אללה סב׳ אן יחשרני פי ג̇מלתהם ואלטאלחין אדעו להם אלא [4] אללה אן יג̇פר להם ואן יהדיהם אני מא לקית אחדא מנהם שיכ̇א כאן אם צבייא צאלחא כאן אם טאלחא אלא ואעתקדת אנה עבד אללה באפצ̇ל מני קאל לה וכיף ד̇אלך קאל אמא אלשיך̇ אלכביר פאפצ̇ל מני לאנה צלח קבל אצלי וצאם חבא קבל אן אכ̇לק ועאשר אלאכ̇יאר אלמתקדמין קבלי ואכתסב אלעקל באלתג̇אריב קבלי פהו לא שך אפצ̇ל מני. ואמא אלצבי אלצג̇יר פלאן ד̇נובי אכת̇ר ד̇נובה וסיאתי אכת̇ר מן סיאתה פאד̇א ערצ̇ת מעה פי אלחסאב יום אלקיאמה̈ כאן מיזאנה ארג̇ח מן מיזאני פהו לא שך אפצ̇ל מני. ואמא אלצאלח מנהם פלצלאחה ולעל נייתה אלי אללה אצלח מן נייתה ואעתקאדה אפצ̇ל מן אעתקאדי ואמא אלטאלח אלעאצי פהי האת מא אבין פצ̇ילתי עליה ומא אשהרהא לדיי וכד̇אלך אנה יעצי אללה ען סהו ואנא אעציה ען תעמד והו לם יעלם עצ̇ים מא יקדם עליה מן אלסיאת ואנא לא יעזב עליי שייא מן ד̇אלך פעד̇רה

---

[1] read אלכביר. [2] read אלצג̇יר. [3] read ואסתכנת. [4] read אלי.

ואחב אלאכ̇יאר ואדעו להם ואבג̇ץ̇ אלאשראר ואדעו עליהם. פהד̇ה סירתי מע אהל עצרי. פאכ̇בראני [1] בחאלך ובסירתך מע אהל עצרך. פקאל לה אלעאבד אלאכ̇ר אמא חאלתי וג̇סמי פכחאלתך סוא באלסוא ואמי סירתי מע אהל עצרי פעלי ג̇יר וצפת וד̇אלך אני אנפסהם מן נפסי במא אקדר עליה ולא אסתנצף מנהם מת̇ל מא אנצפהם בל אחסן אלי מן ח.מני [2] ואעפו עמן צ̇למני. ומן קרעני וסבני אחתמלתה לוג̇הין אמא אן יך' קו' באטלא פלא ג̇נאח עליי ואמא אן יך' מא קאלה צאדקא פלא ג̇נאח עליה ובעד ד̇אלך בעד סלאמתי מנהם ומן בג̇יהם וחסדהם ושרהם אנצרף מן ג̇האדהם אלאסגר [3] אלי ג̇האד נפסי אלחסייה̈ בטבעהא והואהא ושהואתהא וארא̇דתהא וארא̇הא אלפאסדה̈ ואעתראצ̇אתהא באלתמויהאת ואלמחאלאת אלתי תריד אן תסתג̇רקני בהא מת̇ל ד̇אלך אנת̇י תתשהא עלי אנואע אלמאכולאת פאד̇א טאועתהם צרת להא כאלעבד אלממלוך. וצאר בטני קבור לאלשהואת ומדפן ללחיואנאת פאן וג̇דת יומא ג̇דא ד̇אלך אלד̇י קד אלפתה מן וג̇ה חלאל תנאלתה ואלא אחתלת עליה בכם מן חילה̈ מן וג̇ה אלחרם תוקעני פי אבואב אלעקובאת ואלפצ̇יחה̈ והתף [4] אלסתר ענד אללה סב' וענד אלנאס בעד אלכ̇יאנה̈ ואלסרקה̈ ואללצוצייה̈ ואלג̇צ̇ב ואלכ̇דע ואלמכר וג̇יר ד̇אלך ממא ינאלה מן אעטא שהואתה וכאן כאלעבד להא. כד̇אלך אן טאועתהא פי באב שהות [5] אלנכאח נלת מנהא אכת̇ר מן ד̇אלך ואופא ממא כתבה אלבארי סב' פי מחכם מן עקובאת אלזנאה̈ עלא אכ̇תלאף טאבקאתהם ממא יטול שרחת. ואד̇א צאדמתהא באלחג̇ג̇ והלזהדייה̈ אלשרעייה̈ ואלעקלייה̈ פי צ̇בט ד̇אלך ורג̇בתהא פי אלמיל אלי אלקנאעה̈ ואסתעמאלהא וד̇כרתהא נקם מן אתבע שהותה אנהזמת חיניד̇ בין ידי ואקבלת עלי תהאג̇ג̇ני פי ד̇את אלכ̇אלק תב' ותע' ופי אלתעטיל בה פאוג̇רתהא אמור אלעאלם באסרה̈ אעלאה̈ ואספלה באנה לם יכ̇לק נפסה ואן ג̇ירה כ̇לקה ואבדעה מן אלעדם אלי אלוג̇וד וקהר אלעאלם באלמות ואג̇נא מן שא ואד̇ל מן שא פלו כאנו אלעאלם כ̇לקו נפוסהם לכאנו יכ̇תארו אלבקא ואלג̇נא ויפעלו לאנפסהם לכן ג̇ירהם אלד̇י כ̇לקהם פאחיאהם ואמאתהם ואג̇נאהם ואפקרהם ופעל בהם מא שא כיף שא.

---

[1] read פאכ̇ברני. [2] read חרמני. [3] read אלאצגר. [4] read והתך. [5] read שהוה̈

עלי ואחד מנכם וישקו ג̇ופה פאן וג̇דו פיה שייא כאנו ישקו אג̇ואף אלבאקין ואלא סייבו אלבאקין פאד̇י אנעמו לכם אכ̇רג̇תם אלקרעה̈ עלייא פאד̇י שקו בטני לם יג̇דו פיה שי [1] אטלקוכם פפעלו ד̇אלך פשקו ג̇וף אלסאיח ותכ̇לצו אלבאקין. פאנצ̇ר יא אכ̇י מרווה̈ הד̇י אלרג̇ל וחסן כ̇לקה וסמוחתה בנפסה להולאי אלד̇י לם יכונו יסתאהלו ד̇אלך מנה. וכד̇אלך חכי אן רג̇ל עאבד [2] אלתקא בצדיק לה עאבד בעד מדה̈ טוילה̈. פסאלה כיף חאלך סירתך [3] מע אהל עצרך פקאל לה אמא חאלתי פכמא תרא מצאלחתי לארבעת [4] אערא בין אצ̇לאעי מתצ̇אדדה̈ פאן האג̇ עליי ואחד מנהם אהלכני פאנא ד̇אימא מלאטף להם בתצליח אלמזאג̇ ותלטף אלג̇ד̇א אלי אן אמן מן שרהם. פאד̇א צלח אלחאל צרת פי מצאדמת [5] אלג̇ד̇א אן שבעת תכ̇מת ואן ג̇אעת אלמת. פאד̇י עדלת ד̇אלך צרת פי מקאסאת דכ̇ול אלכ̇לא ואלכ̇רוג̇ מנה ואלגסל ואלתנצ̇יף. ובעד ד̇אלך מן מקאסאת פצול אלזמאן מן חר את̇יר ובעד זמאן [6] כת̇יר וחואדת̇ה אלד̇י תטרח [7] פי אליל ואלנהאר ואמראצ̇ה ותקלבה באהלה מן חאל אלי חאל ולא ידום עלי חאלה̈ ואחדה̈ מע מא אקאסי מן אהל אלבני ואלחסד ואלכ̇דב ואלנמימה̈ ואלשרור ופסאד אלדין אן סמעו כ̇ירא כתמות [8] ואסמעו שרא אד̇אעוה ואן לם יסמעו כד̇בו וקד כל פני אלזמאן מבאשרתהם ומדאכ̇לתהם בגיר אכ̇תיאר וצאר מת̇לי מעהם כקול אלשאער. ומן עג̇ב אלדהר עלי אלמר אן ירא עדו לה מן מא מצאדקתה בד̇י פאן אחסנת אליהם כאפוני באלשר ואן לם יחסנו מנו עלי באלסלאמה̈ וצרת אתלאפהם כאלכ̇לק אלמרת̇ת̇ אלד̇י אד̇א רקעת מוצ̇ע [9] תהרא מנה מוצ̇ע אכ̇ר. וקד קאל אלשאער פי ד̇אלך תכלפני אלאיאם עשרת מן ארא עלאמאת אולאד אלזנא כלהי פיהי יכאפיני עלי אלאחסאן באלסו כלמא תלאפיתה לם יגני עני תלאפיהי הו אלכ̇לק אלמרת̇ות̇ יומא פהאנא מרקעה̈ טול אלזמאן וראפיהי באברה̈ לטיפן כלמא צח ג̇אנב מן אלג̇אנב אלב׳ תהרת כנאפיהי. פהד̇ה חאלתי ואמא סירתי מע אהל עצרי פאעאשרהם באלחק ואלאנצאף ואלעדל אחסן אלי מן אחסן אלי ואסי אלי מן אסי אליי ואכאפי אהל אלכ̇יר באלכ̇יר ואהל אלשר באלשר

[1] read שיא. [2] read רג̇לא עבידא. [3] read וסירתך. [4] read לארבעה̈. [5] read מצאדמה̈. [6] read ברד. [7] read אלד̇י לא תטרח. [8] read בתמוה. [9] read מוצ̇עא.

כל טבקה̈ אלי טבקתהא אללאיקה̈ בהא פכל ואחד מן אלצ̇יפאן קד לחק בטבקתה ואבנא ג̇נסה פהכ̇דא יא אכ̇י מת̇אל אהל אלדניא אד̇י חל אלמות בסאחתהם ואנתקלו מנהא לחק כל ואחד מנהא באבנא ג̇נסה ואהל טבקתה אלאכ̇יאר אלי אלאכ̇יאר ואלאשראר אלי אלאשראר וקד נטקת כד̇אלך אלכ̇תב בקו׳ והיתה נפש ארוני צרורה בצרור החיים יעני אלאחיא אלד̇י הם בג̇ואר רבהם ולא ימותו. וקאל ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף חקלע אי מע אלטאלחין אלד̇ין הם פי אלחיאה̈ מעד̇בין לא יקדרון אלצעוד אלי אולאיך פיכונו כ̇ן ג̇מלתהם ולא יטיקון אלעודה̈ אלי דאר אלדניא פיעמלון צלאחא וקד אמרה אלאנבייא בבעצ̇הם [1] ובחב אולאיך פאמא בבג̇ץ̇ בקו׳ הלא משנאיך יי׳ אשנא וקאלו אלחכ׳ הוי מתחמם כנגד אורן של חכמ׳ והוי זהיר מנחלתן שמא תכוה שנשיכתן נשיכת נחש ולחישתן לחישת שרף ועקיצתן עקיצת עקרב וכל דבריהם כנחלי אש וג̇יה [2] אלחכמ׳ אלי אן קאלו אין טובה באה לעולם אלא בשבילן ואין רעה באה אלא בשבילן פהלם בנא יא אכ̇י אלי אלכ̇יר ואהלה ואלצאלחין ואחבאב אללה תע׳ לנקתדי בסירתהם ונסלך בטרקאתהם ונכון מן ג̇מלתהם ונחשר פי זמרתהם בלגנא אללה ואיאך אפצ̇ל אלדרג̇את ואנאלנא ואיאך אופר אלסעאדאת במנה וכרמה ולטפה.

וקד כאן תקדם לנא פי באב אלזהד בעץ̇ חכאיאת מן אלאכ̇לאק אלחסנה̈ ואצחאב אלתואצ̇ע ללה סב׳ ונזיד נד̇כר חכאיתין לבעץ̇ אלפצ̇לא פאחדהמא אנה ד̇כר אן רג̇ל סאיח [3] עלי סאחל אלבחר ואד̇ בקום גואצין קד כ̇רג̇ו בשי מן אללולו פסאלהם אן יואסוה בשי מן אללולו לאולאד תחת ידיה פאלח עליהם ולו בשי יסיר פמא פעלו בינאהם פי אלכלאם ואד̇ בקטאע אלטריק כ̇רג̇ו עליהם פענד נצ̇ר אלגואצין אלי אלקטאע מן בעיד אבתלעו ג̇מיע מא כאן מעהם מן אללולו סלמא ואפוהם אלקטאע סאלוהם תסלים אללולו אג̇חדו אן מא מעהם שי פעזמו עלי שק בטונהם ליפתשוהא ויאכ̇ד̇ו מא יג̇דונה פיהא פלמא ראא ד̇אלך אלרג̇ל אלסאיח אן אד̇י אשקת בטון אלגואצין ולקי פיהא אללולו אן בטנה ישק בעדהם פקאל ללגואצין פי אלסר מן אלקטאע הלם אפידכם ואכ̇לצכם ברוחי וד̇אלך אנכם תתקדמון אלקטאע ותתצ̇רעון אליהם באן לא יקתלונכם דפעה̈ ואחדה̈ בל יצ̇רבו אלקרעה̈

---

[1] read בבג̇ץ̇ בעצ̇הם. [2] read וג̇הו. [3] read רג̇לא סאיחא.

יי אם אחפוץ במות הרשע וכת׳ לא המתים יהללו יה אלא הכת׳ מדבר ברשעים שהם נקראים מתים בחייהם והם נחשבים כבהמות שנ׳ ואדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו. וקאל שאער אלערב פי ד̇אלך ופי אלג̇הל קבל אלמות מות לאהלה פאג̇סאמהם קבל אלקבור קבור. ואן אמר לא יחיי באלעלם מ̇ית פליס לה קבל אלנשור נשור. וכך הצדיקים אפילו במיתתן נקראים חיים שנ׳ והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים יעני ד̇אר אלאכ̇רה̈ אלתי הי ד̇אר אלחיאה̈ אלדאימה̈ כקו׳ ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. וקאל הולך בדרך תמים הוא ישרתני. וקו׳ מי יגור באהלך. וקו׳ הולך תמים ופועל צדק. וקאל מי יעלה בהר יי ומי יקום במקום קדשו. ומות אלצאלח לה כאלערס ומן פצ̇ילת [1] אלמות יא אכ̇י אנה מנזלה̈ מן מנאזל אלאכ̇רה̈ ואנה סבב אלנקלה̈ מן ד̇אר אלאראר אלי ד̇אר אלאכ̇יאר ומן ד̇אר אלפנא אלי ד̇אר אלבקא. פלולאה מא כאן ללאנביא ואלאתקיא ואלעבאד ואלצאלחין טריקא אלי אלג̇נה̈ ד̇אר אלת̇ואב ולא ללכאפרין ואלטאלחין טריקא אלי ג̇הנם ד̇אר אלעקאב ולולאה למא אתסעת אלארץ̇ בסכאנהא ואהלהא ולתראכמו אלנאס עלי בעצ̇הם בעץ̇ ומא כאן יערף אהל אלאג̇יאל אלמתקדמה̈ מן אלצאלחין אלמאצ̇ין ולא יקתדא בסיירהם ולאד̇ן כפרו אלנאס בכ̇אלקהם ואדעו אלרבוביה̈ פקד צח אן אלמות חכמה̈ אלאהותיה̈ סאוא אלכ̇אלק סב׳ בין ג̇מיע אלכ̇לאיק צג̇ירהם וכבירהם ונבייהם ותקייהם וכאפרהם ומטיעהם פאד̇א קיל מא אלסבב פי ד̇אלך ואלאן פצ̇ילה̈ אלעאלם עלי אלג̇אהל פי ד̇אלך ואלפאצ̇ל עלי אלמפצ̇ול פלאלכביין [2] פי ד̇אלך טרפה̈ ונצ̇רב פיה מת̇ל צ̇אהר [3] ועלי אן עאד לד̇אלך אסראר שריפה̈ ומעאני לטיפה̈ טריפה̈ לא יחתמל אלכתאב איצ̇אחהא פיה ונקול אן אלמת̇ל פי ד̇אלך אן מלך [4] עמל צ̇יאפה̈ לקום מן אהל בעץ̇ אלאקאלים פיהם עאלי ודאני ורפיע ווציע פלמא וצלו אלי מאינתה [5] דכ̇ל אלג̇מיע מנהם מן באב אלמדינה̈ פענד דכ̇ולהם מן באב ואחד מצ̇ו רסל אלמלך בכל ואחד מנהם אלי מנזלה קד אהלת מן אסתחק אן יד̇ מנהם בקרב אלמלך כאן בקרבה ומן אסתחק אן יד̇ בעידא מנה כאן באלאבעד ומן ג̇אנס אלאמרא כאן מנהם עלי אכ̇תלאף תאשייה אלמלך. וכ̇ד̇אלך אלסקט מנהם כאלמשאעליין וסאסה̈ אלדואב ואהל

---

[1] read פצ̇ילה̈. [2] read פלאולאיך נביין. [3] read מת̇לא ט̇אהרא. [4] read מלכא. [5] read מדינתה.

ותורה צוה. וכד̇אלך נצ̇ם חג̇ארה̈ אלג̇והר אלד̇י פי צדר כהן גדול י״ב חג̇רא מן י״ב לה̇ מנקוש פיהא אסמא י״ב סבט ואלת̇יאב אלד̇י ילבסהא אלד̇י אמר אללה̈ בעמלהא לה כקו׳ ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפוד ומעיל וכתנת תשבץ מצנפת ואבנט. וכד̇אלך עדד איאם אלמועדים י״ט והי שבת וראש השנה וכפור ושמונת ימי החג ושבעת ימי הפסח ויום הכפורים [1] וכד̇אלך אברהם יצ׳ ויע׳ פי אלתורה̈ בעדדהא פי פואסיק מערופה̈. וכד̇אלך פי אלצלאה̈ י״ט אסמא תפלה תחנה רנה ארישה גישה דרישה בקשה רחישה פגיעה קריאה שיחה עמידה [2] צעקה זעקה אמירה [3] כריעה השתחוייה שועה וידוי פרישה פד̇אלך בעדדהא. וקד קאל אלכתאב יצב גבולות עמים למספר בני ישראל יעני י״ב שבט וארבע אמהות ושלשה אבות. וקד ד̇כר ען אסם חוה אלד̇י הי אם כל חי ומנהא ג̇מיע אלבשר מחתוי פי אלעדד עלי י״ט ח׳ ו׳ ה׳ פד̇אלך י״ט. פאתקן אלבארי סבי ג̇מיע אלאשיא בעדדהא פהו אחק אן יעבד מן דונהא אד̇ הו סבהא [4] מלך אלכל וקאהר אלכל וכ̇אלק אלכל וראזק אלכל ומדבר אלכל ואלכל לה שאהד בד̇אלך ממא נאג̇אה בעץ̇ אלצאלחין וקאל הכל לך והכל מאתך והכל ברשותך והכל קנינך והכל מעשה ידיך והכל עדיך לא אלאה אלא הו אעבדה ואשכרה ואתוכל עליה ואפוץ̇ אמרי אליה אנה ג̇ואד רחום. תד̇כר מן פצ̇ילה̈ אלמות מא אמכן ליכון תד̇כארא לנא אד̇ הו אלבאב אלי דאר אלת̇ואב.

אעלם יא אכ̇י איידך אללה ואיאנא ברוח מנה אן אלמות הו מפארקת [5] אלנפס מן אלג̇סד ותרכהא אסתעמאל אלג̇וארח ואלחואס. אעלם יא אכ̇י אן אלמות מותאן מות טביעי נפסאני והו אלמקצ̇י עלי אלבשר ג̇מיע מן צאלח וטאלח ועאמי וכ̇אצי ונבי ותקי כקו׳ כאשר לכל מקרה אחד לצדיק ולרשע לטוב ולטהור ולטמא ולזובח ולאשר אינו זובח כטוב כחוטא הנשבע כאשר שבוע ירא ולא פצ̇איל [6] שתי סנד̇כר מא אמכן. ואלמות אלב׳ מות נפסאני והו אלג̇הל באללה ובשריעתה ובאהלה נכ״ד באללה פהם אמות [7] באלחקיקה̈ ואן כאנת אג̇סאמהם מתחרכה̈ חסאסה̈ פאנפסהם מט̇למה̈ כדרה̈ מייתה̈ באלג̇האלה̈ אלמתראכמה̈. וקד נטק אלכתאב בד̇אלך כקו׳ אלחכ׳ הרשעים מתים בחייהם שנ׳ חי אני · נאם

---

[1] read הבכורים. [2] read אמירה. [3] read עמידה. [4] read סבחאנה.
[5] read מפארקה̈. [6] read ואלפצ̇איל. [7] read אלמית.

חתי איצ̇א אן מן טנא מן אבאינא פי אלדהור אלסאלפה̈ עמלו צורה̈ זחל ועבדוה וכאנו
יחמלו מעהם תמת̇אלה̈ ד̇אלך למא עלמו אנה מוכל בתדבירהם אד̇ לכל אמה̈
מדבר וכלה אלבארי סב׳ בהא כמא אכבה אלאנביא ען ד̇אלך פי קו׳ שר מלכות
יון שר מלכות פרס וקאל השר הגדול העומד על בני עמיך פכנת ענהא.
פאלמלאיכה̈ אלתי הי ארואחהם אלמחרכה̈ להא אלסאירה̈ בהא חית̇ מא אמרהא
כ̇אלקהא סבחאנה פכאנו יחמלו מעהם תמאת̇יל ד̇אלך כמא ובכ̇הם אלנבי
וקאל ונשאתם את כיון צלמיכם ואת כוכב אלהיכם ואסם אלזחל באליונאנייה
כיואן. פמא אעג̇ב יא אכ̇י מסירהא אלד̇י סיירהא אלכ̇אלק סב׳ מן אלמגרב אלי
אלמשרק ופלך אלברוג̇ קהרהא מן אלמשרק אלי אלמגרב וביאן ד̇אלך אד̇י כאנה [1]
אלשמס או אלקמר פי אכ̇ר ברג̇ אלחמל אלי אלת̇ור ואלחמל הו אלגארב פהי
סאירה̈ באלעין ואלחס מן אלברג̇ אלגארב אלי אלברג̇ אלד̇י לם עאד יגרב פצח
אן מסירהא מן אלמגרב אלי אלמשרק ומסיר אלכואכב בצ̇ד ד̇אלך מן אלמשרק
אלי אלמגרב פשבהוה בטאחונה̈ תדור עלי אלימין ונמלה [2] פוקהא תדור עלי
אלשמאל פתלך פי מסירהא ת̇אבתה̈ ותלך̇ פי מסירהא ת̇אבתה̈ פסב׳ מדברהא
ומסיירהא כ̇אלק אלשי וצ̇דה לאלדלאלה̈ עלי וחדאנייתה ועלי אן ליס לה נד ולא
צ̇ד. פצח אנהא תג̇לב לאחד מנפעה באכ̇תיארהא ולא תרפע ענה צ̇רר אלא
באד̇ן כ̇אלקהא ותקדירה וטאעתהא לה ואנקיאדהא לאמרה ותקדיסהא
לה ותסביחהא לה מתוג̇הה̈ באג̇מאעהא אליה סאג̇דה̈ ראכעה̈
באג̇לאלה.

וקד שרחו כת̇ירא מן מא פי אלעאלם ז׳ וי״ב באיזאהא פמן ד̇אלך פי
אלאנסאן והו עאלם סג̇יר [3] ז׳ חואס וי״ב נקבא עלי מא ביינא פי אלפצל אלב׳
מן הד̇י אלכתאב וכד̇אלך פי אלזמאן ז׳ איאם וי״ב סאעה̈ פי אלליל וי״ב שהרא
לאלסנה̈. וכד̇אלך בעדדהא כלהא אלתפלח י״ח ג̇יר אלאוולה̈ פאן הי אלאם.
וכד̇אלך אלתורה̈ ז׳ כלמאת אוולהא ואכ̇רהא י״ב והם בראשית ולכל היד החזקה.
וכד̇אלך אכ̇ראג̇הא ואעאדתהא הו אלארון בקראה̈ פצלין ז׳ וי״ב והמא ויהי בנסע
הארון ובנוחה יאמר שובה. וכד̇אלך אוול אלשירה אלד̇י אפתתח בהא אלסייד
אלמניר מוסי כלים אללה ע״ם ז׳ וי״ב האזינו יערף. וכד̇אלך אוול ואת הברכה

---

[1] read כאנת. [2] read וג̇מלה. [3] read צג̇יר.

ואלעקאב אלד̇י ג̇הלו אלעאלם מערפתהמא באתצאפהא מן אתצאפה. פאמא אלת̇ואב פלוחו בה וקאלו חרחה לכם יראי [1] שמש צדקה ומרפא בכנפיה וקאלו והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי הכוכבים [2] לעולם ועד. ואמא אלעקאב פלוחו איצ̇א בה ען שעאעתהא ואלסאום ואלחאדת̇ מנהא בקו' כי הנה יום בא בוער כתנור והיו כל זד וכל עושה רשעה קש ולהט. וקאל מזי רעב ולחומי רשף וג'. וכ̇דאלך באקי אלכואכב להא רוחאנייאת ולטאיף תסרי פי אלעאלם באד̇ן כ̇אלקהא ומדברהא סב' תוצל מא אמרת אלי מן שא מן כ̇לקה פי אוקאת מעלומה̈ ומואליד מוקתה̈ לא יקדרהא סואה ג̇ל ת̇נאה פהי באג̇מעהא לא תקדר תכ̇אלף אמרה ולא נהיה ופי מא קד קדרה לה ומכנהא מנהא וסלטהא עליה. מת̇אל ד̇אלך אן אלקמר לא יקדר עלי חרארת [3] אלשמס וטבעהא ופעלהא וכ̇דאלך לא תקדר עלי ברודה̈ אלקמר וטבעהא ופעלהא ובאקי אלכואכב כד̇אלך חתי אן אלכ̇אלק סב' קדר לכל ואחד מנהא מסיר [4] גיר מסיר אלאכ̇ר מן וקת כ̇אלקהם אלי אן ינקצ̇י אלעאלם. וד̇אלך אנה סב' ג̇על מסיר אלקמר והו אקרבהא אלי אלארץ̇ יקטע אלפלך ג̇מיעה פי שהר ואלזחל והו אעלאהא יקטע אלפלך פי ל' סנה̈ ואלשמס והו אוסטהא תקטע אלפלך פי סנה̈ ובאקי משי אלכואכב מכ̇תלף אלמקדאר למא קדרה אללה סב' וארادתה ולא ישארכה אחד סי עאלמה ולא יסאל ען מא יפעל סב' בקו' ומי יאמר לו מה תעשה בל קד שהד לנא עלי חכמתה ונאפד̇ קדרתה ואתצלת לנא אלכ̇יראת אלכליה̈ מן אחסאנה וערפנא מן ד̇אלך אלמסיר אלשהור ואלסנין ואלקראנאת חית̇ מא בלג̇ עלמנא ואנתהא אליה פהמנא ואלד̇י נבי אצ̇עאף ד̇אלך אטוארא. פסב' מן הד̇ה אלכ̇לקה̈ כ̇לקתה והד̇ה אלקדרה̈ קדרתה ואלכל עאג̇ז ען כנה מערפתה כמא קאל בעץ̇ אלעלמא סב' [5] אד̇י הם אלוהם באלערוג̇ אלי מעראג̇ כבריאה צ̇רב צארק אלעג̇ז מן דונה וראיה [6] פאלכל מן ד̇כרה מסיין ומן פיץ̇ נורה קאבסין. וכ̇דאלך יא אכ̇י אנתר מן אלאמם אלסאלפה̈ באפעאל אלכואכב יתאת̇ירהא פעבדוהא ובכ̇רו להא ולם יעלמו אנהא לא תסאעדהם עלי מראדהם ולא תוצל אליהם אלא מא קדרה להם עלי אידיהם וקאד נהאנא אללה סב' ען ג̇מיע ד̇אלך פי מט̇ע כת̇ירה̈ נתרך שרחהא לשהרתהא

---

[1] between יראי and שמש insert שמי. [2] read ומצדיקי הרבים ככוכבים. [3] read חרארה̈. [4] read מסירא. [5] delete סב'. [6] read ווראיה.

אלכון ואלפסאד פאחרי ואג̇דר הד̇ה אלאפלאך אלעאלם ואלכואכב אלתי הי פי עלם אלפוקאני אלנבי אלכ̇פיף אלג̇רמאני והו אעלא ואשרף מן הד̇י אלעאלם פהם סכאן סמאואתה יסבחון לה דאימא לא יפתרק מן עבאדתה טרפה̈ עין פמא אקל מן ד̇אלך ולא יעצון אמרה ולא יתחרכון אלא פי טאעתה ולא יתערון מן רסמה והלהם לה ובזרה פיהם וטבעהם עליה באלג̇בר וכמא ג̇ל ועז פי עאלם אלטביעה̈ כ̇לפא ואנביא ואתיא ואוליא ואתקיא פאחרי ואג̇דר פי ד̇אלך אלעאלם, אד̇ הו אקרב נסבה̈ אלי עאלם אלאבדאע ואסבק באלכון עלי הד̇י אלעאלם. פקד צח אנהם ג̇נוד אללה סב׳ וסכאן אטבאק סמאואתה וכ̇לפאיה עאלמה ומוכליה עלי אתקיאה בראיה טול אלזמאן פי אלליל ואלנהאר ללאצ̇אה̈ וסלטהם ולאהם באיצאל אלכ̇יראת אליהם. וקד נטק אלכתאב בד̇אלך אד̇ קאל ויאמר אלהים יהי מאורות ברקיע השמים וקאל והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים וקאל את השמש לממשלת ביום ואת הירח לממשלת בלילה [1] ואת הכוכבים וקאלו למשול ביום חתם קאטע וקאל פי אצלאחהם ללג̇לאת ואלפואכה וממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים. וכד̇אלך ממא אפאדהם כ̇אלקהם סב׳ ממא ינבת מנהא פי אלעאלם וכ̇אצה̈ אלשמס וחרארתהא אלד̇י הי סבב חיאת [2] אלעאלם באסרה מן מעאדן אלי נבאת וחיואן וכמנת מנהא אלנאר פי אלחג̇ר ואלשג̇ר ואלתראב ואלמא ונצ̇ג̇ת אלאת̇מאר ואזהרת אלאשג̇אר ותפג̇רת וסאלת אלאמטאר וג̇רת אלאנהאר בתקדיר אלעזיז אלג̇באר אלד̇י בזרה פיהא ואפאדהא וג̇עלהא פי וסט אלפלך כאלקלב פי אלג̇סד אלד̇י יפידה אלחרכה̈ ואלחיאה̈ כד̇אלך הי תפיד מן פוקהא מן אלכואכב ומן דונהא [3] אלנור אלבאהר ממא אפאדהא כ̇אלקהא ומנשיהא ג̇ל ג̇לאלה. וכד̇אלך כל מא פי אלארץ̇ קבל מן פיצ̇הא כל ג̇נס בחסב מא פי קותה מן אלמעאדן ואלנבאת ואלחיואן פהד̇י בעץ̇ אפעאלהא אלט̇אהרה̈ לאלחס. ואמא אפעאלהא אלמדרכה̈ באלקוה̈ אלבצרחה̈ [4] פאכת̇ר מן אן יסעהא אלכתאב תעלי אנהא לא תערא מא פוצ̇ה אליהא באריהא סב׳ תע׳ ולא תקדר תעטי מן לא יקדר לה עטייה̈ מן קבלהא לאנהא עבד מן עבאדה וכ̇ליפה̈ מן כ̇לאיפה̈ פי עאלמה. וממא ג̇את בה אלאנביא ע״ה פי וצפהא אנהם שבחו אלת̇אב

---

[1] read את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה. [2] read חיאה̈. [3] add מן. [4] read אלבצרייה̈.

ג̇לאלה תרתיב אלפלך ותרכיבה ומא פיה מן אלכואכב אלסיארה̈ ואלת̇אבתה̈ ואלמנקלבה̈ ואלבאנייה̈ ואלסעוד ואלנחוס ואלקטבין אלג̇נובי ואלשמאלי ואלעקדתין אלד̇ין המא אלראס ואלד̇נב ומא פי ד̇אלך מן חכמה̈ אלבארי סב׳ ועצ̇ם. וקד אמרנא סב׳ באלנצ̇ר אליה ואלתפכר פי כ̇לקתהא ועג̇יב אתקאנהא לתזדאד עצ̇מתה פי קלובנא והיבתה פי נפוסנא בקו׳ שאו מרום עיניכם וראו וקאל איצ̇א שאו אל השמ׳ עיניכם וקאל השמים מספרים כבוד אל. יום ליום יביע אומר וקאל לשמש שם אהל בהם והוא כחתן יוצא מחופתו. פלנד̇כר מן ד̇אלך טרפא ואחדא ליך׳ תד̇כארה̈ לג̇לאלה̈ צנעה̈ אלצאנע אלחכים ג̇ל ג̇לאלה.

אעלם יא אכ̇י איידך אללה ואיאנא ברוח מנה אן אצל ג̇מיע אלפלך ובנייתה ז׳ כואכב ויב׳ ברג̇ [1] זחל ואלמשתרי ואלמריך ואלשמס ואלזהרה̈ ועטארד ואלקמר חסב. ואלי״ב אלברג̇ אלחמל ואלת̇ור ואלג̇וזא ואלסרטאן ואלאסד ואלסנבלה̈ ואלמיזאן ואלעקרב ואלג̇די ואלדלו ואלחות חסב. ואנהא באג̇מעהא ג̇נוד אללה סב׳ וסכאן סמאואתה̈ ומלאיכתה אלמקרבין אלואסטה̈ בינה ובין כ̇לקה אלמוכלין בכ̇לאיקה אג̇מעין אלמוצלין אלברכאת ואלכ̇יראת ואלסעאדת אלי מן קדר סב׳ מן אלברייה̈. וכד̇אלך יוצלון אלעד̇אב ואלבוס ואלשקא ואלנקמה̈ אלי מן קדר אללה סב׳ ד̇אלך באלאסתחקאק. וקד נטקת אלאנבייא בד̇אלך אד̇ קאלת אשר חלק יי״ אלהיך אותם ובנזול אלברכאת מן אלסמא רוחאנייאתה ותאת̇יראתהא קאל יפתח יי״ לך את אוצרו הטוב. וקאל והיה ביום ההוא נאם יי״ אענה את השמים וכ̇תיר מת̇ל ד̇אלך יכנא בה ען ורוד אלכ̇יראת אלי אלבראיא מן אלאסמא. וכד̇אלך ורוד אלמצאיב מן אלסמא עלי מסתחקיהא חתי מחארבת [2] סיסרא. סבהא [3] אלי רוחאנייאת אלכואכב לקו׳ מן שמים נלחמו הכוכבים ממסילותם נלחמו עם סיסרא. וכד̇אלך עבאדתהא לכ̇אלקהא ותסביחהא לה דאימא פמן קו׳ הללו את יי״ מן השמים וקאל איצ̇א וצבא השמים לך משתחוים. וקאל ברכו את יי״ כל צבאיו. וקד צח אן אלכ̇לאיק ג̇מיעהא מן ת̇מאר ונבאת וחיואן צאמת ונאטק יסבחו בחמדה̈ לקו׳ יודוך יי״ כל מעשיך. וכד̇אלך קו׳ פי מזמור הללו את יי״ מן השמים מן אולה אלי אכ̇רה. פאד̇י ד̇אלך פי עאלם אלטביעה̈ עאל׳

[1] add ואלז׳ אלכואכב אל־. [2] read מחארבה̈. [3] read נסבהא.

אלבהאים וכד̇אלך מא אתאה אלבארי מן אלחכמה̈ ואלהנדסה [1] פי בנא אלקצור מן אלצכ̇ר אלמנחות ואללבן אלמצ̇רוב ואלנקש באלנקוש אלמכ̇תלפה̈ פי אלהיאכל באנואע אלאדהאן ואלמכ̇תלפין אלאלואן ואלמד̇אהב ותשכיל אלצוור ואלאשכאל וג̇רס אלבסאתין מן ג̇מיע אלאנואע ותרכיב נועין ליצ̇הר מנהמא סואהמא מן אלנבאת ואלחיואן ואג̇רא אלמא פי אלקנואת ואלנואעיר אלשאד̇ רואנאת ואלדואליב אלמכ̇תלפה̈ ותרכיב אלטואחן ואלחמאמאת וסואהא ובנאת [2] אלספן אלמחכמאת באלאלאת אלמתקנה̈ עלי אתקן נצ̇אם ויקטע בהא לג̇אג̇ אלבחאר ליצל בהא מקצודה בתופיק כ̇אלקה ובארייה והאדייה באלכואכב אלמנירה̈ ומסירה באלריאח אלמעתדלה̈ וצלוח אלבחאר ען אלהיג̇אן פיוצל אלי כל בלאד כצ̇איע ותחף [3] ליסת פיהא וכד̇אלך יג̇לב מנהא אלי סואה [4] ויג̇נין באלבחאר ליסתכ̇רג̇ מנהא אלדרר אלפאכ̇רה̈ ואלמרג̇אן וג̇יר ד̇אלך וירכב אלשבאך ואלמצאיד ליציד אלסמאך סג̇אר וכבאר [5] ליסתנפע בד̇אלך ויתג̇ד̇א מנה עלי אכ̇תלאף פנונה ואנואעה. וכד̇אלך מא ינפעה מן אסתכ̇ראג̇ אלזיבק ואלד̇הב ואלפצ̇ה̈ ואלנחאס ואלחדיד ואלרצאץ מן אלמעדן ואליואקית ואלג̇ואהר עלי אכ̇תלאף אנואעהא וסבך אלזג̇אג̇ מן אלרמל וצבגה אלואנא וצוורא מכ̇תלפה̈ ונצב אלפכ̇אך̇ ליציד אלסבאע ואלחיואנאת ואלטיור מן אלהוא ועצר אלאשג̇אר לאסתכ̇ראג̇ אלאדהאן וסואה ומא רזקה אללה עז וג̇ל מן אלמערפה̈ לאסתכ̇ראג̇ אלכ̇טוט וקראת אלכתב ונצ̇ם אלאשעאר ואלאדאב ואלתפאסיר ואנשא אלמכאתבאת ואלבלאג̇את וחפץ̇ אלתואריך לאלסנין לאלאנסאב ואלדול ואלקראנאת כמא אלבהאים ען מעזל מן הד̇ה אלכ̇צאל אלשריפה̈ באג̇מעהא ג̇יר מא לם נד̇כרה מן פצ̇איל אלאנסאן אלד̇י כ̇צה אללה עז וג̇ל בהא עלי סאיר אלמכ̇לוקין וערצ̇ה ללכלף ליכת̇רה בד̇אלך ולינפעה דניא ואכ̇רה̈. [6] וכד̇אלך פי אלאמהאת אלארבע אלתי הי אלתראב ואלמא ואלהוא ואלנאר ומא בזר סב׳ פיהא בחכמתה אלבאהרה̈ מן אלחרארה̈ ואלברודה̈ ואלרטובה̈ ואליבוסה̈ ואסתחאלת אטראף בעצ̇הא אלי בעץ̇ חתי תך מנהא מא קדרה סב׳ בחכמתה אלבאהרה̈ אלאלאהייה̈ אלד̇י יעג̇ז אלכ̇לק ען וצפהא. וען אדראך כנההא וכד̇אלך אד̇י תפכרת יא אכ̇י פי

---

[1] read חכמה̈ אלהנדסה̈. [2] read ובנאה̈. [3] read בצ̇איעא תחפא. [4] read סואהא. [5] read צג̇ארא וכבארא. [6] read באלדניא ואלאכ̇רה̈.

ומבאיעהם ותרכיבהם ואלואנהם וראאהם פי משארקה̈ אלארץ̇ ומג̇ארבהא מא לא יחצא עדדה וכת̇רה ולא יחיט בד̇אלך ג̇מיעא אלא כ̇אלק אלכ̇לאיק ובאריהא ומנשייהא ומדברהא וראזקהא וכאפלהא סב׳ ותע׳ עלווא כבירא.

וכד̇אלך יא אכ̇י אד̇י תפכרת ג̇לאלה̈ קדר אלאנסאן ומא אעטאה אללה תע׳ מן אלעקל ואלחכמה̈ ואלפטנה̈ ואלמערפה̈ וג̇ודה̈ אלראי וסאיר אלפצ̇איל אלד̇י אכ̇תצה אללה בהא עלי סאיר אלחיואן וג̇עלה מאמורא מנהייא מת̇אבא מעאקבא קאהרא לאלשהוה̈ אלמרכבה̈ פיה אלג̇אלבה̈ ללבהאים מא יד׳ ד̇אלך פי אלבהאים צאר יתג̇מל באלורע ויתצ̇אהר באלעפה̈ וינצ̇ר פי אלעלום אלדיניאת פי עבאדת [1] באריה סב׳ חק עבאדתה ויוחדה חק תוחידה וינזהה חק נזאהתה ויסלך פי אואמרה ונואהיה כמי יג̇ב ויקים אלחדוד אלנאמוסייה̈ פיסתחק בד̇אלך אלת̇ואב אלג̇סים ואלנעים אלמקים מא ל׳ס כד̇אלך פי אלבהאים ומא מנחה אללה מן אלתעלם לסאיר אלעלום ומואלע אלנג̇ום ואפואלהא ואחכאמהא וחואדת̇הא קאדם אלדהר חתי אנה קדר צורה̈ אלפלך ומקאדרה פי מקדאר צגיר וסאג לנפסה מראה̈ קריבה̈ פיהא אלברוג̇ בהיאתהא ואלנג̇ום עלי תצאוירהא מן אלג̇ארייה̈ ואלת̇אבתה̈ מקסומה̈ עלי מג̇ארייהא פיערף בהא חקאיק אלדקאיק ואלסעאדאת ואלאזמאן ואלמואלע [2] אלנג̇ום כאנהא פי אלנפס מערפתה באלמואליד ואסתכ̇ראג̇הא ואלחכומאת ואלחיארת̇ קבל כונהא ואלכסופאת חואל אלד..ל [3] ואכ̇תלאף אלממלך וחדות̇ אלחרוב ואלפתן ואלג̇וע ואלשבע וסאיר אחכאם אלנג̇ום עלי אכ̇תלאף פ. ונהא [4] עלי מרור אלזמאן ואלדהר מא לם יד׳ כד̇אלך פי אלבהאים.

וכד̇אלך מא אתאה אללה מן אלמערפה̈ באמור אלטב ואצלאח אלאדויה̈ ותרכיבהא מן אלעקאקיר אלמכ̇תלפה̈ אלמעדנייה̈ ואלנבאתייה̈ ואלחיואנייה̈ עלי אכ̇תלאף פנונהא ומנאפעהא לישפי בהא אלאנסאם ויזיל בהא אלאמראץ̇ וינפי בהא פצול אלאכל ען אלאבדאן אלנאס ואלחיואן ומא יפעלה מן אלקטע ללאעצ̇א ובטאל אלג̇ראחאת ותרכיב אלמראת אלמכ̇תלפאת וקדח אלעין וכחלהא באלכחאל אלמכ̇תלפה̈ וגיר ד̇אלך ממא יפעלה אלטבאעין [5] ואלג̇ראחיון מא לם יד׳ פי

---

[1] read עבאדה̈. [2] read ומואלע. [3] read אלדול. [4] read פנונהא. [5] read אלאטבא.

צ̇אדקה̈ לא מנהא. וקד קאל אלשאער פי ד̇אלך אן כנת תזעם אן אלנג̇ום תצ̇ר ותנפע מא תחתהא פלא תעתבר עלי מן קאל אנך באללה אשרכתהא. פג̇מיע יא אכ̇י מא תראה ממא אלעאלם פיה מן חיאה̈ ומות ופקר וג̇נא וצחה̈ וסקם פאן ד̇אלך באג̇מעה תקדיר אלבארי סב׳ פי ברייתה ג̇ארי בעדל לא ג̇ור פיה. וד̇אלך לאסראר שריפה̈ ומעאני לא יעלמהא אלא הו ומן אנעם עליה בעלמהא מן אנביאה ואוליאה ומן תורת̇ עלמהם ופקנא אללה ואיאך אלי אלכ̇יראת וארפע אלדרג̇את פי אלדארין ג̇מיע ברחמתה פסבחא׳ מן[1] ייסר לעבאדה אלטריק אלי אלאכ̇רה̈ אלתי הי אשרף אלמנאזל ואעלא אלרתב ואלחק אלבאקי ואלעטייה̈ אלדאימה̈ אלד̇י לא תסתרד ולא תצ̇מחל ולא תביד ולא תנתקל מן חאלה̈ אלי חאלה̈ כאלדניא אלתי קדר אללה להם פיהא ארזאקהם ואג̇להם פלו כאנת באקייה̈ דאימה̈ לדאמת ארזאקהם ועטאיאהם פסב׳ כ̇אלק אלכל וראזקהם וממיתהם ומחייהם אתוכל עליה ואפוץ̇ אמרי אליה אנה ג̇פור רחים. וכד̇אלך יא אכ̇י אלאעתבאר בג̇מיע מכ̇לוקאתה ואלתפכר פי דקיקהא וג̇לילהא וצג̇ירהא וכבירהא פאן חכמתה סב׳ זאהרה̈ קבאלה̈ אלנאצ̇רין אליהא ג̇יר כ̇אפייה̈ מנהם ולא מנסתרה̈ ענהם פהי מן אלמעאדן ותכוונהא ג̇ואהר מכ̇תלפה̈ מן יואקית מלוונה̈ אלי ד̇הב ופצ̇ה̈ וחדיד ונחאס ורצאץ̇ מן אלזיבק אלי אלאסרב ומן אלנפט אלי אלקאר ואלמלח ואלכ̇שב אלי מא סוי ד̇אלך מא לא יחתוי עלמה ולא עדדה אלא הו סב׳. וכד̇אלך חכמתה פי אלנבאת ואכ̇תלאף פנונהא ואשכאלהא ואוראקהא ואזהארהא ואת̇מארהא ואלואנה וארואחה ומנאפעה אלמכ̇תלפה̈ ומצ̇ארה[2] אלי אלסם ואלי אלתריאק מן אלארז̇ אלכביר אלי אלחשיש אלסג̇יר[3] אלמלאזק לת̇ה̈ אלארץ̇ מא לא יחצא מערפתה ועדדה וכת̇רה̈ אנואעה אלא הו עז וג̇ל. וכד̇אלך חכמתה ג̇ל פי אלחיואנאת ואכ̇תלאף תרכיב אעצ̇איהא ובניתהא ואלתהא וטבאיעהא ואג̇דייתהא ומנאפעהא ואנואעהא אלתראבייה̈ ואלמאייה̈ אלהואייה̈ ואלנארייה̈ עלי אכ̇תלאף אשכאלהא ואודיתהא ג̇נסא ג̇נסא ונועא נועא מא לא יחציהא ולא יחיט בהא אלא כ̇אלקהא ומנשיהא תקדסת אסמאיה. וכד̇אלך צ̇הור חכמתה אלבאהרה̈ פי בני אדם עלי אכ̇תלאף אשכאלהם ובנייתהם

---

[1] read פסבחא למן. [2] read ואלואנהא וארואחהא ומנפעהא אלמכ̇תלפה̈ ומצ̇ארהא. [3] read אלצג̇יר.

טאעתה פאנה סב׳ יחמלה ויתרכה לאנה סב׳ אג̇ל ואעלא ואשרף מן אן יהג̇ר אלעבד באבה ויהרב מנה ויות̇ר מעצייתה עלי טאעתה פיג̇ברה עליהא תע׳ אללה עלווא כבירא ואן אלאנסאן מג̇בור עלי כ̇לקה ואלרזק ואלאג̇ל פי דאר אלדניא ומא ינאלה אלא מא קדרה אללה סב׳ לה וקד נץ אלקלם בד̇אלך בקו׳ מה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה ואין כל חדש תחת השמש. פכל מא יבשר בה אלמנג̇מין ויחד̇רו ענה פאנה ען קדר אלבארי סב׳ כאן לא יקדרון יג̇עלן כונה קבל אואנה בלחצ̈ה ולא יוכ̇רוה ען אלוקת אלד̇י כאן פיה בלחצ̈ה כל ד̇אלך בחכמה̈ אלבארי פי ברייתה סארי באלעדל אלד̇י לא יג̇ור פיה בקו׳ הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט וקאל כי אלהים שופט צדק זה ישפיל וזה ירים ימית ויחיי וימרץ̇ וישפי ויג̇ני ויפקר כמא שא וכיף שא בקו׳ אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא וקאל יי ממית ומחיה וקאל יי׳ מוריש ומעשיר מקים מעפר דל. וקד ימרץ̇ אלמריץ̇ וישרף עלי אלהלאך ויייסו מנה אלחאצ̇רין פיקדר אללה אלמעיש פיעישון ויפותו אלעואד. וכד̇אלך קד יצטאד אלציד ויציר פי קפץ פיקדר אללה אלנג̇אה̈ ויפות אלציאד. וקאל שאער אלערב קד יעיש אלעליל מן בעד איאס וענא ויהלך אלעואדו ויצטאד אלקטא פינג̇ו סלימא בעד אלהלאך ויהלך אלציאדו. וקד יבלג̇ אלאנסאן אלי חיאץ̇ אלמות וסם אלאכ̇יאט פינג̇ו בקדרה̈ אללה סב׳ ויעליני מבור שאן מטים היון ויקם על סלע רגלי וכת̇יר מן ד̇אלך. וקאל שאער אלערב ולרבמא צ̇אק אלפצא באהלה ואמכן מן בין אלאסנה̈ מכ̇רג̇ה̈ וקד יכסב אלאנסאן שי [1] פיציר לגירה בקו׳ יכין וצדיק ילבש חתי אן אלציאד לרבמא אצטאד צידא ואכ̇ד̇ה גירה כקול שאער אלערב לטפא מן אללה ירזק ד̇א בחילתה הד̇א יציד והד̇י יאכל אלסמכא. וכד̇אלך פי אלכ̇לקה̈ יכ̇לק הד̇א אעמא והד̇י מוהן והד̇י צחיח [2] והד̇י גיר צחיח ואלאעמאר יעיש הד̇י עמר טויל והד̇י עמר קציר ואכ̇ר מקנוט [3] מתרף מנעם עליה פי טיב עיש ואהנה̈ חיאה̈ ואחסן מא יך׳ מן אלשביבה̈ יכ̇תטפה אלמות פאלכל יא אכ̇י באלעדל מן אלבארי תב׳ ותע׳ פמן זעמאן [4] אלמנג̇מין אן ד̇אלך מן אפעאל אלכואכב ואלאפלאך פהי יא אכ̇י מקהורה̈ מג̇בורה̈ תחת אמר כ̇אלקהא תב׳ ותע׳ לא תעצי אמרה ולא תפעל אלא מא רכבה פיהא פאפעאלהא מנה סב׳

[1] read שיא. [2] read והד̇י מוהנא והד̇י צחיחא. [3] read מקנע.
[4] read פמן זעם מן.

כקתל אלקאתלין וקטע אידי אללצוץ וארגׄלהם או גׄלד אהל אלחדוד אלשרעיה̈ ומא שאכׄל דׄאלך מן אבאדה̈ אלמפסדין בצׄעפהם. וכדׄאלך תפריק אלארזאק ואלנפקאת פי חאשיה̈ אלמלך וגׄודה ורעייתה אן אלמלך יגׄל ען מבאשרה̈ דׄאלך ומא אשבהה בנפסה פיגׄעל דׄאלך עלי אידי אלחרא[ואלרתבה̈ ואלכׄדם וסאיר אלוסאיט כלן [1] פי מא יליק בה ויחסנה וקד והל אללה כל צנאעה לצנאעתהם פאדׄי כאן מלוך בני אדם ומלכהם מלך דניאי מנקטע לא דואם לה ועלי אנהם לו באשרו מן יתׄיבוה או מן יעאקבוה צׄרהם דׄאלך שייא פצאנו אנפסהם ותכברו ען מבאשרה̈ אלעאלם פאחרי ואגׄדר מלך אלמלוך גׄל גׄלאלה אלדׄי לה אלמתׄל אלאעלי והו אגׄל ואעלא מן אן ימתׄל בה מתׄל או דׄאתה תקדסת ותשרפת ותכברת ען אן תבאשר אחד מן אלכׄלאיק ברזק או בסואה מן סאיר אלאשיא פאוגׄבת חכמתה תע׳ אן יגׄעל דׄאלך עלי אידי וסאיט קד אסתכׄצהם וגׄעלהם סבא אטאבאק אלסמא ליסבחון בחמדה אבד אלאבדן ויעבדונה חק עבאדתה ויוצל מא אפאדהם מן אלעטאיא ואלארזאק ואלסעאדאת אלי כׄלקה בגיר כׄיאנה̈ ולא מכׄאלפה̈ לבאריהם סב׳. פאלשכר ואלעבאדה̈ ואגׄבה̈ לה תע׳ לא להם אדׄ הי כׄאלק אלגׄמיע וראזקהם ומעטיהם אלנעם ואלכׄיראת אלדׄי לא יחצונהא. פאדׄי צח דׄאלך פנעמה̈ אלכאפר פי אלדניא ושקא אלמומן למעאני טריפה̈ ואסראר שריפה̈ לא יעלמהא אלא אללה גׄל ועז ומן אנעם עליה במערפתהא מן אנביאה ואוליאה ואתקיאה ומן ורתׄ עלמהם מן אלעלמא אלמתקין אלראסכׄין פי אלעלם ועלי אן גׄמיע אלוגׄוה אלדׄי דׄכרהא אלעלמא פי דׄאלך מסתחסנה̈ ולולא אלכׄוף עלי סר אסתודענאה פי דׄאלך מן מן הו אעלם מנא לכשפנא טרפה̈ מן דׄאלך אטלבה יא אכׄי מן אהלה תציבה אן שא אללה וכדׄאלך פי אלגׄבר ואלקדר פאן אלאנסאן מגׄבור עלי כׄלקה ואלרזק ואלאגׄל פי דאר אלדניא וקד גׄף אלקלם בדׄאלך. פאמא אלטאעה̈ ללבארי תב׳ ותעלא ואלמעציה̈ פאלאכׄתיאר מע חסן אלתופיק מן אללה גׄל ועז למן אכׄתאר פעל אלכׄיר ופקה אללה וסבבה לה ואעאנה עליה כקול אלכתאב ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב וקאל ובחרת בחיים לאנה סב׳ חאשא אן יקרע אלעבד באבה פיגׄלק פי וגׄהה ויחגׄב רחמתה ענה. וכדׄאלך מן יכׄתאר פעל אלשר ואלמעאצי ויותׄר מעציה̈ אללה עלי

---

[1] read כלהן.

תמאס ואל תקוץ בתוכחתו כי את אשר יאהב יי̇ יוכיח וכאב את בן ירצה וכקו̇ איצ̇א ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם. ומן אלעלמא מן קאל אן אללה ג̇על נעמת [1] אלפאסק פי דאר אלדניא לימתחן קלב אלצאלח הל יבקא עלי צלאחה ויעלם אן אלד̇י פי יד אללה לה אבקא ואופא ואדום מן ד̇אלך ולא יחסד אלצ̇אלם עלי מא ירא פי ידה מן יסאר ופסחה̈ יד וירא נפסה עלי צ̇ד ד̇אלך פאד̇י בקי עלי צלאחה וקד תווכלה עלי רבה ואזתאד בה יקינא במא ענדה ג̇בטה̈ אסתחק אלת̇ואב אלג̇זיל ואלנעים אלג̇ליל ואן אנתר במא יראה פי אידי אלצ̇אלמין מן נעם אלדניא ות̇הל אלחכמה̈ אעטאה אללה פי ד̇אלך חסב אג̇רה והבטת דרג̇תה מן דרג̇ה̈ אלצאלחין. ומנהם מן קאל אן נעמה̈ אלטאלח פי דאר אלדניא מחנה̈ לה מן אללה סב̇ לעלה̈ יתוב ויפעל אלכ̇יר ויכ̇רג̇ מן תלך אלנעמה̈ חקוק אללה סבחאנה וחקוק אלצ̇עפא וקד רבמא יפעל ד̇אלך ויג̇על נעמה̈ אללה תע̇ עליה סבב [2] למעצייתה פיסתעין בנעמה̈ אלמנעם עלי מעצייתה ויזתאד פי פסקה וטגיאנה פיציר אשר לעקאבה. וקד ובך̇ אללה אלפאסקין עלי מת̇ל ד̇אלך בקו̇ וכסף הרביתי להם וזהב עשו לבעל וקאל ואשבע אותם וינאפו פעאקבהם בעד אלעקאב באלשריד. ומנהם מן קאל אן נעמה̈ אללה עלי אלפאסק רבמא אן תך̇ לולד צאלח ינשיה אללה מנה פהו יג̇מעהא ויהלהא לד̇אלך אלולד אלצאלח ואסתדלו בקו̇ וצדיק ילבש. ואן לם יחצל לה אלולד פלרבמא כאן ד̇אלך למן יסתחק סואה או לצ̇עפי בקו̇ חונן דלים יקבצנו אי לע̇צ̇ם מציבה̈ ינתקם אללה מנה בהא פי אלדניא בקו̇ עושר שמור לבעליו לרעתו. ומן אלעלמא מן קאל אן נעם אהל אלדניא באסרהא אצלהא מואליד פלכייה̈ ואחכאם נג̇ומייה̈ ואמור סמאוייה̈ וחכמו באן מן ולד מן אלעאלם פי טואלע אלסעוד סעיד ומן ולד פי טואלע אלנחוס נחס וסאיר אחכאם אלנג̇ום פי אלמואליד. ועלי אן אלנג̇ום לא תקדר תפעל אלא [3] בז̇ר פיהא כ̇אלקהא סב̇ אד̇ הי לא תעציה ולא תעדא אמרה ותהיה פאצל אפעאלהא מנה סב̇ לא מנהא לאנה אג̇ראהא בחכמה ודברהא באראדה וחכמהא בצנעתה פי כל פעל יצדר ענהא פאלכ̇ל מנה צאדר ואליה וארד והי וסאיט בינה ובין כ̇לקה כאלכ̇דם אלת̇קאת בין אלמלך ובין אלרעייה̈ פכל ת̇ואב או עקאב יתצל באחד מן רעייה̈ אלמלך פאן מא [4] הו מן אלמלך לא מן אלכ̇דם לאן אלמלך יג̇ל מן מבאשרה̈ ד̇אלך בנפסה

[1] read נעמה̈. [2] read סבבא. [3] add מא. [4] read פאנמא.

עליה מן אלד̇הב ואלפצ̇ה̈ פקאל לה אלחכים לו כאן לה מא קדר מא אשתרי בה מא אכ̇ס אלאשיא פקאל לה אלמלך אטעמך אלטייבאת פקאל אלחכים ומא פצ̇ל שבע אלמלך עלי מן הו דונה אנמא הי ג̇ועה קד אנסדת. פקאל לה אלמלך אזיינך באפצ̇ל אלת̇יאב פאג̇אבה אלחכים אן זינת אלעלמא אלעלם ואלעמל ואלזהד פי מא פי אידי אלנאס אלתקוי ללה סרא וג̇הרא פבכא אלמלך ואנצרף ענה. וקאלו אלאנביא ע״ס כה אמר יי׳ אלהים הנה עבדי יאכל ואתם תרעבו. וקאלו אלחכמ׳ ז״ל כל הפורק ממנו עול תורה נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ. פטובא למן עבד אללה חק עבאדתה ואכ̇לץ אלניה̈ באלתובה̈ אליה ואלרג̇א למא פי ידיה סב׳ בקו׳ אשרי כל חוסי לו.

ואעלם יא אכ̇י ופקנא אללה ואיאך אלי רצ̇אה̈. ן[1] אלרזק רזקאן רזק אלדניא ורזק אלאכ̇רה̈. פרזק אלדניא מא כפא אלאנסאן מן קות וסד ג̇ועה וסתר עירה[2] ואכנה̈ הד̇א מא לא בד מנה. וקד צ̇מן אלכ̇אלק סב׳ קות אלבשר מן כביר אלי סגיר[3] בקו׳ נותן לחם לבהמ׳[4] נותן לחם לכל בשר וקו׳ פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון והוא יתברך שמו זן את העולם מקרני רמים ועד ביצי כנים. ואמא אלאכ̇רה̈ הי למסתחקיהא באלעלום אלשריפה̈ ואלאעמאל אלצאלחה̈ מע תופיק אללה סב׳ ורחמתה ולטפה ותפצ̇לה עלי מא ישא מן עבאדה̈ אלצאלחין. ואמא עטאיא אלדניא וארזאקהא אלואסעה̈ ונעים אהלהא ותנעם אלכפרין ואלמאניין מן בני אדם וצ̇יק יד אלצאלחין ואלעלמא ושקאהם ותעבהם ונצבהם פיהא ואלמהם ואוג̇אעהם וג̇מיע מא ינאלהם פיהא. פקד אכ̇תלפו פיה אלעלמא עלי וג̇ה שתי פמנהם מן קאל אן אלבארי סב׳ ינעם עלי אלכאפר פי אלדניא לחסנה̈ קד תקדמת לה פכאפאה בד̇אלך אלנעים פי אלדניא חתי לא יבקא לה נציב פי נעים אלאכ̇רה̈ ויולם אלצאלח פי אלדניא במא אד̇נב פיהא וינקלה מנהא אלי דאר אלחיאה̈ וקד מחצה פיהא ליס יסתחק ת̇ואב אלאכ̇רה̈ כאמלא ואסתדלו עלי נעים אלטאלחין בהד̇י אלוג̇ה בקול אלכתאב ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו וג׳ ועלי אלם אלצאלחין אנה בשפקה̈ מן אללה עז וג̇ל עליהם כמא ישפק אלמר עלא ולדה ויודבה עלי כרהייה̈ מנה בקו׳ וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו יי׳ אלהיך מיסרך. פלא יג̇ב להם אן יצ̇גרו מן ארבה̈ סב׳ מוסר יי׳ בני אל

---

[1] read אן. [2] read עריה. [3] read צגיר. [4] read נותן לבהמה לחמה.

אלעלמא תוכל תכפא וקאל נ̇ תצ̇חך בנ̇י אלאג̇ל באלאמל ואלקדר באלחד̇ר ואלארזק באלחרץ. וקאל אלרזק רזקאן רזק יטלבך ורזק תטלבה מא אחסן אלד̇י יטלבך פאן לם תאתיה אתאך פמא אהנא אלד̇י יטלבך. וקאל אלדניא יומאן יום לך ויום עליך פמא כאן לך אתאך ומא כאן עליך פלא תדפעה בקוותך. וחכי אן רג̇לא פאצ̇לא עבר עלי קום יביעו אג̇זא לחם באלמהלה̈ אלי וקת אמא [1] פסאלוה אן יאכ̇ד̇ ג̇זוא וימהלוה בקימתה אלי תלך אלמדה̈ אלד̇י אמהלו סואח פכרה ד̇אלך פאלג̇ו עליה וד̇כרו לה אנהם ימהלוה באלקימה̈ צ̇עף מא ימהלו אלנאס פכרה וקאל להם קד שאורת נפסי קאלת הי תמחלני [2] מן אכל אללחם אכת̇ר מן ....כם [3] אצ̇עאנא [4] וא...ף [5]. וקיל אד̇י שית אן תסתקרץ̇ אלמאל מנפקא עלי שהואת אלנפס פי אלזמאן אלעסר פאסאל נפסך אלאסתקראץ̇ מן כיס צברהא עליהא ואמהאל אלי אלזמאן אליסיר פאן פעלת כנת אלגני ואן אבת פכל מעני בעד̇רהא ואסע אלעד̇ר. וכד̇אלך חכי איצ̇א אן צ̇עיף סאיל [6] עבר עלי רג̇ל בכ̇יל והו יאכל טעאמא והו וקת קצרה פסאלה אן יואסיה בשי יאכלה וחקק לה אן אלג̇וע קד בלג בה אלי אלג̇איה̈ מנה פאבא אלבכ̇יל אן יטעם אלסאיל פמצ̇א פי טריקה פלקי פי בעץ̇ אלמד̇אבל שיא מן קשר אלמח̇ מרמי פאכל מנה וסדד ג̇ועתה בה. פבינאה יאכל פאד̇י באלרג̇ל אלבכ̇יל קד לחקה אלי הנאך ודפע לה קרץ̇ [7] מן אלטעאם פאבא אלצ̇עיף אן יאכ̇ד̇ מן ד̇אלך אלבכ̇יל ד̇אלך אלקרץ̇ וקאל ולו אראד אללה בך כ̇ירא לאעטיתני פי וקת סואלי לכן מעי נפס קד קנעת מני במא תראה. וקאל בעץ̇ אלעלמא מן כ̇אף אללה כ̇וף מנה אללה כל שי ומן לם יכ̇אף אללה כ̇ופה אללה מן כל שי. וקאל בעץ̇ אלעלמא אן אללה סב̇י קאל לאלדניא מן כ̇דמני כ̇דמתיה ומן כ̇דמך פאסתכ̇דמיה. וקיל אן בעץ̇ אלמלוך ג̇אז עלי רג̇ל פאצ̇ל פלם יקום פי וג̇הה פאסתכהרוה עביד אלמלך פקאל ליס אקום פי וג̇ה עבד עבדתי פאסתקאם אלמלך וסאלה וקאל לה כיף צח לך אני עבד עבדתך פקאל לה אלעאבד אמא עלמת אני רפצ̇ת אלדניא אלד̇י אנת כ̇אדמהא ומן תרך שייא פקד אקתדר עליה פלמא תרכתהא אנא אכ̇תיארא וכ̇דמתהא אנת אכ̇תיארא יג̇ב אן תכון להא עבדא פעלם אלמלך אנה חכים וסאלה צחבתה ויפיץ̇

---

[1] read מא. [2] read תמהלני. [3] read מא מהלתכם. [4] read אצ̇עאפא. [5] read ואנצרף. [6] read צ̇עיפא סאילא. [7] read קרצ̇א.

ענדה מן ד̇לך אלסראג̇ אלאוול פי אלאוול ובעצ̇הם יסרג̇ מן בעץ̇ פמא מצ̇א מן אלליל בעצ̇ה חתי אנארת ג̇מיע מסאכנהם ואשתעלת פיהא אלניראן פקאל סבחאנה למוסי הכד̇י ארזק כ̇לקי מן בעצ̇הם בעץ̇. וקיל אן סלימאן אבן דאוד ע״ס סאל אלכ̇אלק כיף̇ סרירתה פי ארזאק כ̇לקה והל ינסא אחד מן אלרזק פקאל לה לא אנסא אחדא יא סלימאן פבינאה ד̇לך אליום ישקק חנארה̈ לבית אלמקדס מן צכ̇רה̈ עצ̇ימה̈ במנאשיר אל פילאד̇ מלקמה̈ באלמאס אד̇ וג̇ד פי אלצכ̇רה̈ דודה̈ נאמייה̈ רטובה̈ כ̇צ̇רה̈ תנתד̇י מנהא פקאל לה אלכ̇אלק סב׳ אנ. . . א [1] סלימאן הל נסית הד̇ה והי פי ג̇וף̇ אלסכ̇רה [2] פמא יפעל בך אלא מא יראה אליך בך ואצוב לך ואנפע ולו ראית ד̇לך̇ אלפעל אלמפעול בך ינאפר ט . עך [3] ויטגרך [4] ויצ̇ייק צדרך פאלואג̇ב עליך אן תאכ̇ד̇ה בקבול פאן כ̇אלקך סב׳ אערף במצאלחך מנך ומתכפל בך ומעתני בך מן אוול נשאתך נטפה̈ אלי כמאל כ̇ליקתך פי אלרחם ואוצל אלי הנאך רזקך עלי אצ̇יק טריק חית̇ לא תצלה יד מכ̇לוק. וכד̇אלך אכ̇רג̇ך מן אצעב טריק עלי איסר חאל וסבב לך אלרזק פי ת̇דיי אמך̇. וכד̇אלך פי נשאתך אוול פי אוול אלי אן אתאך אלהרם ואלשיב פהו לא יסייבך אבדא אלי אן ינקלך אלי דאר כראמתה. וקד נטקת אלאנביא בד̇אלך אד̇ קאלת כי אתה גוחי מבטן מבטיחי על שדי אמי עליך השלכתי מרחם מבטן אמי אלי אתה. וקאל כי אבי ואמי עזבוני ויי׳ יאספני ועד זקנה ושיבה [5] אל תע׳. וקאל אלחכים פי אלמתקי ללה ואלמתוכל עליה בנערותו מה הו אומר וקויי יי׳ יחליפו כח בזקנותו מה הוא אומר ועד זקנה אני הוא ועד שיבה וג׳. פלא תג̇תר יא אכ̇י באן אללה סב׳ יכלפך פי סג̇רך [6] ויסייבך פי הרמך פלו אג̇תמע אלעאלם באסרה יבייטו מנך שערה̈ סודא קבל יקדר אללה סב׳ ד̇לך לו ינמסוהא בכל מא פי אלדניא מן אספאדג̇ [7] או צאבג̇ מא אביצ̇ת חתי יאתיהא אלוקת אלד̇י קדרה אללה סב׳. וכד̇אלך לו אג̇תמעו באג̇מעהם אן יזידו פי רזקך כ̇רדלה̈ או פי עמרך סאעה̈ או לחצ̇ה̈ או יכ̇רג̇וך מן בטן אמך קבל אלוקת אלמקדר בלחצ̇ה̈ למא קדרו עלי שי מן ג̇מיע ד̇לך בל אלכל פי יד אלכ̇אלק סבחאנה כקו׳ אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש. פמן תוכל באללה כפאה ומן אסתעאן בה אעאנה. וקד קאל בעץ̇

---

[1] read אנצ̇ר יא. [2] read אלצכ̇רה̈. [3] read טבעך. [4] read ויצ̇ג̇רך. [5] insert אלהים between ושיבה and אל. [6] read צג̇רך. [7] read וספאדג̇.

אלאשראר ועלי אן קד נהאנא אלנבי ען מסאירתהם ומשאורתהם ומג̇אלסתהם בקו׳ אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים. וקאל שלמה עליו[1] ע״ה בני אל תלך בדרך אתם וג׳ רגלם לרע וג׳ וכד̇אלך ציאנה̈ פרג̇ה ותזכייתה ען אלחראם אלד̇י חרם עליה וכ̇אצה̈ פי הד̇י אלעצ̇ו אלכ̇תאנה̈ והי אל..ית[2] אלתי עוהדהא אללה סב׳ מע אבינו אברהם ע״ה בקו׳ והיתה[3] בבשרכם לברית עולם פואצל פי פצ̇ילתהא ד̇כר אלברית י״ג מרה̈ וכד̇אלך ג̇וארחה אלבאטנה̈ יג̇ב עליה אן יצ̇מהא מן אלמעאצי פלא יתפכר פי עמל מעצייה̈ ולא אד̇ייה̈ מן לא תג̇ב אד̇ייתה בקו׳ פי מן יתפכר פי ד̇אלך יחשב על משכבו. פאד̇י יצח ללאנסאן ג̇מיע ד̇אלך אן כ̇תרתה או בעצ̇ה ואמסך[4] מע ד̇אלך ג̇ארחה̈ אלטעאם פהד̇א הו אלצום אלצחיח אלד̇י ירצ̇א בה אללה סב׳ ותציר ג̇מיע אעצ̇אייה̈ מטיעה̈ ללה שאכרה̈ לה בקו׳ כל עצמותי תאמרנה יי׳ מי כמכה. פסב׳ מן אפתרץ̇ עלינא הד̇ה אלפראיץ̇ אלג̇לילה̈ לינפענא פי דאר כראמתה בקו׳ ויצוינו יי׳ לעשות את כל החקים האלה. כמל אלפצל אלראבע יתלוה

אלפצל אלכ̇אמס

פי אלתוכל עלי אללה פי אלחייאה̈ ואלמות ואלרזק וג̇מיע אלאמור. באב אלתוכל עלי אללה סב׳ פי טלב אלרזק וסואה מן סאיר אלאמור אלדיניה̈ ואלדניאייה̈. אעלם יא אכ̇י אן אלארזאק עג̇יבה̈ ואן אללה תב׳ ותע׳ מתכפל בארזאק כ̇לקה מן צג̇יר אלי כביר מקרני רימים עד ביצי כנים ואן אלרזק אשד טלבה ללעבד מן אג̇לה ואן בעץ̇ אלצאלחין סאל וקאל לה אלסאל לו אני אנלקת באבי הל כאן יאתיני רזקי פקאל לה נעם קאל אלסאל ומא אלדליל קאל לה כמא ולו אנך אנלקת באבך אתאך אג̇לך וקאל אלצאלח לו אן אלעאלם יתוכלון עלי אללה חסן תוכלה לרזקהם כמא ירזק אלטיר תסרח כ̇מאצא ותרג̇ע בטאנא. וקיל אן מוסי אלכלים ע״ס סאל אלעאלי אלאעלי תב׳ ותע׳ פי מנאג̇אתה לה וקאל יא רב כיף תרזק קאל אסבב ארזאקהם מן בעצ̇הם בעץ̇ קאל ארני ד̇אלך פאמרה אן לא ישעל אחדא מן בני אסר׳ נארא אלא הו פרפעת אלנאר מן בין אידיהם ועדמת ובקי ענדה אצבאח ואחד פעמרו בעד ד̇אלך בני אסר׳ יסרג̇ו סרג̇הם מן

---

[1] delete עליו. [2] read אלברית. [3] between והיתה and בבשרכם insert בריתי. [4] read ואמסאך.

אלא מעט ואין מעט אלא צדקה שנ׳ טוב מעט בצדקה. במשה ר׳ מה כת׳ צדקות יי עשה ומשפטיו עם ישר׳. בדוד מה כת׳ אני בצדק אחזה פניך. וכשם שהאדם פותח ידו ונותן צדקה כך הקב״ה פותח לו אוצרות טובו שנ׳ יפתח יי לך את אוצרו הטוב את השמים. וצריך ללמוד אדם מגופו שכל זמן שהוא מסתפר שערו הוא מחליף וכל שהקב״ה נותן לו נכסים ומעלים עיניו מן הצדקה נוטלין ממנו שש מן נכסים נסים מזה ונכנסים לזה. וכד̇אלך יא אכ̇י פצ̇ילת [1] אלצום אשהר ומנאפעה אכת̇ר פמן מנאפעה אלצ̇אהרה̈ אנה סבב ריאצ̇ת [2] אלנפס לפעל אלכ̇יר ואמאתת [3] אלשהואת ותקטיע אלאכ̇לאט ואמא מנאפעה אלבאטנה̈ פהי תצוים אלג̇וארח כלהא עמא יסכ̇ [4] אללה סב׳. ביאן ד̇אלך אן יקמע עיניה מן אלנצ̇ר אלא מא חרם אללה סב׳ עליה מן אלנאס וסואהא וימסך נדה [5] ען אכ̇ד מא יחרם אללה עליה וען אלבטש באלצ̇עפא ובמא לא יג̇ב אלבטש בה. וכד̇אלך יצ̇ם אד̇ניה מן אסתמאע מא חרם אללה עליה סב׳. וקד קאל אלנבי פי קו׳ הולך צדקות ודובר מישרים מואס בבצע מעשקות נוער ידו מתמוך בשחד אוטם אזנו משמוע דמים חושך עיניו מראות ברע ולו סמע מא יאד̇יה אחתמל ואמסך לסאנה ען פצ̇ול אלכלאם וען אלרפת̇ [6] ואלקד̇יעה̈ פי אלנאס פלסאנה אכבר עדו לה. וקד אכ̇ברת אלעלמא באלאמר בצ̇בטהא מא אסתמאע אלאנסאן וג̇איו [7] פי ד̇ם מן יטלקהא בקו׳ בעצ̇הם זלת אלקדם ולא זלת אללסאן וקאל אכ̇ר בית שער אחפץ̇ לסאנך איה׳ אלאנסאני לא ילסעך אנה אלת̇עבאני כם פי אלמקאבר מן קתיל לסאנהו וכאנת תהאב מכאנה אלאקראני. וקאלו אלעלמא ע״ס פי ד̇ם לשון הרע מא קד עלמת חתי אמרהם אנהם קאסוה̈ באיזא אלג׳ אלעבירות אלכבאר אלתי הי ע״ז וגלוי עריות ושפיכות דמים וברהנו עלי ד̇אלך וקאל בע״ז כת׳ אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ובגלוי עריות כת׳ ואיך אעשה הרעה הגדולה ובשפיכות דמי׳ כת׳ גדול עוני מנשוא אבל לשון הרע כת׳ יכרית יי כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות. וחסבך מא ג̇איו בה אלאנביא פי תצפהא אד̇ קאלו מות וחיים ביד לשון פאמסאכהא ען אלכלאם אופא מן אמסאכהא מן אלטעאם. וכד̇אלך יצ̇בט אלאנסאן רג̇ליה ען משי אלי אלמוצ̇ע אלד̇י לא יג̇בלה וען מסאירה̈

---

[1] read פצ̇ילה̈. [2] read ריאצ̇ה̈. [3] read ואכ̇אתה̈. [4] read יסכ̇א. [5] read ידה. [6] perhaps אלכ̇פס. [7] read וג̇או and the same in line 24.

אלדניא ולם יכ̇רג̇ מנה חק אללה סב׳ וחק אלצ̇עפא ולם יצטנע מנה מערוף פמת̇לה מת̇ל מן ענדה זית והו ימסי פי צ̇לאם ויציר ד̇אלך אליסאר עליה יעיש בה עיש אלבכ̇ל ויחאסב עליה חסאב אלאגניא ולא בד מן אחד אלמציבתין יחלהמא אללה עליה פי דאר אלדניא באלחתם ן.[1] אללה סב׳ אמא אן ימר מאלה אלי גירה מן סלטאן קאהר או סרק או חריק או גרק והוא ינצ̇ר בעיניה או ימר הו אשד מנה ויבקא אלמאל לוארת̇ה או לגיר וארת̇ה. וקד קאל בעץ̇ אלעלמא פי הד̇א אלמעני כלמה̈ מליחה̈ בשר מאל אלבכ̇יל אמא בחאדת̇ ואלא[2] בוארת̇. וקאל אלשאער אלעבראני בחר מות ודע מה[3] ואל תשאל שאלה מן הנבלים. וקאלו אלחכ׳ ז״ל ימות אדם ואל יצטרך לבריות ד̇אלך ברחמתה. וקאל שאער אלערב פי ד̇אלך בית שער אד̇א אצ̇אמתך אכ̇ף אלאיאם כפתך אלקנאעה̈ שבעא וריא קאל איצ̇א מא עלי אלאכ̇יאר אשד מן אלאצ̇טראר בחאגה̈ אלי אלאשראר פאלמות איסר מן אקתצ̇הם חאגה̈. וקאל איצ̇א סאדת̇ אלנאס אלאסכ̇יא פי אלדניא ופי אלאכ̇רה̈ אלאתקייא. וקד עלמת מא כאן מן קצה̈ אלסייד דוד ע״ה למא אלגת̇ אלצ̇רורה̈ בחאגה̈ אלי נבל הכרמלי ומא כאן עאקבה̈ ד̇אלך. וקיל ללעלמא לא תצ̇לח תטלבון חואיגכם אלי אבואב אלאגנייא והם לא יצלח אלי ענדכם אלי אבואבכם קאלו לנהלהם במא ענדנא ולמערפתנא במא ענדהם. וקאל בעץ̇ אלאבטאל אלמות אהון ענדי בין אלאקנה̈ ואלאסנה̈ מן אן יד׳ לאלנד̇ל עלי מנה פצ̇ל ומנה̈. פעליך יא אכ̇י בפעל אלגמיע מא אסתטעת תצאחב אלצדקה̈ יעטיה אללה סואלת[4] בקו הלא פרס לרעב לחמך וג׳ וקאל בעדה אז תקרא וײ יענה תשוע ויאמר הנני ובאלכ̇אצה̈ עלי אלקראבה̈ בקו ומבשרך לא תתעלם וקאל פי ד̇אלך ועוכר שארו אכזרי. ומן פצ̇ילת[5] אלצדקה̈ אן אלחכמ׳ ז״ל גאו פי וצפהא פי עדה̈ מואצ̇ע ובעל הצדקה יזכה לה קביל פני שכינה שנ׳ אני בצדק אחזה פניך. וכך אבות הראשונים זכו לעולם הזה ולעו׳ הבא בזכות צדקה ומעשים טובים באברהם אבינו כת׳ כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך יי׳ לעשות צדקה ומשפט. ביצ׳ אמ׳ ויזרע יצחק בארץ ההיא ואין זרע אלא צדקה שנ׳ זרעו לכם לצדקה. ביעקב מה כת׳ קטנתי מכל החסדים ומכל האמ׳ ואין קטנתי

---

[1] read מן. [2] read ואמא. [3] after מה insert הוא. [4] read סואלה. [5] read פצ̇ילה̈.

מן ח̇צ̇ר מא עד̇רך עלי רבך פבכא ואנשד והו יקול מא אנא ענד אללה חתי אלי מת לם יג̇פר לי ד̇נבי אלעפו ירג̇א מן בני אדם פכיף לא ארג̇וה מן רבי.

פאד̇ קד ד̇כרנא בעץ̇ שי מן אלזהד ואל אדאב ואלתואצ̇ע פלנד̇כר אלאן פצ̇ילה̈ אלצדקה̈ ואלצום. אעלם יא אכ̇י ופקנא אללה ואיאך אלי רצ̇אה אן אלעלמא קד חת̇ו אלי [1] פעל אלכ̇יר פי ג̇מיע אקאוילהם ואלעקול קד אוג̇בת פעל אלמערוף מע אהלה ומע ג̇יר אהלה ליכון ד̇אלך לאלנפוס טבאעא. וקאל בעצ̇הם דע אלג̇מיל ולו פי ג̇יר מוצ̇עה פלם יצ̇יע ג̇מילא אין מא וצ̇עא [2]. וקאל בעץ̇ אלאוליא אצנע אלמערוף מע אהלה פאן לם יד' מן אהלה פלם יצ̇יע. וקאלת אלכתב אלמקדסה̈ שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו. פמן אלעלמא מן פצ̇ל אלצום עלי אלצדקה̈ ואסתדל בקול אלחכמ' ז"ל וחה בנופו וחה בממונו ובברהאן אן אלנפס אד̇י ארמת אלג̇ד̇א תג̇תד̇י בה אלתפתת אלי אלשאם ואלדם אלד̇י כאנת קד אעדמתהא פאחרקתהמא בג̇ורהא וג̇ד̇ת בה ג̇סמהא פצאר בד̇אלך אלצום אפצ̇ל מן אלצדקה̈. ומנהם מן קאל אן אלצדקה̈ אפצ̇ל מן אלצום לאן צאחבהא יחיי נפוס אלצ̇עפא וג̇ניר [3] בהא עיונהם אלד̇י קד אצ̇למת מן אלפקד [4]. וקאל אכ̇ר אן צום אלג̇ני אפצ̇ל מן צדקתה לאנה ירא אנה יתצדק בצדקה̈ ולא יתעב נפסה בצום ואן צדקה̈ אלצ̇עיף אפצ̇ל מן צומה לאנה יתצדק מן ציק נפס ובלא אלקולין מליחין ג̇יידין. וקד קאלת אלעלמא עדה̈ אקאויל פי פצ̇ילת [5] אלצדקה̈ ואבאנו ד̇אלך בשרוח טוילה̈ פי כתבהם ונטקת אלכתב אלמקדסה̈ באנהא תנג̇י מן אלמות כקו' וצדקה תציל ממות. וסאלו אן אלצדקה̈ פי אלסר אפצ̇ל מן אלצדקה̈ פי אלעלאנייה̈ ובעצ̇הם מ̇ קאל אן אלצדקה̈ פי אלעלאנייה̈ אפצ̇ל מן אלצדקה̈ פי אלסר ואלעלאנייה̈ אופא לחתי ימתת̇ל אלנאס מ̇ בעצ̇הם בעץ̇ ויסתנפע אלצ̇עיף ובלא אלקולין מליחין צחיחין. פצדקה̈ אלסר תחסן למן לם קט יפתש וג̇הה ולא אעתאד אכ̇ד̇הא והו מסתור אלערץ̇ לא יעלמון אלנאסבה̈ פצדקה̈ אלסר עליה̈ אפצ̇ל וצדקה̈ אלעלאנייה̈ למן כשף וג̇הה ואעתאד אכ̇ד̇הא אפצ̇ל מן אעטאיה באלסר ועלי אלג̇מלה̈ אן אלכל ג̇ייד מן פאעלה אד̇י קצד בה וג̇ה אללה תע' ואכת̇ר לת̇ואבה אד̇י לם יבתגי בה שכר אלנאס פכל מן מכנה אללה יסאר פי האד̇ה

---

[1] read עלי. [2] read וצ̇ע. [3] read ויניר. [4] read אלפקר. [5] read פצ̇ילה̈.

ות.[1] אללה פקאל אלכ̇ליפה̈ אסאל תעטא פקאל לה אלזאהד אנא אחתשם מן רבי כיף אכון פי ביתה ואטלב גירה. וקאל אכ̇ר אללה בה כ̇ירא אלהמה אלטאעה̈ חידה̈ אליקין ואלקנאעה̈ ובצרה פי אלדין ופקה ובסט מנה אלג̇מאל ושגלה ברניאה̈ וכלה עלי הואה פצאר יצ̇לם אלעבאד ויכ̇רג̇ מן אלדניא בגיר זאד. וקאל אכ̇ר אלנאס יכתבון אג̇וד מא יסמעון ליחפצ̇ון אג̇וד מא יכתבון ויתכלמון אג̇וד מא יסמעון ויעמלו; אג̇וד מא יעלמון. וקיל אן רג̇לא מן אלפצ̇לא כאן ימשי וכ̇לפה ספיה ישתמה פלם ילתפת בה ולא אלתפת אליה פקאל לה אלספיה אלתפת פאיאך אעני קאל לה וענך אערץ̇ וקיל אן ספיהא שתם רג̇ל פאצ̇ל[2] וקאל לה אמך אלד̇י פעלת כד̇י וכד̇י קאל אן כאן קולך צאדקא פאללה יסאמחהא ואן כאן קולך כאד̇בא פאללה יסאמחך. וקיל אן סאעיא אתי אלי. בעץ̇ אלצאלחין בסעאיה̈ פקאל לה אלצאלח אלסעאיה̈ קביחה̈ ולו כאנת צחיחה̈ לאכנא נבחת̇ ען מא תצ̇לת בה פאן יך̇ צחיחא מקתנאך ואן יך̇ באטלא עאקבנאך ואן תשתהי אן נקילך אקלנאך פקאל לה אקלני פאקאלה. וקיל אן סאעיא סעא אלי בעץ̇ אלמלוך פקאל לה אלמלך̇ תשתהי אן נסמע מן כ̇צמך פיך מת̇ל מא סמענא מנך פיה פקאל לא בל אקלני פאקאלה. וקאל בעץ̇ אלמלוך אני לאעצ̇ם חלאוה̈ לאלעפו[3] אשד מן חלאוה̈ אלאנתקאם. וקאל בעץ̇ אלצאלחין פי מנאג̇אתה לרבה׳ אללהם אן ד̇נבי עצ̇ים וחבסי חצין וקידי ות̇יק לאנך גרים שפיק. וקאל אכ̇ר אלאה[4] אן לולא חשמתני מן ד̇נבי למא כ̇פת עקאבך ולולא חסן צ̇ני ברחמתך למא רג̇ות ת̇ואבך. וקאל אכ̇ר אללהם אגפר ד̇נובי ואסתר עיובי ובלגני פי אלדארין מחבובי. וקאל אכ̇ר אללהם אנך עאלם בד̇נובי פאפרהא ועאלם בעיובי פאסתרהא ועאלם בחואיג̇י פאקצ̇יהא. וקאל אכ̇ר אללהם ארחם עבדך אלד̇י ג̇רה אלאמל ופאתה אלעמל וטלבה אלאג̇ל. וקאל אכ̇ר אללהם אנא נחב טאעתך וקד קצרנא ענהא ׳נבג̇ץ̇[5] מעצייתך ואן ארתכבנאהא פארזקנא ענהא אלג̇נה̈ ואן לם נכון מן אהלהא וכ̇לצנא מן אלנאר ואן כנא קד אסתוג̇בנאהא. וקאל אכ̇ר אללהם ארחם עבדך אלראג̇י לת̇ואבך אלראהב לעקאבך פבחק נבייך וכתאבך אג̇עלני מן אחבאבך פלא חול ולא קוה̈ אלא בך. וקיל אן בעץ̇ אלנאס חצ̇רתה̈ אלופאה̈ וכאן מד̇נבא פקאל לה בעץ̇

---

[1] read ביות. [2] read רג̇לא פאצ̇לא. [3] read אלעפו. [4] read אללהם.
[5] read ובנבג̇ץ̇.

מא אקול פי דאר אולהא ענא ואכ̇רהא פנא חלאלהא חסאב וחראמהא עקאב מן אסתגנא פיהא פתן ומן פקר פיהא חזן מן סאעאהא פאתתה ומן קעד ואתתה ומן בצר בהא בצרתה ומן אבצר אליהא אעמתה פד̇מהא ואכ̇ר קדאמה פקאל לא תד̇מהא באלמרה̈ פהי דאר צדק למן צאדקהא ודאר ג̇נאה̈ למן פהם ענהא ודאר ג̇נא למן תזווד מנהא מהדא וחי אללה ומצלא מלאיכתה ומסג̇ד אנביאת ומתג̇ר אוליאה פיהא אלג̇נה̈ בהא אלרחמה̈. וקאל איצ̇א לא תהתמו באלדניא לא תבקא לאחד ולא תרפצ̇והא באן אלאכ̇רה̈ לא תנאל אלא בהא. וקאל בעצ̇ אלצאלחין וקד ראי אלאנסאן ימשי והו יזהו בנפסה̈ פקאל פיה כיף יזהו מן רג̇יעה אברא אלדהר צ̇ג̇יעה והו מנה ואכ̇יה ורצ̇יעה פאן אסתצעב עליה פהו לא שך צריעה̈ ואן אנחל פקד אדנאה ללמות סריעה̈. וקאל איצ̇א כיף יזהו מן אולה נטפה̈ מד̇רה̈ ואכ̇רה ג̇יפה̈ קד̇רה̈ והו בינאה אנא לאלעד̇רה̈. וקאל אכ̇ר אלג̇סם אלי צאר נטפה̈ פי משימה̈ נמת בדם אלאחשא שרנמאיי והל הו אלי טרף בול וניאם ולו טלי מן טיב בכל טלאיי ולאכו סתרת ג̇דראתה בז.[1] קמי̇ץ ואשמאל רדאיי פכיף לשי הד̇ה צפתה להו בעד יסחק לא יקאס בפאיי[2]. וקאל אכ̇ר יא עג̇בא למן ג̇רא פי מג̇רא אלבול ג̇׳ דפעאת כיף יזהו וכת̇יר מת̇ל ד̇אלך לא נטול. וקאל בעצ̇ זהאד אלחכמ׳ ז״ל והו ר׳ יהודה הלוי ז״ל ואיך יגבר אשר חבר במי טפה ומי נדה. אשר נחשב לגר תושב וילך לו בלא חמדה ומטעמיו וגם מימיו וקץ ימיו במי מדה. ואין רגע בלי פגע ואיו פגע בלא חרדה ואין תמים בלי דמים. ואין איש משאול נפדה. אבל נרצה וחן מצא אשר חטא והתודה וקדם שיר ותשבחות מקום ארון ומזבחות. ליי׳ אלהינו הרחמים והסליחות. ומן אלמואעצ̇ אן בעצ̇ אלעלמא קאלו לה עצ̇נא יא סיידנא פקאל עליכם בתקוי אללה סב׳ ובתרך אלפ̇צול מן אלטעאם ואלפצ̇ול מן אלכלאם ואחתמל[3] אלאד̇ייה̈ מן אלאנאם קאלו לה ומא פאידה̈ ד̇אלך קאל אמא בתקוי אללה תנאלן אלסעאדאת ובתרך אל פצ̇ול מן אלטעאם תמות אלשהואת ובתרך פצ̇ול אלכלאם תסלמן מן אלאפאת ובתרך אלפצ̇ול מן אלמנאם תתפכרן פי כ̇לק אלאראצ̇ין ואלסמאואת ובאחתמאל אלאד̇ייה̈ מן אלאנאם תבלגן ג̇מיע אלמראדאת פתציר אנפסכם כאלמלך פי אלבכתאן וכאלפרס פי אלמידאן. וקאל בעצ̇ אלכ̇לפא לקי רג̇ל זאהד ואקף[4] פי בית מן

[1] read בז̇. [2] read בבאיי. [3] read ואחתמאל. [4] read רג̇לא זאהדא ואקפא.

חסד שהוא מטה כלפי חסד וקאלו אלחכמי ז״ל אל ימנע אדם עצמו מן הרחמים ואפלו חרב מונחת על צוארו פלא יג̇ב ללעבד אן ייאס מן רחמה̈ אללה סב׳ ולא יקנט מנהא. וקאל בעץ̇ אלעלמא אכ̇תלאף̇ אלאצואת מע אתפאק אלנייאת פי היאכל אלעבאדאת ינקץ̇ מא אכ̇רמתה אלאפלאך. ומן שרוט אלתובה̈ ולואחקהא אלתואץ̇ע ואלזחדחאלתאדב [1] ואלצום ואלצדקה ואסתג̇אע אלכ̇אטיין פלנד̇כר מן כל באב מן ד̇אלך טרפה̈ פקליל אלאדב ינפע פי אלנפס אלשריפה̈ וכת̇יר לא יחיד פי אלג̇אהלה̈ כקו׳ תחת נערה במבין מהכות בסיל מאה. פאמא חסן אל זהד פכמא קאל אלסייד יעקב עליו ה״ש אם יהיה אלהים עמדי ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש הד̇י מא לא בד מנה מע זואג̇ אמראה̈ מתקייה̈ לרבהא צאינה̈ לפרג̇הא מטיעה̈ לבאריהא. וקאל בעץ̇ אלעלמא מן כאן יכ̇שא אללא ויתקיה וכאן לה בית יאויה וצ̇יעה̈ תכפיה ואמראה̈ תואתיה פקד תמת נעם אללה עליה. וקאל פי מת̇ל ד̇אלך בעץ̇ שערא אלערב אזהד פי אלדניא אד̇י נלת אלמנא פהנאך זהדך מן אמור אלדין פאלזהד פי אלדניא אד̇י רמתאה [2] ואבית באעפה̈ אלעין. וקיל אד̇י הרב אלזאהד מן אלנאס פאטלבה ואד̇י טלבהם פאהרב מנה. וקאל אכ̇ר אזהד פי מעציית [3] אללה יחבך אללה ואזהד במא פי אידי אלנאס יחבוך אלנאס. וקאל בעץ̇ אלעלמא מן זהד פי אלדניא אסתראח קלבה וקלוב חסאדה ומן רג̇ב פי אלדניא טאל חזנה וכת̇ר עדווה. וקאל אכ̇ר מן זהד פי אלדניא אסתראח מן ג̇נאיאהא ומן מקאסאת אהלהא ומן כ̇וף̇ אלעאקבה̈ בעד מפרקהא. וקאל אכ̇ר מן טלב אלדניא לם יד̇ לה בד מן כ̇לתאן [4] יחסד מן פוקה ויחסדה מן דונה. וקאל אכ̇ר מן טלב אלדניא אן נאל מא אכל תרכה לג̇ירה ואן לם ינאל מאת בג̇צתה. וקאל מא אקרב אלנדאמה̈ למן טלב אלדניא ומא אקרב אלסלאמה̈ למן תרכהא. וקאל אכ̇ר אלעכוף̇ עלי תרבייה̈ אלאג̇סאם כאלעכוף̇ עלי עבאדת [5] אלאצנאם. וקאל אכ̇ר כיף̇ מא אזתאדת אלאג̇סאם עמראנא אזתאדת אלעקול כ̇ראבא. וקאל אכ̇ר מא אג̇הל מן יטמאן אלי אלדניא והו ירא תצרפהא במן תקדמה. וקאל אכ̇ר אלעאקל מן אעתבר בג̇ירה קבל יציר עברה . . . [6] למא סאל ען אלדניא קאל

[1] read ואלזהד ואלאדב. [2] read רמתהא. [3] read מאצייה̈. [4] read כ̇לאתין.
[5] read עבאדה̈. [6] lacuna of about half a line.

מצנוע נאיה̈ ינתהי אליה [1] ויקף לדיהא כאליאקות מן אלחג̇ר ואלנכ̇ל מן אלשג̇ר ואלבשר מן אלחיואן ואלמלאיכה̈ מן אלג̇ן והו סב׳ אלמנזה מן אלאשבאה ואלאנדאד ואלאשכאל ואלאעדאד אלמקדסה̈ ען אלאחאטה̈ באלאפכאר והו אג̇נס אלאסראר פכ̇לק פי הד̇י אלעאלם תחת פלך אלקמר אלמעאדן ואלנבאת ואלחיואן חסב [2]. פג̇על סב׳ מן אלמעאדן אלג̇אמדה̈ ג̇נס שריף [3] והוא אליאקות חסב ומן אלמעאדן אלסיאלה̈ ג̇נס שריף והו אלד̇הב חסב והו אקרב נסבה̈ אלי אלנבאת לאנה ינבת מת̇לה וג̇על מן אלנבאת ג̇נס שריף והו אלנכ̇ל לאנה אקרב נסבה̈ אלי אלחיואן לאנה ילקח אלאנת̇א מן אלד̇כר ואלא לם ית̇מר ואד̇י קטע ראס אלנכ̇לה̈ מאתת מת̇ל אלחיואן. וג̇על סב׳ מת̇ל ד̇אלך פי אלחיואן כ̇לק [4] יג̇אנס כ̇לק אלאנסאן והו אלקרד ופי אלפרס חס ליס הוא פי סואה מן אלחיואן ופי אלפיל איצ̇א מן קבול אלתעלים מא ליס פי סואה מן אלחיואן והד̇ה כלהא דון רתבה̈ אלאנסאן. פלמא כאן ד̇אלך כד̇אלך וג̇ב אן יך׳ פי ג̇נס אלאנסאן מא ישאבה אלמלאיכה̈ והם אלאנביא ומן ורת̇הם מן אלאמה [5] ואלאוצ̇יא ואלעלמא ואלחכמא פתביין ד̇אלך אן אלעלמא ורת̇ת אלאנבייא אשרף אלמכ̇לוקין מן אלנאס פהם פי אלדניא מלאיכה̈ באלקווה̈ פאד̇י נקלהם אללה אלי ד̇אר כראמתה צארו מלאיכה̈ באלפעל. פאנצ̇ר יא אכ̇י מא אחסן הד̇י אלתרתיב אלד̇י אכ̇ר כל רתבה̈ מתצל באול אלרתבה̈ אלבי פסבחאן כ̇אלקה ומנשייה ומדברה ובאריה כמא שא וכיף שא והו אעלם אלעאלמין.

נעוד אלי מא כנא פיה מן אמור אלתובה̈ ונקול אן אלעלמא קד חדדו חדוד אלתובה̈ ומעאנייהא ואסבאבהא וג̇עלו להא ד׳ חדוד עלי מא ביינא [6] פי כתבהם וד̇אלך תרך אלד̇נב ואלנדם עליה ואלאסתגפאר ענה ואלצ̇מאן אן לא יזיד אלעבד יעאוודה. פקד פננו ד̇אלך ובאלגו פיה במא נסתגני ען ד̇כרה ללא יטול אלשרח. וקיל אן מן כרם אללה סב׳ אן אלעבד אד̇י אנוא אלתובה̈ או יעמל חסנה̈ ופאג̇אה אלמות קבל אן יתוב או יעמל תלך אלחסנה̈ כתבה אללה פי דיואן אלתי אבין וכד̇אלך אד̇י אנוא אלעבד פעל סאיה̈ ופאג̇אה אלמות קבל אן יעמלהא כאן מן לטף אלבארי סב׳ אן לא יכתבה עליה. פסב׳ אללטיף בעבאדה ארך אפים ורב

---

[1] read אלידהא. [2] read חסבא. [3] read ג̇נסא שריפא and so in the two following lines. [4] read כ̇לקא. [5] read אלאימה̈. [6] read ביינו.

ומע כונהא ובעד כונהא ומן שרףׄ אלעלם יא אכׄי באנה אשרףׄ מן אלמאל ודׄאלך אן אלסלטאן ואדׄי אנתצב מאלך לם יקדר ינתצב עלמך וכדׄאלך אללצוץ ואלכׄוארגׄ אדׄי אכׄדׄו מאל אלאנסאן לם יקדרו אן יאכׄדׄו עלמה. וכדׄאלך אדׄי גרקת ספינה ומאלה פי אלבחר פעלמה באקי ואלמאל אדׄי והבת מנה נקץ ואלעלם מא ינקץׄ. ואלמאל אדׄי פרקתה גׄמיעה אפתקרת ואלעלם אלדׄי פרקתה לם תפתקר בל תזתאדׄ. וכדׄאלך כׄזאין אלאמואל פנת וכׄזאין אלעלם בקת, וקיל אלעלם ואן כאנת אלאנסאם מפקודה̈ פעלומהם מוגׄודה̈ ולו דׄהבנא אלי וצףׄ בעץׄ פצׄאיל אלעלם למא וסעתה אלאוראק ולאכן יא אכׄי לה קרין אכׄר תחתאגׄ אליה והו אלעמל בה ותׄמרתה ואלא פלא ינפעך ויציר גׄאלי ובאלא עלי מן לא יעמל בה כפאנא אללה ואיאך דׄאלך ברחמתה. וקד קאל אלעלם ד׳ אשיא והוא אסמאעה וחפצׄה ואלעמל בה ונשרה. וקאל בעץׄ אלעלמא אלשאער פי דׄאלך אפק לא תנאל אלעלם אלא בסתה̈ אשיא סנגביך ען תאוילה במעאני דׄכא וחרץ ואצטבאר[1] ובלגה̈ ותעלים אסתאדׄ וטול זמאני[2]. וקיל אלעלם ואלד ואלעמל מולוד וקיל אלעלם שגׄרה̈ ואלעמל תׄמרה וקיל ולו צוור אלעלם לאצׄא אלליל ולו צוור אלגׄהל לאצׄלמת אלשמס. וקיל אלעלמא גרבא לפכתׄרה̈[3] אלגׄהל וקיל אלעלם אולה מר מדׄאקתה ולאכן אכׄרה אחלא מן אלעסלי[4]. וקיל יא טאלב אלעלם כׄדׄה מן מעאנדה. פאעלם אן רצׄה̈ אלעלם קד אשקת באלנהרי וקיל אלעלם יהתףׄ באלעמל אן אגׄאבה ואלא ארתחל וקאלו אלחכמים הלמד על מנת ללמד[5] מספיקין בידו ללמוד וללמד ולעשות. ואמא פי אלתורה̈ פאתׄאנא אללה תע׳ באלעמל פי כתׄרהא מתׄל ועשיתם אותת ויצוינו יי׳ לעשות וכתׄיר מן דׄאלך פי אלתורה ואלכתובים ואלנביאים. ופי מחבת[6] אלעלם קאל אלשאער אלפאץׄ שלמה הקטן איך אעזוב חכמה ורוח אל כרתת ברית ביני ובינה או תעזוב׳ אותי והי כאם לי ואני ילד זקוניה. וקאל שאער אכׄר מן אלעלמא תעלם פלים אלמר יכׄלק עאלמא וליס אכׄא עאלם כל מן כאן גׄאהל אן כביר אלקום לא עלם ענדה צגיר אלי אלתפת עליה אלמחאפל ולא תעריץׄ מן אלעלם בדון[7] בל ידׄ נציבך פי עלו קרמתה אלאואיל ולנדׄכר שרףׄ אלעלמא מא אמכן. אעלם יא אכׄי איידך אללה ואיאנא ברחמתה אן אלכׄאלק תע׳ גׄעל לכל

---

[1] read ואצטבאר. [2] read וזמאן. [3] read לפכרה̈. [4] read אלעסל. [5] read לעשות. [6] tead מחבה̈. [7] read בדין.

יסתרכׄו בהא גלצׄהם ויסתרגׄעו בה מן אלמעאצי יסמא אלתובה̈ ופתח להם אבואבא. פכאן דׄאלך פי סאבק כׄלקה פי עאלם אלאבדאע לא יצל אלי מערפה̈ כנה דׄאלך ותחקיקה אלי אלראסכׄין פי אלעלם ולו כאן ואלכתאב יחתמל כשף דׄאלך לביינא מא ערפו מנה בפצׄל אללה סב׳ עלינא ולטפה ועלי אן אלכתב אלמקדסה̈ בכון דׄאלך פי אול אלכׄליקה̈ כמא דׄכרנא פי קול אלחכמים ז״ל פי שבעה דברים שנבראו קודם שנברא העולם וכאנת אלתובה̈ אחדהם. ואלדליל עלי דׄאלך בטרם הרים יולדו וג׳ ואיצׄא תשב אנוש עד דכא וג׳. וקד דׄכרנא דׄאלך פי אול אלכתאב ולהדׄי אלמעני סר עצׄים ולא יצל עליה אלא אלעלמא וראתׄה̈ אלאנבייא או מן תעלמה מנהם ופקה אללה וראינא אן נלבתׄ חתי נדׄכר שיא מן פצׄאילהם אלדׄי כׄצהם אללה סב׳ ושי [1] מן פצׄילה̈ אלעלם אדׄ פי דׄאלך מנפעה̈ עצׄימה̈ לנא ולאולאדנא ולאכׄואננא ופק אלגׄמיע אלי טאעתה ונעוד בעד דׄאלך אלי שרח מא נקדר עליה מן פנון אלתובה̈ ושרוטהא ופנונהא ולאחקהא אן שא אללה תע׳.

אעלם יא אכׄי אן אלעלם אפצׄל מן כׄלק אללה תע׳ לאן בה ערף אללה סב׳ וחד ועבד ואטאע ואנה אקדם מן אלעקל לאן אללה סב׳ וצף בה ולם יוצף באלעקל לאנה יקאל אללה עאלם וליס יקאל אללה עאקל. ואיצׄא אן כל עאלם עאקל וליס כל עאקל עאלם. וקד וצף אללא סב׳ באלעלם פי עדה̈ מואצׄע פי אלתורה̈ כי יודע אלהים כי ביום אכלכם וג׳ וקאל פי אלכתובים יודע יי׳ ימי תמימים וקאל פי אלנביאים ואומר יי׳ אלהים אתה ידעת וכתׄיר מתׄל הדׄי ואשבאהה. פאלעלם אשרף אלאשיא באגׄמעהא חתא ליס ענד אהל אלדניא אשרף מן אלדׄהב ואלגׄואהר. פוצף אלעלם אנה אשרף מנה בקו׳ יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה. וקאל אוקיר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר יעני אהל אלעלם בדׄאלך ומא ענד אהל אלדניא אחלא מן אלשהד פוצף אלעלם אנה אשרף ואחלא מנה בק׳ ומתוקים מדבש ונופת צופים. והו אטול מן אלבחר ואערץׄ מן אלארץׄ [2] לקו׳ ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים וקו׳ פי גאיה̈ וצף אלעלם אבתדי אלאשיא לא מן שי אנמא תפר דבה אלי אלכׄאלק סב׳ ותב׳ בקו׳ לא ידע אנוש ערכה ולא תמצא בארץ החיים אלהים הבין דרכה. סבחאן אלעאלם באלאשיא קבל כונהא

[1] read שיא. [2] read אטול מן אלארץׄ ואערץׄ מן אלבחר.

וקד הי כאמלה̈ מרצ̇ייה̈ צ̇ארת מלכא באלפעל ת̇ארת תנצ̇ר בכלהא ותסמע בכלהא ותנטק בכלהא מן ג̇יר אלה̈ תסתעמלהא. וקד וצ̇ף אלכתאב אלמלאיכה̈ מת̇ל ד̇אלך אד̇ קאל וגבותם מלאות עינים סביב לארבעתם וחיניד̇ תצח מנהא אלעבאדה̈ אלחקיקייה̈ ואלתסביח ואלתקדיס ואלתהליל מע אלמקרבין אבד אבדין ודהר אלדהרין וד̇אלך אסתחקתה אלנפס פי דאר אלדניא באלעלם ואלעמל ואלתזאם מא ג̇את בה אלאנביא ט̇אראחבאטנא [1] בג̇יר שך ולא ריא ולא תב סמעה ולא ת̇נא בל מחבה̈ פי אללה סב׳ לד̇אתה אד̇ אחל מן יחב ואן [2] יכ̇שא ויתקא תעלי אן אלעבאדה̈ לאלרגבה̈ פ׳ אלנעים אלמקים ואלרהבה̈ מן אלעד̇אב אלאלים קד תסמא עבאדה̈ איצ̇א ולא יכ̇יב ללעאבדין בהא רג̇א לכן הד̇ה אלד̇י חכינא אפצ̇ל ואופא. וקד קאלת אלעלמא ז״ל פי ד̇אלך אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אלא היו כעבדים המשמשין את הרב על מנת [3] שלא לקבל פרס ויהי מורא שמים עליכם. וקאל בעצ̇ אלעלמא פי ד̇אלך אביאת אלאה מא מנאי מנך דארן מן אליאקות יסכנהא אלנ̇אר ולא ג̇נאת עדן יא רג̇איי ולא שג̇ף יזיינהא אלת̇מאר ולאכן ג̇הך. [4] אלמאמול סואלי פג̇ד בה פפי ד̇אלך אלאפתכ̇אר. וקאל אכ̇ר וחקך לא נצ̇רת אלי סואכא בעין מחבה̈ חתי אראכא בלג̇נא ואיאכם אעלא אלדרג̇את פי אלדין ואלדניא ואלאכ̇רה̈ ואלאולא אנת סאמע אלדעא במנה̈ ולטפה̈ אסתג̇פר אללה ואתוב אליה ואסתעין בה ואתוכל עליה ואפוץ̇ אמרי אליה כמא נאג̇את וליה ע״ס וקאל יי׳ לי לא אירא מה יעשה לי אדם וקאל יי׳ רעי לא אחסר בנאות דשא ירביצני. תם אלפצל אלג̇׳ בעון אללה ואמרה סב׳ פי אלתזאם אלטאעה̈ ללה ועבאדתה יתלוה

אלפצל אלד׳

פי אלתובה̈ אלי אללה תע׳ ואלאנתבאה אליה ופצ̇ילת [5] אלעלמא ואלתואצ̇ע ללה סב׳ ואלזהד פי אלדניא אעלם יא אכ̇י ופקנא אללה ואיאך אלא אלסדאד והדאנא אלי אלרשאד אן אללה תב׳ ותע׳ למא סבק פי עלמה אן כת̇יר מן אלנאס יותרון מעצייתה עלי טאעתה פיסתחקון אלעד̇אב אלאלים ואלעקאב אלשדיד בד̇אלך פכאן מן לטפה̈ תב׳ ותע׳ בהם ורחמתה להם אנה ג̇על להם שיא

---

[1] read ט̇אהרא ובאטנא. [2] read מכ̇ן. [3] read שלא על מנת. [4] read ת̇הך.
[5] read ופצ̇ילה̈.

אנחדרת ועטלת והד̇י לא יסעף ועלי אן קד אסתדל מן קאל בהד̇ה אלמקאלה̈ אלתי הי מן אלאקראר ואלעג̇ז ען אלתוחיד והו אלתוחיד ואן אלצמות ען אלעג̇ז אופא מן אלוקוף ענד אלחירה̈ ולא ארתכאב אלאחואל פאסתדל בקול אלולי ע״ה לך דומיה תהלה ופסר דומיה צמות מן וידם אהרן והו לעמרך וג̇ה מליח. וקד כ̇אצ̇ת אלעלמא כ̇וצ̇א עצ̇ימא פמנהם מן קאל אליסת באערף מן אלאנביא אלד̇י סמו אללה באלאסמא אלד̇י קד סמוה בהא ונאג̇וה בהא ולם יעלמו אן אלאנביא להם אשארה̈ לא יערפהא אלא הם או מן ירת̇והו עלמהם והם לעמרי אערף ואעלם כמא קאלו וסטרי פלם עאד נצל אלי דרג̇תהם ואלי מנזלתהם פיג̇ב לנא אן נסמי אלכ̇אלק תב׳ ותע׳ במא סמוה. ומן אלעלמא מן קאל אן להד̇ה אלאסמא תאוולאת ומעאני יצחהו מא קאלו ולא אתו אליה בברהאן צחיח אלא תמויה [1] ומג̇אלטא. ומנהם מן קאל אן אלבארי סב׳ כ̇אטב אלנאס מן חית̇ בלג̇ עלמהם ותסמא להם באסמא מג̇אזייה̈ עלי קדר אפעאלה תב׳ ותע׳ פענד אלחא.. [2] אלי ..מתה [3] רחום וענד אלחאג̇ה̈ אלי חנתה חנון ואלי רזקה ראזק ואלי עקובתה מעאקב. קאלו אלחכמ׳ ז״ל דברה תורה כלשון בני אדם והד̇י איצ̇א עד̇ר ואצ̇ח למן לא יקדר יבחת̇ ויפתש. ומנהם מן קאל אן הד̇ה אלשריעה̈ ג̇את בהא אלרסל ען אללה עז וג̇ל והו אלד̇י סמא ד̇אתה תקדסת אסמאיה בתלך אלאסמא ווצפהא בתלך אלצפאת אלמחכמה̈ פי מחכם כתאבה פלא כלאם לנא אלא אלרצ̇א ואלתסלים פאן נאג̇ינאה סב׳ ווצפנאה באלאסמא ואלצפאת אלתי וצף בהא ד̇אתה עלי אידי אנביאה פלא ג̇נאח עלינא והד̇י עד̇ר וקבל מנהם אד̇ ליס פי וסעהא סואה.

פאמא עלמא אלפלאספה̈ אלמרתאצ̇ין באלעלום אלאלאהייה̈ פקאלו בכלאם מכ̇פת וג̇נאב מסכת אן אלנפס מרתבטה̈ באלג̇סד כאלולד באלמשימה̈ או כאלפרך̇ באלביצ̇ה̈ פליס תקדר תעבד באריהא סב׳ חק עבאדתה אלא תנזהה חק נזאהתה ותאדהא עלי הד̇ה אלחאלה̈ מרתבטה̈ עלי עאלם אלטביעה̈ עאלם אלכון ואלפסאד פהי לא תקדר תנטק אלא בלסאן ולא תבצר אלא בעין ולא תסמע אלא באד̇ן לאנהם [4] כמחבוס מתטלע מן אלכוא. פצארת אלעבאדה̈ אלבאטנה̈ ואלתוחיד אלחקיקי ואלתנזיה ואלתג̇לד מוג̇ודין פיהא באלקווה̈ פארקת אלג̇סד

---

[1] read תמויהא. [2] read אלחאג̇ה̈. [3] read רחמתה. [4] read לאנהא.

סב׳ ען אן יוצף בעלה̈ או במעלול לאן אלעלה̈ לא תפארק מעלולהא ואלבארי סב׳ מנזה ען צפת [1] אלעקל ואלעלה̈ אד̇ הו מבדע ד̇אלך ומעטיה אלחיאה̈ ואלכמאל ואלאזל ואלבקא ואלדואם ואלסעאדה̈ וג̇יר ד̇אלך דפעה̈ ואחדה̈ בלא זמאן ולא מכאן ומא תקדם הנאך אללהם למכ̇לוק מע אבדאע אלעקל פיעלם כיף כנה ד̇אלך בל אלכל מצנועין מן בעד וכאן אלכל מעקול פי אלעקל באלקווה̈ חתי יט̇הר אלי אלפעל שי בעד שי. ביאן ד̇אלך אן אלעקל למא אבדעה אלבארי תב׳ ותע׳ פי גאיה̈ אלכמאל ואלתמאם ואלחיאה̈ אלדאימה̈ ואלסעאדה̈ אלאבדייה̈ נצ̇ר אלי ד̇אתה בד̇אתה כמא ד̇כרנא פי אול אלכתאב פאנבעת̇ת מנה אלנפס אלכלייה̈ חיאה̈ קאימה̈ באלפעל פי גאיה̈ אלתמאם ואלכמאל פטלבת אלתשבה בעלתהא אלד̇י הו אלעקל באנבעת̇ מנהא פיץ̇ אכ̇ר [2] אלי אן אנתהא אלי אלפלך באסרה̈ פכאנת אלנפס ד̇את טרפין טרף תקבל בה אלי אלעקל תמד מנה אלכ̇יראת ואלברכאת וטרף תמד בה מא כאן דונהא פי אלרתבה̈ מן אלנור ואלבקא ואלחרכה̈ ואלדואם ואלסעאדה̈ מת̇ל אלקמר אלד̇י תמדה אלשמס מן צ̇והא כל לילה̈ שי [3] מן אול נשאתה הלאל אלי אן יכמל פי לילה̈ כמאלה̈ ויחאכיהא פי אלצ̇ו וירגע יתנאקץ̇ מת̇ל מא כאן יתזאד אלי מא יסתופי חסאבה בתקדיר אלעזיז סב׳. פקד צח אן אלבארי סב׳ אבדע עלה̈ אלעלל במא שא וכיף שא והו מנזה ען כל וצף ומדיח ועלה̈ ומעלול פהד̇י יא אכ̇י אלד̇י בלג̇ פהמנא מן אלתוחיד באיג̇אז ומא כלף אללה נפס [4] אלא וסעהא ופוק כל ד̇י עלם עלים.

ואמא אלעבאדה̈ אלבאטנה̈ אן צח אנהא פי אלקלב ואלפכר ואלכ̇אטר ואלתכ̇ייל פאן כלמא תפכרתאה [5] פי ד̇אלך אלכ̇אלק תע׳ פאעלם ותיקנה ג̇ל ג̇לאלה צ̇ד תלך אלפכרה̈ ואלתכ̇ייל לאנה אלד̇י כ̇לקהמא ובזרהמא פי קווה̈ אלאנסאן פכ̇יף ישבההם ואן נטקת וסמיתאה [6] סב׳ בסאיר אלאסמא אלד̇י סמתה אלאנביא פי כתבהם אלשרעייה̈ פאעלם אן אלצ̇רורה̈ תוג̇ב אלי ד̇אלך ולאכן כל אסם לא יקע אלא עלי מסמא וכל מסמא מפעול עלי ראי אהל אלמנטק תע׳ אללה ען ד̇אלך עלווא כבירא פצחת יא אכ̇י אן נטקת ג̇סמת ואן צמתת

---

[1] read צפה̈. [2] read באנבעאת̇ מנהא פיצ̇א אכ̇רא. [3] read שיא. [4] read נפסא. [5] read תפכרתהא. [6] read סמיתה.

לכ̇סר כלאמה רחמה אללה לכן לנוכד אלאמר פי אלתוחיד ופי אלעבאדה̈ אד̇ להא כ̇לקנא ומן אג̇להא אנשינא וליסתנפעו בד̇אלך אולאדנא אד̇ ד̇אלך ואג̇ב עלינא חתם. אעלם יא אכ̇י ופקך אללה ואיאנא אלי אלסדאד והדאנא ואיאך אלי אלרשאד אן הד̇י אלבאב סר מן אסראר אלבארי תבארך ותע׳ ועלם ג̇ליל אלמקדאר ולא ימסה אלא אלמטהרון ולא יג̇ב כשפה אלי כל ואחד אלא אלי מן יות̇ק בה אנה יצונה ויחפצ̇ה נאיה̈ אלציאנה̈. וקד קאל בעץ̇ אלעלמא אלשער פי ציאנה̈ אלעלם וחפצ̇ה אביאת שער כ̇ף אלרחמאן יא מן נאל עלמי ולא תברח ואללה אלשהידו ולא תג̇חד בה אלרחמאן פי מא אתאך פאוול אלכפר אלג̇חודו פמן נאל אלד̇י פסרת אצחא ואלעאלמין להו עבידו. אעלם באן אלעלמא אלראסכ̇ין פי אלעלם קד בחת̇נא נאיה̈ אלבחת̇ ען אלעלה̈ ואלמעלול פאנתהא כלאמהם אלי מעאני צחיחה̈ מא אכ̇תלפו פיהא וד̇אלך אנהם עללו אלמתגיראת מן מעאדן ונבאת וחיואן אלי ד׳ אלאמהאת אלתי הי אלתראב ואלמא ואלהוי ואלנאר ובאמתזאג̇אתהא ובאסתחאלה̈ בעץ̇ אטראפהא אלי בעץ̇. מת̇אל ד̇אלך אן אלנאר אעלאהא ויתלוהא ענצר אלהוי אלמתוסט בין אלמא ואלנאר פטביעתה חארה̈ רטבה̈ פכאנה [1] אלחרארה̈ [2] אלתי פיה מן מג̇אורתה טרפה אלאכ̇ר ללמא. וכד̇אלך אלמא טביעתה בארד רטב פאלרטובה̈ אלתי פיה מן מג̇אורתה טרפה אלואחדה̈ ללהוי ואלברודה̈ אלד̇י פיה מן מג̇אורתה טרפה אלאכ̇ר לאלתראב. פכאנת אלנאר אעלאהא והי חארה̈ יאבסה̈ מן מג̇אורתהא לחרכה̈ אלפלך וקרבהא מנה. ואלארץ̇ בארדה̈ יאבסה̈ לבעדהא מן אלג̇מיע ונהאיתהא. פכאנת אלד׳ אלאמהאת אלמד̇כורה̈ מעלולה̈ באלפלך ואלבראהין עלי צחת [3] ד̇אלך יטול שרחהא. וקד ד̇כרוהא אלעלמא פי כתבהם פי עדה̈ מואצע. וכד̇אלך אלפלך מעלול באלהיולא ואלצורה̈ אנבעת̇ מן אלנפס אלכלייה̈ וד̇אלך מן אלעקול אלמג̇רדה̈ אלד̇י ד̇כרנא פי אוול אלכתאב ואן תלך אלעקול נקשת תצוורת פי אלאפלאך מא הו פיהא מן אלנור וסעאדה̈ וחרכה̈ ובקא. וכד̇אלך אלאפלאך נקשת ממא אכתסבתה מן אלעקול אלמג̇רדה̈ פי עאלם אלטביעה̈ פצארה [4] אלנפס אלכלייה̈ מעלולה̈ באלעקל אלד̇י הו עלה̈ אלעלל אלד̇י אבדעה אלבארי סבחאנה במשייתה ואראדתה ואמרה לא לשי ולא פי שי עלי מא ד̇כרנא פי אוול אלכתאב. פתנזה̈

---

[1] read פכאנת. [2] read אלרטובה̈. [3] read צחה̈. [4] read פצארת.

ואלנעמה̈ אלבאטנה̈ אלנפס אלשריפה̈ אלד̇י אנעם בהא עליה והו ג̇והרה̈ בסיטה̈ סמאויה̈ רוחאניה̈ עלאמה̈ באלקוה̈ דראכה̈ חסאסה̈ כמא וצף ד̇אלך בעץ̇ אלצאלחין פי מנאג̇אתה לרבה פקאל בעד וצפה לג̇מיע אלכ̇לאיק אלד̇י כ̇לקהא אללה תע׳ ואחר כל זאת יצרת אדם לכבודיך. ובראת אנוש קורא בשמיך ונפחת באפו נשמה יקרה וברה זכה וחפה מחכמת ומשכלת תולקת [1] מוסר חכמה ולומדת דעת ומזימה מגדת כי אתה יצרתה ומעידה כי אתה בראתה בה ישכיל כל חכם לב ויכירך וממנה יתבונן אנוש תבונה וימצאך כי אתה שמתה לאות ולמופת לאנשי לבב בחוקם ונתתה לעד ממהר למבוני מרע בנפשותם כי אם יכזב בך מכזב או יכחש בך מכחש כאבן מקיר תצעק נשמתו וככפיר מעץ תענה רוחו לכן בלבותם ישכילוך כל מבקשיך ובאקי אלקול מן ד̇אלך עלי אלאנסאן בעד אלשכר ללמנעם סב׳ טאעתין אחדהמא צ̇אהרה̈ ואלאכ̇רה̈ באטנה̈ פאלצ̇אהרה̈ אלעמל באלשריעה̈ אלמוחא בהא אלאביא [2] עליהם השלום מת̇ל אלטהארה̈ ואלצום ואלזכאה̈ וחג̇ וג̇האד ומא שאכל ד̇אלך מן עמל ציצית ותפילין וסוכה ולולב ומזוזה וסאיר אלמצות ממא הו משרוח פי כתב אלשראיע אלד̇י יצ̇ם ג̇מלה̈ ד̇אלך ת̇ר̇י̇ג̇ שריעה̈ כמא שרחהא ר׳ סעדיה גאון זצ״ל ופרעהא פי עשרת הדברות ת̇ר̇י̇ג̇ חרף פעדדהא מנהא ר̇מ̇ח̇ בעדד איברים באלאנסאן והי אמר ומנהא ש̇ס̇ה̇ והי נהי בעדד ערוק אלאנסאן ואלטאעה̈ אלבאטנה̈ עבאדה̈ באטנה̈ באלפכרה̈ אלכ̇אלצה̈ ואלקלב אלסלים ואלכ̇לאץ̇ אלד̇י לא ישובה כדר ולא ידאכ̇לה כ̇לל ועלי אן סב׳ קד אפתרץ̇ ד̇אלך וד̇כרה פי עדה̈ מואצ̇ע מת̇ל קו׳ ואהבת את יי׳ אלהיך בכל לבבך והשבות אל לבבך.

וקד אלף רב בחיי בן יוסף בן בקודה רחמה אללה תע׳ כתאב אלהדאיה̈ ואמן פיה ד̇כר אלפראיץ̇ אלקלוב בדלאילהא מן אלמכתוב ואלמנקול ואלמעקול במא קדר עליה וג̇על אלעאלה̈ [3] אלקצוי פי אלתוחיד אלי עלה̈ אלעלל וקאל אנה אלכ̇אלק תב׳ ותע׳ עלי מא ד̇כר פי כתאבה אלג̇מיע מנה ואקצא כלאמה פי אלעבארה̈ אלבאטנה̈ אלי אלכ̇לאץ̇ אלקלב ואלצ̇מר ואלניה̈ לוג̇ה אללה סב׳ ותע׳ פבחת̇נא פי תוחיד אלפלאספה̈ פוג̇דנא להם תוחיד אוכד מן ד̇אלך איצ̇א וקיל פי אלעבארה̈ אלבאטנה̈ תוחיד אוכד מן ד̇אלך. ונרא אן נוצ̇ח מן ד̇אלך מא אמכן לא

---

[1] read לוקחת. [2] read אלאנבייא. [3] read אלעלה̈.

אליהא מן סאיר אלשרע ופי אלעולם[1] ואלאנסאן. וכדׄאלך אלה׳ אלשריעה̈ חמשה חומשי תורה מע מא אנצׄאף אליהא ויגׄאנסהא מן אלמכׄמסאת פי אלשרע ואלעאלם ואלאנסאן. וכדׄאלך אלו׳ עלם אלתלקין אצלה ו׳ סדרי משנה וששה סדרי תוספתא מע מא ינצׄאף אלי דׄאלך ויגׄאנסה מן אלמסדסאת פי אלשרע ואלעאלם ואלאנסאן. וכדׄאלך אלזׄ׳ פאנהא אכתׄר שרח פי אלדין ודׄאלך לפצׄילת[2] יום אלסבת אלדׄי פצׄלה אללה סבחאנה עלי סאיר אלאיאם ואפתרץׄ חפצׄה ואכראמה ותבליגה עלי בני אסראיל כמא שרחנא פי הדׄי אלפצל במא נסתגני ען אעאדתה הנא ללא יטול אלשרח. וכדׄאלך אלח׳ המילה לח׳ והחג לח׳ מע מא ינצׄאף אלי דׄאלך ויגׄאנסה מן אמור אלשרע ואלעאלם ואלאנסאן. וכדׄאלך אלט׳ קד דׄכרנא מנהא מא אמכן. וכדׄאלך אלי׳ אצל אלשרע עשרת הדברות והי תגׄמעו צייה̈[3] אלמערופה̈ אלמפרוצׄה̈ פי גׄמלה̈ אלדין וידכׄל דׄאלך פי טייהא חתי אן עדד חרופהא תׄרׄיׄ״גׄ חרפא מע מא ינצׄאף מן אלמעשראת פי אלשרע ואלעאלם ואלאנסאן.

פקד צח יא אכׄי אן אללה כׄלק אלאשיא כלהא עלי נצׄאם ואחד מתקנה̈ מחכמה̈ לא ידכׄלהא כׄלל ולא ישובהא כדר כמא נטקת אלכתב אלמקדסה̈ בקו׳ מה רבו מעשיך יי׳׳ כולם בחכמה עשית וקאל יי׳׳ בחכמה יסד ארץ כו׳ שמ׳ בת׳. פסבחאנה כׄאלק אלכל מנשייה ומדברה אחמדה ואשכרה ואתווכל עליה ואפוץׄ אמרי אליה בקול דוד ע״ה יי׳׳ רועי לא אחסר בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני. כמל אלפצל אלב׳ פצל אלאנסאן עאלם סגיר[4] יתלוה

אלפצל אלגׄ׳

פי אלתזאם אלטאעה̈ ללה סב׳ קאל אנה למא צח במדׄאכרתנא אן אלאנסאן אפצׄל אלמוגׄודאת תחת פלך אלקמר ואנה כׄליפה̈ אללה סב׳ פי עאלמה ואנה סלטה עלי גׄמיע אלמוגׄודאת מן אלמעאדן ואלנבאת ואלחיואן ואן אללה סב׳ צנע נעם גׄלילה̈ מנהא איגׄאדה איאה בעד עדמה ומן אכׄצהא ואופאהא נעמתין טאילתין אלואחדה̈ צׄאהרה̈ ואלאכׄרי באטנה̈ פאלצׄאהרה̈ תרכיב גׄסמה כאמל בגׄמיע אלאתה אלצׄאהרה̈ מן לחם ודם וערוק ועצב ועצׄאם ועצׄלאת וצׄפר ומן וגיר דׄאלך כאמל אלאדואת מן אידי וארגׄל ואלאת אלחואס אלטׄאהרה̈ וגיר דׄאלך.

---

[1] read אלעאלם. [2] read לפצׄילה̈. [3] read ותצייה̈. [4] read צגׄיר.

אליקין ואן מא פעלהם ד̇אלך לנ̇זה ולא לרגבה̈ ולא לרהבה̈ פנג̇אהם במא שא ובקי להם אלאג̇ר אלואפר ת̇ואב אלכאמל לד̇את אלבקא וכד̇אלך אבראהים אלכ̇ליל ע״ס למא רמאה אלצ̇אלם אלי אלנאר אעני נמרוד אלד̇י רמא בה אלי אלנאר באלמנג̇ליק פקאל אלעאלי אלאעלא תקדסת אסמאיה לגבריאל אסאל אבראהים פי אלהוא הל לה חאג̇ה̈ תקצ̇יהא לה פסאלה פי אלהוא הל לך חאג̇ה̈ אקצ̇יהא לך קאל לה אלחאג̇ה̈ אלי גירך לא אליך פתג̇לא סב׳ וכ̇לצה וקאל יא נאר כוני ברד וסלאם [1] עלי אבר׳ פלו קאל ברדא ואמסך לאהלכה אלברד פסב׳ מנג̇י אוליאה ואתקיאה אלמסתכנין אליה לא יתן לעולם מוט לצדיק וקאל לא ישיא אויב בו ובן עולה לא יעננו אחמדה ואשכרה ואפוץ̇ אמרי אליה בקול ולייה ברוך הגבר אשר יבטח ביי׳ והיה יי׳ מבטחו.

וכד̇אלך יה אכ̇י ג̇על אללה דינה אלבאהר חאהר אלזאהר עלי מת̇ל עאלמה. פמן ד̇אלך אן אלדין ואחד ואלשרע ואחד לקולה תע׳ תורה אחת ומשפט אחד יהיה לכם. וכד̇אלך צאר מכתוב ומנקול באיזא אלב׳ לקו׳ אלחכמ׳ ז״ל שתי תורות נתנו לישראל אחת בכתב ואחת שלא בכתב ושרע ד̇אלך עלי ידי את̇נין משה ואהרן ואנזלת אלדברות בשני לוחות הברית וכד̇אלך באיזא אלג׳ תורה נביאים וכתובים וקלו אלחכמ׳ ז״ל ומה ת״להלאכתבתי לך שלישים האוי ג׳ תורה נביאים וכתובים נמסרו לשלשה משה ואהרן ומרים ויש אומרין כולן נמסרו למשה ששמו שלש אותיות כנגד השם. וקיל אן איצ̇א ג̇מלה̈ אלשרע מעקול ומכתוב ומנקול. וכד̇אלך אלאמה̈ ג׳ מראתב כהנים לויים וישראלים. וכד̇אלך ג׳ קדושות וברכת כהנים ג׳ פיסוקים. וכד̇אלך אלתורה̈ נתנה בספר וספר וסיפור. וכד̇אלך על שלשה דברים העולם קיים על הדין ועל האמת [2] ועל השלום. וכד̇אלך אלעאלם ית̇בת בג׳ אלעלם ואלעמל ואלקרא אלכ̇יר ואילאה והו קו׳ על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. ומן שאר מצוות קאלו צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה עשרתם ערבתם הדליקו את הנר. וקד ד̇כרנא פי באב אלג׳ מן אלפצל הד̇י מא אמכן. וכד̇אלך פי באב אלד׳ אפתרץ̇ אללה עלי בני אסר׳ אן ימסכו באידיהם פי עיד אלמט̇אל ד׳ אנואע מן אלשג̇ר קד תקדם ד̇כרה פי אלבאב אלד׳ מן הד̇י אלפצל מע מא אנצ̇אף

---

[1] reed ברדא וסלאמא. [2] read על האמת ועל הדין.

לא יסתקים אלא באלמלח ועלי אן לג̇מיע ד̇אלך אסראר דקקה̈ אלמעאני א̇לטף מן הד̇י אלכלאם ואעג̇ב ואחסן לא יעלמהא אלא אללה ואלראסכ̇ון פי אלעלום ואלד̇י ג̇בי מנא מן תשריח ג̇סם אלאנסאן אכת̇ר מן מא צ̇הר לנא פצ̇לה [1] ען מערפת [2] באקי אלעלום. פליעד̇רנא קארי הד̇י אלכתאב עלי אנא מא אסתנבטנא פיה כלמה̈ מן ענדנא ולא מעני נסמעה מן ג̇ירנא בל תעלמנאה וכתבנא ד̇אלך עלי סביל אלתד̇כיר לאולאדנא ולמן וקע פי ידה מן אכ̇ואננא. ואללה נסאלה אלמג̇פרה̈ מן כל זלה̈ וכ̇טייה̈ ואלאלהאם נחו אלצואב ואלמעונה̈ ואלתופיק . . . [3] הכמתה וכרמה וג̇ודה וסלטה עלי ג̇מיע אלאשיא כמי תקדם אלכלאם פי מא אסתדללנא בה בקו׳ תמשילהו במעשה ידיך כל שתה תחת רגליו. וג̇על נפכ̇ת רוחאנייתה [4] שריפה̈ לטיפה̈ ג̇והריה̈ בסיטה̈ חייה̈ עאלמה̈ דראכה̈ פאראד סב׳ אן יטלעהא עלי ד̇כאיר עלמה וישהדהא עלי נאפד̇ קדרתה ועאלי חכמתה לתעבדה חק עבאדתה ותלתזם לה ג̇מיע מא יריד אן ילזמהא אללה לה עבאדה מן אלמלך ואלרק ואלעבודייה̈ ואלכ̇דמה̈ ואלטאעה̈ ואלרצ̇א ואלתסלים ואלאנקיאד אלי רצ̇את ברצ̇א קלב וחסן צ̇ן במא יפעלה בהא צ̇אהרהא ובאטנהא ולו כאן ינאפר טבעהא פיג̇ב תקבלה ברצ̇א מנהא וחסן צ̇ן בבאריהא ליד׳ את̇וב להא וכ̇יר להא. וקד נטקת באלאדלה̈ עלי ג̇מיע ד̇אלך אלכתב אלמקדסה̈. פאמא כ̇לקה אלאנסאן לאראדתה ואצ̇האר כרמה סב׳ בקו׳ כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו ואמא לישהדהם עלי עאלי חכמתה ונאפד̇ קדרתה בקו׳ אתם עדי נאום יי׳ ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותבינו כי אני הוא לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה. ואמא לילתזמו לה אלחקוק אלואג̇בה̈ כמא ילתזמו אלעביד למולאהם בקו׳ כעיני עבדים אל יד אדוניהם וכעיני שפחה אל יד גברתה כן עיני׳ אל יי׳ עד שיוש. ואמא אלאסתסלאם לאמרה וקצ̇איה וחסן אלצ̇ן בה ולו פעל בנא כמא ינאפר טבענא כמא קאל איוב ע״ם הן יקטלני לו איחל וכמא פעלו אלסאדה̈ אלצאלחין דניאל חנניה מישאל ועזריה אלד̇י טרחו נפוסהם פי אלנאר כמא עלמת פד̇אלך מחבה̈ ללה סב׳ פי קצ̇איה לא רג̇בה̈ מנהם לתכ̇לצו בל והבו נפוסהם לה סב׳ מחבה̈ פיה ואסתסלאם לקצ̇איה בנפוס טייבה̈ ונייה̈ כ̇אלצה̈ פלמא עלם סב׳ מנהם חסן

---

[1] read פצ̇לא. [2] read מערפה̈. [3] lacuna of about tow lines.
[4] read רוחאנייה̈.

ואלד׳ חזי הוית עד די כרסון רמיו ועתק יומין יתיב לבושה כתלג חור ואלה׳ וילבש צדקה כשריון ואלו׳ וילבש בגדי נקם תלבושת ואלח׳ ואלט׳ מדוע אדם ללבושיך ואלי׳ מי זה בא מאדום וג׳ זה הדור בלבושו וכד̇אלך י׳ גליות גלו ישראל ד׳ בימי סנחירוב וד׳ בימי נבוכדנצר וב׳ בימי טיטוס ואספסינוס ועדו לעתיד לבוא בי״ב אסמא אלד̇י הי כָּלָה כַּלָּה וד̇אלך... [1] מלבנון כלה קול ששון קול שמחה קול חתן קול כלה... [2] וג׳ ומשוש חתן על כלה כחתן יכהן פאר וככלה וג׳.

פקר צח אן אלאנסאן א... [3] אלמוג̇ודאת תחת פלך אלקמר ואנה אעלם סניר [4] ואן פיה באיזא מא פי אלעאלם אלכביר פמן פכ̇ד̇יה אלי אספל מנאסב לענצר אלתראב. ואלאמכ̇אך̇ אלד̇י פי עט̇אמה מנאסבה̈ לאלמעאדן אלד̇י פי באטן אלארץ̇. ובטנה מנאסב לענצר אלמא במא פיה מן אלסמך אלמכ̇תאלפה̈ ואלאמואג̇ אלמצ̇טרבה̈ כד̇אלך אלקרקרה̈ אלתי פי אמעאה ואלדידאן אלמכ̇תלפה̈. וצדרה מנאסב לענצר אלהוא ברפרפת [5] רייתה דאימא תסתנשק אלהוא ומרפרף באג̇נחתהא עלי אלקלב לתעדל חרארתה ויעיש אלאנסאן. וראסה מנאסב לענצר אלנאר אלעאליה̈. וכד̇אלך פיה שער לא יחצא עדדה כמא פי אלעאלם נבאת לא יחצא. וכד̇אלך וג̇הה עאמר באיזא אלעמארה̈ אלד̇י פי אלדניא וקפאה כ̇ראב באיזא אלקפאר אלד̇י פי אלארץ̇. וכד̇אלך אלארתעאש ואלערק אלד̇י יט̇הר מנא באיזא אלרעוד ואלאמטאר אלד̇י פי אלעאלם וכ̇פקאן אלרייה̈ באיזא כ̇פקאן אלטיור אלד̇י פי אלעאלם ומנכביה ומראפקה ורכבתיה ואליתיה ואלמואצ̇ע אלנאתייה̈ אלד̇י פיה באיזא אלג̇באל ואלתלאל אלד̇י פי אלעאלם. וכד̇אלך פיה · אמיא מכ̇תלפה̈ אלטעום מאלחה̈ פי עיניה וחלוה̈ פי פמה ומנתנה̈ פי סביל אלבול ומרה̈ פי אלאד̇נין וד̇אלך באיזא אמיא אלעאלם ועלל כון ד̇אלך כד̇אלך מכ̇תלפה̈ אראדת [6] אלצאנע אלחכים תקדסת אסמאיה לאנהא חכמה̈ מתקנה וקיל אן מלוחת [7] מא אלבחר לעיש אלחיואן חואליה לאנה לו כאן חלו למרצ̇ת אלחיואן אן אלובא לאכן מליחתה תטרד אלובא וכד̇אלך מלוחת אלעינין לאנהמא שחמתין פלולא אלמלוחה̈ פיהמא לעמיא לאן אללחם

---

[1] lacuna of a line and a half. [2] lacuna of half a line. [3] read אפוק. [4] read צגיר. [5] read ברפרפה̈. [6] read אראד̇. [7] read מאלחה̈.

אלאמה כאנה[1] תלחן בה לחן פי בית המקדש והי על השמינית ושמנה אבות הטהורים באיזא אלח̇ אלקוי וכד̇אלך אן אלנביאים ח׳ ואחסן אלכל אנך אד̇א אעתברת אלמתבקי בעד אלטופאן תג̇ד ד̇אלך ח׳ פהם נח וזוג̇תה וג׳ בניה וג׳ נסוה̈ בניה. ומן אלט׳ אן ג̇סם אלאנסאן בני בה מן תסעה̈ ג̇ואהר והי אלשער ואלצ̇פר ואלג̇לד ואללחם. ואלשחם ואלדם ואלמך̇ ואלעצ̇ם ואלעצב. וכד̇אלך אלאפלאך מנהא אלד̇׳ אלמערופה̈ ופלך אלברוג̇ ופלך אלצ̇לם. וכד̇אלך חרשי הילד ט׳. ופי אלט׳ אלאעדאד עג̇איב אכ̇ר ד̇כרתהא אלעלמא פמן ד̇אלך אן אלחרוף אלקדימה̈ אלהנדייה̈ אלד̇י יסתכ̇רג̇ בהא עלם אלחסאב ג̇מיעה דקיקה וג̇לילה כת̇ירה וקלילה אלי מא לא נהאיה̈ לה ט׳ חרוף והי הד̇ה 1 2 3 4 5 6 7 8 9 פהד̇ה צורהא מת̇ל ד̇אלך ותג̇ד תצור הד̇ה אלצור והי 1 2 3 4 5 פד̇אלך ד׳ וג׳ אלף וג׳ מאיה̈ ואחד ועשרין וכד̇אלך יג̇ד אלכל באלג̇׳ 2 3 4 5 6 7 8 9 1 2 3 4 5 מא בלג̇ מן אלאעשאר בעד אלאחאד ואלמיין בעד אלאעשאר ואלאלוף בעד אלמיין ועשאר אלאלוף בעד אלאלוף וכד̇אלך אלי מא לא נהאיה̈ לה כל מא זאד אלעדד צורה̈ זאד אלעדד רתבה̈ ואסתכ̇רג̇ מנהא וג̇וה אכ̇רא וד̇אלך אנהא אד̇א אג̇מלתהא ג̇א מנהא ה׳ ומ׳ כל ג׳ חרוף ט״ו והו חצי השם ט״ו ביאן ד̇אלך דרוג̇ ט̇ה̇א̇ ב̇ז̇ו̇ פד̇אלך כל ג׳ מנהא ט״ו וקד סמי אלבאלך בד̇אלך לקול אלכתאב כי עזי וזמרת יה וקאל כי עזי חמרת יה יי׳ וקאל כי ביה יי׳ צור עולמים וקאלו אהל אלתלמוד בהי יצר העולם הזה והעולם הבא שנ׳ אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרא בהבראם אלא בהי בראם וקאל בעץ̇ אלעלמא מן ד̇א בצר בט׳ חרוף ג̇אל אלמנא וסאד אהל זמאנה ומן אלי׳ עשר הדברות ועשרה מאמרות עשרה נסים נעשו לאבותינו במצרים ועשרה על הים עשר מכות הביא הקב״ה על המצרים במצרים וזימון בעשרה וקדושה בעשרה אין קורין בתורה בפחות מעשרה פיסוקין וי׳ מלכיות וי׳ זכרונות וי׳ שופרות וט׳ שירות ואלי׳ עאדהא לעתיד לבוא שנ׳ ביום ההוא יושר השיר הזה וט׳ ספירות נמנו ישראל ואלי׳ לעתיד לבוא שנ׳ עוד תעברנה הצאן על ידי מונה. אמ׳ יי׳ ועשרה מלכים שמלכו מסוף העו׳ ועד סופו וכד̇אלך עשרה לבושים ילבסהא אלקדרה̈ אלואחד יי׳ אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת ואלב׳ יי׳ מלך גאות לבש ואלג׳ לבש יי׳ עז התאזר

---

[1] read באנת.

יערפוהא ולא מענאהא והו אן הו קאל להם מן קאל לא אלאה אלה אללה ויצ̇יפו אליהא אסמה כאנה רסול ויעתקדו באן קד פאזו בהד̇ה אלאלפאט̇ ואן הם ידכ̇לו אלג̇נה ולו כאן קצדה ד̇אלך לד̇אלך למא טאבקה אחד עליה מן ד̇וי אלעקול אלא אן יד̇ אלאנסאן בעד אלאקראר באללה סבי יעמל מא יצלח אן יעמל מא אמר אללה בה אלי ידכ̇ל נביא אלי קומה פאן כאן ואחד ימצ̇י יסרק ויקתל ויזני ויעמל מא לא ירצ̇י אללה ויקול אלפאט̇ [1] ידכ̇ל בהא אלג̇נה פלים הד̇י יקבלה עאקל ג̇מלה ולא יסתחסן לאכן להא מעאני ענהא פי כ̇טהם וכתאבהם ישיר בד̇אלך אלי מערפת [2] אלסבעה̈ ואל״ב אלתי הי אצול אלמצנועאת ואסאס אלמוג̇ודאת פאד̇י צח ללאנסאן ד̇אלך ועׄרפה ווחד ונזה אסתחק אן ידכ̇ל אלג̇נה̈ ויציר אלי אלנעים אלדאים. פאמא מא יכ̇תץ בהד̇ה אלאלפאט̇ פאן עדד חרוף לא אלאה אלא אללה י״ב ועדד אג̇זאיהא פי כ̇טהא ז פד̇אלך י״ט וד̇אלך אן לא ג̇זא ואלאה ג̇זין פזאד ד̇אלך ז ועלי אן אצול ד̇אלך ענדנא. ונחן נשהד במת̇ל ד̇אלך קבלהם מת̇ל קול דוד עליו השלום כי מי אלוה מבלעדי יי ומי צור זולתי אלהינו. ומת̇ל מא יכברו אלאסם איצ̇א קו̇ גדול יי ומהולל מאד וגדול אדונינו וגיר ד̇אלך. ולים גרצ̇נא אן נד̇כר אלא מא יואפק אלז̇ ואל״ב ענדנא וענדהם לולא ד̇אלך למא ד̇כרנאה עלי אנה מד̇כור ענדהם איצ̇א לולא פצ̇איל ואצול כקו̇ להם פי אכ̇ר סורה̈ ענהם פי סקר אן עליהם י״ט ובעצ̇הם יקול ד̇אלך הו רמז אלי אלאמה̈ ויקול אלז̇ באיזא אלז̇ אלנטקא ואל״ב באיזא י״ב חנה̈ ויקול אן יום אלסבת אלד̇י הי אלז̇ וקד ד̇כר כת̇יר מן אלעלמא פצ̇ילה אלז̇ ואל״ב וד̇כרו פי עדד אלפקאראת אלתי פי אלט̇הר וקד אמעננא נחן איצ̇א פי ד̇כרהא וסנד̇כר מנהא מא אמכן מן אלמתבקי פי מוצ̇עה מן אלפצל אלכ̇אמס אן שא אללה תע̇ ובאללה אלתופיק.

ואמה אלח̇ פאן ת̇ם מן מא יואזיהא ח̇ ימי מילה וח̇ ימי החג ותפצ̇יל השמיני אלד̇י ג̇על בפני עצמו רגל בפני עצמו זמן בפני עצמו וכד̇אלך שמונה נסיכים אלד̇י הם מצ̇אפין אלי שבעה רועים פיך ט״ו ואלט״ו הו חצי השם ובה כ̇לק אללה אלעאלם כקו̇ כי ביה יי צור עולמים וכ̇קו̇ בהבראם אל תקרא בהבראם אלא בהי בראם שני בדבר יי שמים נעשו. ולאלח̇ איצ̇א פצ̇ילה והו אן

---

[1] read אלפאצ̇א. [2] read מערפה̈.

ד̇פעתין קבל אן תקרא אל י״ט והי שמע והיה אם שמע ויאמר פפיהא ג̇מיעה̈ י״ט פצ̇לא בעד אסקאט אחד אלפצ̇לין אלמרדדין והו וכתבתם ומת̇ל מא אסתבדת אלתורה̈ וכ̇תמת עלי מא סנד̇כר ד̇אלך פי אלפצל אלכ̇אמס מן הד̇י אלכתאב פאנא קד ד̇כרנה ד̇אלך הנאך ונירה איצ̇א מן אלד̇ ואלי״ב ואלד̇י לם נד̇כרה הי אלפסוק אלד̇י פי אכ̇ר אלתורה̈ והי אכ̇ר מא אלף אלסייד אלמניר משה ע״ה והו אשריך ישראל וגו׳ ובה אכ̇ברו אלחכ׳ אן דליל אלחרוף מן הי ב׳ וכ׳ הו אן אלתורה̈ אסתבדת בחרף בית וכ̇תמת בחרף כאף והו בראשית אלאוול ותדרוך אלאכ̇ר פאן פיה י״ט כלמה̈ וג̇מיע הד̇א אלאמור אנמא הי מע בסטהא לאלעאלם באלאלפאט̇ ואלמעאני אלט̇אהרה̈ פאן פיהא הד̇ה אלאסראר ואלאשאראת אלי אלד̇ ואלי״ב פאד̇הן יא אכ̇י ואפק ותפכר פי הד̇ה אלאסראר אללטיפה̈ ואכ̇תר מן מעאנייהא ומא תחתהא מן מעארף לתפח ותנאל אלנעים אלדאים ותכ̇רג̇ מן דאירה̈ אלג̇האלה̈ ופקך אללה באלצואב ואיאנא ברחמתה.

וקד ד̇כרנא אשיא כת̇ירה̈ ממא תואפק אלד̇ ואלי״ב לטולהא מת̇ל אלשירה̈ אלאוולה̈ אלד̇י עדו פואסיקהא מן ויושע אלי יי׳ ימלוך י״ט ומת̇ל אלפואסיק אלד̇י בארך בהא אלסייד יעקב אולאדה מן ראובן אלי יוסף בפואסיק ג̇מלתהא י״ט ותרך ליוסף ובנימין. וכאן מן רתבתהא פי ד̇אלך אלמכאן אג̇ל פואסיק אכ̇רי ומת̇ל אלפואסיק אלד̇ין בארך בהא אלסייד אלמניר משה ר ע״ה. פכאן מן ג̇מלתהא אלי פסוק אשריך י״ט וכת̇יר מן אלפואסיק אלתי אתת בהא אלאנבייא באשאראת ת̇מל[1] אלאספאר פאן אד̇י חסבת תרי עסר וחדהא יבקא ג׳ פי אלנביאים אלאכ̇רה̈ וד׳ פי אלאו̇לה̈ פד̇אלך י״ט. ואד̇י ג̇עלתה ד׳ אוולה וד׳ אכ̇רה̈ אצ̇פת אלי ד̇אלך י״א ספר כתובים פד̇אלך י״ט. ולו ארדנא אלתטויל בד̇כר פואסיק פי נביאים וכתובים ממא יואפק י״ט לאתינא בה לכננא קצרנא לאכ̇תצאר אלתנביה לד̇וי אלעקול. פקד ביינא לך יא אכ̇י אן אלזמאן מבני עלי ז׳ ואלמכאן איצ̇א עלי ז׳ וי״ב ח׳ וי״ב גזירה̈ ואעלמתך רכב עליה וחתי צאחב אלערב מא אתאהם אלא מן חית̇ הם וקיידהם בד̇כר ד׳ אלפאט̇ ותחתוי פרועהא עלי ז׳ וי״ב בכ̇ט אלערב פלא יפיק אלי ד̇אלך אלא אלעלמא מנהא ואמא אלג̇האל פלא

---

[1] read בג̇מל.

ואמאהם אלעבראען [1] ו׳ סנין ויטלקונהם פי אלז׳ אחרארא ואמרהם אן יעדו מן אלסנין ז׳ אסאביע תכון מ״ט סנה̈ ויטלקו אלמלך מן אלארץ̇ ויעידונהא אלי אהלהא אלאוולין פי סנה̈ כ̇מסין ואמרהם אן יחרת̇ו ריאצ̇הם ויזרעוהא ו׳ סנין ויסבוהא [2] פי אלסנה̈ אלז׳ ופרץ̇ עליהם פי צלוה̈ אלסבת ז׳ ברכות וענהא יקול ולייה שבע ביום הללתיך ופי אלערס ז׳ ברכות וח׳ ימי חופה ופי אלתענית ז׳ ברכות וממא אכ̇ני בה ען שבעה כ̇צוצא מן בין רתב אלעדד ולו כאן תפסירה כת̇יר מת̇ל קו׳ שבע תועבות בלבו וק׳ ובשבע לא יגע בך רע כי שבע יפול צדיק וקם וקאל ושבע ילין בל יפקד רע כי שבעתים יקם קין ואלסייד אלמניר אכ̇תאר שבעים זקנים לסיאסה̈ אלאמה̈ וכת̇יר מת̇ל ד̇אלך פי ד̇כר אלז׳ ופצ̇ילתה. וסנד̇כר פי עאלם [3] אלדין מא אמכן ונרדד פי מא צלח אלעדד ופי מא נסתאנף [4] אן שא אללה סבחאנה וענד אנתהאנא אלי ד̇כר אלאעתבאר באלמכ̇לוקין נד̇כר פי באב אלכואכב אלז׳ ואלי״ב אלברג̇ ממא תיסר מן ד̇אלך אן שא אללה עלי קדר קצר מערפתנא ופוק כל ד̇י עלם עלים ואללה עז וג̇ל נסאלה חסן אלתופיק פי אלדין ואלדניא ג̇מיעא ברחמתה. ונד̇כר מן ד̇אלך ההנא טרפא לתעלם אן אלסבעה̈ ואלי״ב אלברג̇ הי אסאס אלקוי ואליהא אשאר כל נביא וצאחב שריעה̈. פאמא אן אסאס הד̇י אלעאלם פכמא תרא אן אלז׳ אלכואכב אלד̇י יכ̇ץ כל כוכב מנהא פלך ואלי״ב אלברג̇ אלד̇י יכ̇צהא פלך ואחד פיציר אלכל י״ט אסאס אלזמאן ואלמכאן עלי ז׳ איאם לא יזיד ולא ינקץ וכל אלכ̇לאיק פי אללגאת ואלמד̇אהב ואלארא אלא פי הד̇ה אלאיאם פאנהם לא יקדרו יזידו ולא ינקצו וכד̇אלך אלי״ב אלשהר והי תנטוי אבד אלאבדין בלא כ̇לל ולו זייד פיה או נקץ שי לפסד אלנצ̇אם ואנעכס ולם ית̇בת לאן אלז׳ אצח אלאעדאד וכד̇אלך אלי״ב וכד̇אלך רסמת לנא אלצלאה̈ אלד̇י בהא נקרב אלי מלך אלמלוך וננת̇ בין ידיה חואיג̇נא ונסאלה אגראצ̇נא ונקר בד̇נובנא ונטלב מנה צלאחנא ותופיקנא פג̇על ד̇אלך י״ח ברכה ואלאוולה̈ אלתי הי אלאם בהא ופא י״ט פד̇אלך מואזי לז׳ וי״ב וכת̇יר מן אלז׳ ואלי״ב ממא הו ענדנא אסאס והו מג̇טא ען אלג̇מהור ואלעואם וצ̇הר ללכ̇ואץ ואהל אלמערפה̈ מת̇ל אלג׳ אלפצול אלתי מן אלתורה̈ אלתי עלינא לאזמה̈ קראתהא פי כל יום

[1] read אלעבראניין. [2] read ויסבתוהא. [3] read עלם. [4] read אסתאנף.

בפצ̇לה. וכד̇אלך ג̇על אלאפלאך ז אקסאם ואלאקאלים ז ומן פצ̇ילה אלד̇י ענד אללה סב׳ אעתברנא אחואל אלעיבור אלד̇י לבני אסראיל לסנינהם ואעיאדהם וציאמאתהם אלמשרועה̈ עליהם פי אלתורה̈ ומא נקל אליהם באלכ̇בר אלצאדק ען אלאנבייא ע״ס בשרט לא בדו פסח לא גהז עצרת ולא אדו ראש השנה ולא אגו כיפורים ולא זבד פורים בעד אלדחיות מרסומה̈ מן חאכמהם אלקדמא וארואח אלתקאת ז״ל. פג̇רדנא אצל ד̇אלך וקאנונה ותחרירה עלי ד״ז פז׳ סנין פשוטות וז׳ מעוברות וד̇אלך סוד העיבור ואצלה ומדכ̇לה ג̇מיעה̈ לאלדהר כלה וסנעמל פי אכ̇ר הד̇א אלכתאב לד̇אלך ג̇דול עג̇יב צ̇ריף אלצנעה̈ פילתמסה אלמלתמס אן שא אללה סב׳ פפי ד̇אלך אג̇ר עט̇ים לאלג̇מיע ותמאם אלדין ואללה ולי אלתופיק ברחמתה סב׳. וכד̇אלך ועד אללה סב׳ באקאמת ז׳ רועים על עמו ישר׳ פחנוך ז לאדם וכאן אלסייד אלמניר משה בן עמרם ע״ה ז מן אברהם וד̇אלך אבר׳ יצ׳ ויע׳ לוי קהת עמרם משה שביעי וכד̇אלך אוצם השישי דוד שביעי וקאל איצ̇א פי אכ̇באר אלתלמוד אן אלאסבאט ע״ס ולד כל ואחד מנהם לז׳ אשהר וכד̇אלך אלמדברות ז והם מדבר סיני ומדבר צין ומדבר קדמות ומדבר קדש ומדבר שור ומדבר פארן ומדבר סיני הו אפצ̇להם לאן אלתורה̈ נזלת פיה. וכד̇אלך אלבחאר ז והם בחר סדום וטבריה וסבכ̇י אספמיא וחלתא וכנרת וים הגדול. וכד̇אלך אלסמאואת ז והם רקיע ואילון חבול ומכון ומעון שחקים וערבות. וכד̇אלך אלאראצ̇ין ז. והם ארקא וארץ חלד נשייה צייה אדמה תבל ופרץ̇ עליהם ז׳ ימי נדה ושבעת ימי נקיים ושבעת ימי שמחה לחופה וז׳ ברכות וכאן אמרנא מן הבהמה הטהורה תקח לך ד״ז וז׳ ימי מלואים וז׳ עמודי העולם וז׳ עולמות וז׳ אבות שכבו בכבוד העולם ולא שלטה בהם רמה וכד̇אלך סבב אללה סב׳ כ̇לאץ אלסייד יוסף ז״ל באלמנאמאת אלד̇י ראהא פרעה ז בקראת חסאן וז׳ סנבלאת צ̇כ̇מאת ואצ̇דאדהן פכאן כ̇לאצה לתפסיר ד̇אלך עלי מא קד עלמת ובלעם ערך ז מזבחות ועל המנורה ז נרותיה וסליחה ומחילה בתשרי שהוא ז לניסן וניסן בו גאולה שהוא ז לתשרי ופי אכ̇ר אלקראבין ז כבשים בני שנה וכד̇אלך ז דברים בגולם וז׳ בחכמה וז׳ מיני פורעניות באים על ז׳ גופי עבירות וכד̇אלך אפתרץ̇ אללה סב׳ עלי בני אסר׳ אן יערו ז אסאביע ויחגו ענד כמאלהם אלי בית אלמקדס חג̇ אלאסאביע ואמרהם אן יסתכ̇דמו עבידהם

ומנתהאהא ווקף עדדהא ענדה פכל מן חפ̇ט̇ אלסבת כמא אמר אללה סב׳ וערפת חק מערפתה אקארה כמא אמרת אלשריעה̈ מע תקוי אללה סב׳ פקד כמל דינה לה ומן תכ̇לף ען ד̇אלך פקד פאתה אלדין באסרה פמן ממ̇תולה באלאנסאן לאלנפס ז׳ קוי רוחאנייה̈. וללג̇סם ז׳ קוי ג̇סמאנייה̈. פאלג̇סמנייה̈ אלג̇אד̇בה̈ ואלמאסכה̈ ואלהאצ̇מה̈ ואלדאפעה̈ ואלנאמייה̈ ואלמרבייה̈ ואלמצוורה̈ ואלד̇י ללנפס ז׳ קוי רוחאנייה̈ והי אלסאמעה̈ ואלבאצרה̈ ואלשאמה̈ ואלד̇איקה̈ ואללאמסה̈ ואלנאטקה̈ ואלעאקלה̈ והם באיזא אלז̇ אלכואכב אלמתחיירה̈ פלאלה׳ אלמתחיירה̈ י׳ ביות מן אלברג̇ ולאלניירין ביתין אלואחד ממא ילי אלקמר והמא אלאסד לאלשמס ואלסרטאן לאלקמר ולאלכ̇מסה̈ אלמתחיירה̈ י׳ ביות פלזחל אלג̇די ואלדלו ולאלמשתרי אלקוס ואלחות וללמריך̇ אלחמל ואלעקרב ולאלזהרה̈ אלת̇ור ואלמיזאן ולעטארד אלג̇וזא ואלסנבלה̈ וכד̇אלך פי ג̇סם אלאנסאן י״ב נקב והי אד̇ניה ומנכ̇ריה ופמה וסרתה ות̇דייה וסביליה פלד̇אלך י״ב נקב מנהא י׳ לה̈ קוי וב׳ לקוותין באיזא אלכואכב פאלניירין אלפם לאלשמס ואלסרה̈ ללקמר ואלאד̇נין ביתי עטארד ואלעינין ביתי אלמשתרי ואלמנכ̇רי ביתי אלמריך̇ ואלסבילין ביתי זחל וכד̇אלך׳ עיניה ז׳ טבקאת בין כל טבקתין רטובה̈ וקוה̈ מן אלבצר ליסת בין אלאכ̇רתין וכד̇אלך ג̇על אללה סבחאנה מג̇רא אלקוה̈ אלסאמעה̈ פי אלאד̇נין ומג̇רא אלקוה̈ אלבאצרה̈ פי אלעינין ומג̇רא אלקוה̈ אלשאמה̈ פי אלמנכ̇רין ומג̇רא אלקוה̈ אללאמסה̈ פי אלידין ומג̇רא אלקוה̈ אלד̇איקה̈ אלשהואנייה̈ פי אלפם ואלפרג̇ ומג̇רא אלקוה̈ אלנאטקה̈ פי אללסאן והי באיזא אלקמר ומג̇רא אלקוה̈ אלעקלה̈ פי אלדמאג̇ והי באיזא אלשמס תמד אלנאטקה̈ תנטק ואלמעאני אלד̇י תעתבר בהא ען אלכלאם כ״ח חרפא כמא תמד אלשמס אלנור אלקמר יג̇י בה פי ח׳ וכ׳ מנזלה̈ מן אול נשאתה אלא כמאלה ואסתחקאקה בקדרה̈ מנשייהם ובארייהם תקדסת אסמאיה. וכד̇אלך פי אלארץ̇ ז׳ אקאלים וח׳ וכ׳ בקעה̈ וכד̇אלך מן פצ̇ילת[1] אלסבע ענד אללה סב׳ ג̇על אלטפל אלמולוד לסבעה̈ אשהר יעיש ואבן אלח׳ ימות. ועלי אנה זאיד שהר וד̇אלך לאסראר לא יעלמהא אלא אללה סב׳ או אנביאה אלד̇י אעלמהם איאהם ואלראסכ̇ין פי אלעלום אלד̇י תוארת̇והא ענהם ווקפוהא אלית

---

[1] read פצ̇ילה̈.

ואבני אלגביש אש וגפרית וארבעת שפטים רעים חרב ודבר ורעב וחיה רעה ארבע מרכבות וארבע חרשים. וכד̇אלך אלכואכב עלי ארבעה̇ צ̇רוב מנהא מא יצ̇הר באלנהאר והי אלשמס ומנהא באלליל לא באלנהאר והי אלכואכב אלשמאליה̇ [1]. ומנהא מא לא יצ̇הר לא באלליל ולא באלנהאר והי אלכואכב אלג̇נוביה̇ אלד̇י חואלי אלקטב. וכד̇אלך אלכואכב איצ̇א עלי ד׳ צ̇רוב ג׳ ברוג̇ נאריה̇ וג׳ הואיה̇ וג׳ מאיה̇ וג׳ תראביה̇. ואלמא עלי ד׳ צ̇רוב מא יצעד מן אלארץ̇ אלי אלהוא והו אצל אלמטר ומא ינזל מן אלהוא אלי אלארץ̇ והו פרע אלמטר ומא פי אלאעלי והו אלמא אלמג̇מד ומא ת̇אבת פי אלספל דאימא והו מא אלבחר מכ̇זון כקו׳ כונס כנד מי הים. ואלנבאת עלי ד׳ צ̇רוב מנהא נד̇א ודוא כאלחנטה̇ ואלשעיר ומא ישאכלהמא. ומנהא מא הו נד̇א לא דוא כאלסכר ואלאדהאן ומא שאכלהם ומנהא מא הו דוא לא נד̇א כאלהלילג̇ וכ̇יאר ושנבר וסאיר אלעקאקיר אלד̇י פי אלחשאיש ולא דוא ולא נד̇א כאלאשואך ומא ישבההא. וכד̇אלך אלה׳ אלכואכב אלמתחיירה̇. ובאיזא חמשה חומשי תורה ובאיזא חמשה קניינים שקנה הקב״ה בעולמו. ובאיזא אלה׳ אלצלואת אלתי פי יום צום כפורים וכד̇אלך אלה׳ אלחואס אלד̇י פי אלאנסאן ואל חדוד אלעלויה̇ ובאלג̇מלה̇ אן צורה̇ אלה׳ פי אלאעראד̇ לא תנתקל ולא תתגייר עמא הי עליה מת̇ל פי ה׳ וכ׳ פמא זאד בלג מא בלג וכד̇אלך אלסתה̇ באיזא אלסת ג̇האת אלעאלם ובאיזא אלו׳ אלאלואן אלד̇י כ̇לקהא אללה סב׳ פי אלעאלם והי אלביאץ̇ ואלסואד ואלחמרה̇ ואלצפרה̇ ואלכ̇צ̇רה̇ ואלאסמאנג̇וני. ובאיזא ששה סדרי משנה וששה סדרי תוספה. ובאיזא ו׳ ברוג̇ טאלעה̇ אבדא פוק אלארץ̇ וסתה̇ ג̇איבה̇ אבדא תחת אלארץ̇ וסתה̇ ג̇נוביה̇ וסתה̇ שמאליה̇ ופי נאחיה̇ אלשמאל יקום אלצ̇לאם ו׳ אשהר ולא יכ̇אלטהא צ̇יא ופי אלג̇נוב יקום איצ̇א אלצ̇יא ו׳ אשהר ולא יכ̇אלטה צ̇לאם וששת ימי המעשה וסת ג̇האת אלעאלם [2] ושש כנפים לאחד וכד̇אלך ו׳ כ̇רוק פי אלאנסאם פי אלג̇אנב אלאימן וסתה̇ פי אלג̇אנב אלאיסר וכד̇אלך אלז̇ פאנהא אכ̇תר ואעצ̇ם שרח ובאלכ̇אצה̇ לשרף יום אלסבת ענד אללה תע׳ ותשריפה לה ותקדיסה איאה לאנה סאבע אלאיאם ואכ̇רהא

[1] between אלשמאליה̇ and ומנהא insert ומנהא כא יצ̇הר באלליל ובאלנהאר והו אלקמר. [2] delete וסת ג̇האת אלעאלם.

עבאדתה כאן לא ימות וכד̇אלך ג̇נוס אלעלם ד׳ אלאול אלריאצ̇ייאת ואלתעלימייאת ואלב׳ אלטביעייאת ואלג̇סמאנייאת ואלג׳ אלנפסאנייאת ואלעקלייאת. ואלראבע אלנאמוסייאת אלאלאהייאת.

וכד̇אלך כ̇לק אללה סב׳ פי אלעאלם ד׳ אשיא בסיטה̈ תרכבת מנהא ד׳ אשיא. פאלבסיטה̈ אלנאר ואלהוי ואלמא ואלתראב. ואלמרכבאת אלמעאדן ואלנבאת ואלחיואן ואלנאס. וכד̇אלך צארת אמראץ̇ אלאג̇סאם תחדת̇ מן סו אמזאג̇ באכ̇תלאף אחד אלד׳ אלטבאיע אלד̇י פיה והי אלדם ואלבלגם ואלמרתין אלממאזג̇ להם אלחראר̈ה ואלרטובה̈ ואלברודה̈ ואליבוסה̈. פאלפת לד̇אלך אלעלמא כתב טבייה̈ פי אלאסתעמאל עקאקיר יטול שרחהא ויתסע עלמהם אלי ג̇יר חד. פקאבלהא באיזא ד׳ אצול לעלל אלנפס יחדת̇ מנהא אמראץ̇ צעבה̈ ג̇דא לא תכאד אן תברא מנהא וברווהא אצעב מן ברו אלאג̇סאם אלי בעד נאיה̈ אלא באסתעמאל אלעקאקיר אלאדויה̈ אלתי אלפתהא אלאנבייא צלא אללה עליהם אלתי הם אטבא אלאנפס ושרחוהא פי כתבהם אלמותא בהא אליהם מן אללה סב׳. ואמא אלאצול אלתי לעלל אמראץ̇ אלנפוס פהי אלג̇האלאת אלמתראכמה̈ ואלאכ̇לאק אלסאייה̈ ואלארא אלפאסדה̈ ואלאעמאל אלקביחה̈. פאד̇י חדת̇ת עלי אלנפוס יעדא ג̇והרהא ויט̇לם צווהא ותכסף בצירתהא ותת̇קל אחארהא ולא תטיק אן תסתקל בד̇אתהא כפאנא אללה ד̇אלך ואיאך ברחמתה. ולו ד̇הבנא אלי וצף מא צנפו אלחכמי׳ ז״ל מן אלד׳ לכת̇ר ד̇אלך וטאל מא וצפה מת̇ל קו׳ יש נוחלין ומנחילין מנחילין ולא נוחלין נוחלין ולא מנחילין לא מנחילין ולא נוחלין. ומת̇ל קו׳ ארבע מדות בנותני צדקה. ארבע מדות בהולכי לבית המדרש. ארבעה צריכין להודות ואמת̇אל ד̇אלך כת̇ירא לכנא תרכנא ד̇אלך לשהרתה ומת̇ל ד׳ גאולות שנגאלו ישראל ממצרים ומת̇ל ד׳ מלכיות אלד̇י באיזאהא ומת̇ל די חוין רברבן סלקן מן ימא אלד̇י ראהא אג̇סייד דניאל ע״ה ואלד̇י אורא אללה אברהם אבינו באיזא אמה חשכה גדולה נופלת. וג̇עלו אלחכמי׳ ז״ל מת̇ל איצ̇א צרבת ובהרת ושפחת ושאת וארבע נהרות גיחון ופישון וחדקל ופרת. ומת̇להא בנמלים שפנים ארבה סממית. וכד̇אלך ארבע פורעניות באות על הרשעים שנ׳ ימטר יי׳ על רשעים פחים אש וגפרית ורוח זלעפות ופי׳ לעתיד לבוא יפרע מהם בארבע פורעניות והם גשם שוטף

בדׄאלך בעץׄ שערא אלערב ד׳ פי אלנאס מיזתהם ואחואלהם בינה̈ צׄאהרה̈ פואחד דניאה קדאמה וליס לה אכׄרה̈ וואחד ליס בדניא ומן כׄלפה אכׄרה̈ ואפרה̈ ואכׄר חאז כלאהמא סעיד פי אלדניא ופי אלאכׄרה̈ ואכׄר יבכי עלי כלאהמא לא דניא ולא אכׄרה̈. וכדׄאלך ד׳ פצול ציף וכׄריף ורביע ושתא. ואיצׄא ד׳ תקופות והי פי חלול אלחמל ואלסרטאן ואלמיזאן ואלגׄדי עלי מרור אלזמאן. ואלזמאן ד׳ יום ואסבוע ושהר וסנה̈. ואלאהויה̈ ד׳ אלדבור ואלצבא ואלשמאל ואלגׄנוב. ואלאעדאד ד׳ אחאד ואעשאר ומין ואלוף. וכדׄאלך אלנאס עלי ד׳ צׄרוב מנהם מן בלגׄ אלעלום אלצׄאהרה̈ ולם יבלגׄ אלעלום אלבאטנה̈ ומנהם מן וקף עלי אלבאטנה ולם יקף עלי אלצׄאהרה̈ ומנהם מן בלגׄ כלאהמא ומנהם מן לם יבלגׄ אלי איהמא. פהם באזא אל ד׳ אלאנואע אלנבאתיה̈ אלדׄי אפתרץׄ אללה עלי בני אסראל ימסכוהא פי צלאת עיד אלמצׄאל ומנהא מן לה טעם וליס לה ראיחה̈ פהדׄי אלנכׄל ומנהא מן לה ראיחה̈ וליס לה טעם כאלאס ומנהא מא לה ראיחה̈ וטעם כאלאתרגׄ ומנהא מן ליס לה לא ראיחה̈ ולא טעם כאלצפצאף. וכדׄאלך איצׄא אלנאס עלי ד׳ טבקאת מנהם צאלח יולד צאלחא קאל פיה תחת אבותיך יהיו בניך וצאלח יולד טאלח [1] קאל פיה תחת חטה יצא חוח וטאלח יולד צאלח [2] קאל פיה תחת הנעצוץ יעלה ברוש וטאלח יולד טאלחא קאל פיה מרשעים יצא רשע. וכדׄאלך צׄרוב אלנפראנאת ד׳ והי ארבעה חלוקי כפרה אלמערופה̈ וצׄרוב אלטאעה̈ ד׳ וצׄרוב אלמעאצי ד׳ ואלחרמאנאת ד׳ כׄצאל מא לא יחצא כמתׄל נגׄם ינגׄם ומנגׄם לא נגׄם ונגׄם ולא מנגׄם ולא נגׄם. וכדׄאלך פי יבום וחליצה. וכדׄאלך שמן תנותה [3] ולבונה ונסך ובכור לנחלה ולכהן. וכדׄאלך אלניראן ד׳ נאר תאכל ותשרב והי אלחרארה̈ אלגׄריזייה̈ אלדׄי פי אלחיואן ונאר לא תאכל ולא תשרב והי אלנאר אלשאמלה̈ בין אלנאס ונאר תשרב ולא תאכל והי אלחרארה̈ אלדׄי פי באטן אלארץׄ ונאר תאכל ולא תשרב והי אלנאר אלאתׄיר אלמחיט. וכדׄאלך גׄעל אללה פי אלאנסאן ד׳ אשיא מן טבע אלמעאדן ואלנבאת ואלחיואן ואלמלאיכה̈ פמן אלמעאדן אלכון ואלפסאד מתׄל אלמעאדן ומן אלנבאת אלגׄדא ואלנמו מתׄל אלנבאת ומן אלחיואן אלחס ואלחרכאת מתׄל אלחיואן ומן אלמלאיכה̈ אלעבאדה̈ ואלחיאה̈ אלדאימה̈ פאדׄי עבד אללה חק

---

[1] read טאלחא. [2] read צאלחא. [3] read מנחה.

ואלרחמה̈ ואלקסאוה̈ ואלפרח ואלחזן ואלצ̇חק ואלבכא ואלצדק ואלתכד̇יב ואלת̇קה̈ ואלצ̇לם ואלעדל ואלג̇ור ואלתואצ̇ע ואלתכבר ואלאמאנה̈ ואלכ̇יאנה̈ ואלעפה̈ ואלקחה̈ ואלחסד ואלעבארה̈ ואלצלף ואלחיא ואלקנאעה̈ ואלשרה̈ ואלקווה̈ ואלעג̇ז ואלפצאחה̈ ואלאנקטאע ואלג̇נע ואלשבע ואלעטש ואלרוא אלמג̇יב ואלחצ̇ור אלערי ואלאסתת̇אר אלד̇ם ואלשכר אלעי ואלד̇כא אלג̇צ̇ב ואלרצ̇א אלבלאהה̈ ואלפטאנה̈ אלעג̇ל ואלאנאה̈ אלג̇ראה̈ ואלחיא אלשבק ואלעפה̈ אלרפס ואלצ̇יאנה̈ אלתצ̇ייע ואלחפט̇ אלמעציה̈ ואלטאעה̈ אלופא ואלג̇חוד אלתהאון ואלחזם אלכ̇טא ואלצואב אלעדאוה̈ ואלצדאקה̈ אלאימאן ואלכפר אלחלם ואלבטש אלשך ואליקין אלמערוף ואלמנכר אלכ̇וף ואלאמאן אלצלה̈ ואלקטיעה̈ אלרשד ואלג̇וא אלרג̇א ואליאס אלאחתמאל ואלחדה̈ אלעפו ואלאנתקאם אלתסוי ואלחמק אלנציחה̈ ואלג̇ש אללב ואלעב אלנזאהה̈ ואלספה̈ אלאנצאף ואלג̇דר אלרג̇בה̈ ואלרהבה̈ אלעכם ואלסמאחה̈ אלרכ̇אוה̈ ואלשדה̈ אללטף ואלפצ̇אעה̈ אלפזע ואלטמאן אלבר ואלעקוק אלתיה ואלכ̇שוע אלאלפה̈ ואלוחשה̈ ואלכ̇לטה̈ אלאקראר ואלאנתחאד אלבשר ואלצנר אללין ואלקסאוה̈ ואלג̇מלה̈ סו אלכ̇לק וחסן אלכ̇לק פד̇אלך ק"ם כ̇לק ללאנסאן יקדר יסתעמל כ̇לק אלכל פי מוצ̇עה.

וכד̇אלך באיזא אלג' חי נאטק מיית ופיה ג' שרכא אלכ̇אלק סב' ואלדית. ובאיזא אלדהר ג' מאצ̇י וחאל ומסתקבל ואלזמאן ואלמכאן ואלוקת. ובאיזא ג' אבות אברהם יצחק ויעקב ובאיזא ג' עולמות שאדם רואה אחד במעי אמו ואחד העולם הזה ואחד העולם הבא. ובאיזא ג' ספרים שנפתחים במרום לפני הקב"ה אחד של צדיקים ואחד של בינונים ואחד של רשעים של צדיקים נכתבים ונחתמים לגן עדן ושל רשעים נכתבין ונחתמין לגהנם ושל בינונים תולין להן עד ראש השנה הבאה אם זוכין מזכין אותן ואם נתחייבו מחייבין אותן. ובאיזא כהנים לויים וישראלים. ובאיזא תורה נביאים וכתובים. ובאיזא ריוסא אלעאלם ומדברה. ובאיזא נביא וחכם ומלך. ובאיזא ג' קדושות. ובאיזא אלעלום אלג' עלם אלאדיאן ועלם אלאבדאן ועלם אלאזמאן מאצ̇י וקאצ̇י ומסתקבל. וכד̇אלך אלד' אלנאס עלי ד' צ̇רוב פמנהם מן לה עלם וליס לה עמל ומנהם מן לה עמל וליס לה עלם ומנהם מן לה אלעלם ואלעמל ומנהם מן לא לה לא עלם ולא עמל וקד קאל

אלר והם ימין ושמאל וקדאם וכלף ופוק ותחת. וכדאלך פיה ז׳ כרוק בראסה באיזא אלסבעה והם אדניה ועיניה ומנכריה ופמה וכדאלך פיה ח׳ באיזא אלח׳ והם אלגאדבה ואלמאסכה ואלהאצמה ואלדאפעה ואלנאמייה ואלגאדבה ואלמולדה ואלמרבייה ופיה ט׳ גואהר באיזא אלט׳ והם אלצפר ואלגלד ואלשער ואללחם ואלדם ואלעצם ואלמך ואלערוק ואלעצב ופיה י׳ אעצא [1] אלי׳ והי אלקלב ואלדמאג ואלכבד ואלרייה ואלמרארה ואלטחאל ואלכליתין ואלמעדה ואלאמעא ואלאנתיין. וכדאלך קד צנף בעץ אלעלמא תשריח [2] אכר פי אלאנסאן פגעלה באיזא כמא קד סבק אלכלאם. וגעל אלנפס ואלגסם באיזא אלסמא ואלארץ ובאיזא משה ואהרן עליהם [3] אלסלאם לאן מתלהמא מתל אלסמא ואלארץ ומא ורד מן אלסמא אלתקתה אלארץ כדאלך אן אלסייד אהרן יתלקא מא ורד בה משה כקו׳ ראה נתתיך אלהים לפרעה ואתה תדבר ובאיזא שני הלוחות לאן אצלהמא מן אלארץ ואלכתאבה פיהמא מן אלסמא ובאיזא תורה ומשנה ובאיזא אלדניא ואלאכרה. וכדאלך געל אללה סב׳ כל שי זוגין וגעל פי אלדניא אשיא כתירה מתצאדדה מן כל כלק אתנין. וכל דאלך דליל עלי אנה ואחד באלחקיקה סב׳ לא כאלואחד מן אלמחדתין אלוחדה פיה מגאזייה לא חקיקה. סב׳ אעלא ואנפא מן אן יתצף בצפה והו כאלק אלוחדה ואלואחד פמא אמכן אלנטק אן ינטק באלטף מן דאלך.

פאמא מא געל סב׳ מן אלאתנין ואלמתצאדדין פמתל אלחיאה ואלמות ואלגנא ואל פקר ואלנור ואלצלאם ואול ואכר טאהר ובאטן ונהאר וליל וחר וברד וחרת וביאר ועלמא וגהאל וטיב ונתן ותקל וכפה וכשונה ולין וצלאבה ורכאוה ועלו וספל ונפע וצר ורבט וחל ואמאן וכוף וסלאמה וחרב ועסר ויסר ושדה ופרג וציק וסעה וגואהר ואעראץ וסקם וצחה וסמאגה וחסן ובחר ובר וסהל ווער ונחס וסעאדה ופרקה ואגתמאע וסם ותריאק וכאדם ומכדום וגיר דאלך ממא לא יחיט בה אלא הו סב׳. וכדאלך געל פי אלאנסאן גמלה אכלק מתצאדדה כתירה גדא וקד אחצינה מנהא ק״ם כלקא פלנדכרהא והי אלעאלם ואלגאהל ואלחפץ ואלנסואן ואלנשט ואלכסל ואלכרם ואלבכל ואלשגאעה ואלגבן ואליקצה ואלנום ואלחרכה ואלסכון ואלדכול ואלכרוג ואלקיאם ואלקעוד ואלכלאם ואלצמות

---

[1] add באיזא. [2] read תשריחא. [3] read עליהמא.

אלפצל אלב׳

אן אל אנסאן עאלם סניר[1] והו אשרף אלמוג̇ודאת תחת פלך אלקמר. קאל ולמא כאן אלאנסאן אכ̇ר אלמצנועאת וג̇ודה וקפת אלצנעה̈ במוג̇ב אלחכמה̈ אלאלאהייה̈ וצאר אשרף אלמוג̇ודאת פי עאלם אלכון ואלפסאד פג̇עלה אלבארי תב׳ ותע׳ עאלם סניר[2] מנאסב לאלת̇לת̇ אלעואלם אלד̇י ד̇כרנא ומחאכי להא ופצ̇לה עלי ג̇מיע אלכ̇לאיק וסלטה עלי ג̇מיע אלמוג̇ודאת מן ג̇מאד ונבאת וחיואן וקד נטקת בד̇לך אלכתב אלמקדסה̈ בקו׳ ותחסרהו מעט מאלהים תמשילהו במעשה ידיך וג׳ צנה ואלפים כולם. ואעתברנא אלאנסאן ואחואלה ואמורה בג̇מיע מא וזעמה אלעלמא עאלם סניר[3] פיג̇ב עלינא אן נתפכר ונבצר באלכ̇לאקה ג̇מיעהא אלג̇סמאנייה̈ ואלנפסאנייה̈ אלט̇אהרה̈ מנהא ואלבאטנה̈ לנערף ג̇לאלת צאנעה ומנשייה תע׳ לתזתאד עט̇מתה פי קלובנא ולנעבדה חק עבאדתה. וקד נטקת אלכתב אלמקדסה̈ בקול איוב ומבשרי אחזה אלוה. פלמא בחת̇נא ען ד̇לך וג̇דנא אלאנסאן ואחד[4] באיזא אלואחד וג̇דנאה מרכב[5] מן אלג̇והרין רוח לטיף וג̇סם כת̇יף באיזא אלאת̇נין. וג̇סמה טויל עריץ̇ עמיק באיזא אלג׳ וכד̇אלך אלנפס ג׳ קווא פואחדהא קווה̈ אלחס ואלשהוה̈ אלתי מסכנהא אלכבד והי יג̇אנס ארואח אלבהאים. ואלב׳ אלקווה̈ אלג̇צ̇בייה̈ אלתי מסכנהא אלקלב והי תג̇אנס ארואח אלג̇ן. ואלג׳ אלקווה̈ אלנאטקה̈ אלעאקלה̈ אלתי מסכנהא אלדמאג̇ והי תג̇אנס ארואח אלמלאיכה̈. וכד̇אלך באיזא אלד׳ אלד̇י פי אלעואלם פיה ד׳ אכ̇לאט והי אלדם ואלבלג̇ם ואלצפרא ואלסודא. פטביעת אלדם חאר רטב באיזא טביעה̈ אלהוא. וטביעת אלבלג̇ם בארד רטב באיזא טביעת אלמא. וטביעת אלצפרא חארה̈ יאבסה̈ באיזא טביעת אלנאר וטביעת אלסודא בארדה̈ יאבסה באיזא טביעת אלתראב. וכד̇אלך פיה ה׳ חואס באיזא אלה׳ והי חאסה̈ אלסמע וחסה̈ אלבצר וחאסה̈ אלשם וחאסה̈ אלדוק וחאסה̈ אללמס, וכד̇אלך לה ו׳ ג̇האת באיזא

---

[1] read צג̇יר. [2] read עאלמא צג̇ירא. [3] read עאלמא צג̇ירא. [4] read ואחדא. [5] read מרכבא.

וסעהא. פהו סב̇ אג̇ל ואעלי ואשרף ואופא מן כל צפה̈ ומוצוף ואעלם אלעאלמין ואצדק אלצאדקין ואקדר אלקאדרין ואחכם אלחאכמין מעל עלה̈ אלמוג̇ודאת וכ̇אלק אלמכ̇לוקאת ופאיץ̇ אלג̇וד ומעטי אלוג̇וד ומעדן אלפצ̇איל ואלכ̇יראת חאפץ̇ אלנצ̇אם ומבקי אלדואם ומדבר אלכל ועאלם אלג̇יב אוול לכל אבתדא ואכ̇ר לכל אנתהא צ̇אהר סר ובאטן עלי כל שי עלמה והו אלסמיע אלעלים אללטיף אלכביר אלראוף אלרחים. פסבחאן מן הד̇ה אלקדרה̈ קדרתה והד̇ה אלמשייה̈ משייתה. פקד כלת אלאלסן ען מאתצפה[1] ועג̇זת אלנפוס עמא תמדחה כמי נאג̇אה בעץ̇ אלצאלחין אללהם יא מן יג̇ל אן יקאל יא מן פהמה באלמדעין משבהא וימתנע אן לא יקאל יא מן פיך תעטילא ועמהא באלפכר מנך עלי מצרוף ואלוהם בין אלחרכה̈ ואלסכון מוקוף ואלטריק מא בין אלנפי ואלאת̇באת̈ מכ̇וף. סב̇ אוג̇ד אלמוג̇ודאת מנקסמה̈ אלי אלעקול[2] שריפה̈ ואנפס לטיפה̈ ואג̇ראם כ̇פיפה̈ ואג̇סאם כת̇יפה̈ ואלאסמא ואלמסמיאת ואלצפאת ואלמוצופאת פתע׳ אללה ען אן ינאל[3] כנה מערפתה שי מן הד̇ה אלאקסאם או אן תדרכה אלאוהאם או תחיט בה אלאפהאם וכיף יפהם אלמבדע במבדעה ואלמכ̇תרע במכ̇תרעה מן ג̇יר מנאסבה̈ תסוקה אליה או מג̇אנסה̈ תג̇אנס בהא עליה פלא יחויה וקת ולא יחיט בה נעת פכנה תוחידה אן לא יתוהם וקעה ואן לא יתוהם ג̇ל ען וצף אלואצפין ועז ען נעת אלנאעתין פחמדא חמדא עלי מא אפאץ̇ בה ושכרה שכרא עלי אנעם בה אשכרה ואתוכל עליה ואפוץ̇ אמרי אליה בקול ולייה ע״ס. והבוטח הסד יסובבנה[4] וקאל להיות ביי׳ מבטחו הודעתיך היום גם אתה.

תם אלפצל אלאול ויתלוה

---

[1] read עמא תצפה̈. [2] read עסול. [3] read יתנאול. [4] והבוטח בה׳ חסד יסובבנו.

אלמנטק לא יקדר ילפט̇ בתוחיד אקל מן ואחד ולא אכת̇ר. ומן אלדליל אן אלאלאהייה̈ אלמקדסה̈ ד̇את ואחדה̈ מן סבב תנאקץ̇ אלאראדה̈ פי אלבי אד̇ כל ואחד מנהמא יריד מא לא ירידה אלאכ̇ר פאן כאנת אראדתהמא מסתוייה̈ פאלד̇את בלא שך ואחדה̈ ואן כאנת מכ̇תלפה̈ פמן אלמחאל אן אלאת̇נין או אכת̇ר כ̇לקו אלעאלם לאכ̇תלאף אראדתהם לאן אלעאלם מתקן אלצנעה̈ מחכם אלבנייה̈ ופיה אשיא כת̇ירה̈ מתצ̇אדדה̈ ומכ̇תלפה̈ ואלכל מתקן באלחכמה̈ אלאלאהייה̈ ואלצנעה̈ אלרבאנייה̈ בעאלי נוראנייה̈ כ̇לקת ומנשית ומדברה̈ ובארייה̈ ואן צאנעת תקדסת אסמאיה ואחד לד̇אתה לא כאלאחאד חכים לד̇אתה לא כאלחכמא חי מוג̇וד אזלי באקי דאים אלוג̇וד מן ג̇יר אולייה̈ אפאצ̇הא מן סאת ולא חיאה̈ אסתפאדהא מן ג̇ירה̈ ולא חכמה̈ אכתסהא[1] מן חכים אכ̇ר או מוג̇ד אוג̇דה בל הו מעטי אלאזל ואלבקא ואלחיאה̈ ואלחכמה̈ ואלדואם אד̇ מעה̇ אלכל לד̇אתה̈ ואנה אלהי אלמג̇רד אלמנזה מן אתצאף אלמכ̇תרעאת ואלמנבעת̇את ואלמכ̇לוקאת אולהא ואכ̇רהא וט̇והרהא וערצ̇הא וכת̇יפהא ולטיפהא לא ישבההא ולא תשבהה וכיף ישבה אלמכ̇לוק בכ̇אלקה ואל מבדע במבדעה תע׳ אללה עז וג̇ל ען ד̇אלך עלווא כבירא.

וסנד̇כר פי כל פצל מן כתאבנא במא אמכן ולאק פי אלמוצ̇ע אלד̇י סנד̇כר מן אלתוחיד עלי מא יחתמלה אלמוצ̇ע מן אלכלאם אן שא אללה אד̇ בד̇אלך אמרנא ובסבבא[2] אוציינא ולמערפתה אנשינא. וקד ערפנא בד̇אלך אלכתאב פי עדה̈ מואצ̇ע פמן ד̇אלך קו׳ וידעת היום והשבת וג׳ וקאל שמע ישראל. וקו׳ ראו עתה כי אני אני הוא. אני אמית ואחיה. וקו׳ למען ידעו ממזרח עד מערבה כי אפס בלעדי אני יי׳ וכת̇יר מן ד̇אלך אלכתב אלנבוייה̈ אלמנזלה̈ תשהד באנה סב׳ ואחד אלד̇את ברי ען אלצפאת לא ישבה שי בקו׳ ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש. וקו׳ ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו. וקו׳ אל מי תדמיוני ואשוה ותמשלוני ואדמה וכת̇יר מן ד̇אלך. וקד צנפו אלעלמא פי ד̇אלך עדה̈ כתב צנף ר׳ סעדיה בן יוסף תירת עלי מא קדרו עליה ווצלו אליה ולם יכלף אללה נפסא אלא

---

[1] read אכתסבהא. [2] read ובסבבה.

וקהרהא באלג̇בר חתי לא תעדי חכמה ולא תזול ען אמרה ותקדירה ואנהא מא כ̇לקת נפסהא לאן מן אלמחאל אן אלשי יכ̇לק נפסה ויכון ד̇אתה פלו כאנת אלאשיא כ̇לקת נפסהא לכאנת מאלכה̈ נפסהא מכ̇יירה̈ פי פעלהא תפעל מא תשא ענד מא תשא. מת̇ל ד̇אלך אן אלשמס לו כאנת כ̇לקת נפסהא וכונת ד̇אתהא ולם יכ̇ להא כ̇אלק סואהא ולא מאלך יקהרהא לכאנת רבמא תצ̇הר תארה̈ מן אלמשרק ותארה̈ מן אלמגרב ותרטב כל מא כאנת תנשפא ותג̇פף מא כאנת תרטבה ותמכת̇ פי אי אלברוג̇ אחבת ותמצ̇י מן הנאך אי וקת אחבת ותטלע מתי אחבת ולרבמא אכ̇תארת אן לא תגרב אבדא וכד̇אלך סאיר אלכואכב אלעלוייה̈ ואלאמהאת אלספלייה̈ פאלמת̇ל מד̇אלך [1] כלה ואחד. פלמא כאנת אלאשיא עלי מא עאינאהא לם תתרך מסורת [2] ולא תתחול ען טבאעהא ולא תתגייר ען מא הי עליה מן קדים אלזמאן עלמנא ותיקננא אנהא מכ̇לוקה̈ מחרת̇ה̈ ממלוכה̈ מקהורה̈ ואן ג̇ירהא אלד̇י אחדת̇הא וסיירהא וקהרהא באלג̇בר וטבע פיהא מן אלטבאיע אלמכ̇תלפה̈ כלחרארה̈ פי אלשמס ואלברודה̈ פי אלקמר ומא ישבה ד̇אלך מן טבאיע אלכואכב וטבאיע אלאמהאת ומסיר אלכואכב אלמכ̇תלפה̈ אלחרכאת עלי מא סנד̇כר טרפה̈ מן ד̇אלך פי פצ̇ל הד̇י אלכתאב אן שא אללה תע׳.

פלמא צח אן ללעאלם כ̇אלק סואה וצאנע ג̇ירה בחת̇נא ען אלצאנע הל הו ואחד או אכת̇ר פוג̇דנא אלאשיא עלי כת̇רהא או עלאתהא אקל מנהא עדדא אלי אן תנתהי אלי אלעלה̈ אלואחדה̈ באלעדד אלד̇י יעוד אלי ואחד אלד̇י מנה מנשאה ומבדאה וכד̇אלך אלאשיא כלהא אלאעליין ואלספליין יעודו אלי עלה̈ אלעלל והו אול מבדע אבדעה אלבארי ג̇ל ת̇נאה ומשייתה ואראדתה לא פי זמאן ולא פי מכאן ולא לשי ולא בשי עלי מא תקדם אלכלאם פי אול אלכתאב. פכאן אלמבדע סב̇ מעל עלה̈ אלעלל כ̇אלק אלואחד ואלוחדה̈ פתנזה ען אן יוצף בעלה̈ או במעלול או ינעת בנעת אבדאע או אנבעאת. פלמא אלג̇ת [3] אלצ̇רורה̈ אלכלייה̈ אלי אלאקראר באלצאנע ג̇ל ג̇לאלה מן חית̇ אמתנעת אלאשיא לם תצנע הי נפסהא צח לנא באלברהאן אלואצ̇ח אן ללעאלם צאנע ואנה ואחד אלד̇את לא אכת̇ר לאן

---

[1] read כד̇אלך. [2] read מן סירתהא. [3] read אוג̇בת.

אלכתאב אלמקדסה̈ בקו׳ מה רבו מעשיך יי׳ וכו׳ וקאל יי׳ בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. וכאן אלאנסאן אכ̇ר אלמצנועאת והו עאלם סג̇יר ואכ̇ר כיפייה̈ ד̇אלך פי אלפצל אלתאלי להד̇י אלתעדיד אן שא אללה תע׳. וקד סמינא הד̇א אלכתאב בסתאן אלעקול וקד ג̇עלנא כתאבנא הד̇י סבעה̈ פצול פאלפצל אלאול מנהא פי תוחיד אללה סב׳ אלד̇י לא אלאה אלא הו. ואלפצל אלב׳ פי אן אלאנסאן עאלם סג̇יר יואזן אלג׳ אלעואלם אלד̇י תקדמתה באלכון והו אללטיף ואלכ̇פיף ואלכ̇תיף. ואלפצל אלג׳ פי אלתזאם אלטאעה̈ ללה תב׳ ותע׳ פי אלסר ואלעלאנייה̈ ואיג̇אב עבאדתה צ̇אהר ובאטן. ואלפצל אלד׳ פי ד̇כר אלתובה̈ אלי אללה עז וג̇ל ואלאנתבאה אליה ואלכ̇שוע בין ידיה וג̇יר ד̇אלך מן אלזהד ואלתואצ̇ע ופצ̇ילה̈ אהל אלעלם ואלעמל פי אלדניא ואלאכ̇רה̈. ואלפצל אלה׳ פי אלתוכל עלי אללה עז וג̇ל פי ג̇מיע אלאמור אלדינייה̈ ואלדניאייה̈ ואלאעתבאר בג̇מיע מכ̇לוקאתה אלד̇י פי אלעאלם אלאעלי ואלעאלם אלאספל וצ̇הור חכמתה פי ג̇מיע אלכ̇לאיק דקיקהא וג̇לילהא וארזאק אלכ̇לאיק אג̇מעין ואמר פצ̇ילה̈ אלמות וג̇יר ד̇אלך. ואלפצל אלו׳ פי ד̇כר פצ̇איל אלמשיח יבא במהרה וד̇כר אלישועה לישראל עג̇להא אללה עז וג̇ל ופי אבטאל נסך̇ אלתורייה̈ באלדלאיל אלעקלייה̈ ואלשרעייה̈ ואלסמעייה̈ ואלעבראנייה̈ ואלערבייה̈ במא פיה כפאיה̈. ואלפצל אלז׳ פי ד̇כר העולם הבא אלד̇י הו דאר אלאכ̇רה̈ אלתי הי אלאנתהא ואליהא אלמאוא והו אלחיאה̈ ואלבקא ופי תנזיה אלכ̇אלק סב׳ ען כ̇לקה̈ אלשרור באסרהא.

פאלפצל אלאול פי תוחיד אללה תב׳ ותע׳ ואנה סב׳ לא אלאה אלא הו פי אלאולין ואלאכ̇רין ואלאעלין ואלאספלין בקו׳ אלכתאב כי מי אל אלוה מבלעדי יי׳ ומי צור זולתי אלהינו פקול אלחכים יא מן תסמא בכל אסם והו עלי תאלה מקים צ̇הרת פי עאלם אלבראיא ואנת מולאהם אלקדים. אעלם יא אכ̇י איידך אללה ואיאנא ברוח מנה אן הד̇י אלבאב הו אצל אלעלום ואלאדיאן ואלמד̇אהב ואלאעתקאדאת ומפאתחהא וקנונהא וקטבהא ובה ינמאז אלאימאן מן אלשרך ויכמל אלדין וית̇בת אליקין ותכ׳ אלעבאדה̈ צחיחה̈ לא ישובהא כדר ולא ידאכ̇להא כ̇לל. ואעלם באן אלעקול אלשריפה̈ ואלארא אללטיפה̈ קד חכמת פאן אלעואלם ג̇מיעהא אעלאהא ואספלהא דקיקהא וג̇לילהא כאנת מעדומה̈ קבל וג̇ודהא פאוג̇דהא ג̇ירהא וכונהא סואהא ורתבהא עלי מא הי עליה אלאן ומלכהא

הרים יולדו תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם שמו של מלך המשיח שנ׳ יהי שמו לעולם לפני שמש ינן שמו מקום המקדש מניין שנ׳ כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו. ומן אלעלמא מן אצ̇אף אלי ד̇אלך חרוף אלאותיות אנהא אברעת קבל עאלם אלאבדאע אד̇ בהא נטק כל נאטק וסבח כל מסבח וג̇על דלילה̈ עלי ד̇אלך בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ אי אלחרוף אלכלמה̈ מן אלף אלי תאו ואלנור אלאול אלד̇י קבל אלניראת אלד̇י קאל פיה ויאמר אלהים יהי אור פאלקולין מתקרבין ואן כאנת דלאיל אולאיך אלד̇י הי בעשרה̈ מאמרות אנמא הי תואזן תלך אלרתב אלעדדייה̈ פי הד̇י אלעאלם לאן אלעשרה מאמרות אנמא הי פי דפעאת וכל ואחד מנהא יתצ̇מן שי׳ כ̇לקה אלבארי סב׳ פמנהא בלא זמאן ולא מכאן והו אולהא ויאמר אלהים יהי אור ובאקייהא פי זמאן ומכאן בק׳ ויאמר אלהים יהי רקיע. ויאמר אלהים יקוו המים. ויאמר אלהים תדשא הארץ. ויאמר אלהים יהי מאורות. ויאמר אלהים ישרצו המים. ויאמר אלהים תוצא הארץ. ויאמר אלהים נעשה אדם. ויאמר אלהים הנה נתתי ויאמר אלהים לא טוב חיות האדם לבדו. וקיל אנה ויאמר אלהים פרו ורבו. פהד̇ה תואזן הד̇י פי הד̇י אלאנסאן אלד̇י עאלם סגיר י׳ אעצ̇א תואזן ד̇אלך וסנד̇כר ד̇אלך בעד אנתהאינא אליה בעון אללה סב׳.

פכאן אלמבדע אלאול פי רתבה̈ אלואחד ואלנפס אלכלייה̈ פי רתבה̈ אלב׳ ובאקי אלרתב כד̇אלך פי אלתורה̈ אכנו בהא אלחכמ׳ ען אלחכמה̈ אלאלאהייה̈ והי אלאבדאע אלאול ת̇ם ועד̇ן אכנייא[1] בהא ען אלנפס אלכלייה̈ אלתאלייה̈ לאלעקל והי מחל אלמת̇אבין אלד̇י הם אלאנפס אלג̇זויה̈ אלד̇י אנבת̇ת מנהא פי עאלם אלטביעה̈ וכד̇אך באקי אלרתב אלי אן אנתהת אלי עאלם אלאפלאך ואלנגום והו עאלם כ̇פיף פאנתקשת פיה ג̇מיע אלצור ד̇אלך אלעאלם אללטיף ותסלסלת מנה אלי אלעאלם אלכ̇תיף בקדרה̈ אלחכים אלקאדר וד̇אלך לאלדאלין עלי חכמתה ונפאד̇ קדרתה פתקאבלת ותואזנת אלג̇ אלעואלם מן כ̇תיפהא וכ̇פיפהא ולטיפהא חתי תנאסבת אלג̇מיע מנהא ודל עלי חכמה̈ צאנעהא אנה צנעהא בחכמה̈ מתקנה̈ ומא צנעת נפסהא. וקד נטקת

---

[1] reed אבנו.

כבירא כמא סבחה ע״ס וקאל ויברכו שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה.

אמא בעד פאן אול מא אבדעה אלבארי תב' ותע' פאלעקל אלכלי אלדי הו מעדן אלחיאה ומנבע אלכיראת ואצל אלסעאדאת ומעדן אלמנבעתאת ואלאפלאך ואלאמהאת ואלאנפס אלשריפאת ואלאנסד[1] אלמרכבאת ואלצוור אלמכתלפאת פי אלאראצ'ין ואלסמאואת. אבדעה אלבארי אללה סב' באמרה ומשייתה לא מן שי ולא פי שי ולא לשי ולא מע שי ולא בשי בל שא סב' אן יכ' פכאן עקלא כאמלא ולדאתה עאקלא ובאכתראעאתה כאפלא ולכל מפעול פאעלא ולכל מחמול חאמלא פצאר סאבגא מן חית אסתוא באלכמאל ואלתמאם ומתחרך שכרא למא תצל אליה מן מבדעה מן אלאנעאם ובדאלך נטקת אלכתב אלמקדסה בקו' יי' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז מעולם מראש וג' באין תהומות חוללתי בהכינו שמים שם אני. פלמא ראא אלי דאתה נזה מבדעה סב' ען גמיע אלצפאת אלדי ת'דהא פי דאתה ואמתלא פרחא וסרורא ת'דלא וחבורא במא ראי פי דאתה מן אלכיראת אלכלייה ואלבקא אלסרמדי ואלחיאה אלדאימה ועלו רתבתה ענד מבדעה תקדסת אסמאיה. וקד נטקת בדאלך אלכתב אלמקדסה בקו' ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל עת. פפאץ' מן דאלך אלסרור ואלחבור ואנבעתת מנה אלנפס אלכלייה. ומן אלעלמא מן זעם אנה אנבעת מנה פי אלעאלם עקול מג'רדה ותרתבת תסע מראתב באיזא אלמ' אלאעדאד אלדי אנתהא אלאחאד וכמלת באלאבדאע אלאול עשרה והי אלתי צדר מנהא ותנתג' גמיע אלעאלם אעלאה ואספלה ות'עלו דלילהם עלי דאלך בעשרה מאמרות נברא העולם ועל עשר הדברות יעמוד העולם. ואמי אלחכ' פקאלו ען אלכבר אלצאדק שבעה דברים נבראו קודם שנברא העו' ואלו הן תורה וגן עדן וגיהנם וכסא הכבוד ותשובה ושמו של מלך המשיח ומקום המקדש ות'אבו עלי דאלך דלאיל מן אלכתב אלמקדסה כמא שרחו דאלך פי תלמודו[3] וקאלו תורה מניין יי' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז גן עדן שנ' ויטע יי' אלהים גן בעדן מקדם גהינם שנ' כי ערוך מאתמול תפתה כסא הכבוד שנ' נכון כסאך מאז תשובא שנ' בטרם

---

[1] read ואלאג'סאד. [2] read בדלאיל ת'או עלי דאלך. [3] perhaps תלמודין.

בשם המלמד אדם דעת

וסוד י״י ליראיו

בסם אללה אלרחמאן אלרחים אבתדי ובכלמאתה אהתדי ובחדודה אקתדי אללהם עונך ורצ̇אך. תבארך אללה אלאה אסראיל אלאול קבל כל אול מעל עלה̈ אלעלל אלקדים אלד̇י לא יזאל אלואחד לא באלעדד אלמוחד אלפרד אלצמד אלד̇י לא ילד ולא יולד ואלואחד באלחקיקה̈ אלפרד באלאזליה̈ באעת̇ אלארואח ומנשי אלאשבאח מנרין[1] אלאג̇ראם ומצור אלאג̇סאם ד̇ו אלמנן אלג̇סאם ואלאג̇לאל ואלאעצ̇אם ואלמנזה מן אלתחדיד אלפאעל למא יריד. לה אלחכם ואלתקדיר ואלקצ̇א ואלתדביר ואלחמד ואלת̇נא ואלג̇וד ואלעטא ואלמלך ואלבקא ואלעצ̇מא ואלכברייא ואלאבדאע ואלמלכות ואלוחדה̈ ואלג̇ברות. והו אלחי אלד̇י לא ימות אלאזלי באזלייתה אלדאים בדימומיתה ואלבארי ברבובייתה ואלקאדר עלי מא שא אלד̇י ליס כמת̇לה שי. אנשא אלשי מן לא שי ליס לה חד ולא וצף ולא חית̇ ולא כיף לא אלערש לה מן קבל אלמכאן ולא אלכרסי מן קבל אלג̇לוס. מן לא יוצף בקיאם ולא בקעוד ולא בחרכה̈ ולא בג̇מוד ולא בואלד ולא במולוד ולא מוצוף ולא מחדוד. מן ד̇ל לה כל מעבוד וכ̇צ̇עת ג̇מיע אלכ̇לאיק באלסג̇וד ולא לה דכ̇ול ולא כ̇רוג̇ ולא נזול ולא ערוג̇ תג̇את חד אלעקול ואלאפהאם ואלכ̇ואטר ואלאוהאם ג̇יר מנעות[2] אלד̇את ולא מדרך באלצפאת תע׳ סב׳ ע̇ן מא יקול אלעאלמין עלווא

---

[1] read מכון. [2] read מנעות.